

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10322

ESTER

Dora Shulner

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

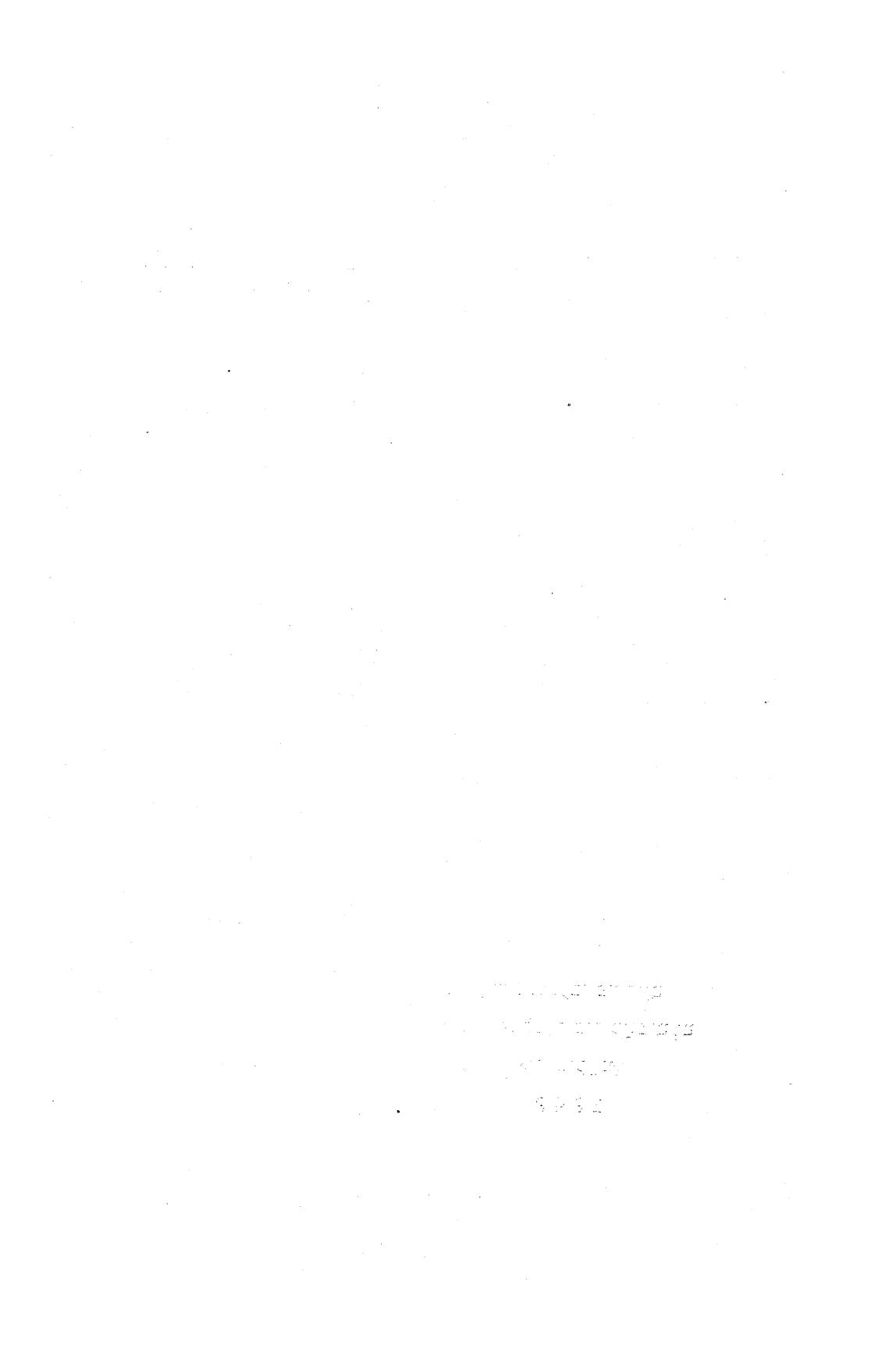
דָּרְאַ שָׁוֹלְנוּעַ

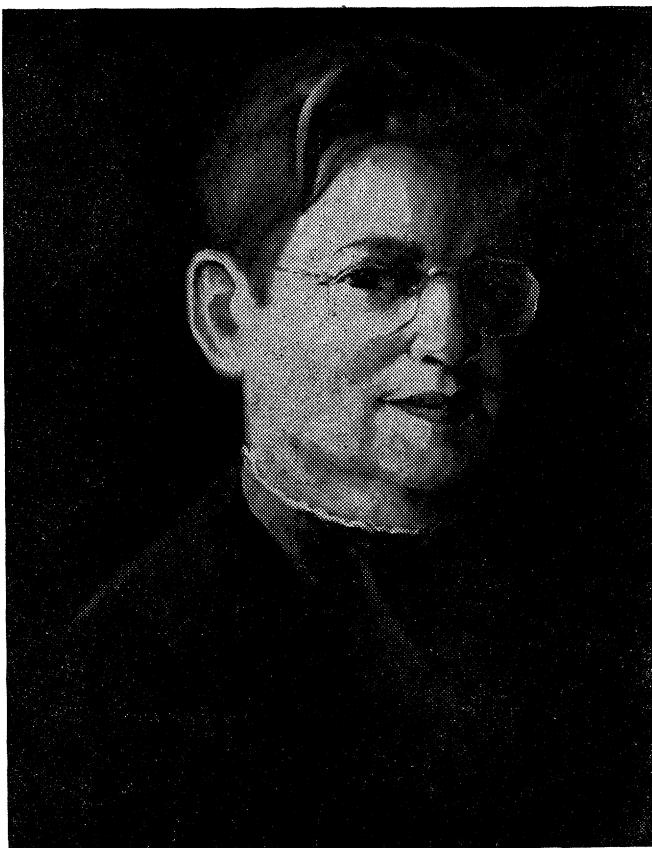
אֶסְתֵּר

ארוויסגעבען פון דעם
דָּרְאַ שָׁוֹלְנוּעַ בָּרוֹךְ קָאַמִּיטָּעַט

איַן שִׁיקָּאנָא

1949

דָּרְאָ שׁוֹלְגַּעַר

"Esther" by Dora Schulner

Published by a Group of Friends

Chicago, Illinois

1 9 4 9

Copiright 1949, by

D O R A S C H U L N E R

1054 Leland Avenue

Chicago 40, Illinois

INTERNATIONAL PRINTING COMPANY

937 West Van Buren Street

Chicago 7, Illinois

• 584

אַיִלָּת :

7 ----- אַסְתָּר

90 ----- חַנָּה

96 ----- גְּלֹאֲרִיעַ

שפריז דא אַרְבִּינָר דֵּי דָּזִיקָע בְּעֲרָגְלִינֶן,
אוֹן קָוָם צַו מִיר אַפְּרִילְעָמָר.
מִיט קִיּוֹן גַּדְעָלָשָׁאָפָט פָּאָרוֹצָאָרָג זִיךְ נִימָר,
קָוָם אַלְיָין, אוֹן טְרָאָכְט בְּלוֹזִין פֻּן מִיר,
אָזְוִי אַז אַיךְ זָאָל דִּין דִּין חָבָר אַוְיפָּן
גָּאנְצָן וּמָגָר.

אייזָאן טְוָרְגְּנָנִיעָוָן.

סָאוּנָטָן פְּאָרְבָּאָנד—1922

אַ וּוּנְטָעַרְדִּיקָע נַאֲכַת הָאָט זִיךְ אַרְאָפְּגָעָלָאָוֹת אַיְבָּרָן שְׂטָעָטָר. אַיְזָה
דְּרוֹיסִין אַיְזָה גָּעוּזָן אַ בִּיטָּעָרְדָר פְּרָאָסְט. אַיְזָה דָּעַם אַנְשָׁטָאָלָט "דֵּי מַאְמָעָ מִיטָּן
קִינְדָּה", וּוּאָרָעָם אוֹן גַּעֲמִיטְלָעָד. אַסְתָּהָר, דֵּי פָאָרוֹאָלְטָעָרִין פֻּן אַנְשָׁטָאָלָט,
הָאָט הַיְנָט גַּעֲהָאָט אַ גְּלִיקְלָעְבָּן טָאג, זַי הָאָט אַוְסְגָּעָפְּרָט בֵּי דָעַר גַּעֲוָונָטָ
אַפְּטִיְיָלוֹנָג פֻּן דָעַר קִינְדָעָר הַיִּים, אַז זַי זָאָלָן אִיר גַּעַבְנָ אַירְעָ 4 קִינְדָעָר
אוֹידָךְ אַ חֲוֹדֶש פָּאָר וּוּאָקָצִיעָ. דֵּי קִינְדָעָר זַיְנָעָן אַפְּגָעָהִיט אַיְזָה קִינְדָעָר הַיִּים,
אַבָּעָר אַסְתָּהָר הָאָט גַּעֲבִינְקָט נַאָךְ זַיְיָ, דֵּי דָעַרְלָוּבָּעָנִישָׁ אַיְזָה דָוְרְכָּעָגָנוּן,
אוֹן אַט הָאָט זַי אַירְעָ קִינְדָעָר בֵּי זַיְיָ.

דֵּי קִינְדָעָר זַיְנָעָן אַ גָּאנְצָן טָאג גַּעֲוָונָ שְׂטָח וּזְיָ דֵי קַעְצָעָלָאָךְ. זַי
הָאָט זַיְיָ אַנְגָּעָזָגָט צַוְיָן גּוֹטָעָ קִינְדָעָר, וּוּיְיָ דָא גַּעֲפִינָעָן זִיךְ קְרָאָנְקָעָ
מַעֲנְטָשָׁן. אַסְתָּהָרִסְטָ קִינְדָעָר — צַוְיָיְיָ אַיְגָעָלָאָךְ אוֹן צַוְיָיְיָ מִידָעָלָאָךְ, אַמְתָעָ
מְלָאָכִים, אַיְבָּרָהָוִיְפָט דָאָס עַלְטָסְטָעָ מִידָעָלָעָ, רַחְלָעָ, וּוֹאָס הָאָט זִיךְ גַּעַ
הַאֲלָטָן מִיט דָעַר מַאְמָעָן וּזְיָ מִיט אַז עַלְטָעָרָעָ שְׂוּעָסְטָעָר, אוֹן פְּלָעָגָט זִיךְ
תָּמִיד קְלָאָגָן פָּאָר אִיר אַז מִמוֹזָה דֵי קִינְדָעָר לְעַרְגָּעָן, זַיְיָ זַיְנָעָן וּוּיְיָ. רַחְלָעָס

שוארכץ אויגן פלעגן דערבי גאנצן מיט טרערן. אסתר האט רחלען באראϊקט, און זי וועט אויספערלן זי נעמן אויף ואקציע, אצינד שלפאָן זי — יאנקעלע און הערשעלע אין איין בעט און רחלע און פיגעלאָ און דער צויטער. אסתור קומט אויף די שלאָפנדער און זי פילט די פריד און אלע אירע קינדר. אלײַן זעם אסתור נאָך אויך אויס זי אַ מידל אינגעָנְצָן 28 יאָר, אַ שלאָנקע, אַ בויגיקע, קורץ געשָׁרָן, אַ לְּבָדִיק בָּאַ וועגלעָד פְּנִים, אויגן טונקעלע, אַ מויַּל וואָס שְׂמִיכָּלָת האָזִיק, צוישן די חְבִּרִים זָגֵט מעַן אויף אַיד, אַז זי אַז אַ פְּלָאָס-פְּיעַר, די ערְד טאנצט אַונְז טער אַירע פִּס.

איַר מאָמע האט זי זיינְר יוֹנְג החונה געמאָט. זי האט מורה געהאט פָּאָר איַר אַימְפַּעַט. אַונְז אַיצְט, צו אַירע 28 זיינְג אַונְז זי די פָּאָרָאנְטוֹוָאָרטַּן. לעבקיט פָּוֹן אַ מאָמען. שלאָפָּן אַצְינְד אַירע קינדר אַין זיינְר בעטָן. אַסְטָרְזִין שלאָפָּט זיך ניט. זי זִיצְט בַּיּוֹם טִיש אַין אוּפְּנָאָט צִימָעָר, דָּעַר לְאָמָּפָּ ברענט הָעַל, די לְכִיכְטָמָבָּט דָּעַם צִימָעָר הַיְמָלָעָד. זי האָלָט איַר קָאָפָּ אַונְז טְרָגְעַשְׁפָּאָרט מִיט אַירע הענט. זי פִּילְט נאָך דָּעַם טָעַם אַונְז די וּאָרָעָמְקִיט פָּוֹן אַירע קינדר, ווי זיינְג בעמָן איַר אַרְוּם מִיט זיינְר הענטעלאָר אַונְז קָוּשָׁן איַר אַזְוִי וּאוֹרָעָם. יאָ, וואָרָעָם אַונְז גָּוָט אַיְזָה דָּעַר די נָאָטָר פָּאָדָעָרט אַונְז מָאנְטָפָּן אַיר אַחֲבָה וּוָאָס זי קָעָן אַיְם נִיט באַצְאָלָן. זי גִּיט צו פָּאָרוֹזָאָמְלָנְגָעָן, הַעֲלָפָט בּוֹיעַן דָּאָס חַרְבוּעָה אַונְז גַּיְקָלָעָד וּוָאָס זי קָעָן דָּעַם דָּאָזִיקָּן גַּעֲפִילָּן בְּיַקְוּמָעָן.

דָּעַר זיינְר איַז אַיצְט 12 נאָך הַאלְבָעָ נָאָכָט. אַסְטָר שלאָפָּט נִיט גָּוָט, איַז בְּעַסְעָר פָּאָר איַר צו וִיצְנָשָׁפָעָט אַונְז לְיִעְנָן. זי לְיִעְנָט אַבעָר נִיט — פָּאָר איַרע אוּגָן שְׁוּעָבָן אַיצְט פָּאָרָבִי בַּילְדָעָר ווי אוּפְּנָן לְיִזְוּנָת: זי זַעַט די מֶלחָמָה, איַר מָאָן גִּיטָּה אַזְוּקָא אוּפְּנָן פרָאנְט, דָּעַרְנָאָד רְעוֹזָאָזְוִיצָעָ, פָּאָ גָּרָאָמעָן, זי לְזִיפָּט מִיט אַירע קינדר אַין זַיְנָט דָּעַר מֶלחָמָה אַונְז נָאָכָּר שְׁרָעָקָן אַונְז שלאָפְּקִיטָן. פָּוֹן אַיר מָאָן האָט זי זַיְנָט דָּעַר מֶלחָמָה אַונְז גָּדָס ווי די רְעוֹזָאָזְוִיצָעָ האָט זיך גַּעַנְדִּיקָטָן, נִישְׁתָּעָהָרָת. יְעַנְּצִיט אַיְזָה שְׁוִין לְאָגָן אַיְזָה דָּעַר פָּאָרָאָגָעָנְתָהִיט. אַיצְט אַיְזָה זי אַיְזָה וּאוֹרָעָמָעָר הַיּוֹם אַיְזָה גַּיְקָלָעָד וּוָאָס זי קָעָן הַעֲלָפָט בּוֹיעַן נִיְּיָ לְעָבָן, ווי אוּפְּנָן דָּעַר אַירע קינדר וּוָאָס נְוִיטִיקָן זיך אַיְזָה וּאוֹרָעָמָעָר הַיּוֹם. די הַיּוֹם "פָּאָר דָּעַר מָאָמעָן מִיטָּן קִינְדָּה", האָט אַסְטָר אלְיַיְזָה גַּעַהְאָלָפָן אַיְנְשְׁטָעָלָן. די שְׁטָאָט אַיְזָה אַקְלִינְגָעָ, אַונְז דָּאָר זִינְגָעָ דָּאָ פְּרָוִיעָן וּוְעָלְכָעָ נְוִיטִיקָן זיך אַונְז דָּעַר הַיְלָה, וועַן די צִיטָט קְוָמָט פָּאָר דָּעַר מָאָמעָן צו האָבָן איַר קִינְדָּה.

криיסטייע, די אומגלאיךעלכע גאָסז-פֿרוּוַי, האָט דָא אַירע בִּינְגֶר אֹיסְ-
גענְגִילִיכְן. זַי וּאֲרֵט אָוִיכְ אַיר קִינְד וּאָס וּזְעַט קוּמְצָנוּ אַיְן אַ שִׁינְגֶר, באָפְרִיְ-
טָעַר וּוּלְטָט. די שְׁטוּפְלָעָן אוּף אַיר פְּנִים זַיְגַען פָּאָרְשָׂוָאָונְדָן. אַסְתָּר קְוּוּלָט
אוֹ פּוֹן קְרִיסְטִילְעָן. וּזְעַן קְרִיסְטִילְעָן זַגְטָ אַיר "טָאוֹאָרִישְׁטָשׁ וְאוּוַיְעָדוֹאִישׁ"
טְשָׁאַיָּא", מִיר אַיְן דָא אָזְוִי גּוֹטִי" עַס אַיְן אָזְקַנְטַ דִּי אַנְדְּרָעַזְ פְּרוּיְעַן וּוּלְ-
כָּעַ הָאָבָן פְּרוּיְעַר גַּעֲמִינְט אָזְ נַאֲרָ פָּאָר קְרִיסְטִילְעָן אַיְן דָא אַחְיִם. דָעַר פְּיִיעַר
וּאָסְ האָט דִּי שְׁטָאָט פָּאָרְבְּרָעַנְט. האָט אַסְדַּ פְּרוּיְעַן אַהֲרָגְטָ, אַזְן זַיְיַי
זַיְגַען אַצְינְדָאָן-קְבָאָר דָעַר דָעְגִּירְגָּוָגְ פָּאָר דָעַר הָיִים וּאָסְ גִּיטַּ רְוַיְ אַזְן
פְּרִידְן.

אַסְתָּר שְׁמִיכְלָט צָו זִיךְ אַלְיִין. זַי דָעְרָמָאנְט זִיךְ וּוּי שְׁוּעָר עַס אַיְן
גַּעֲוּעָן דִּי אַרְבָּעַט, אַזְן וּוּי גּוֹטַע אַיְן אַיְצַט. דָעַר זַיְגַעַר הָאָט גַּעַשְׁלָאָגָן אַיְינְס. זַי שְׁטָעַלְטַ זִיךְ אָוִיכְ
זִיךְ אַיְן שְׁפִיגְלַ. דָעַר שְׁפִיגְלַ וּוּיִזְטַ אַיר אַיְן גּוֹנְגַ פְּרִישַׁ פְּנִים. שְׁלָאָפְן וּוּלְזַי
נַאֲרָ אַלְזַיְתַּ, אַבְעָרָ מַעַן מוֹזַי זִיךְ לִיְגַן שְׁלָאָפְן.

פְּלִזְצָהָנוֹג דָעְרָהָעָרט זַי טָאָפְעַן פּוֹן פְּעַדְעַ, אַזְן מַעְנוּרְשָׁע שְׁטִימָעָס. זַי זְוִיסְטַ, אַזְן עַס אַיְן נִיט צָו אַיר, זְוִילְ אַהֲרָע טָאָרְן קִין מַעְנוּרְנִיט קוּמְצָנוֹן.
אִמְיצְעָר הָאָט מַסְתָּמָא פָּאָרְבְּלָאָנְדוֹשָׁעַט. בַּאֲלָד דָעְרָהָעָרט זִיךְ אַקְלָאָפְן אַיְן
טִירַ, מִיטַּ אַגְּבָעַט אַרְיִינְצָוָלָאָזְן מַעְנְטָשָׁן זִיךְ אַנוֹוָאָרָעְמָעַן. זַי עַפְנָטַ דִּי טִירַ
אַזְן דָעְרָוּעַט צְוַיְיַי רְוִיטַע אַרְמִיְעַר שְׁטִיְעַן זִיךְ אַנְטָקָעָגַן אַיר, פָּאָרְפָּרָעָנָע. זַי
עַנְטָשָׁלְדִיְקַן זִיךְ פָּאָר בָּאָוּמָרָאִיקַן אַיר בִּינְאָאָכְטַ, זַיְעַר מִילְיָעָטְרִישַׁ אַפְּ-
טִילְוָנָג אַיְן אַיְן שְׁטָאָט גַּעַקְמוּנָן אַיְן דָעַר שְׁפָעַטְעָר שָׁעה. דָעַר פְּרָאָסְטַ
ברָעַנְטַ, זַיְיַי הָאָבָן שְׁוִין כָּמָעַט אַלְעָמָעַן בָּאוֹאָרְגַט בִּיוֹ אַיְן דָעַר פְּרִיְ, אַבְעָר זַיְיַי
אַלְיִין הָאָבָן נַאֲרָ נִיט קִין גַּעַלְעָגָעַר.

אַסְתָּר בָּאָטְרָאָכְטַ אַירע בִּינְאָכְטִיקַע גַּעַטַּט. זַי שְׁטִיְעַן פָּאָר אַיר אַיְן
וּיְעַרְעַ שְׁיַנְעַלְן וּאָס דָעְרָצְיַיְלַן אַזְן זַיְיַי פָּאָרְגָּנְעָמָעַן אַנְגְּזָעָעָנָעַ אַמְּטָן. אַיְינְעַר
אַזְן דִּי פָּעָרְצִיקָעַר אַזְן דָעַר צְוַיְיָטָעַר אַזְן דִּי דְרִיסְיָקָעַר. זַי שְׁמִיכְלָעַן אַזְן
זַגְגַּה: "טָאוֹוָאָרִישַׁט, לְאַזְן אַזְן דָא אַיְבָעָרְגָּנְעָטְבִּיקָעַן. מִיר הָאָבָן גַּעַזְעַן אַזְן דָוַ
הָאָסְטַ אַשְׁטָאָלַג, גַּיבְ אַזְן דִּי שְׁלִיסְטַ וּוּלְעַן מִיר דִי פָּעָר אַזְן שְׁטָאָלַגְ אַרְיִינְ-
פִּירַן אַזְן דִּיר תְּמִיד גַּעַלְעָנְקָעַן".

אַסְתָּר שְׁטִיְטַ אַיְן אַ פָּאָרְלָעְגָּנְהִיתַ. עַס אַיְן שְׁטְרִינְגַ פָּאָרְבָּאָטַן אַזְן
מַעְנוּרְ זַלְעַן דָא דִי שְׁוּעַל אַיְבָעָרְטָעַן, אַבְעָר וּזַי לְאַזְטַ מַעַן מַעְנְטָשָׁן
פְּרִירַן אַזְן דְּרוּיסְיַי אַזְן דִּי שְׁלִיסְטַ וּוּלְעַן מִיר דִי פָּעָר אַזְן שְׁטָאָלַגְ אַרְיִינְ-

גערער דרייקט איר האנט וויער עלאגאנט. זיין געפינען זיך באַלד איטוואָע ניך אין צימעה.

אַסְתָּר גִּיט זַי דַעַט שְׁלִיסְטַּ פָּונְ שְׂטָאָה, אָנוֹ זַי פִּירְן אַרְיֵין דַי פָּעָר אָנוֹ קּוֹמָעַן פְּרִידִיקָעַ צּוֹרִיק. זַי טּוֹעַן אֹוִסְ דַי שִׁינְעָלָן אָנוֹ מַאֲכָן זַיך בָּאָ קְוּעָם. אַסְתָּר בָּאַטְרָאָכֶט בִּיְדַע חֲבָרָם אָנוֹ אִירָעָ אַוְיגָן שְׁטָעָלָן זַיך אָפְ אַוְיפָּן גַּעַשְׁטָאָלָט פָּונְ דַעַט אִינְגְּעָרָז; זַיְן וּוֹאָקָס וּי אָן אַטְלָעָט, הָאָרְ גַּעַרְיוֹעָטָע, טוֹנָקָל בְּלָאָנד, אַוְיגָן פִּיעָר—אִיר הָאָרְצָן צְאָפָלָט אָנוֹ פְּרִיטָזָז.

זַי בָּעַט זַי צַו זַיְן זַיְעַר שְׁטִיל, וּוֹיְלָ קִינְגָּעָר טָאָר נִיט וּוֹסָן אָוֹ זַי גַּעַפְּינָעַן זַיך אַין הוֹיָן. זַי בָּאַרְאוֹיְקָעַן אַסְתָּרָזָן אָזְ זַיְן זַיְעַר שְׁטִיל. דָעַר עַיְקָר, טָאַוְאַרְיְשָׁטָשׁ, בָּעַטְן זַיְיָ, גִּיבָּ אָוּנוֹ טָיָי, אָוִיבָּ מַעְגְּלָעָץ. אַסְתָּר גִּיט אָזְן דָעַר אִיּוּגָעָרָעָ בָּאָטָז זַיך אָזְ צַו גִּינְזָן אִירָעָלָפָן שְׁטָעָלָן דַעַט סָאַמְּאוֹזָאָר. אַסְתָּר גִּיטָז אָזְ וּזְאָסָעָר, עָרָ שִׁיטָז אַרְיֵין קוֹיְלָן, זַי גִּיטָז אַרְיוֹחָקָעָרָזָן, עָרָ טְרָאָגָט אָרוֹיסָט דַעַט סָאַמְּאוֹזָאָר, צִינְדָט אִים אָזְ אָזְן צְעַבְּלָאָזָטָזָן. דָעַר חָבָר נַעַמְתָּ דַי קוֹיְלָן. עָסָ נַעַמְתָּ נִיט לְאָנָגָן אָזְן דָעַר סָאַמְּאוֹזָאָר קָאָכָט. בָּרָוִוִּטָז, הָאָנִיק. אַלְעָסָ וּוּרְעָטָגָעָטָן מִיטָז אַוְיכָפָן טִישָׁ גַּלְעָזָעָר, קָעָנָעָן זַיך שְׁוִין פָּונְ לְאָנָגָעָ יָאָר.

פְּלוֹצָגָגָג, זַי גַּעַדְנָקָטָט נִיטָז וּזְאוֹיָ סְהָאָטָט פָּאַסְיָרָט, אָנוֹ דָעַרְ חָבָר הָאָלָט אִירָעָפָט אָזְן זַיְעַנָּאָרָעָםָס. אָ שְׁטָרָאָם לְוִיְּפָטָט דָוָרָ אִירָעָלָיָבָז. עָרָ דְּרִיקָט אִירָעָפָט צַו זַיך אָזְן עָסָ שְׁמַעְלָצָן זַיך צְעַנוֹיָפָז צְוֹוִיָז נַשְׁמָוֹת. אַסְתָּר בָּאָפְרִיאִיט זַיך פָּונְ זַיְעַנָּאָרָעָמָס. אִירָעָפָט פְּלָאָמָטָט פָּונְ אַוְיפְּרָעָגָגָג.

זַיְן דָוָן אַרְיֵין דַעַט צְוֹוִיטָן חָבָר טְרִינְקָעָן טָיָי. אָנוֹ אַטְזִין זַיְן אַלְעָ דָרְיִי בִּים טִישָׁ אָנוֹ בִּיְדַע הָעָרָן נִישְׁתָּאָוִיךָ אִירָעָ צַו דְּזָנָקָעָן. דָעַר עַלְטָעַדְרָעָ אָזְן מִיהָ, עַנְטְּשָׁוְלְדִיקָטָט עָרָ זַיך אָנוֹ גִּיטָז אַוְעָזָעָלָקָעָן אַוְיכָפָן זַיְן צְוֹוְגָרְיָיטָן גַּעַלְעָגָר. אָנוֹ אַטְזִין אַיְזָן אַסְתָּר גַּעַבְּלִיבָן מִיטָז אִירָעָבָז חָבָר אָלִיָּין. עָרָ דְּעַרְצִילָט אִירָעָאוֹז עָרָ קְוָמָטָט פָּונְ אַדְעָסָט. אָ גַּעַנְדִּיקְטָעָר אַרְכִּיטְעָקָט, אָנוֹ אָזְן עָרָ אַיְזָן דָעַר קָאָמְגָנְדִּיר אִין דָעַר אַפְּטִילְיָוָגָג, וּוּלְכָבָעָ וּוּטָטָשְׁטִין אָ שְׁטִיקָל צִיְּטָן דָא אַין שְׁטָעָטָל.

זַיְן שִׁין לְיִכְתִּיקָטָט פְּנִים שְׁטָרָאָלָט צַו אִירָעָמָט גַּעַבְּעָטָט, אַבָּעָר זַיְרָעָט צַו אִים זַיְן צַו אַקְיָנָד. דָעַר טָאָגָג, זַאָגָט זַיְיָ, אַיְזָן קְלִיגָּעָרָפָן דָעַר נַאֲכָטָט. עָרָ העָרָט זַיְן אַבָּעָר נִישְׁטָמָט, אָנוֹ שְׁלִיסְטַּ אִירָעָ וּוּזְעָדָר אַיְזָן זַיְעַנָּאָרָעָמָס. דְּרִיקָט אִירָעָ צַו זַיְן הָאָרְצָן, קְוּשָׁטָז זַיְלִידְנְשָׁאָפְטָלְעָז. זַיְן פָּאַרְכָּלְעָשָׁטָט פָּונְ באָ

גער, אבער זי דרישט זיך ארכויס פון זינען ארעמעס און לוייפט אריין צו אירע
קינדער אין צימער.

זונע דער פֿרִימֿאָרְגָּן האט אין שטוב אַרְיִינְגֶּשְׁיִינְט, זינען שוין אירע
געסט ניט געווען. און קינדער האט אַפְּלִיּוֹ קִין אַנוּגָּן ניט געהאט אָו עפָּס
האָט די דָּזְוִיקָּעָן נַאֲכָּט פָּאַסְּרָט.

אַסְּתָּר אֵין דָּעַם פֿרִימֿאָרְגָּן אַיְפְּגַּעַשְׁתָּאָנְעָן מִיט גַּעֲמִישְׁטָע גַּעֲפִילְעָן. וַיִּ
אַלְעַ טָאגְּ האָט זי זִיךְ גַּעֲנוּמָן צַו אַיר טַעַגְּלַעַבָּעָר אַרְבָּעָט, אַבָּעָר אַירָע גַּעַד
דָּאָנְקָעָן זִינְעָן גַּעַוּעָן וַיִּתְּ. אֵון זונע אַסְּתָּר האָט אֵין דָּעַר מַאְרָגָן־אַיְתָוָן
אַרְיִינְגֶּעָקְּט, האָט זַי גַּעַלְיִינְט אָו וַיִּיעַר שְׁטָעַטָּה האָט צַוְּעַרְקָאָגָן אָן אָפָּ
טִיְּלוּבָּגְּ וּוָאָס וּוָעַט שְׁטָיְינְ אַין שְׁטָאָט אָ גַּעַוִּיסְעָ צִיְּיט. אַבְּעַרְהוּפְּט אֵין וַיִּיעַר
גַּעַלְיִיבָּט גַּעַוָּאָרָן דָּעַר קָאָמְנְדִּיר וּלְאָסָאָו. אַסְּתָּר האָט גַּעַלְיִינְט דִּי שְׂרוֹת
מִיט אָ פֿאַרְכָּאָפְּטָן אַטְעָם, וַיִּלְּ קָאָמְנְדִּיר וּלְאָסָאָו אֵין גַּעַוּעָן דָּעַר אַינְ.
גַּעַרְעָד פָּוּן אַירָע צַוְּיִי גַּעַסְטָן.

בִּיטָּאָג אֵין אַיר נַיְיעַר פֿרִינְט גַּעֲקוּמוּן אָן האָט גַּעַבְּרָאָכְט זַיְן פָּאָ
יאָק פָּאָר אַירָע קִינְדָּעָר אַלְס אַמְּתָהָה, אָן פָּאָר אַיר מִיט אִים בַּלְעָטָן צַו
גַּיְיָן אֵין שְׁטָאָטִישָׁן טַעַטָּטָר. אָן זונע אַסְּתָּר האָט זִיךְ גַּעַוָּאָלָט אַפְּזָאָגָן, האָט
עָר זִיךְ פָּאָר קִינְיָעָם נִיט גַּעַשְׁעָמָט. גַּעַרְפָּוּן אַיר "קִינְדָּע" אַרְיִינְגֶּעָקְּט אַיר
מִיט אַירָע קִינְדָּעָר אֵין זִינְעָן שְׁטָאָרָקָע אַטְעָמָס. די קִינְדָּעָר הָאָבָּן זִיךְ גַּעַד
פְּרִיטָם, אָזְוִי זַיְן וַיִּוְּאָלָטָן וַיִּיעַר טָאָטָן דָּעַרְעָן.

אַסְּתָּר אֵין גַּעַוּעָן בָּאָרוּשָׁת פָּוּן דָּעַם גַּעַפְּלָז וּוָאָס עָרָה האָט אֵין אַיר
אַיְפְּגַּעַוּעַקְּט. בֵּין אַט דָּעַם מַאְמָעָנָט האָט זַי נִיט גַּעַהְאָט קִין אַנוּגָּן פָּוּן
אוּפְּבָּרוּזָן. זַי האָט גַּעַהְאָט קִינְדָּעָר מִיט אַירָמָן, די קִינְדָּעָר האָט זַי לִיבָּ
וּוְ אַיר לְעָבָן, אַבָּעָר אָזָא לְיַבָּע האָט זַי נִיט פֿאַרְשָׁתָאָנָעָן.

אַין אָוּנוֹט קְוּמוּן זַי אַין טַעַטָּטָר. אַסְּתָּר אֵין גַּלְיִקְּלָעָד. אַלְעַ וְאָנוֹנָ
דָּעַרְעָד זִיךְ — פָּוּן וְאָגָּעָן קָעָן זַי אִים? זונע האָט זַי זִיךְ מִיט אִים בַּאֲקָעָנוּת?
זַי וְזִיכְן שַׁוִּין אַלְעַ זַיְהָר קָאָמְנְדִּיר וּלְאָסָאָו אֵין, אָן דָּעַרְפָּאָר אֵין דִּי נִיְּיָ
גַּעַרְיקִיט גַּעַוּעָן אָזְוִי גְּרוּוֹי. אַסְּתָּר טְרָאָכָט זִיךְ — גַּיְיִי דָּעַרְצִיִּיל זַיְן אָזְדִּי
נַאֲכָּט אִים צַו אַיר גַּעַבְּרָאָכְט, אָזְדִּיר בַּעֲנַקְשָׁאָפְּט האָט אִים גַּעַוּוּזָן
דָּעַם וְעַגְּ. אָזְדוּקָא אֵין אַיר טִיר זַאְל עָרָה קְלָאָפְּן.

וּלְאָסָאָוָס צִיְּיט אֵין אָגְרָעָנְעָצְטָע, אַבָּעָר אַסְּתָּרְיָן לְאֹזֶט עָרְשָׁוִין
נִישְׁטָּאָפְּ. אַסְּתָּרְיָן חַבְּרָטָעָס רִינְגָּלְעָן אִים אַרְוָם, אַבָּעָר עָרָה האָט אַוְיָגָן
נָאָר פָּאָר אַסְּתָּרְיָן. עָרָה האָט אֵין אֵין גַּעַבָּן קָאָמְפָלְיִימָעָנָן. די פְּרִוְיָעָן
אָן מַעְנָדָר זִינְעָן אֵין שִׁינְעָלָן גַּעַגְּנָגָעָן אָן הִיטְלָעָן אַוְיִיפְּ דִּי גַּעַשְׁאָרָעָנָעָן

קעפַ. אַסְתָּר אֵין אוֹיךְ גַּעֲוֹעַן אֶזְזִילְעַטָּן, אָנוּ מִעַן הָאָט אֵיר אַלְעַמָּאָל גַּעֲזָגָט אָנוּ עַס קְלִידִית אֵיר זַיְעַר שִׁיִּי, אַיצְט אֵין דָאַס אֵיר צְנוֹנָץ גַּעֲקוֹמָעַן.

אַסְתָּר הָאָט אַצְּבַּינְד גַּעֲוֹאָלָט אַוִּיסְקוֹן שִׁיִּן.

פֿוֹן יַעֲנֵעַר נַאֲכַט אָן, הָאָט אֵיר לְעַבּוֹן בַּאֲקוּמוֹעַן אַ זַּיִן. וּוֹי אַ שְׁמַעַטְעַרְדַּר לַמְּגַדְּאָט וּזַיִר דֻּעַם וּוּנְטַעַר דַּעֲרַפְּלִיטַט. אַירְעַ קִינְדַּעַר זַיְעַנְוֹן שַׁוִּין וּזַיְעַדְעַר אַנְּיַיְקִינְדַּעַר הַיִּם אַוּוֹקָק. אֵיר אַרְבָּעַת הָאָט וּגַעֲטָן וּגַעֲוַיְנִינְלַעַךְ, אַבְעַר אַנְּיַיְזַוְּנַט אֵין גַּעֲוֹעַן גַּלְיִיק.

שְׁנוּעַל אֵין דַעַר וּוּנְטַעַר אַיְבָּעַר גַּעֲלַעַטָּפָן, אָנוּ אַט אֵין דַעַר פְּרִילִינְג גַּעֲקוֹמָעַן, אָנוּ מִיטַּן פְּרִילִינְג הָאָט אֵיר לְיִבּוֹעַ גַּעֲלַיִיט אַוִּיפְּס נַיִן. וּוּלְאָסָאוֹן הָאָט גַּעֲהָאָט אַ פְּרֻעַכְטִיקַע שְׁטִימַע. עַד הָאָט זַיְעַר שִׁיִּן גַּעֲוַנְגַּעַן אַפְּעַרְאָג אַרְיעַס. נַאֲד זַיְעַנְוֹ טַעַגְלַעַכְעַ פְּלִיכְטַן, אַיְזַי עַר גַּלְיִיךְ גַּעֲקוֹמָעַן צַו אַסְתָּרַן, צְגַעַרְטַּוְן מִיטַּן שִׁינְגַּעַם פְּעַרְד צַו אֵיר פְּעַנְצְּטַעַר אָנוּ אַרְיִינְגַּעַטְוֹגְעַן וּזַיְן לִידַן, אָנוּ דֻעַם עַרְשַׁטְּוֹן קַוְשַׁ אֵיר דַוְרְכַן פְּעַנְצְּטַעַר גַּעֲנַעַבָּן. אַסְתָּרַן הָאָט וּדְיַיְסַּד גַּעֲוַיְזַן אוּ זַיִן פְּעַרְד פְּרִיאַטְזַיְק אֵיךְ מִיטַּדְעַר לְיִבּוֹעַ פֿוֹן וּזַיְן מַאֲסְטַעַר צַו אֵיר. אַירְעַ טַעַג הַאֲבָן לְיִכְטִיק גַּעַשְׁיַינְט. זַי אֵין גַּעֲוֹעַן שְׁבוֹר פֿוֹן וּזַיְן לְיִבּוֹעַ. אֵיר הָאָט וּדְיַיְסַּד אַזְּדַאְכַּט אָנוּ עַרְשַׁטְּ אַיצְטַהָּט הָאָט וּגַעַטְדַּעַט דָאַס לְעַבּוֹן, בֵּין וּוּלְאָסָאוֹן אֵין גַּאֲרַקְיַין לְעַבּוֹן נִיטַּגְעַן. אֵיר לְיִבּוֹעַ צַו אַיְם אֵין גַּעֲוֹעַן בְּרוּיְינְג אָנוּ וּיְהָאָט נִיטַּגְעַן קִינְיַעַם, אַוְסְטַעַר אַיְם.

דַי שְׁטַאַט הָאָט אַגְּנַעַהְבִּין רַעַדְן. אַסְתָּרְסַּ נַאֲמַעַן אֵין אוֹיךְ אַלְעַמְעַנְסַּ לִיפַּן גַּעֲוֹעַן. אֵיר שְׁוּעַגְעַן, שִׁינְגַּלְדַּר, הָאָט אֵיר לְיִבּוֹעַ גַּעַד בְּצַאֲכַט, אַבְעַר אַסְתָּרַן הָאָט עַס נִיטַּגְעַן. זַי אֵין גַּעֲוֹעַן פְּאַרְכְּאַפְּטַפְּט פֿוֹן אֵיר גַּעַפְּלִי — וּוּלְאָסָאוֹן הָאָט גַּעַקְעַנְטַל לִיבַּ הַאֲבָן אָנוּ אַסְתָּרַן הָאָט גַּעַלְיבַּט.

אַבְעַר גַּלְיִיךְ אֵין נִיטַּגְעַן קִינְיַאִיבְּקִיְּתַיְּ: אֵין אַ הַעֲרַבְּסִטְקִיקַע נַאֲכַט הָאַלְטַוְּסַּ וּוּלְאָסָאוֹן אַסְתָּרַן אֵין זַיְעַנְוֹ אַרְעַמְסַס אָנוּ זַוְּגַט אֵיר צְעַרְטַלְעַךְ: "קִינְדַּר, אָנוֹגְעַר אַפְּטִילְיַיְוָנָג פְּאַרְלַאְקָוֹט דַי שְׁטַאַט, אָנוּ אֵיךְ וּוֹלֵד דִיר דַעְרַקְלַעְרַן דַי לְאַגְּעַעַ". שְׁטַיְלַ הָאָט וּאַיְינְגַּעַלְאַמְעַרְט מִיטַּאֵירַ העַנְטַז זַיִן קַאְפַּ, אָנוּ מִיטַּאֵעַ תּוֹמְעַלְטַן שְׁמַיְיכַל אַוִּיךְ אַירְעַ לְיִפְּנֵן צַו זַיִן הַאֲרַצַּן צְגַעַפְּאַלְזַן. זַי הָאָט נִיטַּגְעַן גַּעַוְיִינְט, צְוַפְּלִי גַּלְיִיךְ הָאָט וּגַעַנְאָסַן אָנוּ זַיִן אַיְצַט וּוּיְנִינְעַן. זַי הָאָט גַּעַעַז וּוּאַט זַיִן גַּלְיִקְלַעְדַּן אֵין דַי מִינְגַּוְתַּן אָנוּ אַיְם מִיטְגַּעַבְּן אֵיר גַּלְיִיךְ אַוִּיךְ זַיִן וּוּגַּעַ.

וּוּלְאָסָאוֹן רַעַדְטַל צַו אַסְתָּרַן: אֵוֹ אָוִיב וּזַיְוִילְ, קַעַן זַי מִיטַּגְעַן פְּאַרְן. עַר אֵין זַיְכַּעַר אָנוּ זַיִן וּוּלְעַן בִּידְעַ לִיְדַן וּוּלְעַן דַי צְעַשְׁיַדְוָנָג וּוּטַקְרַבְּ.

מען. "קינד" — זאגט ער — פאר מיט מיר וואו איך פאר און די קינדער לאו אין קינדער הימן".

אסתהּ האט זיך א צאָפֶל געטאנ. פֿילַע נעצת איז זי ניט געשלאָפָן און בלויין געטראָכְט פֿון דער צעשיידונג און ווֹידער אַיבָּערגעטראָכְט. אַין אַירָע שלאָפָלְאוּ געצת האט זיך געווען אַיר גַּלְיכִיך, אַון אַירָע געזען ווֹס ווֹערט פַּאֲרְשָׁוֹאָונְדָן. זיך האט געוואָסְט אַז אַיְבִּיךְ ווֹעַט ער דָא נִיט בְּלִיְבָן. זיך האט געמאָכְט אַ פַּאֲרְגְּלִיךְ מִיט אַירָע שלאָפָלְאוּ, אַיְנוֹאָמָע געצת מִיט אַ יַּאֲרֵץ צוֹרִיךְ אַון אַיז געקוּמָען צוֹ אַ באַשְׁלוֹם אַז זיך ווֹעַט אַירָע קִינְדָּעָר קִין מַאלְ נִיט פַּאֲרְלָאָזָן. אַז לִיְדָן זַיְנָעָן אַפְּטְמָאָלְ לִיבְ, מַדְאָרָף זיך בלויין קענען באָז הערשן. זיך ווֹיסָס, אַז אַין אַיר זַיְנָעָן פַּאֲרָאָן געווֹנטָע כוֹחוֹת אַון זיך זַיְכָּר אַז זיך ווֹעַט זַיְנָעָן דִּי זַיְגָּעָן. אַסטהּ אַיז געווען גַּרְיִיט צוֹ לִיְדָן, אַבעָר אַיצְט ווֹיל זיך גַּלְיכְּקָעָן ..

זי הערט אַיר געלְיבָּטָנָס רִיד אַון ווֹיל אַים זַאְן — רַעַד נִיט, עַס קעָן קִין מַאלְ נִיט געשָׁעָן — אַבעָר זיך שׂוֹיגָט. זיך טְרִינְקְט פֿון דָעַם בעכָּר בְּיוֹזָן סְוָת... שְׁטָאָרְקָעָר דְּרִיקְט זיך צוֹ אַיר געלְיבָּטָנָס הָאָרֶץ אַון שְׁלִיסְט זַיְן מַוְיל מִיט אַירָע לִיפָּן.

אַון אַיז דִּי לְעַצְּטָעָן נַאֲכָט גַּעֲקוּמָעָן. זיך שְׁטִיעָן אַצְּינָד אַין דְּרוֹוִיסָן בְּיַי דַעַר טִיר, בְּיַי דַעַר זַעַלְבָּעָר טִיר דָוָךְ ווֹלְכָעָר זיך האט אַים אַין יַעֲנָעָר קָאַלְטָעָר ווֹינְטָעָר נַאֲכָט אַרְיְינְגָּעָלָאָזָן. אַסטהּ האט מִיט ווֹיְטָעָק געטראָכְט אַז זיך ווֹעַט נִיט פַּאֲרְלָאָזָן אַירָע קִינְדָּעָר. זיך אַיז געשטָאָגָעָן בְּיַי זַיְן זַיְט אַון האט אַים גַּעַפִּילְט אַין לְאָעָר אַירָע אַיבָּרִים. זיך האט געוואָסְט אַז דָאָשׂ שְׁטִיטָיָט זיך לְעַבְּן אַים דָאָשׂ לְעַצְּטָעָמָאָל. זיך הָעַרְט וַיְנָעָן ווֹעַרטָּנוּ. עַר בְּעַט זַיְך בְּיַי אַיר: — קִינְד, אַירָע בְּיַי אַסְלָדָאָט, אַיך מוֹזִין דָאָרְטָן ווֹאוֹמְשִׁיקָט מִיךְ. דִיר האָב אַיך לִיב אַון ווֹיל אַז דָוָאָסְט מִיט מִיר פָּאָרָן. דִי קִינְדָּעָר לְאָז אַין קִינְדָּעָר הַיִּם. אַסטהּ שְׁוֹוִיגָט. דִי מַוְעַט-לְרִיבָּע אַיז בְּיַי אַיר גַּעֲווֹעָן שְׁטָאָרְקָעָר אַון זיך האט גַּעֲווֹאָנוֹן. אַז דִי קִינְדָּעָר ווֹעַט קִין גַּלְיכִיךְ נִיט זַיְן אַון אוּבָּה בענְקָעָן, אַיז בעסָעָר נַאֲכָט געלְיבָּטָן ...

וֹלְאָסָאָוּ הָאָלָט אַירָע הָעַנְט אַיז זַיְנָעָ, עַר קוּקָט אַיר שְׁטִיל אַין דִי אוּגָּן אַון ער ווֹאָרט. אַבעָר אַסְהָרִיס עַנְטָפָעָד אַיז גַּעֲווֹעָן אַ צִּיטָּעָדִיקָעָר — נִיְין. זיך האט זַיְך בְּאָפְרִיטָס פֿון אַיר געלְיבָּטָנָס אַרְעָמָס אַון אַיז צוֹגָעָפָאָזָן צוֹ זַיְן שְׁיַנְגָּעָם פֻּעָּרָה, ווֹלְכָעָר אַיז מִיט אַים יַעֲנָעָר ווֹינְטָעָר נַאֲכָט גַּעַזְקָעָן. דַעַר פֻּעָּר אַיז געשטָאָגָעָן דִי גַּאנְצָעָ צִיִּיטָ. גַּעַדְרִיאִיט מִיטָּן קָאָפָּ פֿון אַיְינָעָם צָום צְוֹוִיטָן, אַזְוִי ווֹי ער ווֹאָלָט פְּאָרְשָׁטָאָגָעָן וַיְיַעַרְעָ רִיד. ווֹעַן דַעַר

פערד האט דערפיילט אסתריש הענט, האט פריד אַרוּיסגעשפֿאָרט פֿוֹן זִינְגַּע צוֹוִישׁוֹן-צִיִּין. זִינְגַּע נָאֶלְעָכְבָּר האָבָּן זִיךְ בָּאוּנְגָּט. זֵי האָט אַודְמְגַעְנוּמָּעָן זִין האָלְדוֹן, אַיְינְגְעָגְרָאָבָּן אַיד קָאָפְּ אַיְין זִין גְּרִיוּוּ. זִינְגַּע לְאָנְגָּע הָאָרְ האָבָּן אַידְרָעָן אַיְינְגְעָזְאָפָּט.

נאָכָאָמָּל גַּעֲפִינְט זֵי זִיךְ אַיְן אַיר גַּעֲלִיבְּטָנְס אַרְעָם — דָּעַר לְעֵץ טָעַר קָוָשׁ. עַר שְׁפְּרִינְגְּט אַרְדּוֹף אַוְיְפָן פֿעַרְד, בִּיגְט זִיךְ צֵוֹ אַיר צֵוֹ. עַר זָאָגְט אַיר דִּי צְעַרְטְּלָעְכְּסְטָע וּוּרְטָעָר. זֵי הָעָרָט זִין קוֹל — זִי גַּעֲזָוָנְט קִינְד. דָּעַר גַּעֲלָוִיף פֿוֹן פֿעַרְד קָאָפְּעַטְעָס האָבָּן אַסְתְּרִין אַוְיְפְּגָעְוָעָקְט וֵי פֿוֹן שְׂאָפָּט. אַסְתְּרִין אַיְן גַּעֲשְׁטָאָנְעָן אַיְן דָּעַר פֿינְצְטָעְדָּר נָאָכְט אַיְינְגַּע אַלְיְין. דָּעַר גַּעֲלִוִּית פֿוֹן פֿעַרְד האָט זִיךְ נָאָצָּא גַּעֲלָאָט הָעָרָן אַיְן דָּעַר שְׁטִיכְעָר נָאָכְט. דָּעַר רִיאְטָעָר מִיטָּן פֿעַרְד זִינְגַּע פֿאַרְשְׁוֹאָונְדָן.

.2

אוֹרְפָּס מָאָרָגָן

אַסְתְּרִין האָט דִּי נָאָכְט קִיְּין שְׂאָפָּט נִיט גַּעֲנוּמָעָן. לִיגְגַּן אַיְן בָּעַט אַיְן אַיר גַּעֲוָאָרָן שְׁוּעוּר. האָט זֵי זִיךְ אַנְגְּעָטָן. זֵי האָט גַּעֲוָאָלָט אַרְבְּבָעְלְוִיפָּן צֵוֹ וּוּלְאָסָאָפָּן זָעַן צֵי אַיְן עַר טָאָקָע דִּי נָאָכְט אַפְּגָעְפָּאָרָן פֿוֹן שְׁטָאָט. דָּעַר זִיגְגָּעָר אַיְן גַּעֲוָוָן 4 פֿאָרְטָאָג. שְׁטִיל וֵי אַגְּבָּנְגָּה האָט אַסְתְּרִין דִּי טִיר גַּעַד עֲפָנָט. אַפְּרִישָׁ פְּרִימָאָגָן וּוּינְטָעַלְעָה האָט אַוִּיפָּ אַיר פְּנִים אַוְיְיעַ גַּעֲטָאָג. דִּי בּוּמְעָר האָבָּן שְׁטִיל גַּעֲרִוִּישָׁ אָוָן דִּי בְּלָעְטָעָר. פְּאַרְוּעְלְקָטָע, זִינְגַּע פֿוֹן דִּי צְוִיְּגָגָן גַּעֲפָאָלָן. גַּעֲלָע בְּלָעְטָעָר. וְאָס אַיְן פְּרִילְיָגָג זִינְגַּע זִיךְ גַּעֲוָוָן בְּלִיעָנָד. אַסְתְּרִין גִּיטָּ אַיבָּעָר דָּעַר סְטוּזְוָקָע פֿוֹן גָּאָרְטָן. זֵי זָעַט זִיךְ אַוִּיפָּ אַבָּאָנָק אָוָן קוּקָט אַוִּיפָּ דָּעַם בְּנִין וְאָס רַוְּפָט זִיךְ "מַאְמָע אָוָן קִינְד". גְּרוּיסָע טְרָעָרָן קִיְּקְלָעָן זִיךְ אַיר פֿוֹן דִּי אַוִּיגָן. נְרָשָׁת נִיט לְאָנְגָּג אַיְן זִיךְ אַיְינְגַּן זָעַט וְאָס לְאָבָּן אַגְּלִיקָלְעָכָע אָוָן גַּעֲרָעְדָּט מִיט אַיר גַּעֲלִיבְּטָן פֿוֹן אַבְּאָפְּרִיִּיָּה בָּאָאָנָק גַּעֲוָעָסָן אַגְּלִיקָלְעָכָע אָוָן גַּעֲרָעְדָּט מִיט אַיר גַּעֲלִיבְּטָן פֿוֹן אַבְּאָפְּרִיִּיָּה טָעַר וּוּלְאָט. אַירָע גַּעֲדָאָנְקָעָן האָט אַסְתְּרִין תְּמִיד אַרְוִיסָגְעָבְרָאָכָט פְּרִיָּי אַזָּס לְעָבָּן טָאָר נִיט זִין קִיְּין צְוָאָנָגָג, וְיִיְלָעָמָעָן קָאָז מַעַן קִיְּין קִיְּיטָן נִיט אַגְּנָטָאָן; זֵי דָאָרְפָּן זִין קִיְּין פֿוּלְשְׁטָעְנְדִּיק פְּרִיָּי.

אסתר זעם איז קייטן דארף קינעראָט קיינעם ניט אנטאָן קייטן
פארשלייסן אַפְּטַמָּאָל דעם מענטשן מיט זיין אִיגַּעַנְעָם ווילַן. אַיצְט ווֹאלַט זַי
געקענט זיין לַעֲבָן אַיר גַּעֲלִיבָטָן, פִּילַן וַיְיַעַן לְאַסְכָּעַס. זַיְין מיט אַים גַּיְיקַ
לְעֵר, אַבעָר זַי וּעְרָת פַּאֲרַצְיַעַטְרַט פָּאָר דַּעַם גַּעַדְאָןָק, ווֹעֶן זַי דַּעַרְוָעַט פָּאָר
איַרְעָ אַיזָּן אַירְעָ קִינְדָּעָה. זַי זַעַט זַיְיַ מִיט פַּאֲרַחְיַדְשָׁעַט פַּנִּימְלַעַךְ זַי
זַיְיַ וּכְן זַיְעַד מַאמְעָן. וּקְעָן גַּאֲרָ אַמְּמָע טַרְאָכְטָן פָּוֹן פַּאֲרַלְאָן קִינְדְּעָר?
אסַּתְּר וּצְטָט נַאֲך אַלְיַז אַצְּבָּאָכְבָּעַן אוּפְּפָן בָּאנְק. זַי דַּעַרְמָאָנָט זַיְיךְ אַן אַיר
שְׂעוּגָעָרִין שִׁינְדְּלַעַן וּוֹאָס וּוֹיִס עַפְּסָס אַן וּוֹיִס גַּאֲרָנִיט. אַודְּאַי וּזַעַט שִׁינְדְּלַ
אַיר הִינְגַּעַן דַּי נִיטָּס וּוֹאָס דַּי שְׁטָאָט זַגְּטָן. וּוֹעֶן אַסְּתָּר שְׁטָעַלְט זַיְיךְ
אוֹיְךְ צַוְּגִין, זַיְינְגַּן שְׁוֹין אַירְעָ גַּעַדְאָנְקָעָן לְוִיְּטָעָרָה. זַי וּוֹיִס וּלְאָסָפָן
מַעַר נִיט זַעַט. זַיְיַ גַּיְיט צְרוּקָא אַרְיַין אַין שְׁטוּבָן; זַי פִּיקְט אַמְּדִיקְט אַין אַלְעָ
גַּלְיְידָעָר. אַלְעָ אַן אַנְשְׁטָאָלָט שְׁלָאָפָן נַאֲך גַּעַשְׁמָאָק. זַי שָׁאָרָט זַיְיךְ אַרְיַין
אַין אַיר צִימָעָר; וּוֹאָרְפָּט זַיְיךְ אַרְיַין מִיט דַּי קִלְיְידָעָר אַין בָּעַט אַן דַּעַר גַּעַ
זַוְּנְטָעָר שְׁאָפָּאָיְז אַיר גַּוְבָּר.

אַהֲרָבָּסִיקָּעָן זַוְּן הָאָט גַּעַזְוִוְיכָּטָן. עַס אַין שְׁוֹין גַּעַזְוָעָן גַּרְוּסְעָדָר תָּאָג
זַוְּעָן אַסְּתָּר הָאָט גַּעַזְוִוְינְד אַירְעָ קִילְיְידָעָר גַּרְוּסְעָט גַּעַמְאָכָט. דַּעַם פְּנִים
אַין אַסְּדָקָלְטָעָו וּאָסָפָר גַּעַוְאָשָׁן. זַי הָאָט נִיטָּס גַּעַוְאָלָט מַעַן זַיְלָעָקָעָ
בָּעָן אַיר טְרוֹיְיעָר. אַיצְט אַין זַי דַּי פַּאֲרַוְאָלְטָעָרָין פָּוֹן אַנְשְׁטָאָלָט "דַּי מַעַמָּע
מִיטָּן קִינְדָּ". פָּוֹן אַיר זְכוּרָן שְׁטוּפָט זַי אַרְיַיס אַלְעָ אַירְעָ סְעַנְטִימְעַנְטָן; זַי
מוֹן בָּאָלְדָגִין אַין דַּעַר גַּעַזְוָנְטָאָפְּטִילְיְוָגָן אַפְּגָעָבָן אַרְעָכָעָנוּגָן. דַּעַרְנָאָךְ
זַאֲרָפָּז זַיְיךְ צַוְּדָעָר פְּרָאָדוֹקָטָן אַפְּטִילְיְוָגָן אַן גַּעַמְעָן דַּי שְׁפִיְין פָּאָר אַירְעָ
קוֹרְאָנְקָעָ. אַסְּתָּרִס פְּנִים הָאָט אַיצְט גַּעַשְׁמִיכָּלָט זַיְלָעָ טָאָג. אַירְעָ חֲבִרִים
הָאָבָּן לְבִבְּ גַּעַהְאָט אַיר שְׁמִיכָּלָאָן זַי הָאָט בַּיִּי קִינְגָּעָם גַּאֲרָנִיט גַּעַוְאָלָט
צֻוְּגָעָמָן.

בֵּין 2 אַזְיְגָעָר נַאֲכְמִיטָּאָג אַיְזַי גַּעַזְוָעָן פָּאָרְנוּמָעָן אַבעָר בָּאָלְדָג זַיְיַ
אַיר אַרְבָּעָט אַיְזַי גַּעַזְוָעָן פָּאָרְעָנְדִיקָּט, אַיְזַי זַיְיַ מִיט שְׁגַּעַלְעַט טַרְטִיט גַּעַלְעַפָּן זַעַן
אַירְעָ קִינְדָּעָר, זַיְיַ זַיְינְגַּן תְּמִיד גַּעַזְוָעָן פָּאָרְבָּעָנָקָט נַאֲך זַיְעָרָ מַאְמָעָן. זַיְיַ
זַיְינְגַּן אַיר אַנְטְּקָעְגָּגָעָאָפָּן מִיטָּפְּרִידָאָן אַלְעָ הָאָבָּן אַירְעָ פָּאָרְן קִילְיִד
גַּעַהְאָלָטָן. אַסְּתָּרִס גַּעַמִּיט אַיְזַי גַּעַזְוָעָן אַשְׁוּעָרָרָה, אַבעָר אַירְעָ קִינְדָּעָר, זַיְיַ
דַּי פִּיגְעַלְעַךְ הָאָבָּן אַיר אַרְמָגָעָרְנוּגָלָט. זַי גַּיְיט מִיטָּס זַיְיךְ אַין שְׁפִילִיְּ
צִימָעָר. דַּי אַנְדָּעָרָעָ קִינְדָּעָר קְוָקָן מִיטָּסָה וּוֹאָס אַירְעָ קִינְדָּעָר הָאָבָּן
אַמְּמָעָ אַן זַיְיַ נִיטָּס. אַסְּתָּרִס רַוְּפָט צַוְּאָרְהַמְּעַלְעָן (אַבְּרָהָמְמַעְלָעָה) הָאָט קִינְגָּעָם
נִיטָּס, אַקְיְיַלְעַדְיִק יְתָוְמָלָ). עַר קוּמָט צַוְּפָאָרְשָׁעָםָט. אַסְּתָּר נִעְמָט אַים אוֹיְךְ

איר שווים. אברהמעלע קוקט מיט נצחן אויף פינגעלאן, וויל ער זיצט
 איצט אויף אסתורס שויס. פיגעלע זיין אים אפשתופן, זיין זויל די אונצע
 מאמע פאר זיך. אסתור געטט פיגעלען ארום מיט אין האנט. אברהמעלען
 מיט דער צווייטער און דערצ'ילט אלע קינדער א שיין מעשלאע. די קינַנְ
 דער לאבן הארכיק און אסתור לאכט מיט. רחלע, אנקעלע און הערשעלע
 עצן זיך איז ארום אסתורן און שעפּן נחת פון זיער שיינער מאמע וואס
 איין צו זיין א גרויס שועטער. איבערהייפט פילט עס רחלע זווען זי
 דערצ'ילט און רעדט זיך אויס פאר איד מאמען זי קינדער פארמאטערן
 זי און זיין זוינען ביינאכט און רופּן: מאמען איצט לאבן די קינדער זווען זי
 רחלע קרים זי איבער זיין זוינען ביינאכט און רופּן: "מאמען, מאמען"
 די לערערן איין אריגעקומווען, זיך ענטשולדיקט פאר אסתורן און
 די קינדער דערפּן איצט גיין זיער קינדער-齊ימער. די צעאנָג האט
 זיך גענדיקט. אסתור קושט די קינדער. אברהמעלע זיין נאך א קוש, שטעלט
 ער און זיין בעקעלע און זויניט פינגעראַך: נאך א קוש. אסתור גיט אים.
 פאלט ער צו צו איר, קלאמערט זיך איז מיט זוינע קלינע הענטעלע און
 איר נאכן און קושט איר ליידנסאָפּלעַד.
 זווען אסתור פֿאָרְלָאָוט די קינדער-היהם, פילט זי א זעליקע רואיקיות
 איין אלע איברים.

.3

אסתריס קינדהייט

אסתור אי געווען די אינגסטע בי איר מוטער. דעם טאטן האט אסתור
 ניט געדענקט. זיער פרי איין ער אווועק איין דער איביקיט. פון איר מוטער
 דערוויסט זיך זיך זיער פיל ואכן. זי דערמאָנט קינמאָל ניט איר פֿאָטער
 צו גוטן, זיין זווען ער האט געלעבעט, האט זי סי זיין שוער געמוות
 הארעוען און אים נאך געדאָרְפּט אונטערטראגן זיין עסן און טריינקען. קיִיַּ
 געם האט ער ניט געטוריינט צו געבן אים עסן.
 אסתור האט איין זיך אַרְיִינְגְּעַזְפּט דער מאמעס בּֿיטְרָעַ רֵיד אָנוּ נאך

אלס קינד זיך דערוואוסט דאס שוערטע לאַבען פון איר מוטער און נאך
אָזעלכע וואָס לְיִהְוֹן אַלְעַיְאָרֶן אָז טְרָאָגֵן דָּעַם שְׁוּעָרֵן יָאָרְ פָּוֹן אָרְעָמְקִיְּתַן.
אַסְתָּרִיס עַלְטָעַרְעַט בְּרִידָעַר אָז שְׁוּעָסְטָעַר וַיְיִנְעַן שְׁוֹן גַּעֲוֹעַן פָּוֹן
לְאָנֶג אָוִיסְגָּעַגְבָּן. מִיט וַיְיַעַר מַוְתָּעַר וַיְיִבְעַן זַיְגַּעַוּעַן פָּוֹן וַיְיִתְּהַן סְחָאָט זַיְגַּעַגְבָּן
פָּאָרְדָּרָאָסָן וְוָאָס דִּמְאָמָע גִּיט נַאֲךְ אַסְתָּרִיס קָאָפְּרִיזָן. זַיְגַּעַבָּן בַּיט גַּעַוּעַן וְזַיְגַּעַגְבָּן
שְׁוּעַר אַסְתָּר הַאֲרֻעוּוּט. זַיְגַּעַבָּן וַיְיַעַר מַוְתָּעַר בַּאֲשָׁוְלְדִּיקְט אָזָן צְגָעַגְבָּן:
זַאְל אִיר זַיְמָוֵד הַעַלְפָּנִי"ז דִּי "מוֹדֵד" — הַאֲבָן זַיְגַּעַגְבָּן
אַיְן יַעֲנַד צִיְּתַן אַיְן דָּעַר בּוֹנְד גַּעֲוֹעַן דָּעַר דָּעַר יַוְנְטַן,
אַוְן אַסְתָּר הַאָט בַּאֲלָאנְגַּט אַיְן "יוֹנְגָּן בּוֹנְד".

אִיר מַוְתָּעַר — רַיְזָל דִּי בְּרוּיט בַּעֲקָרְעָן — אַיְן גַּעֲוֹעַן שְׁטָאָלְץ מִיט
אִיר מִיזְיִינְקָע. דִּי אַרְבָּעַט אַיְן זַיְגַּעַגְבָּן נִיט גַּעֲפָאָלְן שְׁוּעַר. אַלְעַיְאָרֶן בַּי
רַיְזָלְעַן גַּעֲקוּיְפָט בְּרוּיט. פְּרוֹזְיָעַן הַאֲבָן לִיב גַּעֲהָאָט קְוֹמָעַן צַו רַיְזָלְעַן זַעַן
וְזַיְגַּעַגְבָּן אַסְתָּר קְנָעַט דָּאָס בְּרוּיט. וַיְיַעַר פְּלִינְק הַאָט אַסְתָּר, מִיט בַּיְדָעַן הַעַנְטָן
אַיְן דָּעַר דִּיְוָוָשׁ גַּעֲנָגָטָן דָּאָס בְּרוּיט. בַּיְיַיְאָר אַיְן דָּאָס גַּעֲוֹעַן אַמְּנִישׁ
אַוְן בָּעַת מַעְשָׂת הַאָט זַיְגַּעַגְבָּן גַּעֲטָרָאָטָט פָּוֹן דָּעַר בַּיְרָוּשׁ אַוְתָּה דָּעַר פָּאָטְשָׁתָן
אַוְועַר גָּאָס וְזָאוּ דִּיְ חַבְּרִים אַוְן חַבְּרָתָעַס פָּוֹן "יוֹנְגָּן בּוֹנְד" וּוֹאָרְטָן אַוְיָה
אִיר. אַדְעַר אַוְן שְׁבַת, אַיְן וְאַלְהָ, וּוּעַט דָּעַדְן דָּר. שְׁפִילְבָּעָרָג.

אָפְטָמָאָל הַאָט אִיר אִיר מַאְמָע דָּעַרְמָאָנט, אַוְן אַיְן גַּעֲנוּג גַּעֲקָנָאָטָן.
"וְוָאָס הַאָסְטוֹ זַיְגַּעַגְבָּטָן? רַו זַיְד אָפְּ?"
אָבָעָר אַסְתָּרָן אַיְן גַּאֲרִינִיט אַיְנְגַּעַפָּאָלְן אַז זַיְגַּעַגְבָּן זַיְד אָפְּ?
אַצָּאָרָט, שְׁמִיכְלָעָנְדִּיק פְּנִים, קוּקְט זַיְאָוִיךְ אִיר אַלְטָעַר מַאְמָעָן אַוְן וְזָאוּ
דָּעַרְתָּן זַיְגַּעַגְבָּן זַיְד אָוִיפָּן וְזָאוּרָט "מִידָּה". וְוָאָס אַיְן עַס אַזְוִינְסָן? קָעַן מַעַן דָּעַן זַיְן זַיְד
פָּוֹן אָרְבָּעָט?

15 יָאָר אַיְן דָּאָן אַסְתָּר אַלְט גַּעֲוֹעַן. אִיר מַאְמָע הַאָט אִיר תְּמִיד גַּעַעַת
הַאֲלָטָן אַיְן אַיְן אָפְשָׁרְעַכְן גּוֹטְ-אַוְיָגָן פָּוֹן וְוְעַלְכָעַ אִיר מַוְיל פְּלָעַגְט וְוְעַדְעָר,
צְעִירָסָן אַוְן מִיט נְצָחָן אָוִיסְשָׁפִּיעַן: "פָּאָרְ-פָּאָרְ, אָוִיךְ אַלְעַיְעַטְוּ וְוְעַלְדָעָר,
אָוִיךְ אַלְעַיְעַטְוּ פְּסָטָעַ פְּעַלְדָעָר, זַיְיַעַן מִיר אָוִיךְ מִין קִינְדָן." אַוְן וְוְיִפְּלָיְל אַסְתָּר
פְּלָעַגְט לְאָכָן אַוְן זָאגָן: "זַעַן, מַאְמָע, וְזַיְיַעַן בֵּין גַּעֲבָלְבָּן גַּאנְצָן" — אַיְן גַּעַעַת
וְוָעַן אָרוּיסְגָּעַוְאָרְפָּעַנְעַד רִידָן, וְוִיִּיחָ, יְעַדְעַ קְוָנָה/טָעַד הַאָט זַיְגַּעַגְבָּן זַיְגַּעַגְבָּן
גַּעַוְאָלָט דָּעַרְוִיסָן מִיט וְוָאָס זַיְגַּעַגְבָּט אַסְתָּרָן וְוָאָס זַיְגַּעַגְבָּן זַיְגַּעַגְבָּן
לְוִיטָעָר אַזְנָן פְּרִישָׁ.

אִיר מַאְמָע רַיְזָל פְּלָעַגְט מִיט טְרָעָרָן אַיְרָעָ אַוְיָגָן זָאגָן צַו אַיְרָעָ
קוֹנִים :

"הארציקע מיינען, איר קויפט ביי מיר ברויט און מיר הארעוען איזו שוער. צו וואס דארפט איר זיך דערפראגען? גאט האדעועט מיר מיין קינד און ער גיט איד פרישקייט. גיט געונטערהייטו! "גרויסע אויגן פארגינען ניט דאס ליעבן" — פלאגט זיך פאראענדיקן זווען די וויבער זייןען אוועק.

אסתה איזו זיער פרי געוואָן צייטיק. איר מאמע ריינל האט זיך גע-שראָקן פאָר איר צייטיקיט און שטילערהייט געוצט פאָר איר אַ שידוך. אסתה, מיט איר גאנצער אַפֿערדייכִיט איזו נאָך געוווען אַ קינד. איזו וואָך איז זיך געלאָפּן ניט צוֹלְבִּיךְ אַידְיעָן, נאָר צוֹלְבִּיךְ ווועָלְן זווען מענטשן אַ�ן העָרְן קֶלְגָּעָן רֵיד.

די יוגנט האט איז וואָך אַוְיגַּעֲבָלִיט. איז שטאט האט אסתה בְּלוּזָן געוזן אַרְעָמְקִיט אַ�ן אָומְטָן.

שבת, נאָכָן עָסָן, זווען איר מאמע האט זיך צוֹגְעַלְגִּיט שְׁלָאָפּן נאָך אַ וואָך שׂוּעָרָעָה אַרְעָוָןָעָן, האט זיך אסתה געגעָבָן אַ פּוֹץ אַוִּיס אַין אַיר שבְּתִידִיק קֶלְיִידָל, אַ פְּאָרְקָעָם דָּעַם גַּעֲדִיבָּן, גַּעֲשִׂוְרְגָּעָנָם קָאָפָּן; דאס יונָגָן פְּנִים האט גַּעֲבָלִיט, אוּגָן פִּיעָר, לִיפָּן ווי רְוִיטָעָמָאָלִינָעָס. אלָעָ אַברִים האָנוּ אַין אַיר גַּעֲיְבָלָט.

או אסתה האט זיך בְּאוּזָן זומָעָר אַין וואָך, האָבוּן אַיר עַבְּרָים אַ�ן חַבְּרָטָעָס פָּוָן "יָנוֹגָן בּוֹנְדָה" זיך בְּאוּזָן דָּעָרָט. אַיר די עַלְטָעָרָעָן אַנְפְּרִירָעָר האָבוּן די אוּגָן ניט אַרְנוֹנָטָעָרָגָעָנוּמָעָן פָּוָן אַיר גַּעֲשְׁמָאָלָט.

אַבעָר אַיר מָוֶטָעָר האט דָּעְגָּרִירִיכְט אַירָס. גַּעֲפָנוּן פָּאָר אַיר אַ בְּחוֹר ווּלְכָעָר אַין נאָר וואָס גַּעֲקוּמָעָן פָּוָן מִילִּיטָעָר. אַסטָּה אַין אַים באָלְד גַּעַז פָּעָלָן גַּעֲוואָן אַ�ן אוּ טָעָנוֹת האט אַסְתָּהָסָמָעָמָע גַּעֲשִׂרְבָּן תָּנָאִים אַ�ן באָלְד גַּעֲפָרוּעָט די חַתּוֹנָה אַ�ן פָּטוֹר גַּעֲוואָן פָּנוּנָס חַמְצָעָן...

טַף אַין האָרְצָן האט אַסטָּה פָּלָאָטָעָטִירָט. זיך האט ניט גַּעֲוואָלָט דָעַם חַתָּן, אַבעָר קִיִּין אַנְדָעָן ניט לִיב גַּעַחַת. טָא פָּאָרוֹזָס ניט נְעַמְעָן דָעַם? וּבְפִרט אַיר מאמע האט זיך אַנְגָּעָשְׁרָאָקָה: "גַּעֲדָעָנָק מִין קִינְד, אַיך בֵּין שְׁוֹן זִיעָר אַלְטָה, אַט אַזְוִי ווי דוּ זַעַטָּה, קָעָן אַיך גַּעֲבָן אַ שְׁמָאָרָה. בֵּין וועַעַז מַעַן וועַטָּטוּ בְּלִיבְּבָן? דִּינָעָן שְׁוּעָטָעָר אַ�ן בְּרִידָעָר ווועָלְן דיַר אַוִּיפָּה זִיעָר שְׁוֹעָל ניט אַרְבִּירְלָאָזָן. וואָסְ-זַעַשְׁ דָעַזְזָעָן דוּ וועַטָּטוּ דָאָרְפָּן זִין אַ דִּינָסְטָה בֵּיןָם, נִיאָנְטָשָׁעָן קִינְדָעָר, בעַסְעָר, מִין קִינְד, האָבָּפָּאָר אַים חַתּוֹנָה. עָר אַין אַ וְאַיְלָעָר אַ�ן אַ גּוֹטָעָר, דָו וועַטָּסָהָאָן קֶלְיִידָעָר עָר אַין אַ גּוֹטָעָר פָּאָרְדִּינָעָר, האט גַּאֲלָדָעָנָעָה העָנָט. זָאָג "יָאָ" מִין קִינְד...

האט אסתור געזאגט—"יא".
אוֹן אַסְתָּר גַּעֲדָעָנֶקֶט נִימֶט, וַיְיֵ אַיִן עַמְלָעָכֶעָ יָאָר נַאֲךָ דָּעָר חַתּוֹנָה זַיִּה
נוּן גַּעֲבִירָן גַּעֲוָאָרָן דִּי קִינְדָּעָר. אַיְרָ מַאַן, לַיְבָּל, הָאַט גִּיכְעָר גַּעֲפָאָסֶט
פָּאָר אַיְרָ מוֹטָעָר. שְׁטוֹנְדָּן לְאָגָג פְּלָעָגָן שְׂוִיגָעָר אוֹן אַיְדָעָם רִיְדָן, זַיִּה האָבָּן
גַּעֲמָאָכֶט פְּלָעָנֶר וַיְיֵ גַּרְיְגָעָר צַו מַאֲכָן דָּאָס אַרְיִמְעָ לְעָבָּן.
אַסְתָּר הָאַט גַּעֲבָּלִיט וַיְיֵ צַו אַיְרָ 15 יָאָר. דִּי מַאֲמָעָ הָאַט דִּי קִינְדָּעָר
גַּעֲנִיאָנְטָשָׁעָט אוֹן זַי אַיִן נַאֲךָ אַלְצָ גַּעֲגָעָגָעָן צַו אַיְרָ מִיטְיְגָעָן, שְׁטִילְעָ
פָּאָרָזָמְלָוָגָעָן אַיִן וְאַלְדָּ. דָּאָרָט הָאַט מַעַן אַלְצָ גַּעֲוָאָסֶט...
אוֹן אַז דִּי מַלְחָמָה הָאַט אַוִיסְגַּעֲבָּרָאָכָן, אַיִן אַיְרָ מַאַן, לַיְבָּל, גַּעֲוָוָעָן
פָּוּן דִּי סָאָמָעָ עַרְשָׁטָעָ צַו גַּיִּין אַיִן מַלְחָמָה.
לַיְבָּל פָּאָלֶט אַרְיִין אַיִן פְּלָעָן. נַאֲכָלָעָם קְוָמָט דִּי רַעֲוָאָצְיָעָ, שְׁפָעָ
טָעָר—פָּאָגְרָאָמָעָן. אַסְתָּרִס מַוְטָּר שְׁטָאָרָבָּט. וַיְיֵ דָוָרָק נְסִים אַיִן זַי
דִּי קִינְדָּעָר לְעַבְנָגְעַלְיִיבָּן, וַיְיֵ אַיִּיךְ אַיְרָ שְׁוּוּסְטָעָר, בְּרִידְעָר אוֹן אַיְרָ בְּרוֹדָ
דָּעָרָס פְּרוּיָ שְׁיִינְדָּל מִיטָּ אַיְרָ מִידָּעָעָן. מְהַוִּיבָּט אוֹן אַפְּכָאָפָּן דָּעָם אָטָעָם.
דָּאָס לְעָבָּן הַיְבָּט זַיִּד אַז אַיִּינְשָׁטָעָן.
אַסְתָּר אַרְבָּעָט שְׁוֹין אַיִּינְשָׁטָאָלֶט "דִּי מַאֲמָעָ מִיטָּן קִינְדָּ" אַז הָאַט
אַיְרָ קִינְדָּעָר אַוְנְטָעָר אַיְרָ פְּלָיְגָל.
דִּי רַוִּיטָע אַרְמִיָּיָ פָּאָרְטְּרִיבָּט דִּי רַעְשָׁטָלְעָד פָּוּן דִּי בְּגַדְיָטָן אַז הַיְבָּט
אוֹן בְּוּיָעָן דָּאָס נִיְיעָ לְעָבָּן. מַגְרִידְיָן פָּאָגְרָאָמָעָן קְוָמָעָן שְׁוֹין נִיטָפָאָ. אַסְתָּר
פָּאָרְנוּמָט אַז בְּכֻבּוֹדִיקָן אַרְטָ, זַי הַלְּעָפָט אַוְיְבָוָעָן דִּי הַיָּם פָּאָר "דִּי מַאֲמָעָ
מִיטָּן קִינְדָּ". זַי טָוָט אַיְרָ אַרְבָּעָט מִיטָּ לְיִבָּעָ. זַי הָאַט אַבָּעָר דָּעְרָפִילְטָ אַז זַי
אַיִן אַלְיִין. זַי הָאַט גַּעֲבָּעָנֶקֶט נַאֲךָ אַיְרָ מוֹטָעָר מַעַר וַיְיֵ נַאֲךָ אַיְרָ מַאַן. זַי הָאַט
אַיְרָ מַאַן כָּמַעַט נִיטָגָעָנָט. אַיְרָ שְׁוּוּסְטָעָר אַז בְּרִידְעָר זִיְעָנָן מִיטָ
אַסְתָּרָן גַּעֲוָוָעָן פָּוּן זְוִיְתָנָס. דִּי אַיִּנְצִיקָעָ וְאָסָטָרָן זִיְעָרָ לִיבָּ גַּעַיָּ
הָאַט אַיִן גַּעֲוָוָעָן אַיְרָ שְׂוּוּגָעָרָן שְׁיִינְדָּל, כָּמַעַט אַיִן דִּי זַיְעָבָעָ יָאָרָן וַיְיֵ
אַסְתָּר. אַיְרָ מַאַן, הַעֲרָשָׁה, אַסְתָּרִס בְּרוֹדָעָר, אַיִן פָּאָר דָּעָר מַלְחָמָה אַוְעָקָ
גַּעֲפָאָרָן קִיִּי אַמְעָרִיקָעָ, אַיְבָּרָאָזְנוֹדִיקָעָ שְׁיִינְדָּלָעָן מִיטָאָ קִלְיָן קִינְדָּ, אַ
מִידָעָעָ פָּוּן צְוִיָּיָ אַיְרָ. אַיִן שְׁיִינְדָּל אַוְדָק גַּעֲוָוָעָן אַוְמָעָטִיקָעָ, אַבָּעָר נִיטָ אַוְיָ
וַיְיֵ אַסְתָּרָן.

שְׁיִינְדָּל הָאַט אַיְבָּרָגָעָנוּמָעָן אַסְתָּרִס מַלְאָכָה פָּוּן בָּאָקָן בְּרוּיטָ אַז
שְׁטִיִּין אַוְיֵפָן מַאֲרָק פְּלָעָגָט זַי קְוָמָעָן נַאֲכָן טָאָג הַאֲרָעוֹוָאָנִיָּעָ צַו אַסְתָּרָן אַז
בְּיִדְעָ שְׂוּוּגָעָרָנִים האָבָּן זַיִּךְ פָּאָרְטְּרִיבָּט וַיְיֵעָרָ בְּעַנְקָשָׁאָפָטָן, בַּיוֹ עַס אַיִן
גַּעֲקָוָמָעָן אַיִן אַסְתָּרִס לְעָבָּן וּוּלְאָסָאוּ.

שיינDEL האט אלע געוואסט פון פרעמדע. איר האט וויי געטאנן וואם אסתער באהאלט זיך פון איר. און איצט. און דיז שטאט האט גערעדט. און אסתער איין געבליבן ווי א נאָר. האט עס שיינDELן זיער וויי געטאנן און ווי האט זיך אַנגענוּמען מיט האָרץ. זי ווועט ריידן מיט אַסטערן און איר זאנן און זי וויסט אלען, זי דארך זיך גיט באַהאלטן בעסער און מען וויסט פון דער ערשותער האָנט, ניט פרעמדע מענטשן זאלען זי באַרידן פאר איר. אַבער שיינDEL האט שוין אַוועקגעשיקט צו איר מאָן אַ בריוו, אים געבעטן ער זאל העספֿן אַסטערן מיט די קינדער; זי ווועט און אַסטערן קיין אַמעריקע ניט פארן. וואו ווועט זיך אַיר אַיבערלְאָזּן מיט די קינדער. שיינDELן טוט וויי דאס האָרץ אויף אַסטערן מיט די קיבּערלְאָר, און געבעטן איר מאָן ער זאל זיך אַלעמען אַרויסגעמען קיין אַמעריקע.

ווער קען זיך פֿאַרשטעלְעָן שיינDELן פריד, ווען זי האט דערהאלטן די ערשותע בריוו פון איר מאָן וואו ער שרידיבט או ער גלויבט זיך קוים און זי זיינען אלע לְעַבְנֶגְעַבְלִיבְן פון די פֿאַגְרָאָמעָן און ער קאָן אַיר אַנְזָאנְגָן אַזְּ לְיִבְּהָ, אַסְטְּרָסְמָאָן, גַּעֲפִינְט זיך שוין בי אים פון עטְלְעַטְעָן חְדְשִׁים. ער האט אים אַרְבִּיעְרְגְּעַנוּמעָן פון פְּלָעָן און איזט אַרְבְּעָטָן זיך בְּיִדְעָ אַזְּ אַיְגָן גַּעֲשָׁעֵפְט. לְיִבְּלָ שְׂרִיבְט צו אַסטערן אַ בְּזָונְדְרָן בְּרִיוו.

אַ פֿאַרְפְּאַמְּטָן, מיט בְּיִדְעָ בְּרִיוו אַזְּ דִּי הָעָנָט, לְוִיפְט אַיצְט שְׂיִינְדָּל צו אַיר שְׂוֻעָגְרָן אַיר אַוְיְמָנוֹנְטָעָן, אַזְּ אָטְמָ, זִיְנָעָן זיך שוין אַזְּ אַמעְרָן רִיקְעָן אַיר מִיְּדָעָ לְוִיפְט נָאָךְ דָּעָר מַאְמָעָן. זיך האט אויך לְיבְּ דִי מַוְעָד אַסְתָּרָה.

לְוִיפְט בְּיִדְעָ, דִי מַאְמָעָ מִיט דָעָר טָאָכְטָרָ, פֿרִידִיקָע, אַנוֹאָגָן דִי גּוֹטָע בשורה אַזְּ — זָאָרג זיך ניט אַסְתָּרָה, דִין מָאָן לְעַבְטָ אַזְּ דַוְ בְּיַזְטָ שְׂוִין אַגְּלְעָבָע.

אווי לְוִיפְנְדִיק האט שיינDEL באַגְעָגָט ברְכָהִין, אַסְתָּרָה/ס עטְלְעַטְרָע שְׂוּעָטָר. אויך זיך ניט צו אַסְתָּרָן אויסְבִּיטְלָעָן אלע חְלוּמוֹת אויף אַיר קָאָפְּיָה "הָאָסְטָ שְׂוִין גַּעֲהָרָט, אֹזָא חְזָופְּהָ" זיך האט דאָךְ גַּעֲפִירָט אַ לְיִבְּעָ מִיטְן סָאָלְדָאָט. אַט עֲרַשְׁת זיך דָעְרוֹוָאָסְטָ פָּוָן יְכָבְדָן. זיך האט אלְיָזָן גַּעֲזָעָן מִיט אַירָעָ אוֹיְגָן ווי זיך האט זיך גַּעֲקוֹשָׁת מִיטְן סָאָלְדָאָט. זיך גַּעֲפִעלְטָ דִיר אֹזָא אַומְגָלִיק?

שיינDEL שְׂמִיכְלָט אַזְּ בְּאַרְאִיקָט בְּרְכָהִין, אַזְּ מַעְרָ קִין אַומְגָלִיק ואַלְ בְּיַזְטָ. ערשותנָם, קען עס זִיך אַלְיָגָן, אַזְּ צְוֹוִיטָנָס גִּיטָּס צו

אסתרין איר אונזאגן די גוטע ניס, או אים ירצה השם, וועלן זיין איניגיכן פארון קיין אמעריקע.

ברכה בלאצט זיך אן און זאגט;

"זע גאר, זע פונקט ווי הערשל איז גאר אסתראס ברודער. פארוואס ביזטו בית געלעפַן צו מיר?

שינידל זאגט דראיך: "ברכה, פארשטי דיין שוערטער, זי איז מיט פיר פיצלאען קינדער, איר אלע ווילט איר ניט קענען, אלע חסרונות זוכט איר אויף איר, איז צו וואס איז קומען דערציאליין מעשות נאך אידער איר רעד מיט אסתראז? איז מיר וועלן האלטן ביימ פארן, וועט איר אלע וויסן. דערוויל פארן מיר נאך ניט איז אויף אן אייגענער שוערטער גהויבט מען ניט קיין שעכטס".

ברכה הייבט אויף איר קול מיט דונגזה: "אודאי ויינען מיר אומגען רעכט. זיך אריינגעלאזט מיט זיין... וואס איך וויל זיער נאמען ניט דערן מאגען, און הערשעוועט איבער אונדגן. פריער האט זי געהרשעוועט ביי דער מאמען אין שטוב און איצט אין דער גאנצער שטאט און טוט אונדו נאך איז בזינגות איז".

שינידל בעט ברכהן בעסער צו אסתראין ניט גיין.

"גאייט געזונטערהייט אהים, איך וועל שווין מיט איר אלין רעדן". און ווען ברכה, אָ צעכאכט, דערוויטערט זיך פון שינידלען אן א גוטן טאג, קוקט שינידל נאך ברכהן און קען ניט פארשטיין, זי קענען אייגענע שוערטער זיין איזו פרעםדי?

שינידל נטעט איר פרימינקען פארן הענטל, גיטט לאנגזאם און וויל גען. ווינען ציטט צו טראכטן.

זִי מאכט פֿלענער, שינידל, אבער ווען זי קומט אָרײַן צו אסתראין איז צימער, ווערן אלע אָרײַע פֿלענער צערונען. ניטא וואס צו רעדן. שינידל פֿאָרגעסט אָפְּלֵיַה אָז דִּי בְּרוּוֹ, אָנְצּוֹזָגָן אָסְתָּרַין אָז אָיר מָאָן, לִיבְּהָ, לְעַבְּטָן. אָסְתָּרַ, אָז אָוְמָגְלִיקְלְעַכְּבָּעָן, לְגַטְּ אַיְן בָּעַטְּ. אָיר עַלְטָעַרְעַ מִיְּדַעַעַ רְחַלְעָ, זִיכְּטָן לְעַבְּן אָיר. מָאָמָע אָז טָאַכְּטָעָר, בִּידְעָ זַעֲעָן אָוִסְ פָּאָרוּוּינָט. טָוֶט שינידלען זיין דָּאָס הָאָרֶץ פָּאָרוֹואָס מִעְן בָּאַרְעַדְט אָסְתָּרַין, אָז זַי אָיז גָּאָר אָוִי קָרָאנָק, קְוִים וּוָאָס דִּי הוֹיטָה האַלְטָן זַיך אָוִיף אָיר. אָון אָסְתָּר אָז אָמָמָע, קָעַן דָּעַן אָמָמָע טָאָן שעכטס?

אָסְתָּר בעט שינידלען זַיך וְעַצְּנָן אָז שינידל דָּעַרְמָאָנט זַיך אָז אָיצְט אָז דִּי בעסטע צִיטָט צו רעדן מיט אָסְתָּרַין.

ז' נעמט אַרְוִיס בַּיָּדָע בְּרוּיו אָוֹן בַּעַט אַסְתָּרֵין ז' זָאָל פָּאָר אַיר אַיר
בְּעַרְלַיְעָנוּן לִיבֶּרֶס בְּרוּיו.

"הָעֲרֵשָׁל שְׂרִיבִיט מִיר אָזו עַד אַיְזָו וַיֵּךְ מִיט לִיבֶּעֶן גָּאָר מְחִיאָה."

"אָוֹן לְאַמִּיר הָעָרָן וּוְאָסְטָו זָאָגֶט דִּין מָאָן, אַסְתָּר?"
אסְתָּר הָאַלְטָט דֻּעַם בְּרוּיו אַיְנָ אַיְרָ האַנְטָן. רַחַלְעַ צָאָפֶלֶט זִיךְרָ: "מָאָמָע,
לִיבֶּעֶן מִיר דֻּעַם פָּוּן טָאָטָן? וּוְעָלָן מִיר טָאָקָע פָּאָרָן קִיְּן אַמְּעָרִיקָע? דָּעַר
טָאָטָע לְעָבָטָן אַיְזָו סְיוּעָלָן זִיךְרָ פְּרִיעָן דִּי קִינְדָּעָר ...
אסְתָּר רִיסְטָט פָּאָמְעָלָעָן אוּרִיךְ דֻּעַם קָאנּוּוּרָט, לִיבֶּעֶן פָּאַרְזִיכְטִיק
וּוְאָרָט אַיְנָ זָאָרָט. אַיְרָ מָאָן לִיבֶּל אַיְזָו אַיְבָּרְגְּלִיכְלָעָן וּוְאָסְטָל הָעֲרֵשָׁל הָאַט
אִים צָו זִיךְרָ אַרְיְבָּרְגְּעַבְּרָאָכָט אַיְן אַיְצָט וּוְאָרָטָן זִיךְרָ בְּיַדְעָ אַיְפָּן גָּוָטָן טָאָג
וּוְעָלָן זִיכְרָעָן פָּאָמְלִיכְיָעָס וּוְעָלָן בְּשָׁלוּם אַרְיְבָּרְגְּרָוּמָעָן קִיְּן אַמְּעָרִיקָע.
זִיךְרָ אַרְגָּג זִיךְרָ נִיט לִבְּעָ אַסְתָּר. דָו מִיט אַונְדָּעָרָעָ קִינְדָּעָרָע וּוְעָלָן נָאָך
זִיךְרָ גְּלִיכְלָעָד."

דָא גִּיט אַגְּנָצָעָר צָעָטָל לִבְּעָ וּוּרְטָעָר פָּוּן בְּעַנְקְשָׁאָפָט אָוֹן דָעָר
וּוְאָרָטָנוּג אַוִּיךְ דָעַר שָׁעה זָוָעָן זִיךְרָ וּוְעָלָן בְּשָׁלוּם קָוּמָעָן צָו אִים. אָוֹן וּוּעָסָט
זָעָן אָוֹן אַלְץ וּוּעָט נָאָך זִיךְרָ גּוֹטָן.
בַּיָּם וּוְאָרָט "גּוֹטָן", שְׁמִיכְלָט אַסְתָּר בִּיטָּר. נִין, עַס וּוּעָט אַיְרָ שְׁוִין
קִיְּין מָאָל גּוֹט נִיט זִיךְרָ. גּוֹט וּוּאָלָט אַיְרָ גּוֹעוֹעָן וּוְעָלָן זִיךְרָ קִינְמָאָל נִיט
חַתּוֹנָה. אַיְצָט אַיְזָו זִיךְרָ אַגְּבָּוּנְדָּעָנָע מִיט קִיְּיטָן אַוִּיךְ אַיְרָעָ העָנָט אָוֹן פִּיס.
שִׁינְדָּלָעָן אַיְזָו גּוֹט. זִיךְרָ עַס וְאָגָּן, אַבְּעָרָ נִיט זִיךְרָ.
שִׁינְדָּלָעָן פָּאָגֶט נָאָך אַסְתָּרָס בְּאוּוּגְנוּגָעָן אָוֹן וּוְאָרָט אַוִּיךְ אָוֹן עַנְטָר
פָּרָה.

אסְתָּר הָאַט זִיךְרָ גָּאָר פָּאָרְגָּעָסָן צָו עַנְטָפָרָן שִׁינְדָּלָעָן. זִיךְרָ פָּוּן אַגְּשָׁאָפָט
הָאַט זִיךְרָ אַיְפָּגְּעַכָּאָפָט אָוֹן דָעָרָעָן שִׁינְדָּלָעָן וּוְאָסְטָו זִיךְרָ אַוִּיךְ שְׁטִילָ.
אָוֹן וּוְאָרָט. שִׁינְדָּלָעָן זִיךְרָ וּוּעָט מִיט אַיְרָ שְׁוּעָגָרָן אַצְּינָד נִיט רָעָדָן.
פִּילָּט שִׁינְדָּלָעָן זִיךְרָ וּוּעָט מִיט אַיְרָ שְׁוּעָגָרָן אַצְּינָד נִיט רָעָדָן.
עַס אַיְזָו נִיט דִּי צִיְּתָן.

זָאָגֶט זִיךְרָ צָו רַחַלְעַן: "קּוֹם, רַחַלְעַן, וּוְעָלָן מִיר צָוָגִין צָו דִּי קִינְדָּעָר
אַיְן קִינְדָּעָר הַיִּם. מָאָהָן וּוְעָלָן מִיר דָא זִיךְרָ, יָא, אַסְתָּר?"
אסְתָּר הָאַט נִיט קִיְּין כָּחָ אַפְּיָלוּ פָּוּנָם בַּעַט אַרְוֹנָטָר. עַנְטָשָׁוְלְדָקָט
זִיךְרָ פָּאָר שִׁינְדָּלָעָן אָוֹן אַיְרָ דָגְנָקְבָּאָר פָּאָר אַיְרָ פָּאַרְשָׁטָעַנְדָּעָנִישׁ וּוְאָסְטָו
זִיךְרָ גָּעָטָרָה הָאַט רַחַלְעַן אַיְן קִינְדָּעָר הַיִּם. זִיךְרָ קָוָשָׁט אַיְרָ קִינְדָּעָר צָעָרְטָלָעָר. קוּשָׁט
פְּרִימִינְקָעָן. שִׁינְדָּלָעָן דָּאָגָּקָט זִיךְרָ פָּאָר אַיְרָ שְׁוּוּסְטָעַרְלָעָכָע גַּעֲפִילָן.

אסתור בליבט אליין, זיין אין א טומאן זעט זי איר ליעבן, זי וויל ניט דערמאגען זיין נאמען, אבער אין איר האצן איז דער נאמען באגראנן אויף איביך.

יא, זי ווועט פארן צו איר מאן באשלייסט אסתור. שיינדליך וויסט פון גארנישט און קיינער ווועט איר ליבלען גאנטישט דערציילן און איר ליעבן ווועט זי איז אמריקע פארטזען גאר אנדערש. די אסתור איז טויט. דארט ווועט זי בריגגען צום מאן גאר אן אנדעראָן...

נאכאמאל פיעונט זי דעם מאנַס ברייז, אַ נײַע געפֿיך וווערט איז איר געבורן, פְּלִינְק גִּיט זי אַ שְׁפָרוֹנוֹגֶן פָּוֹן בעט, פּוֹצָט זיך אָוּס. הײַנט וווערט געשפִּילְט אַ נײַע פְּאַרְשְׁטָעָלְוָוָגָן. באָרִיס האָט אַיר צוֹגְעִישְׂקָט אָן אַיִּינְלָאַדְוָוָגָן, אַיְּזַ פְּאַרְוּאָס נִיט גִּין אַיְּזַ טַעַטָּעָדָן?

טַעַטָּעָדָן האָט אַסטור לֵיב זי אַיר ליעבן, זי ייְעַד אַפְּטַהְעַלְמָט זי אַרְוִיס מִיט אַ דָּאַלְעַן וווען מען דארט. אויך אַיְּזַ זי פְּאַרְאִינְטְּרָדְעָסְטְּרָט אַיְּזַ דִּי שְׂוִיָּה שְׁפִּילְעָר. אַלְעַ יְוָגָעַ מִידְלָעַד אָוֹן בחוֹרִים ווּאָס בריגגען פריד אַוְיף דער בִּינְעָה... אַיבְּעָרְהוּפְּט גָּאַטְלִין, ווּלְכָעָר אַיְּזַ גַּעֲקוּמָעַן פָּוֹן אמריקע. יונעד קעדט ממש וווערטן.

הײַנט שְׁפִּילְטַמְּן מען יעַבְּגַע גַּאֲרְדִּינִיס "די שְׁחִימָה" אָוֹן דער אמריקי קאנען שְׁפִּילְטַמְּן די הוּיְפְּט רַאֲסִיעַ.

אַסטור האָט נָאַך נִיט פְּאַרְעָנְדִּיקָט אַיר טָזָלָעַט, וווען מַהְאָט אַנְגָּעָה קלְאָפְּט אַיְּנָט טִיר. אויף אַסטְרִיס עַנְטַפְּרָעָר "אַרְיִין", האָט זיך אַיְּנָט טִיר באָז ווַיְוָן חֶבֶר באָרִים אַ קְרֻעְפְּטָקָעָר, שִׁיְנְיָעַ בְּהָוָר, מִיט אַ קָּאָפְּ שׁוֹאָרְצָעַ האָט זוּ זַיְּנָעַ זַיְּנָעַ אַיְּזַ אַיְּזַ אַסטְרִין פְּאַרְלִיבָט אָוֹן ווִיסְטָס אַוְ אַסטְרִר האָט אַים לֵיב זַיְּנָעַ אַחֲרָיו.

איְצָט, ווִיסְנְדִּיק אַזְזַלְאָסָאָז אַיְּזַ מַעַר נִיטָאָז אַיְּזַ קִיְּנְעַר שְׁטִיטַמְּ אַים נִיט אַיְּזַ ווְעַג באָוּכְטַמְּ אַסְתְּרִין כְּמַעַט אַלְעַט טָאָג.

ער מַוְנְטָעַט זי אויף, גַּעַמְט אַיר צוֹ מַיְתְּנָגָעַן, פְּיִיעָנָט פָּאַר אַיר זַיְּנָעַ שְׁאַפְּוָגָעַן. ער שְׁרִיבְטַפְּטַמְּ פִּינְעַ לִידְעָר אָוֹן אַסטְרִין אַיְּזַ צוֹ אַים זַיְּנָעַ שְׁוּעָסְטָעַר ווּאָס אַיר בְּרוֹדָעַר דָּעַרְצִילְעָן פָּוֹן אַיר בעַנְקְשָׁאָפְּט. מִיט זַיְּנָעַ אַרְיִינְקָוּמָעַן האָט זיך אַסְתְּר אַוְיף אַזְמָת דָּעַרְפְּרִיטָט, אַז מִיט פְּאַרְגָּעָנִיגָּן אַנְגָּעָנוּמָעַן די באָגְלִיטְוָנָג צוֹ גִּין מִיט אַים זַעַן די פְּאַרְ שְׁטָעָלְזָוָגָן.

דערוּוִיְּשָׁן בעט אַים אַסְתְּר זיך מאָכָּן באָקוּוּם. "זַעַן זיך, באָרִיס."

באריס וווערט ניגעריך, שטעלט און זינע קלוגע אויגן אויף אסתה'ן. ער
שוויגט בי אסתה'ן הייבט און רעדן.

שטייל רעדט זי פון איר יונגעט, פון אירע קינדער וואס זינגען איר
אזיוי טיעער. מיט קיין איןן ווארט דערמאנט זי ניט אירע באציאונגגען וואס
זינגען איבערגעריסן געווארן און האבן איבערגעלאוט טיפע וואנדן אין
איר הארץן.

זי רעדט מיט בארטין וועגן דעם בריוו פון איר מאן וואס אין איר
אנגעקומען אויף שיינדיס אדרעס און פרעגט אים צי סאייז מעגלעך ער
ואל איר העלפֿן פֿאָרְלָאָזּוּן דעם סַאוּעַטְנֶפְּאַרְבָּאָנְדּ מיט דער דערלויבעניש
פֿוֹן דער רעגירונג.

באריס קוקט אויף אסתה'ן. ער וויל איר דערציין פֿוֹן זִין שְׁטָאָרֵי
קער ליבע צו איר. שוין יארן וויל איר דערמאגען, אסתה'ן, איז נאך
אין "בונד", שוין לאנג, לאנג צוריק, וווען זי, אסתה, איז נאך געוווען א
קינד, האט ער פֿוֹן איר געטראקט. ער וויל איר דערמאגען א סְדּ מִינְוֹתָן
פֿוֹן זיינער חברשאפט אַפְּלִיכּוֹ אִיצְטָהָט ער אַגְּשָׁמְרִיבּוֹן אַדִּיד אָזְזָן
אַדְאנָק אַיר, אַסְתָּרִיס אַינְסְפִּירָאַצְיָע. גַּראָד אִיצְט, וווען זי גַּעֲבְּלִיבּוֹן פֿרִיָּי,
וויל ער אַיר וווערן דער נאַעֲנְטְּסְטָעָרּ מְעֻנְשָׂתָן.

אַבָּעָר קָוְקָנְדִּיקּ אויף אַסְתָּרִיס עַנְטְּשָׁלָאַסְעָנָם אַיְסְדוּרָק, האט ער
פֿאָרְבִּיסְן דִּי לִיפּֿן אָזְגָּאנְטָן:

"אַסְתָּרִיס, אִיצְט גִּינְעַן מִיר אֵין טְעַטְּעָר. לְאַמֵּיר בְּעַסְעָרּ רַעַדּ וְעוֹגָן
די דערגרייכּוֹנָגָעָן וואס מִיר דַּאֲבָן פֿאָר דַּעַר קְוַרְצָעָר צִיִּיט דְּעַרְגְּרִיכַּט. מִיר
לְעַבְּנָן אִין אַ בְּאָפְּרִיטּ לְאָנְדּ וְוָסּ וְוּעָרָט שְׁוֹין בְּאוֹאוֹנְדְּעָרָט פֿוֹן אַנְדְּעָרָע
לְעַנְדָּעָר וְוּלְכָעָר וְוּעָרָן אָוֹנְדּוֹ שְׁוֹנָאָמִים פֿאָר אַונְדְּזָעָרָט. וּזְאַסְטָו
בְּאַמְּתָה גְּעוּוֹעָן גַּעֲטְרִי אַונְדְּזָעָר דְּעַוְּאַלְצִיעָר, בֵּין אַיךְ זִיכְעָר אָזְדוֹ וְוּלְסָטָן
קְיִינִי אַמְּעָרִיקָעָן נִימְטָ גַּעֲדָאָרָפּ וְוּלְכָן פֿאָרָן.

"דִּין אַיְנְצִיקָעָר תִּירְזַח זִינְגָעָן דִּי קִינְדָעָר. צּוֹלִיבּ דִּי קִינְדָעָר הָאָרָה
סְטוֹ אַוְפְּגַעַגְעָבָן דִּין לִיבָע, אָזְנִיכְטָמָן, צּוֹלִיבּ דִּי קִינְדָעָר, וּוְיָסְטָוּ פֿאָרָן

צּוֹם מאָן וְוּמָעָן דַּו בְּיוֹת אַינְגָאנְצָן אַ פְּרַעְמְדָעָן!
דִּין תִּירְזַח זִינְגָעָן דִּי קִינְדָעָר. דַּו זְוִיִּיסְטָ אַלְיִין זִיעָר גּוֹט אָזְדוֹ דַּעַר
תִּירְזַח אִינוֹ נִימְטָ קְיִינִי בְּאָרְעַכְתִּיקְטָעָר. אַבָּעָר, שאָ אַזְזִי וְוּלְסָטָו אָזְזִי וְוּטָעָמָן
עַס שְׁוֹין בְּלִיבְּבָן".

ער האט אויסגעלאַשן דאס לִיכְטָמָן. אָזְנוֹ דַּעַר פְּינְצְטָעָר גַּעֲגָעָבָן אַסְתָּרִיס
אַ שְׁטָאָרָקָן דָּרוֹק צָו זִין הארץן, זִי גְּעוֹוָאַלְטָ קְוָשָׁן, אַבָּעָר אַסְתָּרִיס וְיךָ

פְּלִינְק אֲרוֹיְסָגָעַדְרִיִּיט פּוֹן זַיְנָע שְׁטָאַרְקָע הַעֲנֵט אָוֹן גַּעֲגַבָּן אָז עַפְּן דִּי טִיר.
אַ קִיל וַיְנַטְּעַלְעַל הָאָט זַי בִּידְן אֲפְגַעַפְרִישֶׁט אָוֹן שְׂוֹוִיְגַנְדיַק הָאָבָן זַיְיַי שְׁפָאַ
צִירַט צָוָם טֻעַטָּעַר.

עַס אָיו גַּעֲוָעַן סּוֹפְּ וּמָעַר. אַ שַּׁיְנָע, לִיכְתִּיקָע לְבָנָה/דִּיקָע נַאֲכָט.
בָּאָרִים הָאָט גַּעֲהַאַלְטָן אַסְתָּרִס הָאָנְטָן אַיְן זַיְגָעַר, זַיְנָע פִּינְגָּר זַיְנָע גַּעַד
וּזְעַן אַיְגַעַשְׁלָאָסָן אַיְן אַרְעָה. אַסְתָּרִין אָיו גַּעֲוָעַן מַאֲדָנוֹעַ וּוֹאָס אַיְצָט הָאָט זַי
נַאֲךְ וּלְאַסְאָוֹן נַיְט גַּעֲבָעַנְקָט. זַי הָאָט אַיְצָט גַּעֲבָעַנְקָט נַאֲךְ וּוַיְתַּעַטְעַ אַהֲרִיָּה
זָאָנְטָן. זַי הָאָט גַּעֲוָעַן אַיְן אַיְר פָּאַנְטָאַיִשְׁׁ זַי גַּרְוִיסָע, אַוִּיסָגַעַבְעַנְקָטָע וּוַעַטָּט.
אַמְּעַרְקָע אָיו גַּעֲוָאָרָן דַעַר צָאָפְּלָ פּוֹן אַיְר וּזְעַן.

וְאַל בָּאָרִים אַיְר הַעַפְּפָנוֹ אַךְ וּוֹי גַּוט סְאַיְוָן צָו הָאָבָן אַזְאָ פְּרִינְגָט, וּוֹי
גַּלְיְקָלְעָד וּזְעַן זַיְיַי דִּי קִינְדָעְלְעַד!

"מַאְרָגָן, בָּאָרִים, וּוּסְטוֹ גַּיְינָן מִיר אַנְזָאָגָן דִּי קִינְדָעְדָר אָוֹ מִיר
פָּאָרָן קִיְיַן אַמְּעַרְקָע צָו זַיְעָר טָאָטָן. מִיר וּזְעַן זַיְיַי בִּידְעַ אַנְזָאָגָן אָוֹ מִיר
פָּאָרָן, יָאִי!"

בָּאָרִים צְעַלְאָכָט זַיְקָאָט אַיְן דַעַר שְׁטִיחָעָר נַאֲכָט. "דָאָס מִיְנָט, אַסְתָּר,
אָז דַו נַעֲמָסְט מִיךְ אַזְאָקָצָו דִיְיַן מָאָן קִיְיַן אַמְּעַרְקָעָע?"

אַסְתָּר הָאָט מִיטְגַעַלְאָכָט אָוֹן פְּרִיְידָקָע זַיְנָע זַיְיַי אַרְיִינְגָעַקְומָעָן אָין
שַׁיְנָעָם לִיכְתִּיקָן טֻעַטָּעַר.

דִי "פָּאיַע" אָיו גַּעֲוָעַן גַּעֲפָאָקָט. יוֹנֵג אָוֹן אַלְטָזְזִינָע גַּעֲקָוּמָעָן דָעַן
דִי אַיְדִישׁ פָּאַרְשְׁטָעַלְנָגָן וּוֹאָס אָיו גַּעֲוָעַן אַלְעַבְנָסְפָּאַרְלָאָגָן אָוֹעַס זַאֲלָ
זַיְיַי אַלְעַרְפָּאָגָן. דִי חַבְרִים הָאָבָן זַיְקָאָט בָּאָרִים אָוֹן אַסְתָּרִין אַרְוָמָגָעָן
כָּאָפְּטָן.

דִי עַטְלָעָכָע טָעַג וּוֹאָס אַסְתָּר הָאָט זַיְקָאָט נַיְט בָּאוֹיְזָן, אָיו פָּאָר זַיְיַי גַּעַד
וּזְעַן אַלְעַרְלָוָסָט. אַיְצָט, זַיְקָאָט זַיְעַד, וּוֹי גַּאֲרָנִית הָאָט פָּאַסְרָט. גַּוט אָוֹי,
אַסְתָּר, אָזְזִי דָאָרָף מַעַן זַיְיַי.

"דו בִּיזְט זַיְעָר זַיְסָ, אַסְתָּר, רְוִימָט אַיְר אַיְיַן אַלְחָרְטָע, בְּעַנְקָעָן אָיו
בָּאָרִים, אַט הַאֲסָטוֹ שַׁוְּיַן בָּאָרִים...".

שְׁרַעְרָן הָאָבָן זַיְקָאָט בִּי אַסְתָּרִין אַיְן דִי אַוְיָגָן. דָאָס גַּלְעָקָלְהָאָט
אַלְעָמָעָן אַנְגָּעוֹזָאָגָט אָוֹ דִי פָּאַרְשְׁטָעַלְנָג הַיְבָט זַיְקָאָט אָן.

אסתריס אפפֿאָר

באריס האט זיין ווֹאָרט געהאלטען און אַסְתָּרִין די נוּיטִיקָע פָּאָפְּרִין געבראָכט. קיינ גרויסע שווערִיקִיטָן זִינְגָּעָן נִיט גַּעֲוָעָן, ווַיֵּיל אַסְתָּר האט צו דער פָּאָרֶטִי נִיט בָּאַלְאָנְגָּט. סְאַיז שׂוֹין גַּעֲוָעָן אַלְעָ צוֹגְּרִיטִונְגָּעָן פָּאָר אַיר אַדְיַין אַין דער פָּאָרֶטִי, האט זיך אַיְצָט צָום גּוֹטָן אוּסְגָּעָלְאָזָט, אַון אַלְיַץ אַ בְּיִלְגְּעָרִי, אַיְזָ גַּעֲוָעָן גְּרִינְגָּעָר פָּאָר אַיר צו פָּאָלָאָן דָּאָס לְאָנד.

באריס האט אַיר געבראָכט די גּוֹטָע נִיס אַון אַוְיד געהאלטען ברִינְגָּעָן אַין אַרְדְּנוֹגָא אַיר פָּאָסְפָּאָרֶט אָום זִי זָאָל פָּאָרָן גַּעֲזְצָעָד, אַון שׂוּוּעָרִיקִיטָן.

אין יענעָם יָאָר, הַאָבָן פִּיעָן פְּרוּעָן גַּעֲרָאָן אַוְלְכָעָ דְּעָרָה-יוּבְּעָנִישָׁן, אַון אַסְתָּר אַיְזָ גַּעֲוָעָן אַין דער זַעֲלָבָעָ קוּוֹאָטָא. עַנְדְּלָעָ אַיְזָ דער גּוֹטָע טָאג גַּעֲקְוּמָעָן. יעַנְעָם טָאג מִיט דער נַאָכָט ווּעַט אַסְתָּר אַיְבִּיךְ גַּעֲדָעָנְקָעָן. אַיְרַע חֲבָרִים אַון חֲבְרָטָעָס זִינְגָּעָן מִיט אַיר גַּעֲוָעָן אַיְף די גַּאנְצָע נַאָכָט. אַיר געהאלטען פָּאָקָן די וְאָכוֹן פָּאָר אַיר מִיט דִי קִינְדָעָר, ווַיַּאַיְיךְ געהאלטען שִׁינְדָלָעָן. אַבעָר שִׁינְדָל האט אַסְתָּרִיס חֲבָרִים לִיב געהאלטען פָּוּן ווּיְטָן. אַון ווּן דער פָּוּרְמָאָן האט פָּאָרֶטִאָג אַגְּנָעָן. קְלָאָפְּט אַיְקָן טִיר, אַיְזָ שׂוֹין אַלְיַץ גַּעֲוָעָן פָּאָרֶטִיק.

באריס הַעַלְפָט אַסְתָּרִין אַרוּסְטָרָאָגָן די פָּעַקְלָעָד, וַעֲצָט די קִינְדָעָר אַיְזָ וְאָגָּן ווַיַּאַיְיךְ שִׁינְדָלָעָן מִיטָּן קִינָה. ווַיַּאַגְּנָעָן אַון אַסְתָּרִין זִי זָאָל אַיְף וְיַד אַכְּפָטָונְג גַּעֲבָן אַון די הוּיְפָט זָאָל צו שְׁרִיבָן בְּרִיוֹן. גַּעֲדָעָבָק אַסְתָּרִיס פָּוּן ווַיַּאַגְּנָעָן דָו פָּאָרֶטִס. דָעַרְצִיאֵל די קִינְדָעָר פָּוּן דער רַעֲוָאַלְוָצִיעָ. גַּעֲדָעָבָק אַונְדָה וְעַרְעָ קְאָמְפָן אַסְתָּר...".

אַסְתָּר הַיִּסְטָּה דָעָם פָּוּרְמָאָן פָּאָרָן פָּאָמְעָלָעָד אַון אַלְיַין גִּיטָּה זִי מִיט אַיְרַע טִיעָרְסָטָע פְּרִינְגָּט ווּעַמְעָן זִי ווּעַט, אָפְשָׁר קִינָה מָאָל מַעַר נִיט וּזָוָן... זִי שׂוּוִינְגָּן, אַלְעָ רְיִיךְ זִינְגָּעָן אוּסְגָּעָשָׁעָט. שִׁינְדָל הַיִּסְטָּה דָעָם פָּוּרְמָאָן בְּלִיְבָן שְׁטִיְין.

באריס גַּעַמְתָּ אַסְתָּרִין אַיְף די חַעַנְתָּ ווַיַּאַקְיָנָה, קַוְשָׁת אַיר אַיְן די לְיִפְהָן אַון אַיְדָעָר זִי קּוֹמָט צַוְּיַר, צַעֲרִיבָט דָעָר פָּוּרְמָאָן די פָּעָר אַון לְאָוט זִיךְ.

ארויס פון שטאטט בייז זיין קומען אין געדייכטן וואלאד. איצט גיינען די פערד פאָזַ
מעלען. עס הערט זיך זאָס דרישן פון די בוימער. דער פרימאָרגן אין אָ
קאלטער. שיינדל האָלט צוגעטוּלייעט אַיר אַינציגיק קינד פרומענוי. אַסְתָּרִס
קינדערלֶעֶד זייןען אַינגעַשְׁלָפָן זוי די פִּיגְעַלְעָן. צוגעטוּלייעט לִיגָּן זוי
איינס צום אַנדערן אָונְהַלְמָעָן אַיס זַיְעַר טַאַטְּן. אַסְתָּרִזְׂן וּוּילְטַזְׂן זַיְעַר אַוְיךְ
הַלְמָעָן. אַבעָר פָּאָר אַירָע אַוְיגָן שַׁוּעַבְטַז פָּאָרְבִּי אָן אַנדער לִיכְטִיק גַּעַזְׂעַטְּן
וּוּסְׂסָאָן זַו אַיר גַּעֲבְּלִיבָן זַו אַסְּיַמְּבָאָה. אַזְוֵי דָּאָרְפַּעַס זַיְעַר אָונְ
גַּיט אַנדְעָרְשָׁן. זַיְעַר קָרְעִין זַו זַיְעַר האַזְנָן. האַט זַי לִיב גַּעַהְטָן אָונְ
אָז עַנְטְּפָעָר קָוָמָטָן. יָאָ, אַבעָר בְּכָדֵי אַיְבָּק לִיבְּ הַאָבָּן, אָז גַּעוֹעַן נִיְּטִיךְ...
די צַעֲשִׂידּוֹנָגָג...

אַסְתָּר האַט זַי אַינְגַּעַהְטָר אָזְן דַּעַם שְׁטִיחָן פרִימָאָרגָן. קִיְּין
סְוִיסְטָמָעָן פָּוּן פִּיגְלָה האַט זַי נִיט גַּעַהְעָרָט. די זַוְּן האַט נִיט גַּעַשְׁיִינָטָן, עַס
הַאַט גַּעַשְׁמָעָקָט מִיט יָנוֹגָן הַאָרְבָּסְטָן.
דַּעַר וּוּאָגָן האַט אַלְעָאָמָל זַיְעַבְּן אַגְּעַבְּן אַטְּרִיְּסָל. שיינְדָל האַט זַיְעַ
גַּעַנְטָעָר צַוגְעַטוּלְיָעָט צַו אַיר קִינְד. אַלְעָאָמָל זַיְעַגְּן זַיְעַגְּן פָּאָרוֹנוֹנָקָעָן
אָזְן דְּרָעָמָל. דַּעַר פּוֹרְמָאָן זַיְעַגְּט אַשְׁטִילְעָן נִיגָּוֹן. אַסְתָּר קָרְעִין דַּעַר וּוּיְיטָ
קִיְּיט וּוּסְׂסָאָן אַז אַינְגַּעַוּוּיקָט זַיְעַגְּן אַסְּמָד...

.5

אוֹפֶן שִׁיבָּה

די שִׁיפְּ שְׁנִידִיט דַּעַם שְׁטוּרְמָדִיקָן יִם, דַּעַר הַיְמָל גַּעַוְעָלָב זַעַט אַוְיס
זַיְעַר בְּרוֹיזְנְדָעָר יִם. וּוֹאַקְגָּנוֹס לְוִיפָּן זַיְעַר וּוּיְכּוֹאָלְיָעָס. עַס מִינְגָּעָט זַיְעַר זַיְעַר
הַיְמָל אָזְן דַּעַר יִם. אַלְיָבָּע זַוְּן שִׁיקְט אַירָע שְׁטָרָאָלָן צַו די שִׁיפְּ רִיְיְנָדָע וּוּסְׂסָאָן
שְׁטִיְּיָע אַיְפָּן "דַּעַק" אָזְן בְּאוֹאוֹנוֹנְדָעָר גַּאֲטָס דְּרָכִים.
שְׁווֹין 6 טָעַג זַיְעַר בְּאוֹוָעָגָט זַיְעַר רְזָאִיק, די פָּאָסְאָזְשִׁירָן זַיְעַן
גַּעַמִּיטְלָעָר אַיְפָּן "דַּעַק" אָזְן רִיְיְזָן, קָוּקוֹ אָזְן דַּעַר וּוּיְטִקְיָיט אָזְן זַעַעַן דָּאָרְטָן
זַיְעַר פְּאָרְגָּאָנְגָּעָנְהָיִיט, יַעֲדָעָר מַעֲנְטָש אַוְיכָּפָּה זַיְעַנְגָּעָם שְׁטִיְּגָעָר. די
קִינְדָעָלֶד וּוּסְׂסָאָן גַּעַפְּגַּעַן זַיְעַגְּגָן אָזְן דָּרִיטָן קְלָאָס, לְוִיפָּן אַוְיכָּפָּה דַּיְעָרָעָפָּה וּוּסְׂסָאָן

פירן צום צויטין קלאס, אבער דיב טירן זייןען פאר זיין פאָרישלאָסן. די מאָז מעס וואָס פארן איצט קיין אַמעריךע האָבן אַפְּגָעָכָאָפֶט דעם אַטָּע. יעדן פרוי דערצ'יזט אַיְרָע אַיְבָּרְלָעְבָּוְנוּן פֿוֹן דִּי פָּגָרָאָמָּעָן אָוּן וַיַּדְרֵךְ נְסִים זייןען זיין לְעַבְנָגְעַבְלִיבִּין. אָוּן אַיצְט, גָּאטַ צַוְּדָקָעָן, זַיְפָּרְן קִין אַמעְרִיךְעַ. אַיְפָּן שִׁיחַ גַּעֲפִינְעַן זַיְקָ גַּעֲנָגָרְפּוּן וְאָסָהָבָן זַיְעַרְעַן קִינְדָּעָר פָּאָרָה-לוֹרְן אִין דַעַר צִיְתַן פֿוֹן דִּי פָּגָרָאָמָּעָן אָוּן דַעַר מָאָז וּוְיִסְסָאָךְ נַאֲךְ נִיטְדָּעָן. אַיְינְעַר דערצ'יזט דעם צויטין פֿוֹן דַעַם צַעַר אָוּן וּוְיִטְקָ

די פָּאָסָאַשְׁוִין מַאְכָן בְּאַקְּנוּטְשָׁאָפֶט, דערצ'יזְלָן זַיְקָ אָוִיסְ דִּי לִיְדָן אָוּן שְׁרָעָקְ פֿוֹן דִּי פָּגָרָאָמָּעָן אָוּן נְאָכְדָּעָסְ דִּי נְסִים אָוּן עַבְדָּלָעָקְ זַיְנְעַן מִיר אַיְפָּן שִׁיחַ, זַיְקָ גַּלְוִין זַיְקָ נִיטְטָן. אַיצְט, וּוּעָן עַס אַיְבָּלְטָן זַיְקָ פֿוֹן דַעַר יִסְסָאָךְ קְרָאָנְקָהִיטָן, פְּילָן זַיְקָ אַלְיִיכְטִיקְיָהָן אַיְנָם אַיְבָּלָן — עַס וּוּעָט אַיְבָּרְגִּין — טְרַיְּיסְטָן אַמְּאָמָּעָן אַיְרָטָאָכְטָעָר וְאָסָהָבָן צֻם מָאָן. אַיְרָטָאָכְטָעָר דִּי אַיְינְדָּעָר פָּאָרְלְוִין, נְעַמְּתָן זַיְמִיט אַיְרָטָאָכְטָעָר.

די שִׁיחַ אַיְזָן אַנוּגְעַפְּאָקְטָן מִיטְ פָּאָסָאַשְׁוִין וְאָסָהָבָן צַוְּ קְרוּבִּים, עַל-טוּרְן צַוְּ קִינְדָּעָר, פְּונְקָט זַיְקָ אַיְנָהָס תְּבָה. די שִׁיחַ בְּאוּוּגְטָן זַיְקָ, די נְעַכְּטָן זַיְנְעַן קְאַלְטָעָן. סְאַיְוּן הַעֲרָבָּסְטָן, די מְעַנְטָשָׁן, וּוְילָדְ פְּרָעָמְדָעָן, פָּאָרָה דִּי עַטְלָעְכָּעָן טָעָג זַיְנְעַן זַיְקָ גַּעֲוָאָרָן נְאָעָנָטָן אָוּן אַיְגָן. אַיְוּגָּנָטָן דְּצַטְטָן בְּאַוְנְדָּעָר אָוּן דִּי עַלְטָעָרָעָמָעָן בְּאַוְנְדָּעָר. אַזְוִי גַּיְעַן דִּי טָעָג אָוּן נְעַכְּטָן וְאָסָהָבָן דְּעַרְבָּעָנָן טְרָעָן דִּי אוּסְגָּעָמְאַטְעָרָטָן אִידָּן צַוְּ זַיְעַר אַוְסְגָּעְבִּינְקְטָעָר הַיִּם.

אַסְתָּר אָוּן שִׁינְדָּלְ מִיטְ זַיְעַרְעַן קִינְדָּעָר פָּאָרָן אַוִּיךְ מִיטְ דַעַר שִׁיחַ. גַּעֲנָג זַיְנְעַן זַיְקָ אַוְסְגָּעְשָׁטָאָגָעָן אַיְפָּן וּוּעָג בְּיוֹ זַיְיָהָן דְּעַרְגְּרִיכְטָן אַגְּנוּוּעָרָפָן אָוּן האָבָן זַיְקָ גַּעֲלָאָוּתָן פָּאָרָן קִיךְ אַמעְרִיךְעַ. שִׁינְדָּל אַיְזָן אוּסְיָהָגְעַקְטָמָעָן, זַיְקָ אַיְבָּרָאַסְתָּרָן אָיְן אַיְרָהָן וּוּנְקָלָן זַיְקָ אַיְצָט אָוּן קָהָקָט בְּסָדָר אַיְפָּן יִם אַפְּדָעָר אַיְפָּן הַיִּמְלָ. זַאְלָן זַיְצְלָן דִּי שְׁטוּרָן, לְאָכָט שִׁינְדָּל אָוּן גַּיְתָן צַוְּ דַעַר גַּרְעָפָן עַלְטָעָרָעָמָעָן. מִיטְ אַסְתָּרָהָן זַיְיָ וּבִיטָן וְאָסָהָבָן צַוְּ רָעָדָן. שְׂוִיגְטָן דִּי גַּאֲצָעָן צִיְתָן זַיְקָ אַמִּיקָה. שִׁינְדָּל וּפְצָצָט אַפְּ וּוּעָן זַיְקָ הַיְבָט זַיְקָ אָנָן צַוְּ דַעַרְמָאָגָעָן וּוּי שְׂוּוּרָאָרָר אַיְרָהָן גַּעֲוָוָעָן זַיְ אַרְוִיסָהָגְעַיְסָן פֿוֹן זַיְעַרְעַן הַעֲנָטָן. וּוּי פְּיַאְוּקָעָסָהָן האָבָן זַיְקָ אַיְרָהָן גַּעֲהָאָלָטָן. אַבְּעָר שִׁינְדָּל אַיְזָן דִּי זַיְגָרָן, זַיְהָטָן אַלְצָן בְּאַזְוּתִיקָט אָוּן אַיצְטָן לְאַמְּרָרָנָרָהָן קִירָן מְעַנְגָּוָנָט אַיְן דַעַם "גַּאֲלָדָעָנָם לְאָגָן", דָּאָרָטָן אַיְזָן אַלְעָמָעָן גָּוָטָן. דְּעוֹדוֹיְיָ זַעַצָּט זַיְקָ צַוְּ אַוְסְתָּהָרָן אַבְּיִסְלָן נִיסָּן. נִין, עַס אַיְזָן פָּאָרָה שִׁינְדָּלָעָן נִיטְנִיסָּן, זַיְקָ אַוִּיךְ דְּעַרְצִיְּלָן אַוְעַלְכָּעָן וְאָכָן, אַבְּעָר אַנְדָּעָרָעָן רָעָדָן. הַעֲרָת שִׁינְדָּל

ווײַ אָן אַלְטָעֶר אִיד דָּעַרְצִילֶט זִינְגַּע אַיבָּעֶרְלָעֶבְּוָנְגָּעָן. גְּרוֹלִין כָּפָן אָן זֹוי
מַעֲנְצָהָן קָאנְצָהָן דָּאָס אַלְץ אַיבָּעֶרְטָרָאָגָן!
דָּעֶר אִיד דָּעַרְצִילֶט: אַיְדָעֶר דֵּי בָּאַנְדִּיטָן הָאָבָּן וֵיד אַיְן זִינְק שָׁטוֹב
אַרְיִינְגְּעָרִיסָן, הָאָט זִינְק וּוַיְיכָב דָּעַמְּאַלְט גַּעֲקָנְגָּאָטָן בְּרוֹוִיט אָוֹן עַר אַיְן גַּעַשְׁטָאָגָן
אַיְן טַלִּית אָוֹן גַּעַדְאָוָונָט. עַס אַיְן עַזְוּעָן אַרְוּם 6 פָּאָרְטָאָג. זִינְק טָאָכְטָעֶר בְּעֵט
דָּעֶר מַאְמָעָן נִיט קָנְעָטָן דָּאָס בְּרוֹוִיט, אַבָּעֶר זִינְק גַּנְעָסִיעַ עַנְטְּפָעָט: טָאָכְטָעֶר
מִינְעָן, אָוֹן דָּאָס אַוְיָג אַיְן אָפָּן, וּוֹיְלָעַן עַסְן. דֵּי שְׁבָנָה אַיְן אַיְיךְ מִיט
אַינְגָּל אַרְיִינְגְּעָקָוּמָעָן. אַ קלִּיְּן לְעַמְּפָעָלָעָ בְּרָעַנְתָּ. דָּאָס בְּרוֹוִיט אַיְן אַוְיָוָן
וַיַּצְטַּחַ שָׁוֹן. גָּאת צֹ דָאָנְקָעָן, עַס אַיְן שְׁטִיכָּ.

מִיטָּאָמָּאָל דָּעַרְהָעָרָן וֵיד אַיְן דְּרוֹוִיסָן שְׂוִידְעָרְלָעֶכָּעָ קְלוֹתָה, אַ בְּרָאָזְגָּעָ
דֵּי פָּוּן גְּלָאָן... מִיר זִיצָּן אַפָּעָ אַוְן צִיטָּעָרָן, וּוַיְדָעֶר וּוַעֲרָת שְׁטִיכָּ
נַעַמְתָּ אַרְוִוִּים דָּאָס בְּרוֹוִיט, זֵי זִידָט אַוְיָה וּוַאָּסָעָר. אַיְיךְ הָאָבָּן שָׁוֹן אַפְּגָעָדָאָוָונָט
בִּיסְן מִיר אַיְבעָר. גָּאת צֹ דָאָנְקָעָן, אַ גָּאנְצָן טָאָג הָאָבָּן דֵּי בָּאַנְדִּיטָן גַּעַבָּרָ
שְׁעוּוּט אַוְן אָוְנְדוּ נִיט גַּעַטְשָׁעָפָעָט.

דֵּי צְוִוִּיתָעָ נַאֲכָת הָאָבָּן זַיְזַי מִיט שְׁטוֹרָם צֹ אָוְנְדוּ אַרְיִינְגְּעָרִיסָן,
אַפְּגָעָאָבָעָוָעָט וּוֹאָס מִיר הָאָבָּן גַּעַתָּאָט אַוְן אַנְגָּהָעָבָּיָן שִׁיסְן יַעֲדָן בָּאָזְנוּן
דָּעֶר. אַוְן אַיְיךְ, זַוְעָן עַס אַיְן גַּעַקְמָעָן מִין דִּיעַ, בֵּין גַּעַפְאָלָן מִיטָּן פְּנִים
צֹ דָעֶר עַרְד נַאֲך אַיְדָעֶר זֵי הָאָבָּן גַּעַשְׁאָסָן. אַזְוִי בֵּין אַיְיךְ גַּעַלְעָגָן אַ פָּאָרָ
טוֹמְלָטָעָר. דֵּי בָּאַנְדִּיטָן וַיַּיְגַּע שָׁוֹן לְאָגָן אַזְוּק. לִיגָּ אַיְיךְ אָוְיָ, שָׁאָ
שְׁטִיכָּ. אַיְיךְ הַיְּבָּב זַיְזַי אָן צֹ בָּאוּגָן, גָּאנְצָן אַוְיָחָד אַלְעָ אַבָּרִים. שְׁטָעָלָ
אַיְיךְ זַיְזַי, קָוָק זַיְזַי אַרְוּם. נִיְּן, קִיְּנָעָ גַּעַשְׁרִיעָן הָעָרָת מַעַן מַעַר נִיטָּ
דֵּי הַרְוָגִים לִיגָּן שְׁטִיכָּ. גַּיְיָ אַיְיךְ אַרְוּסָן. אַיְן דְּרוֹוִיסָן אַיְן שְׁטָאָק פִּינְצְטָעָר,
וּוַיְפִּילְ דָעֶר וַיְיַגְעֵד אַיְן, וּוַיְסִיס אַיְיךְ נִיטָּ. קוֹק אַיְיךְ אַיְן הַיְּמָל אַוְן פְּרָעָגָן "גַּעַטָּ"
בֵּין זַוְעָן??" וַיַּיְגַּע קָעָן אַיְיךְ נִיטָּ. רִידָן, אַיְן נִיטָּא צֹ וּוּמָעָן... נַאֲכָמָאָל
פְּרָזָאָו אַיְיךְ מִינְעָ אַבָּרִים. מִיר טָוָט גַּאֲרָנִיט וּוֹי. אַפְּשָׁר הָאָט זַיְזַי מִיר גַּאֲר
גַּעַחְלָמִיט אַזְאָ חָלָוָם? גַּיְיָ אַיְיךְ צְרוּיק אַיְן שָׁטוֹב. מִין גַּעַסְיָעָ לִיגָּט
צְעָוָאָרְפָּן אַוְיָפָן דִּיל, מִין טָאָכְטָעָר הוּה אַיְן בְּעֵט. דֵּי שְׁבָנָה מִיטָּן אַינְגָּל
לִיגָּן נִיט וּוַיְסִיס פָּוּן גַּעַסְיָעָן, אַיְן וּוַיְזַשְּׁעָ פָּאָרָט לְעַב אַיְיךְ? דָעֶר אַיְיךְ רַעַדְתָּ
נִיט מַעַר, עַר וּוַיְשַׁטְּ דֵי טְרָעָן וּוֹאָס פָּאָרָן אַוְיָחָד זַיְזַי גְּרוּעָר בָּאָרָ.

בָּאָלָל דָעַרְהָעָרָט זַיְזַי אַ יְּנָגָע, מִידְלָשָׁע שְׁטִימָע. זַיְעַרְצִילֶט אַזְאָ
אַיְן דָעֶר וּוֹאָר פָוּן אַיְרָתָהָן וַיַּיְגַּע פְּלִצְלָגָן דֵי בָּאַנְדִּיטָן אַגְּעָפָאָלָן. דָאָס
זַיְגַּע גַּעַוּעָן פְּעַטְלִיּוּרְוּוֹצָעָס אַוְן סַאְקָאָלָאָוּצָעָס. וּוֹי דֵי הַיְּשָׁעָרִיקָן זַיְגַּע
זַיְגַּע גַּעַלְאָפָן צֹ זַיְזַי אַיְן שָׁטוֹב אַרְיָין. זֵי הָאָט זַיְזַי בָּאַחַאַלְטָן אַונְטָרָן בְּעֵט.

שפערטער, וווען זי איז ארכיס פון אונטערן בעט און דערזען דעם חורבן,
האט זי אַוועָּקָעָהָשֶׁט אָוֹן דערנָאָר אַלְיִין צָוֵיךְ צָוֵיךְ לְעָבֵן גַּעֲלוּמָעָן.
אייצט פֿאָרט זי צו אויר שׂוועסטער וועלכע נעמֶט אַיר צו זיך, קִין
אַםְּעָרִיקָע.

סְּדִירָעַדְתָּן עַלְתָּעַרְעַ פֿרְויִין, זי פֿאָרט צו אויר זוֹן. אַיר מָאָן אָן אָן עַלְתָּעַרְעַ
רֻעֶר זָוֵן זַיְינָעַן אָוְמָגָעָקָומָעָן. דִּי רַוְצָחִים הָאָבָּן אַלְעָאָבָּהָלְטָעַנְיִישָׁן גַּעֲלוּמָעָן.
אַיר מָאָן מִיְּטוֹן זָוֵן הָאָבָּן זִיךְ אַיְן שָׁוֵל בַּאַהֲלָטָהָלְטָן. אַסְּדִּי אַיְדָן הָאָבָּן בַּיְּזִיךְ אַפְּ
גַּעֲמָאָכְטָן גַּיְינָן אַיְן שָׁוֵל. דָּאָרְטָן וּזְיַעַן זַיְינָעַן בַּאַשְׁצָטָם. אַבְּעָרְדִּי רַוְצָחִים זַיְינָעַן
אַגְּגָעָפָּאָלָן, אָוֹן וּוּיפְּלָ אַיְדָן עַס זַיְינָעַן גַּעֲוָעָן אַיְן שָׁוֵל, זַיְינָעַן אָוְמָגָעָקָומָעָן.
זַיְיִהְטָט גַּעֲמִינָט אָוֹן וּוּעָט זִיךְ אַלְעָבְּדִיקָע אַיְן זַיְיעַר קְבָּר אַרְיִינָוָאָרָפָן.
אַבְּעָרְדִּי נִיְּיָה, אַטְּ פֿאָרט זַיְיִגְּרָ צו אויר זָוֵן וּוּעָלְכָעָר טְרִיסִיט אַיר אָוֹן זַיְיִעַט
נַאֲךְ אַוְיכְּ אַירְעַ עַלְתָּעַרְעַ יָאָרְן לְעָבָן גַּיְיכָעָן. — אָוֹ אָדָן אָן זַיְיִהְט אַיְן
שַׂוְּיָן צו אָזָא לְעָבָן—אַוְיכְּשָׁטָן וּאַירְעַ אַוְיכְּ.

שַׁיְינְדָל הָאָלָט אָפָּן דָּאָס מוֹיִיךְ. זַיְיִהְט אַוְיכְּ רַעַדְנָ אָוֹן דָּעַרְצִילְיָן, אַבְּעָרְדִּי^{אַיְדָעָר וּאָס אַיְן שָׁוֵן וּוּידָעָר עַמְצָעָר דָּא.} אַיְצַט רַעַדְטִ שַׁוְּיִינְדָל. זַיְיִהְט
דָּעַרְצִילְט וּזַיְיִהְט זַיְיִהְט זַיְיִהְט לְעַבְּגָעָבְּלִיבָן. — זַיְיִהְט הָאָבָּן דִּי בַּאַנְדִּיטָן
גַּאֲרָנִיט גַּעֲטְשָׁעָפָעַט. פֿאָרְקָעָרְט, זַיְיִהְט אַיר שׂוּעוּגָעָרָן, אַסְּתָּרָן, הָאָבָּן זִיךְ אַגְּ
גַּעֲטָאָן וּזַיְיִעַרְטָאָס אָוֹן גַּעֲגָעָן אַיְן גָּאָס הַעֲלָפָן דִּי וּאָס הָאָבָּן גַּעֲדָרְפָט
זַיְיִעַר הַיְּקָה, דִּי קִינְדָעָלְעָד זַיְיִהְט גַּעֲוָעָן בַּאַשְׁצִיט בַּיְּמָם גַּלְחָ פֿוֹן שְׁטָاطָטָן
זַיְיִעַר אַ פֿיְינְעָרָ מַעְנָטָשָׁן. אַלְעָאָרְקִינְדָעָר הָאָט עַר גַּעֲהִיסָּן בַּרְיִינְגָעָן צו זִיךְ.
גַּעֲוָעָן דָּאָרְט אַסְּדִּי קִינְדָעָר, זַיְיִהְט זִיךְ אַלְעָאָרְקִינְדָעָר אָוֹן זַיְיִהְט
מִיט אַסְּתָּרָן, זַיְיִהְט אַוְיכְּ אָפָּן גַּעֲבְּלִיבָן לְעָבָן מִיט זַיְיִעַרְקָעָר קִינְדָעָר אָוֹן
פֿאָרְן אַיְצַט קִין אַמְּעָרִיקָע.

“הָאָט מַעַן בַּיְּ אַיְיךְ גַּאָרְקִינְגָעָם נִית דָעַרְהָגְעָט? — פֿרְעָגָט אַיר
אַ פֿרוֹי מִיט אַשְׁפִּיצִיקָעָפָנִים וּזַיְיִא מַכְשָׁפָה. שַׁיְינְדָל רַוְיטָט זִיךְ אָוֹן זַאְגָּבָן:
זַיְאָס הַיִּיסְטָן נִית גַּעַרְגַּעַטָּס אַסְּתָּרָס בַּרְזָדָעָר הָאָט מַעַן גַּעַרְגַּעַט אָיְן
קִיעָוָן, מִין שׂוּעוּסְטָעָרָס מִאָמָעָ, מִין שׂוּוּגָעָר, אַיְן פֿוֹן שְׁרָעָק גַּשְׁטָאָרָבָן. אַבְּעָרְדִּי
אַדְּ הָאָב אַיְיךְ גַּעַוְאָלָט דָעַרְצִילְיָן וּזַיְיִהְט מִיר זַיְיִהְט לְעַבְּגָעָבְּלִיבָן. מִיר
הָאָבָן נִיט גַּעַוְאָלָט וּזְאָרְטָן אַוְיכְּפָן טּוֹיטָן, זַיְיִעַר שְׁלָעָכְט גַּעֲוָעָן צו זַיְצָן אָיְן
חוֹיְגָן.”

שַׁיְינְדָל בַּלְיִיבָּט שְׁטִיגָּ. אַלְעָאָרְקִינְדָעָר. מִיטְאָמָאָל הָאָט מַעַן פֿוֹן וּוּיְתָגָס
דָעַרְהָעָרָט אַ שַׁיְינָעָם גַּעַזְאָגָג פֿוֹן דָעַר יְוָגָנָט. פֿרְיִילְעָד הָאָבָן זַיְיִהְט גַּעַזְאָגָג

דאס לֵיד פָּוּן בַּאֲפְרִיאָנוֹג אָוּן אַנְדָּעָרָע אַיְדִּישׁע לִידָּעָר.
 שִׁינְדֶּלְעָן וּוּרְטָמָן וּאַרְעָם פָּוּן זַיְעָר שִׁינְיָעָם גַּעֲזָאנְג. זַי וּוּעָט בַּעֲסָעָר
 צְגִינְגַּן דָּא וּוֹאוּ מִזְיָּינְגָּטוּ. דָּא, זַעַט זַי, הָאָט זַי גַּאֲרְבִּינִיט אַוִּיסְגָּעָנוּמוּן. זַי רַעַח
 בְּלִזְיָּוּן פָּוּן טַוִּיטָה, הַאַלְטָן אַיִּין וּוִינְגָּעָן אָוּן וּעָעָן נִיט קִיְּין לְעָבָן...
 זַי וּצְצַצְתַּחַט וּלְעָבָן דִּי יְוָנְגָּעָן בְּחוֹרִים אָוּן מִיְּלָדְעָר וּוֹאָס זִינְגָּעָן מִיט
 גַּוְרִוִּיס גַּעֲפִיל אַ לֵיד פָּוּן פְּרִילְבָּגָּה. זַי עַירְעָ שְׁטִימָעָן וּוִינְגָּעָן אַזְּלְכָּבָּץ צָאָרְטָעָ
 דָּוְרְכָּגְעָוּוּבָּט מִיט טְרוּוּיְעָר אַוִּיךְ דִּי פְּאָרְלְוָסְטָן וּוֹאָס זַיְיָ האָבָן אַיְבָּרְגָּעָלָאָוָט
 אַיִּין זַיְעָר אַלְטָעָר הַיִּים. דִּי קְלָאנְגָּעָן זִינְגָּעָן מִיט בַּעֲנַקְשָׁאָפָּט נַאֲכָן לְאָנד
 וּוֹאָס זַיְיָ חַלְוָעָן אַוִּיס. מִיט זַיְיָ פִּילְטָן זַיְיָ זַיְקָה בַּעֲסָעָר.
 אַסְתָּר זַיְצַט פָּוּן דְּעַרְוּוּיְטָגָּס, הַעֲרָטָץ זַיְקָה צַו צַו זַיְיָרָה אַרְצִיק גַּעֲזָאנְג
 דִּי קִינְדָּעָרְלָעָךְ זַיְצַן אַרְוָם אַיִּר. זַי שְׁוֹיְגִינְט, אַסְתָּר, רַעַדְטָן זַיְיָרָה וּוִינְגִּיק,
 אַיְרָעָ גַּעֲזָאנְקָעָן זִינְגָּעָן עַרְגָּעָץ אַנְדָּעָרָש. דִּי קִינְדָּעָר אַיְרָעָ פְּאָרְשְׁטִיְּיָעָן אַוְ
 זַיְיָרָה מִוטָּעָר אִיזְוִינְגָּט, דָּאָן זַיְיָ אַיִּר זַיְצַן אָוּן שְׁוֹיְגִינְט.
 אַסְתָּר אִיזְוִינְגָּט, זַיְיָ טְרָאָכָּט, אָפְשָׁר פְּאָרָט וּוּעָט אַיִּר נַאֲכָן זַיְן גּוֹט
 מִיט דִּי קִינְדָּעָר אִין אַיִּר נִיטְיָרְהָיִם?
 אַיְרָעָ קִינְדָּעָר לְאָן אַיִּר חַלְמָעָן. זַיְיָ שְׁפִּיכָּן זַיְקָה אַוִּיפָּן שִׁיחָה מִיט
 אַנְדָּעָרָעָ קִינְדָּעָר וּוֹאָס פָּאָרָן צַו זַיְיָרָעָ טָאָטָעָס. אַסְתָּר קִינְדָּעָר גַּעֲדָעָקָעָן
 נִיט זַיְיָרָעָ טָאָטָעָס, מַאֲלָן זַיְיָ זַיְקָה אַיִּסְטָא טָאָטָעָס. אַסְתָּרְקִינְדָּעָר טָעוֹן דָּאָס
 זַעַלְבָּעָ. זַיְיָוּפָן צַו צַו שִׁינְדֶּלְעָן אָוּן פְּרָעָגָן אַיִּר: "מוֹמָעָ, וּוֹעֵן קָוְמָעָן מִיר
 שְׁוֹיְנָן צֻוְּמָעָן טָאָטָן?"

שִׁינְדֶּלְעָס מִידְלָעָ אִין נִיט אַזְוִי רִירְעוֹדוֹדִיק וּי אַסְתָּרִס. אַבְּעָר אַוִּיךְ
 דִּי אַיִּין נִיגְעָרִיךְ אָוּן זַוְּלָ וּוֹסְטָן וּי אַזְוִי אַיִּר טָאָטָעָ וּטָאָטָעָן.
 בְּכָלְלָ אַיִּין
 שִׁינְדֶּלְעָ דִּי טָאוּ גַּעֲבָעָרָן. זַיְלָאָטָה אַיִּצְתָּו וּוֹעֵן זַיְיָ דְּעַרְמָאָנְטָן זַיְקָה פָּוּן אַנְטָה
 וּוֹעֲרָפָן אָוּן דִּי "שִׁינְגָּעָ" שְׁבָנָה זַיְיָרָעָ וּוֹאָס הָאָט זַיְיָ אַוִּיסְגָּרְעָדָט דָּאָס
 הָאָרֶץ — אָנוּ זַיְיָ זַוְּעָן דָּא בְּלִיבָּן אָיִן אַנְטוּוּרְפָּן וּי זַיְיָ, שְׁוֹיְן דְּרִיְּיָ חֲדַשִּׁים,
 שִׁינְדֶּלְעָ אָוּן אַסְתָּר וּוִינְגָּעָן פְּאָרְצִיטָּעָרָט נְעֹזָאָרָן. וּוֹאָס הַיִּסְטָה דְּרִיְּיָ חֲדַשִּׁים
 זָאָגָט דִּי פְּרוּי — אָזְמִינְטָה מִיט קְלִיְּנָעָ קִינְדָּעָר, אָיִן אַפְּיָלוּ אַמְּאָל אַיִּאָר
 אַוִּיךְ גַּאֲרְבִּיט... אָטְמָעָמִיק. אָוּן דָּא גִּיטָּה אַסְדָּהָ פָּוּן דְּעַרְצִילִין וּי אַזְוִי
 זַיְעָן נִיט פָּאָרָן צֻוְּמָעָן, וּוֹיְלָ אַיְרָעָ קִינְדָּעָר הָאָבָן טְרָאָכָּאָמָעָ אָיִן דִּי אַיִּיגָּן
 זָאָגָט שִׁינְדֶּלְעָ — אַבְּעָר אַוְנְדוּזְעָרָעָ קִינְדָּעָר הָאָבָן רִינְגָּעָ אַיִּיגָּן אָוּן רִינְגָּעָ
 קַעְפְּלָעָר. עַנְטָפָעָרָט דִּי פְּרוּי — קָעָנְגָּעָ זַיְיָ עַפְּעָס אַנְדָּעָרָשׁ קַרְיָגָּן...
 שִׁינְדֶּלְעָ בְּעַט זַיְקָה בַּיִּידָּעָרָפָּה זַיְיָ זַוְּלָ זַיְיָ נִיט אַוִּיסְלִיְּגָּן צֻוְּמָעָ שְׁלַעַכְתָּה
 זַיְיָ הָאָבָן נִיט קִיְּין גַּעַלְתָּ. אַבְּעָר דִּי פְּרוּי דְּעַדְטָן וּוִיטָּעָר—וּוֹאָס בְּעַט אַיִּר מִין?

איך מארך עס? איעירען קינדרען קענען גאר אנהיבן מאוזען. מאוזען —
זאגט שיינדעל, האבן זיין שווין געמאזולט.
אסתר מישט זיך אריין אוון בעט שיינדעלן: "טו מיר א טובה אוון
שווייג". זעט טאקע שיינדעל זיין גוט עס אייז וווען משוויגט...
אוון, גאט צו דאנקען, צו דער באשטיימער צייט זיינען זיין אינגען
שטייגן אויפן שיף אוון, שוין שטייענדיק אויפן "דעך", האבן זיין דערזען
די פרויז זיין אייז געתטאָנען ביטם ברעה מיט אירע קינדרען אוון געווארפֿן
צו זיין א וויסט טיכל. "אַזְמַט" — זאגט שיינדעל צו אסתראַן — זע איך אַז מיר
האָבָן טאקע מזול. יענע פֿרוּז, נבעך, זוועט דארטן זיצן מיט אירע קינדרען,
אָבִי געזונט, מיט די טראָכָאָמע אַיְגָעָלָעָן אוון אָוּרְמִינְעָן קעפְּלָעָר. אפשר
ווען זיין נוּטְרִיְדְּן אָזְזִיְּהָן אוון בעסער אַכְטָוָנָג גַּעֲבָן אָוּרְמִינְעָן
דעֶר...
אסתר שמיכלט צו שיינדעלן, ביידע שׂוּגְעָדְרִינְס זיינען זיין ווֹזָעָן

סְטָעָר. שיינדעל האָט אַסְטָרָן לֵיב אוון בְּכֹל אַז שִׁינְדָּל פָּוֹן דָּעָר נָאָטוֹר אָ
גּוּטָע. זַי וּוֹלְגָאָרְנִיט... פָּוֹן אַסְטָרָן, טְרָאָכְט שִׁינְדָּל, אוֹ גַּאַט וּוֹיסְט זַי
אָזְזִיְּהָן זַעַט נָאָר דָּאָרְטָן זַיְן?
אָזְזִיְּהָן טָעַג אוון נָעַט. די שַׂיף גִּיטְשָׁוּעָר אִיר וּזְוָעָג. דָּאָס עַטְן
איָוָן הָעָרִינְג מִיט קָאָרְטָאָפְּל. אַלְעָ טָאגְדִּי זַעַבָּע זַאָר. די טָעַג צִעְנָן זַיְן
לְאָגְנוֹזָם...
די מענטשן וואָס האָבָן זַיְדְּאָ באָקָעָנְט, גַּבְּזָן זַיְדְּזִירָעָ אַדְרָעָסְן.

אוֹיךְ אַסְטָרָן גַּעַמְט אָן אַדְרָעָס פָּוֹן אָ בחָור וּוֹאָס פָּאָרָט צַו זַיְן שַׁוּעָן
סְטָעָר קִיְּן שִׁיקָּאָגָא. די גַּאנְצָעָן צִיטְטָאָז אַז דָּעָר בְּחָור גַּעַזְעָן אוֹיפְּן שַׂיך דָּעָר
רַעַדְלָ פֿירָעָר. אַלְעָ מִידָּלָעָד האָבָן אִים באָלָאָגָעָרָט עָר זַאָל זַיְגָעָן, עָר זַאָל
דֻּרְצָצְיָן מַעַשְׁהָלָעָן. אַלְיָין אִין עָר אָ פֿוּלִיְּשָׁעָר, אָ לְעַבְּנָסְלָוְסְטִיקָּעָר בְּחָור,
הָאָט עָר זַיְדְּ סְוּרְכְּלִיטְסָוְן אַכְיָסְלָ בְּאָרוֹאָיָקָט, אַיְגָעָזָעָן אַסְטָרָן אָן זַיְן
צְעָרָעָט מִיט אִיר אָן שַׁוְּזָן גִּיט עָר אִיר זַיְן אַדְרָעָס.

אוֹן אָט אִין שַׁוְּזָן דָּעָר לְעַצְטָעָר טָאגְדִּי. די שַׂיף גִּיט פָּאָמְעָלָעָן אַרְיָין
איָן הָאָפָּן. די מַאָטָרָאָסְן לְוִיפְּן אָרוּם וּוֹי פָּאָרָסְמָטָע. די פָּאָסְאָוָשָׁרָן פָּוּצָן זַיְדְּ
אוֹיסְט. אַלְעָ קְרָאָגְקָהִיטָּן זַיְנָעָן פָּאָרָשָׁוֹאָוָגָדָן גַּעַוָּאָרָן. סִיאָזְזִיְּן גַּעַוָּאָרָן פְּרִיְּיָ
לְעַד אַוְיפְּן "דעָך", אוֹן וּוֹעָן דָּעָר הוֹיךְ רַעַדְנָעָרָהָט גַּעַגְעָבָן אָ בָּאָפָּעָל, אוֹ
אַלְעָ רִיְּנָדָעָן זַאָלָן זַיְן אַוְיפְּן "דעָך", אִין עָס גַּעַוָּעָן אַבְּעָרָיק. אַלְעָ זַיְנָעָן
שַׁוְּזָן גַּעַתְּאָנָעָן מִיט צִיטְעָרְדִּיקָּעָן הָעָרָצָעָר אָן גַּעַוָּאָרָט אוֹיךְ זַיְעָרָעָ אַוְיסְטָן
לְיִוּעָר.

מייטאמאל א באפעל ארכונטעריגין פון דער גראיסער שיף און זיך איבערזעץן אויף א קִלְעָנָדָרֶעֶד. אווי ארדום שטייגן אויס די אימיגראנטן פון איז שיף אין דער צויטער און ווערדן געפֿרט צום קעטּגָאָרְדָּן וואז זיער גוֹלֵךְ ווערט באשטייט: ווער עס ווערט אַרְיָנְגָָעָלָאָן פרַיְ אַן לאָנד און ווער עס דאָרָף נאָךְ פֿאָרְבְּלִיבְּן אויפֿן טְרָעָרְן-אַבְּזָוֵל וואָס הַיסְטָן עַלְים אַילְעָנְדָּן.

די אַיִמְגָרָאנְטָן פֿאָרְן פֿאָרְבְּיִיטָן די סְטָאָטוּן די שְׂטִיטִיט אַיִפְּ אָן עַסְטְּרָאָדָע אַן מִיטְן יִם מִיטְן אָן אַרְבְּגָָעָוָאָרְפָּעָנָעָם מְאַנְטָל אַיְדָה בער דער פְּלִיצְעָ, די רָעְכָּתָה האָנְטָה אַיְזָה גְּעוּוֹנְדָּעָט צום הַיְמָה. זִי הַאלָּט הוֹיכָה דַעַם פְּאָקָל פֿוֹן פֿרִיהִיטָן אַקְעָפָרְנוּן, שְׁטָאָפְּצָעָטָרְנוּן. דער פְּאָקָל אַיְזָה לְיכְטִיק אַן טְרָאָגָט אַיִיךְ אַקְרָוִין פֿוֹן לְיכִיטָאָפְּרִיךְ אַיְזָה שְׁטָאָלְצָן קָאָפְּ. אַ קְרָוִין פֿוֹן פֿיְעָרְדִּיקָעָ שְׁטָעָרָן, אַן אַנְזָאָגָן פֿוֹן פֿרִיהִיטָן אַן גְּלִיכְחִיטָן. די קְרָוִין אַיְזָה דער אַנְזָאָגָן פֿוֹן גְּלִיכְבָּאָרְכְּטִיקָנוּן. נִיט אַוְמוֹסִיטָן, טְרָאָבָט אַסְתָּרָן, אַיְזָה אַיְנָן אַמְּעָרִיקָעָ דַאָם וּרְשָׁטָעָ דִי פֿרוּזָה. זִי אַיְזָה דער סְמִיכָּבָאָל פֿוֹן פֿרִיהִיטָן.
די סְטָאָטוּן דַעַם אַיְנוֹאָנְדָעָרָעָר אַסְכָּס מִוּת אַן גְּלוּבָן.
אַסְתָּרָן, שְׁיִינְדָּל אַן די קִינְדָּעָר גָּאָפָן קוּנְגָּנִיק אַיִיךְ דער פֿרְעָכְטִיקָעָר בַּיַּלְדָה. זִי קְעָנָעָן די אַוְיגָן נִיט אַפְּרִיסְטָן. צְיוּוֹיִיטָזִיךְ זִיךְ זִי אַוְיסָן אַן די סְטָאָטָה טְוֹעַ גִּיטָּזִיךְ זִיךְ זִיךְ אַזְוִיְּטָאָנְדִּיקָעָ פֿאָרְן זִיךְ אַרְיִין אַיְזָה אַזְוֹן אַזְוֹן פֿאָרְשָׁטָאָטָה פֿוֹן נְוִיאָרָקָה. אַ גְּרוּסָעָרָטָה טְוָלָה. פִּילְעָה אַבָּוּן דְּעָרְזָעָן זִיךְ עַרְעַזְעַטָּה אַן לְיבְּסָטָעָ.

שְׁיִינְדָּל שְׁרִיְיטָ צַו אַסְתָּרָן: "ועַ, אַיְזָה נִיט דְּאָרָטָן מִין הַעֲרָשָׁל אַחַן דִי לְיִבְּלָה? אַסְתָּרָן שְׁמִיכְלָתָה אַן בְּאַרְאִיקָּתָאָ אַירָה, אַזְוֹעָרָה וּעְטָזִיךְ זִיךְ קִינְעָם נִיט.

עַס גְּעֻדוּיָּעָרָט אַ פְּאָרָ שָׁעה בֵּין אַלְצָה וּוּעָרָט דְּעַרְלִידִיקָטָה. וּוּעָרָעָ אַיְזָה זָוָה, קְוָמָת בָּאָלָד אַרְיִין אַיְזָה גָּאָלְדָעָנָעָם לְאָנָדָה, אַן וּוּעָרָעָ עַס הַאָטָן זָאָס גְּלִיךְ, מָווּ וּוּאָרָטָן אוּפְּן טְרָעָרָן אַיְנוֹזָה.

אַסְתָּרָן, שְׁיִינְדָּל אַן די קִינְדָּעָר זְיִינְעָן פֿוֹן די גְּלִיךְעָבָעָ, זִיךְ לְאָזָטָה מעָן גַּיְינָן אַיְזָה דער אַפְּעָנָעָר טִיר וּוּאָס פֿרִירָט זִיךְ צָוָם לְאָנָדָה פֿוֹן גְּעַרְעַטְקִיטִיטָה. אַיִיךְ דער פְּלָאָטְפָּאָרָמָעָ שְׁטִיעָן פִּיכְ מְעַנְתָּשָׁן אַן וּוּאָרָטָן מִיטְ צִיטָעָר אַן פְּלָאָטָעָר אַיִיךְ זְיִירָעָ אַוְיסְגָּעְבִּינְקָטָעָ פֿרוּזָה, קִינְדָּעָר, מַאְמָעָס, טְאָזָעָס אַן פֿרִינְטָה.

צְוִישָׁן אַלְעָ אַיְזָה גַּעַשְׁטָאָגָעָן הַעֲרָשָׁה אַן לְיִבְּלָה. רִירָנְד אַיְזָה גְּעוּוֹעָן דִי בָּאָגְעָגָעָנִישָׁ. עַס אַבָּוּן זִיךְ בָּאָגְעָגָטָה מְעַנְתָּשָׁן וּוּאָס זְיִירָעָ לְעָבָנָס זְיִינְעָן

געווען אין געפער. און איצט, פרענק און פריי שטעלן זיי זיערט טרייט און גיעען ארין אין א ניעם לעבן, אינט לעבן וואו אסתה וועט דארפֿן שלום מאכן מיט איר גורל און זיין א מאמע צו אירע קינדר.

.6

נוידארק

אין אינע פון די אָרְעַמְסְטָדָן אַסְטָן אין נויאָרָק, אויף דער אִיסְטָ סִידָ, זיינען אונדזערע אַמִּיגְראָנטָן פֿאָרְפֿאָר. לייבֿ אָן הָרְשָׁל זיינען געווען גֶּלְיְקָלְעָד צו ברײַגָּעָן זַיְעָרָע פְּאַמְּלִיכָּעָס אָן זִיךְ אַינְאָרְדָּעָנָן אין אַמְּעָדָ רֵיקָע. שיינְדָּל מיט אִיר קִינְד זיינָען באָלְדָּצְגָּוֹזָאָטָן גַּעוֹזָאָרָן צו אַמְּעָדִיקָע, סִיְּ צו זַיְעָרָמָן אָן פְּאַטְעָר וְיֵ אַוְיךְ צו דָּעַם לעָבָן וְזָאָס אַיְּ גַּעוֹזָאָרָן פָּאָרָ שיינְדָּלָעָן צו עָדָן....
בָּאָרָק אַלְעָ אִירָע אַבְּעָרְלָעְבָּנוּגָעָן; פָּאַגְּרָאָמָעָן, הָנוּגָעָר, לִיְּדָן, הָאָט וְיֵ הָרְשָׁל מיט אִיר קִינְד גַּעֲבָרָאָכָט אַיְּן אַחֲם פָּוֹן צַוְּיִי צִימְעָרָן מִיט אַקְּרָבָן.
איְּן קִירָהָבָן זַיְעָרְאָפָּן אַן אַוְוָוָן צו וּוּלְבָן מִדְאָרָף נִיט קִיןְדָּלָן. מַעַן טוֹט אַקְּרוּעָשָׂא אָן עַס אַיְּן שָׂוִין דָּא פִּיעָרָ. הַיְּינָט וְאַסְעָרָ? מַאְמָעָה אַהֲרָן צַיְּקָעָ... מַעַר וּוּעַט שיינְדָּל קִיןְדָּל וְאַסְעָרָ פָּוֹן דָּעַרְ קְרָעְנִיצְעָזָן נִיט וּוּזָאָגָן, לִכְבָּתָן.
גַּאוֹ אַיְּן תָּמִיד דָּא אַיְּן לְאַמְּפָה, מִדְאָרָף בְּלָוִין גַּעַבָּן אַ דָּרְיִי דָּאָס הַעֲנָתָן...
גַּיְסְטוּ אַרְוִיס אַיְּן דָּרְיוֹסָן, וְזָאָס קְעַנְסְטוּ נִיטָּ קְוִיפִּין; גַּאֲטָ צו דָּאנְקָעָן...
שיינְדָּל הָאָט גַּעֲדָאָנְקָט גַּאֲטָ יְעַדְעָ מִגְּוָתָן פָּוֹן טָאָגָ פָּאָר זִיךְ אַמְּעָרִיקָעָ אָנוֹ טָאָקָעָ דָּעְרָפָאָר וְזָאָס אִיר מִאן הָרְשָׁל הָאָט זַיְעָרְאָכָט אָנוֹ נַאֲךְ דָּעָרָצָן גַּעַהְאָלָפָן לִיְּבָשָׂעָן בְּרִיְגָעָן. אָן אַיצְט אַסְתָּרָן מִיט דִּי קִינְדָּעָר. גַּאֲרָ אַ קְּלִינְיִיקִיט, אַזְּאָ מַאְזָן!
שיינְדָּלָעָן אַיְּן גַּאֲרָ נִיט אַיְּנְגָעְפָּאָלָן טְרָאָכָטָן אַוְעָס גַּעַפְּנִיעָן זִיךְ דָּא
פְּרוֹיָעָן וְזָאָס זיינָעָן גָּרְנִיט אַזְּוִי פָּאָרְגָּאָפָּט, נִיטָּ פָּוֹנִים מַאְזָן נִיטָּ פָּוֹן
אַמְּעָרִיקָעָ. זַיְעָרְאָלָט אַיְּן גַּעַוְאָלָט וְעַזְּנִין דִּי זַיְעָרְאָלָט פְּרִיְיד אַוְיךְ אַוְיךְ אַסְתָּרָן.
שיינְדָּל אַיְּן גַּעַוְאָרָן אַ פְּאַטְרִיאָט פָּוֹן אַמְּעָרִיקָע אָנוֹ פִּינְגָט גַּעַרְאָגָן

דעם סָאוּוּעַטְנָפֶאַרְבָּאָגֵד, נִיט גַּעֲקֻעַנְטַ הָעָרָן אָז מַעַן רַעַדְתַּ פֹּן דָּאָרְטַּן וַיַּפְרִי
מַאיַּה, וַיַּגְּטַ דָּאָרְטַּן אַיְן גַּעַוּעַן. אָז אוּפִיפְעַבְּרָאָכְטַּעַ הָאָט וַיַּבְּאָלְדַּ גַּעַזְגַּט
אוּ פָאָר דַּי הַוִּיפְטְּלִיִּים אַיְן טַאַקְעַ דָּאָרְטַּן גַּעַוּעַן פְּרִי, אַבְּעַרְ פָּאָר דַּי מַעַנְטְּשָׁן?

טַאַגְּ-טַאַגְּלַעַךְ הָאָט וַיַּגְּפִירְתַּ וַיְכּוּחַם מִיטַּ אַסְתָּרְן.
בַּיַּדְעַ שַׁוְּאַגְּעָרָסְ הָאָבָּן גַּעַהָאָט אַ שְׁנִינְדְּעַרְ גַּעַשְׁעַפְטַּ וְאָסְ הָאָט אַרְיִיןְ
גַּעַטְרָאָגְן גַּעַנוֹגְ פָּאָר אַיְן פַּאַמִּילְיַעְ אַוְן דָּאַ הָאָבָּן גַּעַדְאָרְפַּטְ לְעַבְן צְוַיְיַ פָּאָ
מִילְיַעְסַ.

אַסְתָּרְ אַיְן נִיט גַּעַוּעַן צְוַפְּרִידַן מִיטַּ אַיְרְ גּוֹרְלַ. דַּי וַואַיְנוֹגְגַּעַן זַיְנְעַן
גַּעַוּעַן נִיטַּ קִיְּן בַּאַהֲיִצְטַּעַ, הָאָט דַּי וַאֲרַעְמִיקִיטַּ גַּעַשְׁתְּרָאָמְטַן פֹּן גַּאַזְ-אַוְיִוְןְ.
דַּי קִינְדְּעַרְ זַיְנְעַן גַּעַגְגְגַעַן אַיְן שְׁוּלַעַ. נַאֲךְ זַיְעַרְעַ לִימְדוֹדִים הָאָבָּן זַיְךְ דַּי
אַגְּגַעְלַעַךְ אַפְּגַעְוּכְטַּ צִיְּטוֹנְגַעַן צַוְּ פַּאַרְקִיְּפַןְ. רַחְעַעַ הָאָט זַיְךְ בַּאַשְׁטְעַלְטַ
אַיְן אַ צָּעַן סְעַנְטַ סְטָאָרַ, פִּיגְעַלְעַ אַיְן גַּעַבְלִיבַןְ נַאֲךְ דַּעַרְ שְׁוּלַעַ מִיטַּ אַיְרְ
טַאַטְעַ-מְאַמְעַ. אַיְן אַ רַחְלְעַ פְּלַעַגְטַן נַאֲךְ דַעַרְ אַרְבָּעַטְ קְוּמָעַן אַהֲיִיםְ, זַיְנְעַן
טַאַטְעַ-מְאַמְעַ אַרְוָמְגַעְגְגַעַן שְׁטוֹמָעַ. פַּאַרְוָאָסְ טַאַטְעַ-מְאַמְעַ שְׁוַיְגַןְ, הָאָבָּן
דַּי קִינְדְּעַרְ גַּעַוְאָסְטַןְ, וַוְיַיְ אַלְיִיןְ הָאָבָּן אַוְיךְ גַּעַשְׁוִיגְגַןְ. דַּי אַרְעַמְקִיטַ
הָאָט בַּיְיַ זַיְ דַּי קִינְדְּעַרְשַׁעַ פְּרִידַ צַגְעַנוֹמְעַןְ.

אַסְתָּרְ אַיְן שַׁיְנְדְּלַ הָאָבָּן גַּעַהָאָלְפַןְ נַיְעַן דַּי אַלְטְעַ קְלִיְידַעַרְ. שַׁיְנְדְּלַעַן
אַיְן פֹּן אַלְעַ אַיְרַעַ יַאֲרַן גַּעַוּעַן פְּרִילְעַךְ אַוְיִפְןְ הָאַרְצַןְ, פֹּן אַלְץְ הָאָטְ זַיְ
גַּעַמְאַכְטַןְ אַ גְּלִיכְוּוּרְטַןְ, זַיְךְ אַשְׁפְּלַיְ גַּעַטְאָןְ בַּיְיַ דַעַרְ אַרְבָּעַטְ מִיטַּ הַעֲרִשְׁלַעַןְ,
גַּעַוְגְגַעַןְ אַ לְיִדְהַ, גַּעַוְאַטְ אַוְפְּמוֹנוֹנְטַרְןְ אַסְגְּבַןְ.

אַבְּעַרְ אַלְעַ אַיְרַעַ בַּאַמְּיַאְגְּגַעַןְ זַיְנְעַן גַּעַוּעַן אַוְמִזְיסַטַןְ. אַסְתָּרְ אַיְן
אַמְּעַדְיַקְעַןְ נִיטַּ גַּעַוּעַן צָוְםְ הָאַרְצַןְ, אַוְיךְ דַּי קִינְדְּעַרְ זַיְנְעַן גַּעַוְאָרְןְ עַנְטוּשַׁתְ.

דַּאַ זַיְוַיְ הָאָבָּן גַּעַוְאַיְנַטְ אַיְן דַּי בַּאַפְּעַלְקְעַרְוּגְגַןְ גַּעַוּעַןְ אַ גַּעַמִּישְׁטַעַ.
בִּיטְעַרְ אַיְן פָּאָר אַסְתָּרְןְ מִיטַּ דַּי קִינְדְּעַרְ גַּעַוּעַןְ אַיְן דַעַם גַּאֲלַדְעַנְעַם לְאַנְדַּהְ
וַיַּשְׁיַנְדַּלְ הָאָטְ עַסְ בַּאַלְדַּ אַ נַּמְאַעַן גַּעַגְבַּעַןְ, זַיְ פְּלַעַגְטַןְ רַעַדְןְ מִיטַּ אַסְתָּרְןְ
שְׁטִילְעַרְהִיִּטְ זַיְ זַאְלַ וַיַּןְ מַוְנְטַעְרַעְרַ: פַּאַרְגָּעַסְ, אַסְתָּרְ, דַי אַלְטְעַ הַיִּםְ, בִּירְיַ
גַּעַרְ זַיְךְ דָאַ אַיְיןְ, דָאַ אַיְןְ אַוְנוֹעַרְ הַיִּםְ, זַיְ וַיַּמְקַעַןְ דָאַ לְעַבְןְ — דַעְרַבְיַי
אַ מַאַךְ גַּעַטְאָןְ מִיטַּןְ הַאַנְטַןְ אַיְבָרְןְ אַרְעַמְעַןְ גַּעַשְׁעַפְטַןְ, אַזְ אַסְתָּרְ הָאָטְ זַיְ
גַּעַמְוֹזְטַ צְעַלְאָכוֹןְ.

יַאַ, שַׁיְנְדְּלַ הָאָטְ דָאַ גַּעַקְעַנְטַ לְעַבְןְ. אַיְן אַיְרַעַ הָאָטְ זַיְ גַּאֲרַנִּיטַ
אַיְבָרְגַּעְלַאְוָתַןְ. זַיְ אַיְ גַּעַקְמַעַןְ אַהֲרַןְ זַיְ אַיְרַעַ מַאַןְ וַיַּעַמְעַןְ זַיְ הָאָטְ לִיבַןְ
וַיַּדְאַסְ לְעַבְןְ, גַּעַבְרָאָכְטַ אַ שְׁיַיןְ מַיְדְעַלְעַ, עַסְ אַוְיִסְגַּעְפּוֹצְטַ זַיְ אַ לִיאַלְקַעַןְ.

ויך אַלְיךָ אויך אויסגעטלידט, אויר אָרֶעם שטיבּע פֿאָרְפּוֹצְט. אויר, שיינדְלָעַן
אויך טַאָקָע גּוֹט... .

אַסְתְּרֵין אויך אֲבָעַר גּוֹעַזְעַן בִּיטָּעָר. עַרְשְׁטָנָס, 4 קִינְדָּעָר, זִי אָן אַיד
מְאָן אַיז וּעַקְסָם, אַן אַלְץ פּוֹן דֻּעַם אַרְעַמְעַן גּוֹעַזְעַט. וּוּפִילְיָה דִּי קִינְדָּעָר הַאָבָן
אַרְיִינְגּוּטְרָאָגָן, אויך גּוֹעַזְעַן וּוּיְנִיק. אַן דָּא, דַעַר אָוּמַעַט אויך אַזְוִי גּוֹרִיס, דִּי
בְּעַנְקְשָׁאָפְטָה אַטְ אַסְתְּרֵין מְאַשְׁרָקָטָה. קִין שָׁוֹם בְּאַקְאַנְטְּשָׁאָפְטָה אַבָּן גּוֹעַזְעַט
בִּידְעָ פְּאָמִילְיָעָס נִיטְ גּוֹעַהָאָט, חֹזֶן דֻּעַם שּׁוֹסְטְּרָעָסְפּוֹרְיָה וּוּלְכָעַן הַאָבָן גּוֹעַזְעַט
הַאָט אַ קְרָאָם צָוּ פְּאָרִיכְטָן שִׁיךְ, אויך אַרְיִינְגּוּטְקָומְעַן וִיךְ בְּאַקְעָנָעַן מִיטְ דִּי
גְּרִינְעָ. שיינְדָל אַיז מִיט אַיר בְּאַלְדָּ גּוֹוֹאָרָן פְּרִינְטָה, אַגְּנוּנוּמָעַן דִּי אַיְנְלָאָזָּ
דוֹנְגָ אַרְיִינְצְׁקוּמָעַן צָוּ וִיךְ אַפְּ טִי, זִי הַאָט אַסְתְּרֵין אויך אַיְנְגּוּלְאָזָן, אֲבָעַר
זַוְּ אַט וִיךְ גּוֹמָאָכְטָה נִיטְ הַעֲרָנְדִּיק.

אויף מְאָרגָן הַאָט שיינְדָל אַסְתְּרֵין אֲבָעַר גּוֹעַבָּן פּוֹנָם וּוּזִיטָה בִּי דָעַר
פְּרוֹי וּוּאָס אַיר מְאָן אַיז אַ שּׁוֹטְטָר. — הַאָסְטָה שְׁוִין גַּעַדְאָרְפָט אַרְיִינְגִּין צָוּ
אַיר אַין הוּיוֹן אַיִי, אַיִי, אַיִי אַ שְׁטוּבָה, אַ פְּאַלְאָזָן אַ גְּרוּסָעָ בְּעַלְ-הַבִּיתְמָעָ
אַוְן אַ בְּאַלְיִינְטָעָ, אַלְסָטָה זְוּן וּוּפִילְיָה בִּיכְעָר זִי הַאָטָן זִי גְּיִיטָה צָוּ מִיטְבָּגָעָן,
צָוּ לְעַקְצִיעָס, זִי קָעָן אָנוּ אַוְיךְ מִיטְבָּגָעָן. דָו, אַסְתָּר, מְוֹזָת זִיךְ בְּעַנְטָנְטָעָ
בְּאַקְעָנָעַן מִיט אַיר. זִי הַיִּסְטָה פְּאַנְיָעָ, אַ רְוִישָׁעָר גְּאָמָעָה, פְּאַנְיָה. אַיר מְאָן
זַעַט אַוְיךְ אָוּס וּוּי אַ פְּרָאָפָעָסָר, נִיטְ זַוְּ אַ שּׁוֹטְטָר אַיִן
זַיְן נָאָמָעָן אַיז וּוּקְטָאָר. הַאָסְטָה אַמְּאָל גּוֹעַהָרָט אַיִן דַעַר חַיִים אַ שּׁוֹטְטָרָס
פְּרוֹזִי זָאָל הַיִּסְעָן פְּאַנְיָעָ אַוְן אַיר מְאָן וּוּקְטָאָר... ? דָאָרטָן הַאָט מְעַן זִי גּוֹעַזְעַט
רוֹפָן בִּיְמָנָמָעָן בִּיְיָ וּוּלְכָעַן זִי דָאָבָן גּוֹעַרְבָּעָט. אַוְן וּוּפִילְיָה אַסְתָּר הַאָט
שִׁיְינְדָלָעַן נִיט אַוְיִגְעָוָיָן אַוְן אַיִצְטָה אַיִן אַיִן סָאוּעָטָנְפָאָרָבָאנְדָ אַפְּגָעָשָׁפָן
גּוֹוֹאָרָן דִּי פְּאָרָאָרְטִילְיָה, אַיִן עַס פָּאָר שִׁיְינְדָלָעַן גּוֹעַזְעַן אַרְיִסְגּוּוֹאָרְפָּעָנָעָ
רִידָה. — גַּיִי זָעָ פְּאַנְיָעָן, וּוּסְטוּ עַרְשָׁתָה וּוּסְטוּ וּסְטוּ פָּאָר אַ לְאָנְדָ אַמְּרִיקָעָ
אַיִי, זָעָ וּזִי הַאַדְעָוָעָט אַירָעָ קִינְדָעָר, וּיְיִי זַיְןָעָן רִיִּי, מְמַשׂ וּיְבִי
דִּי גּוֹעַסְטָעָ גּוֹבְּרִים. הַיִּצְטָה וּוּי קְלָגָה זִי רְעַדְתָּ, לִיגְ נִיט אַיְנְגּוּלְאִיגָט אַיִן
הַוִּיהָ, גַּיִי אַרְוִיסָה, וּמְעַנְטָשָׁה, פְּרִישָׁה זִיךְ אַפְּ, הַאָסְטָה גּוֹעַזְעַן אַ שְׁעַנְשָׁזָל
אַזְוִי זִיְקָן?

אוֹן אַזְוִי פְּאַנְיָעָ אַיז דָאָס צְוִוִּיטָע מְאַל גּוֹעַקְמָעָן, הַאָט זִיךְ אַסְתָּר צָוּ אַיר
פְּרִינְדָלְעָכָר בְּאַנוּמָעָן, אַיר אֲבָעַר גּוֹעַבָּן דִּי מִינְוָגָן פּוֹן שִׁיְינְדָלָעַן, אַיר
גּוֹפְרָעָנָט וּוּלְכָעַן אִידְיָשָׁע בִּיכְעָר זִי הַאָטָן. צָוּ אַסְתָּרָס אֲבָעַרְאָשָׁוָגָן הַאָט
פְּאַנְיָעָ טַאָקָע גּוֹעַהָט דִּי בְּעַסְטָעָ בִּיכְעָר וּסְטוּ אַסְתָּר הַאָט גּוֹוֹאָלָט לִיעַנְעַן
אוֹן אַפְּגָעָמָאָכָט מִיט פְּאַנְיָעָן זִיךְ טַרְעָפָן בִּיְיָ אַיר אַין הוּוֹי, זִיךְ בְּאַקְעָנָעַן מִיט

די ביכער. סאיין שווין גענויע צוויי יאר זינט אסתהָ האט אין איר האנט
ניט געהאלטן קיין בוק. איצט וועט זי קענען לייענען די בעטשׁ שרייבער.
פאניע איז אסתהָן אויך געפעלן געווארן. דאס איז געוווען איר ערשותׁ באָ
קאנטשאפט אין נויאַך.

אין האָרֶצֶן איז זי דזוקבאָר איר שׂוועגערטן פֿאָרְדּהָ העלְפָן אִיר זִיךְ בָּאָ
קענען מיט פָּאנִיעַן, אָוֹן שִׁינְדֵּל אִיז דָּעָרְוִילְגָּעָן צּוּפְרִידְן. דָּוּרְכְּגְּעַפְרִיט
דָּעַם שִׁידּוֹן, גָּאַט צָו דָּאָנְקָעָן.

אין עטְלָעַכְעַט טָעַג אָרוּם אִיז פָּאנִיעַ אַרְיִינְגְּעַקְומָעָן אָוֹן גַּעֲפַרְעָגַט
אַסְתָּרְעַן צִי זִי האָטָחָק צָו גַּיְן מִיט אִיר אִין אַיְדִישְׁן טָעַטָּעַר. אַסְתָּרְעַן
איּוֹן גַּעֲפַעַלְגָּן דָּעַר אַיְנְפָאָל. אַיְבָּעָרְהָוִיְפָט אִיז אִיר פָּאנִיעַ גַּעֲפַעַלְגָּן מִיט אִיר
שִׁינְיָעָם. לִיטְוִוִּישְׁן אַיְדִישְׁ.

פְּשָׁוֹט אָוֹן פִּיְינְדְּלָעַץ רָעַדְתּ פָּאנִיעַ. אָוֹן אָוֹ אַסְתָּרְדּ פְּרָעָגַט מִיט אָ
שְׁמִיכְבָּ — וּוּפִילְ וּוּעַט קָאָסְטָן אָ בִּילְעַטְ ? וּוּרְטָטְ פָּאנִיעַ פָּאָרְוִיטְלָט אָוֹן
וְאָגָט זְיִיטִיקְ : — זְוָאָס מִינְיָטְ אִיר, אָוֹ אַיךְ קָוָם אַיְיךְ רָוּפָן אִין טָעַטָּעַר וּוּעַט
אִיר דָּאָרְפָּן קוּפָּן אָ בִּילְעַטְ ? אִיר וּוּסְאָ אַיךְ אַרְיוֹסְטָעַמְעָן אַלְסְמִינְ גָּאָסְטְ .
שִׁינְדֵּל אִיז דָּעַמְלָטְ נִיט גַּעַוּעַן אִיז גַּעַשְׁעַפְטָן. לִיבְלָאִיז גַּעַוּעַן צָוְ
פְּרִידְן פָּוֹן דָּעַר אַיְנְלָאָדָוָגְ . — זָאָל גַּיְן — הָאָט עָרְ בְּרִי זִיךְ אַפְּגָעָמָאָכְ . אָוֹן
וּוּעַן אַסְתָּרְהָאָט לִיבְלָעַן גַּעֲפַרְעָגַט. אִיז אָ פָּאָרְטִיקָעָר עַנְטָפָעָר גַּעֲקְוּמָעָן
פָּאָרְדוֹאָס נִיטְ ? גַּיְן אָוֹן פָּאָרְבְּרִינְגְּ

אָזְוִי אָרוּם אִיז פָּאנִיעַ גַּעַוּעַן וּיְעָרְ צּוּפְרִידְן וּוּאָס סּוֹפְ-כְּלִ-סּוֹפְ גִּיטְ
מִיט אִיר אַסְתָּרְ אִיז אַיְדִישְׁן טָעַטָּעַר.

וּוּעַן שִׁינְדֵּלְ הָאָט זִיךְ דָּעַרְוָאָסְטְ . הָאָט אִיר אַפְּלִיכְוּ זִיךְ יְעָרְ פָּאָרְדָּאָסְ
פָּוֹן פָּאָנוּעָסְ הָאָנוֹדְלָוָגְ : — זָעַן נָאָרְ, זָעַן אַיךְ הָאָב גַּעַמְאָכְטָן דָּעַם שִׁידּוֹן אָוֹן
אִין טָעַטָּעַר נִעְמָטְ זִי אַסְתָּרְ ? וּזְעַסְטוֹ, הָאָב אַיךְ אָדָגָהָן אָוֹן אָ פָּרִידְיקָעָ
הָאָט זִי גּוֹזָגָטְ : — גַּיְן, גַּיְן אַסְתָּרְ ? , מָוֹן זִיךְ אָוֹן הָאָב הָנָהָה. מִיר וּוּעַט
זִי מִסְתָּמָא בְּעַטְן אָ צּוּיְיטָן מָאָלְ, מִקְעָן דָּאָרְ נִיט נִעְמָעָן בִּידְעָ מִיטְאָמָלְ
אַלְעַ זִינְיָעָן גַּעַוּעַן גַּעַשְׁעַפְטָן וּיְעָרְ גּוֹט אַוְיְגָעְלִיגְטָן וּוּאָס אַסְתָּרְ וּוּעַט גַּיְן
פָּאָרְבְּרִינְגְּגָן אָוֹנוֹטָן. וּוּן מַעְנְטָשָׁן, וּוּן אָ פָּאָרְשָׁטָלָוָגְ . עַס אִיז גַּעַוּעַן
אָ גְּרוּסָע גַּעַשְׁעַעַבָּישְׁ . אָרְעָמָעְ מַעְנְטָשָׁן הָאָבָן זִיךְ גַּעֲפְרִיטָן מִיט דָּעַרְ פְּרִידְ
וּוּאָס אִיןְ מַעְנְטָשָׁן וּוּעַט הַיְנָטָ פִּילְן אָנְדָעָרְשָׁן וּוּיְגַעְכָּטָן. אַסְתָּרְ אַלְיָקְ אִיז
גַּעַוּעַן וּוּיְאִיןְ אָ חָלָםְ, וּוּדְעָרְ עַפְנָטָן זִיךְ פָּאָרְ אִיר דִי וּוּלְטָן, זִיךְ גַּיְיטְ הַיְנָטָ
אִין טָעַטָּעַר.

די קִינְדָּעָרְ הָאָבָן דָּעַם אָוֹונָט גַּעַהְאָלָפְן דָּעַר מַאְמָעָן זִיךְ פְּרִידְ פָּוֹן

געבען זי אונטברויט. רהצע האט געקוקט אויף איר מוטער מיט באגיסטע-
דונג — מאמע, דו וועסט אויס איזו שיין? פיגעלע האט נאכגעראדעט רהצען
און הערשעלע מיט יאנקעלען האבן באזואנדערט דער מאמע מאנטל וואס
דער פאטער האט אויפגעניט און די מאמע באণיט אים צום ערשותן מאפ.
ווען פאניע איז צו דער באשטייטער שעט געקומען, האט זיך אסתרין
גייט דערקענט, און שיינדל, אָ פַּאֲרְפְּלָאַמְּטָעָה, האט זיך אַרְיִינְגְּעַכְּפָט אַנְקָוָן
פאניען מיט אסתון, זיך באגלייט צו דער סאַבּוֹוי.

סאיו שוין געווין איז שפעטן ווינטער, אבער ניט זיינדר קאלט. אסתון
מייט איר ניעם מאנטל, מיטן קאָפְּעַלְיוֹשׁ פֿוֹן וואַרְשָׁע, האט אויסגעזען זיינדר
עלעגאנט, געשפאנט אויף אַרְעָטְשָׁאַרְקָע פֿיס, מיט זיכערקייט געשטלט
איירע טרייט; אַרְעָט בְּאַקְוּן וְיִנְגְּעַן גַּעֲוֹעֵן נְאַתְּרָלְעָךְ פַּאֲרְוִיטָט, אַ שְׂמִיכָּלְהָאַט
געשועבט אויף אַרְעָט לְיִפְּוֹן. זיך האט געפֿילְט אַ פְּרִישְׁקִיט אַין אַלְעָט
גְּלִידָעָר. זיך האט געקוושט שיינדלען מיט פִּילְ דְּאַנְקְּבָּאַרְקִיט פָּאַרְבִּינְגָּעָן צו
אייר אַזְּטָעָרְפָּיְינְדִּי, אָוּן ווען בְּיִדְעָ פְּרִיעָרְנוּן זְיִנְגָּעָן פָּאַרְשְׁוֹאַונְדָּן אַיִּנְמָן
אַרְיִינְגָּאנְגָּפָּן סָאַבּוֹויִי, האַבְּן זיך טְרִערְן באַוְיִזְן אַין שיינדלִיס אַוְיִזְן. אַלְעָט
מאָלְ דְּעַרְזָעָט מִעְן אַסְתְּרִין, אָוּן פָּאַרְגְּוֹאָס דְּעַרְזָעָט מִעְן מִיךְ נִיטְזָהָן
פָּאַרְדְּרִיסָט פָּאַר אַיר נִיטְזָהָן אַסְתְּרִין דִּיאָזְיִקְעָ פְּרִידִי, פָּאַרְקָעָרטָן,
זִי דְּאָרָף זיך פְּרִיעָרְנָעָם. אַ רְוִיטְקִיט באַגְּיִיט שְׂיִינְדָּס בְּאַקְוּן. אַ מְעַנְתָּשָׁ
דְּאָרָף דָּעַם צוּוִיתָן פָּאַרְגִּינְעָן זִין לְעָבָן, אָוּן אַיר, גָּאָר, זַוְּלָה זִין אַ נִיטְפָּאָרְ-
גִּינְעָרִין ...

שיינדל אַיְזָה דָּעַם אַוְנָט גַּעֲוֹעֵן בְּאַלְעָבֶט אַוְן מאַבְּדִיק דִּי בְּעַטְן פָּאַרְ-
מָאוּן אָוּן קִינְדָּה, האט זיך געטראָכָט פֿוֹנְמָאָרגָן ווען אַסְתְּרִין וועט אַיר אַפְּגָעָבָן
דָּעַם רְעַפְּאָרָט פֿוֹן אַוְנָט.

.7

אויף וואָגן

—דו וויסט, וויקטאר, איך האָב זיך פָּאַרְלִיבָט אַיְזָה אַונְזָעָר שְׁבוֹת —
האַט פָּאַנְיָע גַּעֲזָגָט צו אַיר מאָן בְּיִם אַגְּבִּיסָן אַוְן אִים דְּעַרְצִיָּלָט פֿוֹן גַּעַכְיָה
טִיקָּן אַוְנָט אַיְזָה אַידִישָׁן טְעַטָּעָר. — הִיְנַט זְיִנְגָּע גַּאֲרְקִין גְּרִינְגָּע נִיטְזָהָן

אמאל, או אַ פרוי אַין געקוּמען קיַין אַמעֲרִיקָע, האט מען אַיר בָּאַלְדָּעָרָן
קענטַ, סיַ אַין אַיר קְלִידָנוֹג וַיַּאַזֵּךְ אַין אַירָע בָּאוֹעֲגָנָגָעָן. אַיצְטַ אַין
פָּאַרְקָעָרָטַ, זַיְ קְוֻמָּעַ אַהֲרָן אַינְטָעָרָסָאנְטָעַר וַיַּמְּרַזְּבַּעַן דָּא, אַיבָּעָרַ
הוַיְמַט אַונְדוּעָר שְׁכָנָה אַסְתָּרָן. אַירָע דָּעַרְצִילְוָגָעָן וַוְגָעָן דָּעַר דָּעַרְצִילְ
בְּרִינְגָעָן מִיךְ צְוִירִיק אַין מִין בִּיאַלְעָסְטָאָקַ, זַי אַין זַיְעַר אַינְטָעָרָסָאנְטַ
מִיר אַין גְּעוּעַן טְשִׁיקָאָוָעַ. בָּאַלְדָּעָרָן נַאֲכַן עַרְשָׁטָן אַקְטַ, וַאֲגַט זַי צַוְּמִיר אַזְּ וַיַּ
וַוְיל זַעַן דַּי שְׁוִישְׁפִּילְעָר הַיְמָטָר דַּי קְוִילִיסַן, אַוְן שְׁלַעַפְטַ מִיךְ מִיטַ
זַיְד בָּאַלְדָּעָרָן בָּאַקְעָנָט מִיטַן הַוִּימְטַ שְׁוִישְׁפִּילְעָר אַוְן עַר הַאַלְטַ שְׁוִין אַיר הַאַנְטַ
רְעָדַט פָּאַרְטְּרוּיְלָעַד, לְאַדְעָט וַיַּאַיְן רְעָסְטָאָרָן. אַיךְ בֵּין גְּעוּעַן וַיַּאַ
פִּינְגְּפָטַע דָּאַד צָוְם וָוָגָן. עַרְשָׁטַע נַעֲכָטַן הַאַב אַיךְ אַיר גְּעַנוּמָעַן אַיְן טְעַטָּעָר,
אַוְן הַיְמָט גִּיטַּיַּת וַיַּשְׂוִין אַלְיִין. אַחֲהִים הַאַטַּמַּעַן אַונְדוּנָן גַּעֲרָאָכֶט מִיטַּא מַאַ
שַׁיְן. דָּאָס עַרְשָׁטַע מַאַל זַיְעַנְדִּיק בַּי אַסְתָּרָן אַיְן גַּעַשְׁפָטַ, אַיְן מִיר אַוְיְפַן גַּעַדְאָקַ נִיטַ
עַטְלָעָלָעַ מַאַל זַיְעַנְדִּיק בַּי אַסְתָּרָן אַיְן גַּעַשְׁפָטַ, אַיְן מִיר אַוְיְפַן גַּעַדְאָקַ נִיטַ
גַּעַקְוּמָעַן אַזְּ זַיְ קְאָן לְאָכָּן, זַיְצַט אַבָּגְרָאָבָעָנָעַן אַזְּ נִיטַ אַלְטַעַ שְׁמָמָטָעַ,
אַזְּוִי וַיַּאַיְן אַבְיכָל וָוָסַּעַן לְיִעְנָטַן אַוְן מַאֲגָוִוִּיטַן נִיטַ אַזְּ עַס קְאָן פָּאַסְרָן,
אַזְּוִי הַאַב אַיךְ נִיטַ גַּעַגְוּוּבַּט אַזְּ אַיךְ וַיַּאַנְדוּעַר שְׁכָנָה. מִיר וַיְזִוְּד זַיְד
אוֹסַ, וַיַּקְטָאָר, אַזְּ זַיְ אַיְטַ אַיבָּרִיךְ גַּלְיִקְיְלָעַד מִיטַ אַיר מָאָן. גַּיְסְטוּ
צַוְּיַי אַרְיִין, וַוְעָדַט דִּיר אַומְעָטַק צַוְּיַי וַיַּוְיַּוְשְׁוִוִּיגַט. אַפְּיַלוּ דַי קִינְדָעָר
רְעָדַן אַזְּוִי שְׁטִילַ צְוִישַׁן זַיְ אַזְּוִי וַיַּוְיַּוְאַלְטַן גַּעַנְטָרַ בָּאַקְעָנָעַן מִיטַ אַסְתָּרָסַ מָאָן.
וַיַּקְטָאָר קַוְקַט אַרְיִין אַיְן זַיְן צִיְּתוֹנָגַג, גִּיטַּא שְׁמַיְכָל אַוְן מַאֲכַט זַיְיַ
טִיק — פָּאַרְוּאָס נִיטַ מִיטַ אַסְתָּרָן זַיְד בָּאַקְעָנָעַן...

פָּאַנְיַע עַנְטָפָרַט נִיטַ אַיר מָאָן. זַיְ רְעָדַט וַיַּזְּבַּעַן זַיְד אַלְיִין; — אַט
אַ פרְוִי, אַזְּאָן אַלְעַלְיִבְּ, זַיְ שְׁעַמְט זַיְגִּיטַ, אַיר דָּאַרְףַּ קִינְגָּרַ נִיטַ באָ
קְעָנָעַן, וַיַּבָּאַקְעָנָט זַד גַּאֲרַלְיִין. אַיךְ וַיַּאַלְטַ אַוְיְסְגָּעָלְבָט מִינְיַע יָאָרָן אַזְּ
וַיַּאַלְטַ נִיטַ גַּעַוְאָגָט צַוְּיַי הַיְמָטָר דַי קְוִילִיסַן. אַזְּ וַיַּ, נִיטַ גַּאֲרַזְ וַיַּדְ בָּאָ
קְעָנָט, נִאֲרַ זַיְיַ אַבָּן שְׁוִין אַיךְ אַדְרָעַס אַזְּן טְעַלְעַפְאָן אַזְּ זַיְ דָּעַרְצִילַט נִיטַ
קִיְיַ שְׁוּם מַעֲשִׂיות אַזְּ זַיְ הַאַט שְׁוִין דָּעַרְוָאָקָסָעָנָעַ קִינְדָעָר, הַאַלְטַ זַיְד וַיַּ
אַמִּידַל. אַזְּוִי צַוְּיַן מוֹזַעַן אַבָּן טְאַלְגָּאנַט...

פָּאַנְיַע פָּאַלְגַּט נִאֲרַ אַיךְ מָאָן, הַאַט עַר גַּעַהְעָרַט זַיְ רְעָדַן? וַיַּקְטָאָר
אַפְּטַ אַוְיַף אַיר בְּלִיקַ, לִיְגַּת צְעַבְוִיַּת זַיְן צִיְּתוֹנָגַג, גִּיטַּא זַיְן פָּרָוִי, נִעְמַט
אַיר אַרְוָם, טָוַת וַיַּאַדְרִיךְ אַוְן זַאֲגַט: — פָּאַנְיַע, רְעַד וַיַּיְנִיקָּר פָּוָן דִּין

שכנה, וויל' זו רעגסט מיד און. צייט צו גיק צום ואראשטאט. קושט פאניען איון קאָפּ. קושט די צוֹווַי מײַדעלעַךְ וואָס שפִּילֶן זיך אויפָּן סָאָפּ אָוּן גִּיט צוּ זִין אַרבעט.

פָּאנִיעַ אַיז אַ ברִיהַ, שִׁינְדֵּל הַאט נִיט אַבְּעַדְמָרְבִּין. אַירָע מַיְּדַעְלַעְךְ וַיְּנַעַן שִׁינְיִינְקָעַ, רַיְּנִינְקָעַ אָוּן פָּאנִיעַ אַליַּין אַיז נַאֲצַח גַּאנְצַן יְגַגָּה. בַּעֲנַקְשָׁאָפְּטָן זִין אַיר פְּרָעָם. באַקְעַנְעַנְדִּיק זיך מִיט אַסְתָּרִין הַאט עַרְשִׁית פָּאנִיעַ אַן דערש אַנְגַּעַחוּבָּן פְּילֶן. — וּוֹאָלֶט אַיך גַּעֲקָעָנְט זִין אָוּזִין.
פָּאנִיעַ טְרָאָכְט אָוּ זַי וּוּעַט זיך בַּאֲלָד אַרְיִינְכָּפָּן צָו אַסְתָּרִין. פָּוּן שִׁינְדַּעַן אַיז פָּאנִיעַ נִיט פַּאֲרָכְאָפְּט. אַ פְּשׁוּטוּן פְּרוּיַּן, אָן עַרְלַעְבָּע, צָו אַסְתָּרִין קָומְטַזְיַי נִיט. פָּאנִיעַ קָומְטַזְיַי בַּאֲשָׁלוֹס אָוּ סִיאַזְיַי גַּרְוִיסָּטְרִיךְ וּוּאָס זַי הַאט גַּעַפְּנוּן אָוּ פְּרִינְדִּין.

* * *

שִׁינְדֵּל אַיז די נַאֲכָט גַּעַשְׁלָאָפְּן מִיט אַפְּעָנְעַ אַוְיָגַן. דָּאָס עַרְשְׁטָעַ מַאַל הַאט זַי אַיבְּעַר גַּעַשְׁלָעַבְּטַד דָּעַם גַּעַפְּלַעַ פָּוּן קְנָאָתָה. פָּאָרוֹאָס הַאט זַי אַסְתָּרִין נִיט אַינְגַּעַלְאָדָן וּוּעַן יְעַנְעַ הַאט עַס נִיט גַּעַטְאָזְיַי דַּעְרְפָּאָר וּוּעַן אַסְתָּרִין זַי בְּעַפְּן גִּין אַ צְוִיְּתַן מַאַל, וּוּעַט זַי נִיט גִּין. זַאֲלַזְיַי גִּין מִיט דָעַר שֻׁסְׁטָעְרִיךְעַ. אַיז דָעַר פְּרוּיַּן, וּוּעַן שִׁינְדַּל אַיז גַּעַוּסְטַן מִיט אַסְתָּרִין בַּיְּדָעַ אַרְבָּעַט. האָבָן זַיך דִּי שַׁוּעוֹגְעַרְיָנִים צְעַרְעַדְט. שִׁינְדֵּל הַאט גַּעַוְאָלַט וּוּסְטַן זַי אָוּזִין אַיז אַיר דִּי שְׁפִּילֶן גַּעַפְּעָלָן, וּוּי אָוּזִין פָּאנִיעַ אַיז אַיר גַּעַפְּעָלָן, וּוּאָס פָּאָר אַמְּבִינְגַּן זַי הַאט פָּוּן אַיר.

אַסְתָּרִין שְׁמִיכְלֶת אָוּן זָאָגַט אָוּ פָּאנִיעַ אַיז וּיְיַעַר אַ טִּיעָרַע, אַ חָאָרַץ, אַוְן אַלְיַץ וּוּאָס דָו הַאטָט וּוּבָגַן אַיר אַדְרַצְיִיךְ אַיז אַמְּתָה, אַבְּעַר זַי אַיז נִיט דָעַר מְעַנְטָש פָּאָר אַבְּעַרְלָעַבְּנָגָעָן. וַיְּהַאֲטַז גַּעַוּסְטַן דִּי פַּאֲרַשְׁטָעַלְוָנָג אָוּן גִּיט שְׁוִין אַהֲיַים, אָוּן דָו קָאָגָסְט דָאָקְדִּין שַׁוּעוֹגְעַדְרִין? נַאֲצַח אָזְזִין פִּילֶן פָּוּן אַיְּנוֹאַמְּקִיטַן, פְּלַזְחַנְגַּן לִיכְתָּן, מַזְוִיקַן, אַרְטִיסְטַן... אַיך בַּין גַּעַוְוָן וּוּרִי אַיז אַחֲוָם. וּוּעַן דָעַר עַרְשְׁטָעַר אַקְטַן הַאט זַיך גַּעַנְגְּדִיקַט. דָעַר פַּאֲרַחְאָנְג אַיז אַרְאָפְּגַּעַצְיָגָן גַּעַוְאָרָן, דָעַר עַזְמַט אַפְּקָאָדִירַט, עַס וּוּדְרַט לִיכְתָּק אָוּן אַיד גַּעַדְעַנְק בַּיְּט וּוּי אָזְזִין אַיד הַאָב זַיך גַּעַפְּנוּן הַינְטָעַר דִי קוֹלִיְּסַן, גַּעַדְרַט דָעַם הַוִּיפְט שַׁוְּיַשְׁפִּילְעַר דִי הַאנְט אָוּן עַר לְאֹוט מִיד שְׁוִין נִיט אָפּ. דָרִיקַט דָעַם הַוִּיפְט שַׁוְּיַשְׁפִּילְעַר דִי הַאנְט אָוּן עַר לְאֹוט מִיד שְׁוִין נִיט אָפּ. אַיך מוֹ אִים גַּעַבְן מִין טַעַלְעַפָּן, עַר וּוּיְיַ קָוְמָעַן צָו מִיר. מִילָא, קָוְמָעַן וּוּעַט עַר נִימַּן, אַבְּעַר דָרְפָּן וּוּעַט עַר מִיק הַיְּנִינְט יְאָ, אִים צַוְּגַעְוָאָגָט צָו קָוְמָעַן הַיְּנִינְט אַיז טַעַטְמָעַר. גַּעַכְטָן אַיז דִי פַּאֲרַשְׁטָעַלְוָנָג וּוּאָס מִיר הַאָבָן גַּעַוְוָן גַּעַוְוָן דִי

לעכטער, היינט איז די פֿרְעָמִיעַרְעַ פֿוֹן "דֶּבֶּק" און איך בין אַינְגָעַלְאָדָן גַּעַד וואָרָן אַלְסָ גַּאסָט. ווַיְסַטּוּ מִיטְגָּנָקִי סְזֻעַלְןַן זַיִן צְזִוִּי בַּילְעָטָן אַנגָּעוּרִיט. שיינְדָּל שָׁאַקְלָט מִיטָּן קָאָפּ אָוִיףּ נֵיִן, אָן הַעֲרֵשְׁלָעָן וּוּעַטּ וּבַית הַאָבָּן קַיִן פְּאַרְגָּעָנוּגָן. לְאָמִיר וּוְאָרְטָן אָוִיףּ זָוְנִיטִיק, וּוּלְעַן מִיר אַלְעַ גַּיִן, דָו אָזָן לִיבְּבָל מִיטּ דִי קִינְדָּעָר אָזָן אַיךְ מִיטּ הַעֲרֵשְׁלָעָן אָזָן פְּרוּמְעָנוּנִין. זַיִן צְזִוִּי פְּאַרְקָאָכְט אַלְיַיִן צַוְּגַיִן אָזָן דִּיְיַיִן מָאָן. עַס אָזָן בִּיטּ רִיכְטִיק צַוְּגַיִן לִיבְּלָעָן אַלְיַיִן. דָו מִינְיסְט אָזָן אִים אִיז פְּרִיאַלְעַד גַּעַוּעַן נַעֲמָתָן? עַר אִיז גַּעַבְּלִיבָן אַזְוִי אַומְעָטִיק.

אַסְטָרִיס פְּנִים הַאָטּ זַיִן פְּאַוְאַלְקָנָט. היינְטָה אָטּ וּשְׁוִין צְגַעַלְאָגָט צַוְּקָמָעָן אָזָן וּוּעַטּ גַּיִן. דִי אַיְינְלָאַדְזָנָג וּוּעַטּ וּוְאָרְטָן אַין דָעַר קָאָסָע אִיז וּוּי גַּיִטּ מַעַן נִיטּ מִיטּ שִׁינְדָּלָעָן רָעַדְתּ זַיִן מַעַרְ. זַי פְּאַרְעָנְדִיקְט אִיר אַרְבָּעָטָן. שיינְדָּל גִּיטּ אַהֲיָם מַאְכָן עַסְנָן אָזָן אַסְטָרָן וּעַמְּטָן זַיִן צְגַרְיָהָן אַוּנְטָבְּרוּיָט אָזָן פְּאַרְבִּיגְיִינְדָּקָט זַגְטָן וּזַיִן צַוְּגַיִן אַיְיר מַאָן—לִיבְּלָה, היינְטָ גַּיִי אַיךְ אַין טַעַטָּעָר. לִיבְּלָה קָוְטָן וּזַיִן דָעַשְׁטוּוֹנָט. אַלְיַיִן? יָא, שָׁאַקְלָט אַסְטָרָן מִיטָּן קָאָפּ, אַלְיַיִן. אִיז זַיִן אַזְוִי וּוּיַסְטָוּ וּזַיִן צַוְּפָרָן? מִיטָּן סָאַבּוּוּי—זַגְטָן אַסְטָרָן.—אַבָּעָר וּזַיִן אַזְוִי וּוּיַסְטָוּ דָעַם וּוּעַגְּ אַקְאָטָ אַסְטָרָן פְּרִיאַלְעַד, נַעַמְטָ צַוְּמָעָן מַאְלָ אַרְוּם לִיבְּלָעָן, גִּיטּ אִים אַסְטָאָרָקָן דָרִיקָן צַוְּגַיִן אַיר הַאָרָצָן אָזָן אַפְּרִידִיקָעָן זַגְטָן זַי.—לִיבְּלָה, לְאָזָן מִידָן לְעַבְּן מִינְיָן לְעַבְּן. מִיר אִיז גַּעַוּעַן זַיִן שְׁוּעָרָן צַוְּמָעָן קַיִן אַמְּדָרִיקָעָן. דִי צְזִוִּי אִיר זַיִן דָא אִיז גַּעַוּעַן שְׁרַעַקְלָעָד. אִיצְטָ האָבָּא אִיךְ, פֿוֹן נַעֲכָטָן אָן, גַּעַפְּנוּנָן מִינְיָן וּוּעַגְּ. וּוּאוֹ דָעַר וּוּגְ וּמִידָן בְּרִינְגָּעָן, וּוּיסָטָ אִיךְ נִיטּ. אַבָּעָר דָו לְאָזָן מִידָן גִּיקָן, זַיִן מִינְיָן פְּרִינְגָּט, שְׁטִיָּנִיט אִין מִינְיָן וּוּעַגְּ. אִיךְ האָבָּא דִיךְ לִיבְּ מִיטּ דִי קִינְדָּעָר. מִיר אִיז עַס אַבָּעָר נִיטּ גַּעַנוֹגָן. עַס פְּעַלְתָּמִידָן דָוּסָטִיסְטָט, לִיבְּלָה? רַוִּימָן נִין, לִיבְּלָה הַאָטּ זַיִן פְּרִוְּנִיטָט פְּאַרְשָׁטָאָגָעָן. עַר הַאָטּ וּמַעַר גַּעַפְּלִיטָ וּוּי פְּאַרְשָׁטָאָגָעָן אָזָן גַּעַפְּלִיטָ הַאָטּ עַר אָזָן עַר מִזְוִין אַיר לְאָזָן גַּיִן דָעַם וּוּעַגְּ וּוּאָס זַי וּוּיַלְגִּיִּין. גַּעַטְרָאָכָט זַיִעַר אָפְטָ אָזָן צְוְלִיבָן זַיִעַר צְעִשְׂדִּי זַיִן 10 יָאָר, אִיז גַּעַקְוּמָעָן אַפְּרַעְמָדְקִיטִי, אָפְלָיו דִי קִינְדָּעָר זַיִנְגָּעָן צַוְּגַיִן וּוּאָלָט עַר גַּעַוּעַן פְּאַרְמָעְלָעָד זַיִן גַּעַבְּן אַחִים, אִיז וּוּאָזָעָשָׂ גַּעַמְטָ מַעַן דָעַם פְּאַרְמָעְגָּעָן?

בָּאַלְדָּ נַאֲכָן אַוּנְטָבְּרוּיָט. אַבָּעָר דִי קִינְדָּעָר זַיִעַר אַסְטָר אַגְּנָהָיִבָּן קְלִיבָּן צַוְּגַיִן אִין טַעַטָּעָר. אַבָּעָר דִי קִינְדָּעָר זַיִעַר שְׁוִין מַעַר בְּאַגִּיסְטָעָרָט נִיטּ גַּעַוּעַן. פְּיִיגְלָעָעָה הַאָטּ גַּעַזְאָגָט—מַאְמָעָ, היינְטָ גִּיסְטָוּ וּוּידָעָר אַוּעָקָעָ? רַחְלָעָה הַאָטּ גַּעַבְּעָטָן דִי קִינְדָּעָר זַיִן רַוְאִיק—דִי מַאְמָעָ דָאָרָףּ הַיְינְטָ זַיִן אַנְיַעַ פְּאַרְ-

שטעלונגס).—גיאי, גיאי, מאמעע.—האט רחצע זיך געטוליעט צו אסתראָן. קומ
ניט שפערט — האבן די אינגלדען צזגעגעבען.

אסתאר האט געקושט אירע קינדער און אייז מיט גיבע טרייט ארויס
פונ געשעפט וואו לַיְבֵל איז געליליבן און האט נאגעקווקס זיין פרוי וואס
האט ווי געלריאָן פְּלִיגְל אָן זוֹיֶּס פָּוּן אִים מִתְּ דִּי קִינְדְּעֵר אָוּוּקְפְּלִיעֵן.
ניין, ניין, זי וועט וויתט ניט פְּלִיעֵן, האבן זיינע לַיְבֵן גַּעֲמָרְלְט אָן ווּן די
קינדער זיינען שוין געשמאָק געלעגן מיט אָפְּעָגָן אוּגָן
און געווארט אוּפָּה זיינ הַלְּקָק לְעָבָן...

* * *

דייער גיך האט זיך אסתאר געפונען אוּפָּה סְעָקָאנְד עַוּעָנִי. אִירָע בָּאָ
קָאנְטָשָׁאָפָּטָן זיינען געוואָקָסָן ווי אוּפָּה הַיּוֹן. אִירָע פְּרִיאַנְט זיינען געווען
אלָעָ פָּוּן גַּעֲמִישְׁטָעָ פְּרָאָפְּעָסִיעָס. די סָאָמָעָ פְּינְסְטָעָ מַעֲנְטָשָׁן, אַיִן גַּעֲגּוֹזָן,
מענטשָׁן וואָסָה האָבָן שָׁוִין פָּוּן לְאָגָן פְּאָרְלוֹיְרָן דָּעָר וּוְעָג צוֹ וַיְיַעַר הַיּוֹם אָז
די האָפְּעָנָנָג צוֹ האָבָן אָז וְיִם.

דָּעָר מָאָן אִירָעָרָה האָט אָסְטָרָן גַּעֲלָאָזָט לַיְבֵן. רַחַעַ אַיִן גַּעֲוָאָרָן די
בָּאָלְעָבָאָסָטָעָ אַיִן שְׁטוּבָה. אָסְטָרָן הָאָט מַעַן גַּעֲהָאָלָסָן אַיִן דָּרְפָּן אַיִּפְּן
טַעַלְעָפָּאָן. זַיְהָאָט זיך אָגְגָעַשְׁלָאָסָן אַז אַקְוָנָסָט קָלוּב צוֹ הַלְּפָן קִינְסְטָלְעָר
און שְׁרִיבָּרָה. דָּרְכָּן טָאָגָה האָט זַי גַּעֲהָאָלָפָן דָּעָם מָאָן אַיִן אָוָונָט גַּעֲלָאָפָּן
צַוְּ אִיר גַּעֲוָעָלְשָׁאָפָּט.

שִׁינְדְּלָעָן אַיִן אָסְטָרָס וּוְעָג גַּעֲוָעָן פְּרָעָםָד. אַיִן דָּעָר אַלְטָעָר הַיּוֹם
הָאָט זַי אִיר גַּעֲוָאָלָט רָאָטָעוּוֹן, בְּרִיאַגְּעָן צָום מָאָן, אִיצְטָאַז אַיִן מִסְּעָ
פָּאָרָעָנְדִיקָּט. נִין, אָסְטָרָן קָאָן מַעַן נִיט אַפְּהָאָלָסָן פָּוּן גַּאֲרָנִיט. עַס אַיִן טָאָקָע
וּזְיִי אִיר מַאָמָעָה האָט גַּעֲוָאָגָט אוּפָּה אִיר: "זָאָל זַי לַוְּפִינְיָה!"

פָּאָנִיעָן אַיִן פָּוּן צִיְּמָת צַוְּ צִיְּמָת אַרְיִינְגָּעָמוּן צוֹ אָסְטָרָן, גַּעֲרָעָט וּוְעָגָן
בִּיכְעָר, אָגְגָעָרִידָט די פְּרָאָגָעָן פָּוּן דָּעָרָ פרָוִי אַלְסָ מַאָמָעָ אַיִר אַוְיְגָאָבָן
וְואָסָה זַיְהָאָט. אָסְטָרָה נִיט לִיבָּ גַּעֲהָאָט דִּיסְקוּטִירָן. זַיְהָאָט גַּעֲהָאָט אַיִן
עַנְטָפָּעָר, אַז די פְּרָוִי דָּאָרָף קָדוּמָ זַיִן אַז מַעֲנָשָׁן אַז עַבְּן אִיר אַיִגְּן לְעָבָן.
זַי אַיִן נִיט קִיְּן שְׁטִיקָל מַעְבָּד וְואָסָ דָּעָר מָאָן הָאָט גַּעֲקִוִּיפָּט אַז אָוּוּקְגָּעָ
שְׁטָעָלָט אַיִן שְׁטוּבָה אוּפָּה אַז פְּלָאָזָן אַז וּאָרְטָן בֵּין דָּעָר בְּעֵלָה הַבִּית וּוְעָטָ קָוָמָעָ
און אָפְּשָׁטוּבָן. אַיך זוֹיֶּס נִיט זַאָגָן אַז די פְּרָוִי דָּאָרָף אַרְוָמְלָוִיפָּן זַוְּכָּן פָּאָרָ
וּוַיְיַלְוָנָגָעָן, זַיְכָּרָה האָט זַי פְּלִיכְטָן, זַי דָּאָרָף צַאָלָן אִיר חָובָ אלְסָ מַאָמָעָ צַוְּ
די קִינְדָּעָר אַז זַיִן אַחֲרָ צָום מָאָן. אָבָעָר בִּידָעָ, דָּעָר מָאָן די פְּרָוִי

דאָרְפֵּן זַיִן פֿרְיִי, זַיִן נִיטֵּן אַרְגֵּן. דָּאָס זַעֲלְבָּעַ דַּאַרְפֵּד דַּעַר מֵאָן אוּיד טַרְאָכְטֵן
אוֹן דַּעֲמָאָלֶט וּוּעַט זַיִן דַּעַר אַמְתָּה נִיטֵּן קִיִּין לִיגָּן.
פָּאנַיְעַ לְאֹוֹט אַסְתְּרֵעַ רַעַדְן. שִׁינְדֵּל מִישְׁטֵזְקִיְּן זַיִן נִיטֵּן
אוֹן אָוֹמְחֵן אוּירַפְּאָנוּיְעַן. זַיְנַט פָּאנַיְעַ אַיְזַיְעַד עַרְשְׁיַנְיַעַן — דָּאָס מִינְיַטְן. זַיִן
הָאָט דַּאַךְ אִיר גַּעֲבָרְאָכְטֵן צַו אַסְתְּרֵעַ — אִיצְטֵרְעַדְן זַיִן אַלְקֵץ וּזַיִן אַזְוִי דִּי
דאָרֵפֵּד נַאֲרֵן זַיִן אַלְיִין לְעַבְנָן אַ גּוֹטְן טַאָג אָן דַּעַר מֵאָן דַּאַרְפֵּד נַאֲרֵן
גָּאתְן פֿאָרְן חָסֵד וּוָאָס דָּאָס וּוְיִבְּקָה קּוֹמְטֵצְרָקִיךְ אַהֲיָמוּ אַט הָאָסְטוּ דִּיר אַמְעֵז
ריְקָע.

.8

נַאֲר עַטְלָעָכָע יַאֲרַן זַיְנַעַן אַרְיְבָעַר. אַסְתְּרֵס אָן שִׁינְדֵּלְס פָּאמִילְיַעַס
הָאָבָן זַיִן שַׂוִּין לְאָנוֹגָי אַיְינְגָעָאָרְדָּנְטָן אַיְן שִׁינְיַעַן הַיְמָעָן. לִיבְלָא אָן הַעֲרֵשְׁלָא
אַרְבָּעָתָן אַיְן פָּאָבְרִיקָן פּוֹן פּוֹטְעָרוֹזָאָרָג. בִּידְיעַ גּוֹטְעַ אַרְבָּעָטָעָר, הָאָבָן זַיִן
אַגְּעוּשְׁלָאָסָן אַז דַּעַר יְנוֹאָגָן, אָנוֹ שִׁינְדֵּל הָאָט שַׂוִּין אִיצְטֵרְעַדְן פּוֹן דַּעַר
יְנוֹאָגָן נִיטֵּן וּזַי אַפְּרָעְמָדָע, וּוְיִלְּזַי אַלְיִין אַיְן שַׂוִּין אוּירַגְעָוָאָרָן אַ יְנוֹאָגָן
לִידְיָה, זַי אַרְבָּעָט בַּיְ וּוּיְסָעַ וּוּעַשְׁ אַיְן אַ רִיכְטִיקָן יְנוֹאָגָן שָׁאָפְּ.
בִּידְיעַ פָּאמִילְיַעַס וּוֹאַיְנַעַן אָן דִּי בְּרָאָנְקָס אַיְן פֿיְנָעַ, אַנְשָׁנְטָעַנְדִּיקָע
הַיְמָעָן. אַסְתְּרֵר אַרְבָּעָט אַיְן אַホְטָ גַּעַשְׁעָפְּט אוּירַטְמָאָנְטָ עַוּוֹנָיָה.
אִיר לְעַבְנָן אַיְן אַמְּעָרְקָעָ אַיְן אַזְוּקָ נִיטֵּן שְׁלָעָכְטָ, חֹזְקָ וּוָס אַסְתְּרֵן
צִיטָּ צַוְּ דַּעַר צְוּוֹיְטָעָר עַוּוֹנָיָ. פָּאנַיְעַ הָאָט אִיר גַּעַוְוִזְן דַּעַם וּוּגָּ, אָנוֹ
אִיצְטֵגְיַט זַי אַלְיִין. גַּעַרְאָגָן פְּרִינְגָּט אָנוֹ בְּאַקְעַנְטָעָ אָנוֹ אַיְן אַז אַפְּטָעָ בָּאָ
וּכְעָרִין פּוֹן אַיְדִּישָׁן טַעַטָּאָטָר.
קִינְגָּר וּוּיְסָ נִשְׁטָט וּזְעַר זַי אַיְן. פִּלְעַ מִינְיַעַן זַי אַיְן אַ מִידָּס. אַ
מִידָּס נִיטֵּן פּוֹן דַּעַר עַרְשְׁטָעָר יְגָנָט. זַי גַּיְטָ תְּמִיד אַלְיִין, שְׁמִיכְבָּטָ צַו אַלְעָ
מָעָן, אַמְּנַיְן לְעַגְעַנְדָּע.
אַסְתְּרֵה הָאָט אִיצְטֵגְיַט גַּעַרְאָגָן אַ חְבְּרַטָּע סָאָנִיָּעָ. זַי הָאָט אוּירַגְעָוָן קִיִּין
צּוֹפְּרִידְעָנָעָם לְעַבְנָן. אַיְבְּרָגְעַלְעָבְטָ אַ שְׁטָאָרְקָעָ לִיבְעַ מִידָּלוֹוִיָּי, חַתּוֹנָה
גַּעַהָאָט אָנוֹ הָאָט צָוָם מֵאָן קִיִּין שָׁוָם בָּאָגָעָרָגָן. זַי הָאָט אַיְן זַוְן אָנוֹ גַּיְטָ
אוּירַגְעָוָטָום אַלְיִין.
מִיטֵּן אַסְתְּרֵעַ הָאָט זַיִן סָאָגְיַע גַּאֲרָ מְחִיה גַּעַוּוֹן.

בידע האבן זי גערבעט בי די היטעלעך אלס פאָרקייפערנס. זי
וינען די זעלבע ציטט געומען קיין אַמְּעַרְיקָע. זי האבן זיך אלץ אויס
דעַצְיִילַט.

סָאנַיִע האט פון אלץ געמאכט אַ שְׁפָם, ניט געַלְגַּוְבַּט אוֹ סָאיַן פָּאַ
ראָן טִיפְּעַ גַּעֲפִילְקָן.—אָוֵף אַיסְגַּעַטְרָאַטְעַנְעָר עַד וּזְאַקְסָט ניט קִין גַּרְאָז—
האט סָאנַיִע גַּעֲלָאַכְט.

אַסְתָּר האט אִיר דֻּעַרְצִילַט פון אִיר אַיבְּרָעְגְּרִיסְעַנְעָר לִיבָּע אַין דַּעַר
אַלְטָעַר הַיִּם, ניט גַּעֲוָאַלְט מִיטָּגְיִין מִיטָּן גַּעֲלִיבָּט אַון ווי אִיר הָאָרֶץ אַיִּז
וְאַד אלץ פַּאֲרָבְּעַנְקָט. סָאנַיִע האט אַסְתָּרְעַן דֻּעַרְצִילַט ניט פון אַיִּז לִיבָּע,
גַּאֲרַ שְׂוִין פון אַסְד עַגְּנוֹשְׁגָעָן, אַון דֻּעַרְבִּי אַסְתָּרְעַן אַוְפְּגַעְלְעַרְט ניט
צְוִי נַעֲמָן קִין זַאֲךְ עַרְגָּסָט, ווֹילְדָאַס לְעַבְּן אַיִּז אַשְׁפִּיכָּא אַון ווּעָר עַס נַעַמְתָּ
דַּי שְׁפִּילְ עַרְגָּסָט, דַּעַר פַּאֲרְלִירְט. אַמְּרִיר בַּעֲסָרְ אַרְוִיסְגִּין פַּאֲרְגְּאַנְגְּנָהִיט.
אוֹן פַּאֲרְגְּעָסְן די פַּאֲרְגְּאַנְגְּנָהִיט.

יאָ, סָאנַיִע האט גַּעֲקָעַנְטָן פַּאֲרְגְּעָסְן, אַבְּעָר נִיט אַסְתָּר,
אַסְתָּרְעַן אַיִּז ניט גַּעֲוָוָן זּוֹם הָאָרֶץ דַּאֲס נַאֲכָט לְעַנְן וּוָסָם, קּוּמְעַנְדִּיק
אַתְּהִים, האט זַי זִיךְ תְּמִיד מִיט אַפְּרְקְלְעַמְתָּהָאָרֶץ אַפְּגַעְנְעַבְּעָן אִיר מָאַז
וּוְעַלְכָּרְ האַט אָוֵף אִיר גַּעֲוָאַט.

לִיבָּל אַיִּז ניט גַּעֲוָוָן קִין נַאֲרָ. עַר האַט גּוֹט גַּעֲקָאַנְט אַסְתָּרְעַן, נַאֲד
פָּוֹן דַּעַר הַיִּם גַּעֲוָאַסְט אַוְ מִיט בִּיְיָוָן ווּעָט מַעַן אִיר ניט גַּעֲוָוָן. אַבְּעָר
אוֹרְ ווּעָט וּוְאָרְטָן, ווּעָט זַי קּוּמָן צְוָאִים.

די קִינְדָּעָר האַבָּן זַי גַּעֲגָבָן אַ פִּינְיָעָן דֻּעַרְצִיאָוָגָג. אַסְתָּר האַט זַי
וּוִיטָּ מַעְגָּלָעָךְ בְּאַחֲאָגָן אַרְיעַ לִיְּדָן.

רְחַלְעַ אַיִּז שְׂוִין דַּעַמְּלָט גַּעֲבָגָעָן אַין אַרְבָּעַטָּר אַוְנוּעָרְזִיטָעָט,
פִּיגְעַלְעַ אַין הַיִּסְקוֹל, בִּידְעַ זַיְן זַיְגָעַן גַּעֲוָוָן אַין גַּעֲשָׁעַפְתָּן אַין אַיִּז אַוְנוֹט
זַיְגַּעַלְעַרְטָן. די שְׁטוּבָן אַ לִיכְטִיקָעָן, אַ רִינְיָעָן, אַבְּעָר די לִיבָּע זַעֲלִיקִיטָעָט
הַאַט גַּעֲפָלָט אַון ווי צְוָאָפָן די סְבִּיבָה, הַאַט אַסְתָּר ניט גַּעֲוָאַסְט.

גַּעֲוָוָן טָעַג ווּסָם אַסְתָּר האַט זִיךְ אַגְּנָהָוִין צְוָעָוָאַיְבָן אַז אָוִוי
וּוּעָט שְׂוִין זַיְן סּוֹפָן. קִין גַּרְוִיסְעַ גַּעֲשָׁעַנְיָשָׁן זַיְגָעַן נִיט פַּאֲרְגְּעַקְוּמָעָן,
חוֹץ ווּגַּעַן דַּעַר מַעְגָּלְעַכָּר מַלְחָמָה. אַבְּעָר בֵּין זַוְּאַס ווּעָן, האַבָּן אַסְתָּר/סְקִינְיָה
דַּעַר חַתּוֹנָה גַּעַהָאַט. די זַיְן אַוְן די טַעַכְטָעַר האַבָּן זִיךְ זַיְגָעַר בַּאֲשַׁעַטָּע
גַּעַפְוָנָעָן אַוְן אַגְּגָזָגָט טַאַטְעַ-מַאַמָּעָן די גּוֹטָע בְּשָׂוֹרָה: מִיר זַיְגָעַן פַּאֲרְלִיבָטָן,
מִיר האַבָּן זִיךְ לִיבָּ, מִיר גִּיְעַן שְׂוִין לְאָגָג אַרוּם, אַוְן אַט ווּרְעַן גַּעַפְרָאַוּעָט
שַׁיְגַּע חַתּוֹנָתָ פָּוֹן די זַיְן. די טַעַכְטָעַר האַבָּן חַתּוֹנָה גַּעַהָאַט אַז טַאַרְאַוָּאַט.

אסתר און ליבל זינען געווען מהותנים, אין די שידוכים זיך ניט געמיישט. פינגעען האט חחונה געהאט צו 16 יאָה. און שיין זינען אלע קינדער, גאנט צו דאנקען, באָאָרגט. געלַיבַּן בִּידַּע, ווי שינידל זאגט: "דייד דאָ באָבאָ". אַינְגְּלִיכְּעַן האָבָּן אַסְתָּרִיס האָרֶץ דערפֿרִיט אַבעָּר דעם אַומְעָט אָון
בִּינְקְשָׁאָפְּט וִיט צוֹגְנָמְעָן, אַמִּין וַיּוֹיטַּעַק האָט גַּעֲנָגָט אַין האָצֵן.

אסתר האָט פַּאֲרָמָגָט אַ ברְזִינְדָּן כְּאַרְאַקְטָּעָר, אָון קוּקְנִידִיק אוּפְּה
איַר מִאָן האָט וַיְגַעַּרְאַכְּתָּה: פַּאֲרָרוֹאָס האָבָּאָךְ נִיט קִין מִאָן מִיט וּוּמְעָן
צַו רְעָדָן, זַיְדְּ טִילְּן מִיט מִינְעָן גַּעֲדָנְקָעָן. וַיְהַאֲט גַּעֲבִינְקָט נַאֲךְ אַ פְּרִינְט
וּוָאָס זַאֲךְ איַר פַּאֲרָשְׁטִין.

אסתר האָט גַּעֲוָאָלָט אָנוֹ לִיְבַּל זַאֲל וּוּעָקָן אַין איַר פַּאֲרָלְאָנְגָּעָן.
בְּינְין, לִיְבַּל האָט קִין שֻׁם גַּרְוִיסָּע פַּאֲרָלְאָנְגָּעָן וַיְטַגְּהָאָט. שְׁוּעָר האָט
ער דעם טָאג גַּעֲרָבָעָט, אַיְזָן עַר גַּעֲשָׁמָק גַּעֲשָׁמָק. אַסְתָּר האָט גַּעֲרָבָעָט
בַּיְיַין זַיְתָּה, אַיְם מִקְנָא גַּעֲוָעָן אוּפְּה זַיְן גַּעֲוָונָן שְׁלָאָף, וַיְהַאֲט אַיְם נִיט
פַּאֲרָגוֹנָעָן וּוָאָס עַר האָט איַר פַּאֲרָז זַיְן וּוּבִיב. וַיְהַאֲט גַּעֲבָעָנָק נַאֲךְ פַּאֲרָז
וּוּילְוָגָעָן. אִירַע תָּאוֹהָהָס פָּוֹן אַיְמָאָל האָבָּן איַר מִשְׁפָּט פַּאֲרָפִינִיקָּט.

אסְתָּר קָעָן נִיט זָאָגָן אָז זַיְהַאֲט פִּינְטַּן לִיְבַּלְעָן, פַּאֲרָקְעָרט, אָז
אַיְם וּוָאָלָט גַּעֲוָעָן נַאֲךְ עַרְגָּעָר. זַיְ אַיְזָן צַו אַיְם שְׁטָאָרָק צַוְּגָּבָנָדָן. בְּכָל
הָאָט זַיְ לִיבְּ האָבָּן טָעָנוֹת צַו זַיְ אַיְזָן זַיְדְּ מַאֲטָעָרָן. לִיְבַּל האָט פַּאֲרָקוֹקָט זַיְן
פְּרִיסְקָאָפְּרִיזָן, גַּעֲוָאָוָסָט אָז זַיְ זַיְנָעָן גַּעֲוָעָן צַעֲשִׁידָת צַעֲןָיָר. דַּיְ צַעַן
יַאֲרָז זַיְנָעָן גַּעֲוָעָן אַיְן זַיְן וּוּהָ, האָט עַר זַיְן פְּרִוִּי גַּעֲגָבָן אלעַ פְּרִיהִיטָן.
פָּוֹן דַּעַר אַרְבָּעָט אָז עַר גַּעֲקָוָמָעָן אַיְן זַיְן נַעֲסָט אָז גַּעֲפָנוֹן זַיְן אוּזָר
קִינְעָר, אַיְן עַר גַּעֲוָעָן זַכְּבָּר, וּוּעָט נִיט צַוְּגָּמָעָן. אַסְתָּר גַּרְדָּעָ אָז גַּאֲרָז
נִיט אַזְּוִי זַיְבָּר גַּעֲוָעָן. גַּיְינְדִּיק אַזְּבָּר וּזְעָגָלִין, האָט זַיְ תָּמִיד גַּעַד
הַלְּוָמִית פָּוֹן אַ מעֲנָטָשָׁן וּוָאָס זַאֲל אַיר פַּאֲרָכָאָפָּן...

אָזָא מַעֲנָטָשָׁן האָט אַסְתָּר אַיְמָאָל באַגְּעָנָט גַּאֲרָז אַוְמְגָעָרִיכָּט. אַיְין
אוֹנוֹת, זַיְנְדִּיק אַלְיִין בַּיְיַין דַּעַר קִינְסְטְּלָעָר קָאָפָּע אָז בַּאַטְרָאָכָּט
עַנְדִּיק פְּרִישָׁע פְּנוּמָעָר, האָט זַיְךְ פְּלוֹצִים גַּעֲפָנָט בְּרִיטִיט דַּיְ טִיר אָז אַגְּנָצָע
גַּרְוָפָּע עַלְעָגָאנָטָמָעָט מַעֲבָר זַיְנָעָן מִיטָּרָע אַרְיִינְגָּעָקָוָמָעָן. אַלְעָמָעָס אוּגָּן
הָאָבָּן זַיְדְּ צַו דַּעַר גַּרְזָפָּע גַּעֲוָעָנְדָעָט. אַסְתָּרְן האָט פַּאֲרָכָאָפָּט אַיְינְעָרָפָּן זַיְן
אַ הַוִּיכָּעָר, שְׁטָאָלְטָנָעָר מַאְן אָז דַּי פְּרִצְיְקָעָר יָאָרָן, אַ גַּרְוִיעָר, גַּעֲדִיבָּטָר
קָאָפְּהָאָר, אָז אַ קָּאָפְּעָלִיּוֹשָׁן, שְׁוֹאָרְצָעָן, טִיפָּע אוּגָּן, אָז אַדְפָּעָר נַאֲזָן, אַ טְוָנָקָל
מַאְטָאָוָעָר פָּגִים האָט אַ שְׁוּעָב גַּעֲטָאָן פַּאֲרָז אוּגָּן אָזָן זַיְן שְׁמִיבָּל
הָאָט זַיְדְּ אַפְּגָעָשְׁטָעָט וּוּעָן עַר האָט זַיְ אַזְּבָּר פַּאֲרָקוֹקָט. בִּידַּע זַיְנָעָן

אויף אַ מאָמענט געוווארן צעמיישט. קען זי אִים? אָוּן, אָן צערעמאָניעס קומט דער מענטש צו אָן פרענט אַיר זוער זי אַיז, זי קומט אִם פֿאַר באָקאנט. אַסְתָּר, אַין אַ פֿאַרלְעָגְנָהִיט, ענטפֿערט אָן זי זעט אִם דָּס ערשות מאָל. דערוֹויַּל בעט ער דערלוֹיבָּעָנִישׁ זיך צוועצֵן בַּיִּ אַיר טִישׁ. זי דער-דְּבִיבָּט. שווּין זיך צוועיַּמְעַטשָּׂן זוּי אַלְטָעַ גּוֹטָעַ פֿרִינְט, שְׂמִיכְלָעַן האַצְּיךָ אַינְגָּעַ צוּ דַּי אַנדְעָרָעַ אָוּן סִיוּודָט אַסְתָּרִין וּאוֹרָעָם אוּפְּמַן האַרְצָן. עַזְוִיּוֹס לִיגַּט זיך צענוֹיףּ אַיר לְעַבְּנָן? ערְשָׁת אָוּן אַיר גּוֹעוּן אַזְוִי אָומְעָטָק אָוּן
שווּין אַין דער אָומְעָט פֿאַרְשָׁוֹאָונְדָן.

אַבְּעָר לְאַגְּגָן בַּיִּ אַיר טִישׁ קָאָן ער נִיטּ זִיכְּן. ער פרענט בלְיוּן אַיר נִאמְעָן אָן פֿאַמִּילְיָע. פֿאַרְשָׁעָמֶט זָגְּט זי אַיז. ער פֿאַרְנוֹגִינְט זִיךְּ. דְּרִיקְט אַיר האַנט קְרֻעְפְּטִיק אָן סִיוּודָט אַיר אָוּן זִיכְּן נִאמְעָן אָין אַדְלָעָר, אַ פֿוֹלְיְשִׁיאַדְיְשָׁעָר אַרְטִיסָּט, נִיטּ לְאַגְּגָן אַין לְאַגְּגָן. דַּי וּוֹעֲדָתָרְדָּר וּדְעַט ער שווּין שְׂטִיעָנְדִּיק. ער דערוֹיְטָרָט זיך צוּ זִיכְּן גּוֹעַזְלְשָׁגְּפָט.

אַסְתָּר זִיכְּט בַּיִּם טִישְׁל אַ פֿאַרְחָלְמָטָע. אַזְוִי בַּגְּעָגְעָנִישׁ... וּוֹידָעָר זַעַט זִיךְּ ער גִּיטְט צוּ אַיר טִישׁ. פֿאַרְגְּנִיגְט זיך אָן פֿרְעָנְט אַיר צַי עַמְצָעָר נִעְמָט אַיר אַהֲיִים? נִיּוֹן, זי אַיּוֹן אַלְיִין גּוֹקְוּמָעָן אָוּן וּוּעַט אַלְיִין אַהֲיִמְגִּין. אַפְּשָׁר קָעָן ער האַבָּן דָּעַם כְּבוֹד אַיר נִעְמָט אַהֲיִם? אַ רְוִיטְקִיט בַּגְּאַיִסְטָט אַסְתָּר'ס באָקָן. דָּעַם כְּבוֹד זִיךְּ נִעְמָט אַהֲיִם! וְאָס אָיּוֹן ער אַזְוִי גּוֹרִיסָעָר כְּבָדוֹ? אַבְּעָר זִיךְּ שְׂוִיגִינְט אָוּן שְׁאַקְלָט מִיטָּן קָאָפּ אַוִּיפּ יָא אָוּן באַלְדָּז זִיכְּן זַי צְוֹאָמָעָן אַין אַ פֿיְינְעָם אוּיְטָמָאָבלִיק. דַּי גָּאנְצָע גּוֹעַלְשָׁאָפְּט מִעְנָעָר וְאָס זִיכְּנָעָן מִיטּ אִים גּוֹקְוּמָעָן פֿאַרְן אַצְּינְד וּוֹידָעָר צְוֹאָמָעָן.

אַסְתָּר פֿיְלָט מַאְדָּע, זַי אַזְוִי הָאָטָט פֿאַסְטְּרָט? אַיר האַנט גּוֹפִינְט זַיְךְ אַין אַדְלָעָרְסָט האַנט. ער דְּרִיקְט דַּי האַנט שְׁטָאָרָק, קִינְגָּר זַאל גְּאַרְנִינְט באָמְעָרָקָן. זַיְיךְ שְׂוִיגִינְט דָּעַם גָּאנְצָע, חֹזֶד דָּעַר וְאָס זִיכְּט בַּיִּם דָּעַלְדָּר. פֿרְעָנְט וּוּמְעָנָס דַּיּוֹ ערְשָׁת קְומָט אַרְאַפְּצָוָגִין.

אַסְתָּר'ס דַּי אַיּוֹן גּוֹקְוּמָעָן דַּי עַרְשָׁטָע. אַרְיִינְקּוּמְעָנְדִּיק אַיּוֹן שְׁטוֹב שְׁטִיל, אָוּם לְיִבְּלָאָל זַאל נִיטּ גּוֹשְׁטָעָרְט וּוּרְעָן פֿוֹן שְׁלָאָףּ, הָאָטָט גּוֹשְׁוּעָבָט פֿאַר אַירְעָ אַוִּיגְּן דָּס גּוֹשְׁטָאָלָט פֿוֹנָם מַעְנָטָשָׂן וְאָס זִיכְּן נִעְמָעָן אַין אַדְלָעָר. ער זַעַט אַוִּיס זַיְיךְ אַשְׁיְינְגָּר אַדְלָעָר אָוּן זַיְיךְ נִעְמָעָן לְאַוְתָּן זַיְיךְ נִעְמָעָן אַין אַדְלָעָר. שְׂטִילְעָרָהִיט לִיגַּט זַי אַיּוֹן בעט אָוּן וּוּרְעָט אַגְּטְשָׁלָאָפְּן מִיטּ זַיְיךְ נִעְמָעָן אַוִּיפּ אַירְעָ לִיפְּן.

צְוָמָאָרגָּנָס, וּוּעָן מַאְנָן אָוּן וּוּרְעָט זִיכְּנָעָן גּוֹעַסְטָן בַּיִּם טִישׁ אָוּן גַּעַן פֿרִישְׁטִיקָט, הָאָטָט אַסְתָּר דַּעְרְצִילְט לְיִבְּלָעָן פֿוֹן אַיר בַּגְּעָגְעָנִישׁ אָוּן זַיְיךְ

גוטע מענטשן האבן איר געבראכט צו איר טיר. זיין קענען איר בית, אבער זיין זיין עין שיינע, גוטע מענטשן.

לייב פרעוגט זיין וויב: "איו זויזש פארט מען מיט פרעומדי מענטשן בײַנאכט, איין פרווי מיט אווי פיל' מענער?" לאכט אסתור און זאגט, או זי האט שוין לאנג, לאנג פרגעסן זי מ'האט גאר מורה. איבערהייפט זיין עין דאך די מענער אידן, איו זי וועט איין איד שלעכטס טאן א צוויטן?
לייב שמיכלט. גיט א קוש אסתורן פאָרָן אוועקיגין און פֿאָרְשׂוּינְדֶט אַיִן דער פֿרְמָאָרְגָּן שְׂטִילְקִיְּתָן.

אסתור'ס הוט געשעפט עפַּט זיך אַרְוֹם 10 אוֹיְגָעָר. זי האט צייט. גיט זי אַרְוֹם, קְלִיְּבֶּת צו איר שטוב און פֿוֹן גַּעֲדָאנְק גִּיט אַיִן שׁוֹין אַדְלָעָר נִיט אַרְוֹים.

זוען אסתור קומט איין געשעפט אַרְפְּצָצָט זי אַלְעַ טָאגַט, פֿילְן אַבְּעָר אַלְעַ אוֹ אַסְתָּר קְוֹקֶט אוֹיס שְׁעַנְעָר זי נְעַמְּן, פֿרְישָׂעָר. סָגְּנִיעַ, דֵי הוַיְפָט פֿאָרְקוּיְפָּעָרִי, מאכט אַיִר קְאַמְּפָלִימְעָנְטָן. פֿרְיוּעָן זָוָס זְיַינְעָן דָּעַם טָאגַג גַּעַז קומען קוּיפָּן זַיְעָרָע קְאַפְּלִיְּזָוָן אַיִן אַסְתָּר האט אוֹיְךְ קָאָפְּ זי פֿרְיעָר גַּעוֹזָין זי שִׁין דער הוט אַיִגְּ האָבָן זי בְּאוֹנוֹנְדָעָרט אַיִר עַלְעָגָאנְץ אַיִן
הָאָבָן אוֹיְךְ זיך דֵי הַוְּט אַנְגָּמָאָסָט אַיִן גַּעֲקִיפָּט.

זָאָ גַּוְּטָן טָאגַט האט אַסְתָּר שׁוֹין לאָנָג, לאָנָג נִיט גַּעהָט. גַּיְעָנְדִּיק מִיט סָגְּנִיעַ אַהֲיִים, האט אַסְתָּר דָּעַרְצִילְט פֿוֹן נְעַכְּטָן אַוְונְטָן: "זָאָ בְּאַגְּעָגָעַ נִישָּׁוּ. סָהָאָט מִיר צְוֹרִיק גַּעֲבָרָאָכְט מִין יְגָנָן, סָגְּנִיעַ, עַס אַיִן גַּוְּט זְיַין יְנָגָס סָגְּנִיעַ." סָגְּנִיעַ קוּקֶט אַן אַסְתָּרִיז אַיִן עַנְטָפָעָרט אַיִר פְּשָׁוֹט, אַן זְיַין שׁוֹין פֿוֹן דער באַגְּיִיטְעָדָרָנוֹגְּ לאָנָג בְּאָפְּרִיְּט. "דָּזָן, אַסְתָּר, בִּזְוֹת נָאָר בְּיִ אַלְעַ דִּינְגַּע יְאָרָן, מִיט דָעַרְוָאָקְסָעָנָע קִינְדָּעָר. אַיִן שׁוֹין אַבְּבָע, אַבְּעָר נָאָר אַלְעַ גַּעְבִּיבָּן אַ קִּינְדָּ."

אַסְתָּר'ס אוֹיגְן האָבָן פֿאָרְחוּמָט גַּעֲקָוּקָט אַיִן דער ווַיְקִיטִּיט, גַּעַזְוּן אַיִן אַיִר פֿאָרְגָּאָנְגָּעָהָיִיט אַן אַנְדָּעָר גַּעַשְׁטָאָלָט אַבְּעָר אַדְלָעָר אַיִן גַּעַזְוּן בּוֹלְטָעָר.

סָגְּנִיעַ האט פֿאָרְשָׂטָאָגָעָן אַו אַסְתָּר אַיִן אַיצְט זוֹוִיט פֿוֹן אַיִר, האט זי זיך מִיט אַיִר גַּעַזְוּגָנָט. בְּיַדְעָ זְיַינְעָן גַּעַגְגָעָן אוֹיְךְ בְּאוֹנוֹנְדָעָרט ווּוָגָן. אַסְתָּר'ס הַיִּם אַיִן גַּעַזְוּן נִיט ווַיְיִט פֿוֹן טְרִימָאָט צְוֹעָנִי, אַיִן סָגְּנִיעַ האט גַּעַדְאָרָפְּט פֿאָרָן מִיט דער סָבָבוֹי.

זוען אַסְתָּר אַיִן אַיִן שְׁטוּב אַרְיִינְגָּעָקָוּמָעָן אַיִן גַּעַנוֹמָעָן צְהָרִיאִיטָן אַוְונְטָן ברוֹיט פֿאָרָן מָאָן, האט זיך דער טְעַלְעָפָּאָן צְעַלְגָּוּגָעָן. צו אַיִר אַיבְּעָרָאָשָׂוָגָן

אייז עס געווונן אדלאָר. צוּי און פון ווֹאנְגַּן האט איר מײַן טעלעפֿאַן?" אַ
לייבֶּלְעַךְ און ווִיךְ קָוֵל ענטפֿערט: "אַין טעלעפֿאַן בָּזְקָעַנְגַּן וַיַּד אַלְעַד
וּוֹאָס האָבָן טעלעפֿאַגְּנָעַן".

אַסְתָּר שׂוֹיגַט. אַן ווִידָּעַ הָעַרְתָּ זַי וַיַּזְנַן שְׁטִימָעַ: "קָעַן אַיךְ צַו אַיךְ
אַרְוִיְּפּֿקְוּמְעַן?" אַן דָּעַם מְאֻמְּנָה וַיַּזְנַן פָּאָר אַיר פָּאָרְבִּיגְעַלְאָפָּן אַיְבִּיקְיִיטָן,
יאָ, נִין.—יאָ—הָבָן אַירְעַ לִיפְנֵן גַּעֲמָרְמָעַלְט אַן אַדְלָעַר האָט באָדָאנְקָט אַן
וּוֹפְּגַעַה אַגְּנָעַן דָּס טְרִיבְּלָה.

אַסְתָּר אַיְזָן גַּעַשְׁתָּאַגְּנָעַן אַוְילְעַ מִיטָּן טְרִיבְּלָה אַין האָנְטָן, אַ גַּעַטְרוֹ
מַעַלְתָּעַ האָט זַי לִיבְּלָה גַּעַפְּנוּנָן גַּרְיְּנְטָנְדִּיק דָּעַם אַוְונְטְּבָרוּט. אַן זַיְצְנִידְקָה
בַּיִּים טִישָׁ, האָט זַי שְׁטִילְגַּעַזְגַּט: "לִיבְּלָה, אַינְגָּעַר פָּוֹן דַּי וּוֹאָס האָבָן מִיךְ
עַבְּרָאָכָט אַהֲיָם, קָוָמָט באָלְדָּ אַרְוִיךְ צַו אַונְדוֹז".

לִיבְּלָה קָוָקָט אַוִּיףְּ אַסְתָּרְסָ פָּאָרְלָאָרְקָנִיט אַן פָּרָעָגָט אַיר: "אַיְזָן ווּאָסָ
זַעַבְּ בַּיוֹטוֹ אַוִּיףְּ פָּאָרְלָאָרְקָנִיט אַמְּעַנְשָׁ קָוָמָט, נָעַם אַיְם אַוִּיףְּ".

"זַעַן קָוָמָט עַרְ?"
אַ שְׁטָאָרְקָעָר קָלוֹנוֹ, אַן אַטְהָרָט זַי אַיְם לִוְיָפְנֵן דַּי שְׁטִיגָּן אַן מִיט
צִיטָּעָר אַיְזָן זַיְן שְׁטִימָעַ פָּאָרְעָנְטָפְּרָטָרָט עַר וַיַּד, עַר וּוְילָן זַי נִימָּט באַאוּמְרוֹאִיקָּן.
אַסְתָּר הָאָלָט אַפְּנָן דַּי טִיר בֵּין עַר קָוָמָט אַרְיָין אַין פָּרָאָגָט צִימָעָר. עַר בְּלִיבְּט
דָּעַרְשְׁוִינְטָן וּוֹעֵן עַר דָּעַרְזָעָט אַמָּאָן אַן מִיט אַ פָּאָרְעָנְטָפְּרָוָנָג שְׁטָעָלָט
זַיְדָה — מַר. אַדְלָעַר.

אַדְלָעַר וְעַצְטָמָה זַי בְּרִיטָא אַוִּיףְּ אַ שְׁטוֹלָה וּוֹאָס דָּעַר בעַל הַבַּיִת האָט אַיְם
אַגְּגָעָוָזָן. זַיְן בְּלִיקְ פָּאָלָט אַיְזָן אַלְעַזְעַלְעַד, אַיְבָּרְהָוִוִּיפְּטָ קָוָקָט עַר
אוִיףְּ אַסְתָּרְסָ מָאָן אַן פָּאָרְפִּירָט אַ שְׁמוּעָס מִיט אַיְם.

בָּאָלְדָּ דָּעַרְצִיְּלָט אַדְלָעַר אַ שְׁיַין מַעַשְׁהַלְעַ אַן אַ צְוּוֹיְטָעַ נָאָךְ אַ שְׁעַד
נָעָרָס, מַעַשְׁהַלְעַר פָּאָר קִינְדָּעָר. אַסְתָּר שְׁלִינְגָּט וַיַּנְעַז וּוּרְעָטָר, עַר מִידָּט
אוֹיסָ צַוְּקוֹנוֹ אוִיףְּ אַיר אַן זַי וּוְילָן אַיְם זַיְעַר גַּעַפְּעַלְן, אַבָּעָר עַר אַיְוָ פָּאָרָ
טִיפְּט אַיְזָן רִיְּדָן מִיט אַיר מָאָן. עַר גִּיטָּ אַיְם אַ לְּעַקְצִיעַ וּוּשְׁיַין עַס אַיְוָ וּוֹעֵן
דָּעַר מָאָן אַיְזָן דָּעַר בְּרוּטְגָּבָר, וּוְילָן אַיְגְּנְטָלְעַד האָט דַּי פָּרוֹי זַיְעַר פִּילָּ
אַרְבָּעָט אַן דָּעַר מָאָן דָּאָרָף עַס אַפְּשָׁאָצָן. אַוִּיךְ צַו אַסְתָּרְזָן וּוּנְדָעָט עַר
זַיְדָה מִיט אַ שְׁמִיכְבָּה, אַוְילָן דָּעַר פָּרוֹי דָּאָרָף זַיְדָה בְּעַסְעָר פָּוֹצְנָן פָּאָר אַיר מָאָן וּוְיִ
פָּאָר אַ פְּרָעָמְדָן, וּוְילָן דָּעַר פְּרָעָמְדָעָר זַעַט זַיְדָה אַוִּיךְ מִינְוָתָן אַן אַיר מָאָן
דָּס גַּאנְצָעַ לְעָבָן.

זַיְעַר קָלוֹגְ אַיְזָן גַּעַוְעָן זַיְן בְּאַגְּעָמָונָג אַן באָלְדָּ וּדַי פְּרִינְדָּלָעַד גַּעַזְ
וּגְגָנָט אַן פָּאָרְלָאָזָט דָּס הוֹיָן.

דאכט זיך אלץ איז צווגעגןגען אוזי פשוט, אבער אסתה איז שויין
די נאכט ניט געללאפַן, אַדְלָעֶרֶס גַּעֲשְׁטָאַלֶט, וַיְיַע קְלוֹגָע אַוִיגָן, קָעָן זַי
ניט פֿאַרגַעַסן.

פֿון יונער נאכט אָן גַּיְיט זַי אַרוּם וַיְיַא פֿאַרטַשְׁאַדְעַטָּע, מַעַר דַּוְפַט
ער זַי נֵיט אָן עַס נָאָגַט אַיר דַּי חַרְתָה, נֵיט בַּעַדְאָרְפַט אַים הַיִּסְן אַרְוִיפְקּוּמָעַן.
צַו וּזְאַס? וּוַיְיַל עַר הַאַט גַּעֲוָאַלֶט קְוּמָעַן, הַאַט זַי נֵיט בַּאַדְאָרְפַט זַוְעַן. זַי
הַאַלְט אַז תָּמִיד אַיְזָן זַי אַיְזָן אַלְעָס שְׂוְדִיק, אַיר אִימְפַעַט הַרְגַעַט אַלְץ
אוּווּק, אַיְצַט דַּוְפַט עַר מַעַר נֵיט.

אַזְוִי הַאַט זַיְך אַסְתָה גַּעֲמַטְעַט עַטְלַעְכָע טַעַג, בֵּין זַי הַאַט גַּעֲפַנוּן
זַיְין טַעַלְעַפָּן נַוְמַעַר אָן מִיטַּצְיָעַר אַיְזָן אַיר שְׁטִימָע אַיְם גַּעֲלָאָוָט וּוַיְיַן אַיר
נַאֲמָעַן, צַי עַר וּוַיְיַל אַיר זַעַן? זַיְיכָר, פֿאַרְוּזָס נֵיט? זַעַן? זַעַן? אַפְּילַו הַיִּנְט
אָן דַּעַר הַיִּנְט אַיְזָן גַּעֲוָאָרָן דַּעַר צַאָפֶל...

זַעַקְס אַזְיִיגַעַר הַאַט גַּעֲלַזְגָּעַן דַּעַר טַעַלְעַפָּן. אַסְתָה נַעַמְתָ דָאַס
טַרְבִּיבָל. יַא, יַא, אַבְעָר זַי וּוּעָרְטַ פֿאַרְצְׁזְוּיְיפְּלַט, זַיְין פֿרְוִי אַיְזָן עַרְשָׁת אַיְזָן
שְׁתָאַט אַרְיִינְגַעְקוּמָעַן אָן דַּעַר אַיְזָן פֿאַרְגּוֹמָעַן...

מִיט אַ צִיְעַרְדִּיקָע הַאנְטַ אַסְתָה אַוּעַקְגַּעַלְיִיגָט דַי טַרְבִּיבָל,
אַרְיִינְגַעְגָּנָעַן אַיְזָן פֿרְאָנְטַ צִימָעָר, גַּעַקְוַקְט אַוְיִפְן שְׁטוֹלַ זַוְאַו אַדְלָעֶר אַיְזָן
אַזְוִי בַּאֲקוּוּם גַּעֲוָסָג, זַיְך גַּעֲמַטְעַט פֿאַרְוּזָאָוָרַפְּ פֿאַר אַירַע פֿאַרְלַאְגָנָעַן אָן
אַזְוִי נַאֲרִישָׁ הַאנְדָלָעָן אָן גַּעַפְרָעְגַטְס כְּמַעַט אַוְיִפְן קוֹל, "פֿאַרְוּזָס טַו אַיך
עַס?" טַרְעָרַן הַאָבוֹן זַיְך גַּעַקְיִיקָט פֿון אַירַע אַוִיגָן, זַי הַאַט זַיְך גַּעַשְׁעַמְטַ פֿאַר
דַי פֿר וּזְעַנְט, אָן אַפְּגַעְמַאְכָט בַּיִּי זַיְך צַו וּוּרְעַן בַּעַסְעַר...

דַעַם אָוָונַט הַאָבוֹן מֵאָן וּוַיְיַבְכַּלְסָאָן גַּיְין אַגְוָטָן טַעַטְטָעָר,
עַטְלַעְכָע וּוְאָכָן נַאֲכָנָאָנְד אַיְזָן אַסְתָה גַּעֲוָעָן דַי בַּעַסְטָעַ פֿרְוִי אָן דַי לִיְבָטָע
מוֹטָעָר.

די מַלְחַמָּה אַיְזָן אַמְעָרִיקָע אַיְזָן גַּעַקְוּמָעַן וַיְיַא אַומְגַעְרִיכְטָעַר דָוּנָעָר.
פֿוַיְרַל הַאֲרָבָאָר הַאַט אַלְעַמְעַן אַוְיִפְגְּעוּוֹעָקָט וַיְיַע אַטְיַפְן שְׁלָאָר. דָאַס וּזְאַס
מַעַן הַאַט גַּעַשְׁרִיבָן אָן גַּעַרְעַדְט אָן אַיְזָן אַמְעָרִיקָע קָאָן נֵיט פֿאַסְיָרַן—הַאַט

יא פאסירט. איבער נאכט האבן זיך אַלע אויפגעבעטען ווי פון אַ טיפֿן שעָזָת. אַבער דער אויסטרוף איין ניט געווען היסטעריש. פֿרְעֹזִידּעַנט רְוּזּוּעַלְט האט רְוַאַק אָוּן זֵיכֶר גַּעֲהָאַלְטָן זֵיכֶר רְעַדְעַ צָוּם פְּאַלְקָק. גַּעֲרוֹפָן דָּאַס פְּאַלְקָק צָוּם אַוְיךְ דָּעַר וּוְאַךְ אָוּן פֶּאַרְטִּידִיקָן דָּאַס לְאַנְדָּ פָּוּן דָּעַם בְּרוּזִינָּעָם פָּאַזְיָים. דַּי מַאֲבִילְיוֹצָצִיעַ אָיִן גַּעֲוּעַן אִין פָּוּן שְׂוֹאוֹגָנָה. אַלע האבן גַּעֲפִילְט אָוּן זֵיכֶר חֻבְּ מוֹזָוּן וּוּרְעַן גַּעֲצָלָט. אָוּן מָעַן אָיִן גַּעֲוּעַן גְּרִיטִיס. אַיצְט אָיִן נִיט גַּעֲוּעַן קִיּוֹן פְּרָאָגָן פָּאָר וּוָסְ מִיר שְׁלָאָגָן זֵיךְ. מָעַן האט זֵיךְ גַּעֲמָוֹת פֶּאַרְטִּידִיקָן. דַּי יַאֲפָאנְעַזְעַר האבן גַּעֲוָאָלָט פְּאַרְכָּאָפָּן דַּי מַאֲכָט אָוּן הַיְּטַלְעָר אָיִן גַּעֲשָׁתָגָעָן הַיְּנְטָעָר זֵיךְ.

אמעריקע האט זֵיךְ גַּעֲהָאַלְטָן בַּיְּ אִיר וּוּגָג. אָוּן יַעֲדָעַ פֶּאַרְטִּי קָעָן זֵיךְ פְּרִיִּי אָוּן דִּידְיָן אָוּן טָאָן וּוָסְ זֵיךְ וּוּיִי. אָוּן מָעַן האט פֶּאַרְקּוּקָט דַּי שְׁוֹנוֹאִים וּוָסְ האבן דָּעַם פְּרִיְּעָן גַּעֲדָאָגָק אַוְיסְגַּעַנוֹצָט אָוּן אַוְיךְ נִיט גַּעֲוּעַן זֵיכֶר בְּרוּזְקָעָן וּוּגָג.

איַן דַּי קְרִיּוֹן פָּוּן דַּי דִּיְתְּשִׁישָׁעַ פָּאַשִּׁיסְטָן אָיִן יַאֲרָקוֹוִילָן, נַיְּוִיָּאָרָק, אָיִן גַּעֲוָאָרָן פְּרִילְעָן. דַּי בִּירְ-פְּלַעְצָעָר האבן גַּעֲזָבָלָט. זֵיךְ זֵינְגָעָן גַּעֲוּעַן זֵיכֶר אַלְעָרָעָר וּוּטָמִיט שְׁנָעָלָעָט טְרִיטָט דַּעֲגָרִיכָּן אַמְּעִירִיקָעָן זֵיכֶר זֵינְגָעָן אַרְוִיסְהַעַלְפָעָר האבן אִים דָא דָעַם בְּאַלְדָן צְוֹגְעָרִיטָט. בָּאוֹזְפָּעָנָעָט פָּעָטָעָט דִּיְיָ טְשָׁעָן, מִיט וּיְעָרָעָ בְּלָאָנְדָעָ, אַיְבָּרְגָּעָוָאָקְסָעָנָעָן וּוּבְּכָעָר, האבן מִיט שְׁנָאָה אָיִן זֵיכֶר אַוְיגָן אַנְגָּעָהָבוֹן קָוּקָן אַוְיךְ דַּי אִיזְדָּן, נַיְּוִיָּאָרָק אָיִן בְּאַלְדָן אַיְנָה גַּעֲטָנוֹקָט גַּעֲוָאָרָן אָיִן פִּינְצְטָעָרָנִישָׁ. אַבער אָיִן דַּי בִּירְ-שְׁעָנָקָעָן אָיִן גַּעֲוּעַן לִיכְטִיק.

די דִּיְתְּשִׁין האבן גַּעֲוָגָעָן "דִּיְתְּשִׁאַנְדָּן אַיבָּעָר אַלְעָסָט", וּוּי אַוְיךְ דָאַס לִידְ "זֵוּעָן דָאַס יְוָדָן בְּלוֹטָן פָּוּן מַעְסָעָר רִינְגָט", אָוּן גַּעֲגָעָן סָעָלָות זֵיכֶר פִּידְרָעָר.

אמעריקע אָיִן גַּעֲשָׁתָגָעָן פָּעָסָט אַוְיךְ דַּי פִּים. דַּי מַאֲבִילְיוֹצָצִיעַ אָיִן גַּעֲוּעַן פּוֹלָ מִיט אַיבָּרְגָּעְבָּנְקִיטָט. זֵיךְ אָוּן טְעַכְּטָעָר זֵינְגָעָן בְּאַלְדָן אַוְיךְ דַּי פְּרָאָגָטָן אַוְועָק אָוּן צְוִישָׁן דַּי זֵיךְ פְּרִיְּוּלִיכָּק זֵיךְ אַגְּנָעָשָׁלָאָסָן אָוּן מִיט מָוֵת אָוּן גַּלְיָוָן אַסְתָּרִיס בִּידְעָן זֵיךְ, פְּרִיְּוּלִיכָּק זֵיךְ אַגְּנָעָשָׁלָאָסָן אָוּן אַוְיךְ הַלְּפָנָן טְרִיבִּין דָעַם שְׁנוֹאָן פָּוּן אַלְעָסָט פְּרִידְלָעָכָעָן לְעַנְדָעָר.

וּנְגַעַן קִינְדָעָר זֵינְגָעָן גַּעֲלָאָפָּן אָיִן פִּיעָר. אַבעריקע האט גַּעֲנוֹמָעָן דַּי מַאֲבִילְיוֹצָצִיעַ הַעֲלָדִישָׁ. דַּי גַּעֲשָׁפָטָן האבן זֵיךְ פָּאַרְבָּעָסָעָרָט, פָּאַרְרִיקָן זֵיךְ נָעָן פָּאַרְוָאַגְּדָלָט גַּעֲוָאָרָן אָיִן רְעַזְעַרְוָאָרָן זֵיךְ פָּרָאַדוֹצְרִין אַמְּנוֹנִיצְיָעָן אָוּן

קליעידער פאר די סאלדאָטן. אַידישע פרויען און יונגע טעכטער האָבן זיך געוועידמעט צום روיטן קרייז. בלוט—מ'האט געדאָרט בלוט אַריבערגיסן אין די פֿאַרוֹאָונְדְּעַטְּעַט קערפֿערס וואָס האָבן זיך פרִיְוּילִיק געווארפֶּן אוּיפֶּן שׁוֹנוֹא.

אין יונגע שְׂרֻקְלַעֲכָע טָגָג, ווֹעֵן די צִיטְוֹנְגָעָן האָבן גַּעֲרָאָכְטָדִי יִדְיוּתָפָן גְּרוּיִיךְ אָון אָומְקָום, האָט אַסְתָּר זיך גַּעֲוִידַמְעַט דָּעַם روיטן קרייז. זיך האָט מַאֲבִילִיכְיּוֹרֶט פרויען וואָס האָבן גַּעֲמַכְטָבָן אַגְּנְדוֹאָשָׁן, גַּעֲנוֹמָעָן לְעָקָץ צִיעָס ווּעָרְסִזְוּעָט זיך בעסער אַיסְצִיבְּכָעָנָן. פְּילָעָמָעָס וְיִגְעַן גַּעֲפָרָן אוּיפֶּן פְּרָאנְטָן, גְּעוֹזָאָלָט זַיְן גַּעֲנְמַעְרָט צו די קִינְדָּעָר, זיך נִיט גַּעֲקָעָנָט גַּעַד פֿינְעָן קִין אָרטָן. אַסְתָּר האָט גַּעֲטְרִיסְטָט דִי מַאֲמָעָס, גְּעוֹזָאָלָט זַיְן זַיְעָר בִּיִּשְׁפִּילָא אָון מִיט האָפְּנוֹנָג אָון גַּלוֹבָן גְּעוֹזָאָרָט אוּיפֶּן אוּיסְגָּאנְג פָּוּן דָּעַר מַלְחָמָה.

אייר ברודעֶר העריש אָון זַיְן פֿרָוי שִׁינְדֶּל מִיט זַיְעָר טַעַכְטָעָרְלָפָרְוָה מעניין, האָבן אוּיף דָּעַם סּוֹפְּן דָּעַר מַלְחָמָה נִיט אַרְוִיְּסְגָּעָקָוֶט. אַיבָּעָר נָאָכְט זַיְגָעָן זַיְךְ גְּעוֹזָאָרָן. הערְשָׁל האָט פָּאָר זַיְךְ אַוְיְגַעְעַפְּטָט אַקְּלִינְגָעָם שָׁאָפָּא אָון אוּירָקְאָטוֹעָס אַגְּנְהָיִיבָּן גַּעֲנוֹמָעָן פָּוּן לְאַגְּנְרָאָקְטָאָרָס שִׁינְדֶּל צְוָגְעָנוֹמָעָן בָּאָלָד עַטְלַעְכָּעָמִידְלָעָד אָון שִׁינְדֶּל גַּעֲדָעָנְקָט נִיט זַיְךְ זַיְעָנָעָא אַיְוָאָגְּלִיקָט גְּעוֹזָאָרָן. עַס אָיוֹ נָאָר גְּעוֹזָוָן צִיְּמָת צו גַּעֲפִינְגָּן אָין פֿאָרָק עַוּעָז נִוְוָא שִׁינְעָא לְיִם. די טַאָכְטָעָר אָיוֹ נִיט גְּעוֹזָוָן קִין פָּאָרְשָׁוִין, אַבָּעָר אָגָּעָל לְעַרְבָּוֹת מִידָּל, האָט זַיְךְ דָּעַם טָמָטָנָס גַּעֲשָׁפְּטָן גַּעֲפִירָט. אָון שִׁינְדֶּל? יָאָשָׁנְדָל האָט גְּעוֹזָאָגָּט, אָוֹ אַמְּעָרִיקָעָא אָיִזְאָר טָקָעָ גַּעֲפְּלָן...

אַסְתָּר האָט גַּעֲשָׁקָטָט מִיטָּן קָאָפְּ קִינְדָּעָן אַוְיָךְ אַיר שַׁוְּעוֹגָעָרִינָס אַוְיְסְגַּעְצְּטָקִיָּט אָון רִיכְקִיָּט, אָוֹן ווֹעֵן זַיְהָאָט שִׁינְדָּלָעָן אַוְיְפְּגַעְקָלָעָרָט אָון גַּעֲרָעָדָט אָוֹן אַיְנְטָעָרָלָאָנד מָאָכָּט מַעַן פְּרָאָפִיטָן פָּוּן דָּעַר מַלְחָמָה יִונְגָעָ קִינְדָּעָר גִּיבָּן אַזְוּקָעָ זַיְעָרְלָעָד לְעַבְנָס אָון מִידָּאָרָפָן גַּעֲבָן אַוְנְזָעָר בְּלָוָטָן, טָוָעָן זַיְךְ גַּאֲרָ אָוֹן טִיְּעָרָעָ קִינְדָּעָר, צִיְּעָן זַיְךְ אַרְיָין רִיכְעָס פָּאָלָאָגָּזָן אָוֹן בּוֹיְעָן זַיְעָרָ רִיכְכָּוָם אוּירָקְאָטָט דִי קַעְרְפָּעָרָס פָּוּן אַוְנְזָעָר בְּלָוָטָן שִׁינְדָּלָעָן האָבָּן אַסְתָּרִיסְאָדָר זַיְטָ אַוְיָטָן זַיְעָנָעָן. זַיְעָגָט אַסְתָּרִין דַּעֲרָמָאָזָן רָוְסְלָאָגָּן. דָּקְרָטָן האָסְטוּ גַּעֲהָאָט טָעָנוֹת אָוֹן דָּא בִּזְוָטוּ נִיט בעסער. דָּוָ קוּקָסָט תְּמִיד אַוְיָפָן הִימָּל אָוֹן אַיְךְ אוּירָקְאָט דָּעַר עַרְדָּה. האָבָּאָבָּא אַיְךְ דִּי מַלְחָמָה אַוְיְסְגַּעְצְּטָקָט? דָּו מוֹסְרִיסְטָט מִיךְ, מִסְתָּמָא פְּאָרְגְּוָנְסָטוּ נִיט דִּין בְּרוֹדָעָר זַיְין לְעָבָן. דִּיר האָט עָר דָּאָדָאָי גַּעֲטָאָן שְׁלָעָבָטָס. דִּיר, דִּין מָאָן אָוֹן דִּינְעָ קִינְדָּעָר. אַיְיָ דִי מַלְחָמָה, דִּינְעָ זַיְן זַיְגָעָן אַיְן פִּיעָרָ? זַיְךְ האָבָּן זַיְךְ

געקבנט ניט אונשטייסן, או זי האבן שווין חתונה געהאטן אוון האבן שווין קינ' דער, מא צו וואס דארפֿן זי גיין אין פיעער? "דו, אסתה, בייט דען אמאמעז וואס ארן דיר דינגען קינדער, אבּי דו גיסט בלוט. גיב, גיב דין בלוט, האסט קיין עין הרע וואס צו געבן. איך בין זיעער שוואָך, מײַן מאָן מיט מײַן קינד האָרעווען שעור, עס קומט אונדז גריינג ניט אָן, דענקסט אָן דין לִיבְּה וואָלט ניט געקענט איצט מאָן געלט? או ער וויל גיט, איזו וואָס פֿאָר אָ טענזה האָסטע צו מיר? דו מיט דינגען קינדער זינגען געווארן פֿאָרטִיאָטָן, זאל אַיך זיין צו געונט. איך טו אויך מײַן חֵק, זאָרג זיך ניט... אָן אַזוי האָבן זיך פֿאָרגאנדעָרגעָשִׁידָט זיעער וועגן.

צעלטן או שיינדֵל האָט אָפְּגערעָפּן אויפֿן טעלעפֿאן אַסְּטָרְן, אָן אַסְּטָר איז געווען פֿאָרְנוּמָעָן בִּימְטָאָג בַּיְּ אַידָּ אָרְבָּעָט, אָן דִּי אַזְּוֹנָטָן אָזְּוֹקְגָּעָבָּן דעם רויטן קרייך אָן מיט דערוֹאָרטָוּג אָרוֹסְגָּעָקוּקָט אוּף בריוו פֿוּן איַרְעָ קינדער.

.10.

דעם 12טן אָפְּרִילְ, 1945, אַיז גַּעֲשַׂטָּאָרְבָּן פֿרְעָזְיְדָעָנָט פֿרְעָנְקְלִין דָעַ לעָנָא רְזוּוּעָלֶט. זִין פֿלּוֹצְגְּנְדִּיקָר טוּיט האָט אָפְּגָעָטְרִיסְלָט דָס גַּעֲנָצָעַ לאָנד. אַט עֲרַשְׁתָּהָאָן אַלְעַמְּעָנָס אַוְגָן אָרוֹיְגָעָקוּקָט צָום גַּרְוִיסְפּֿן פֿרְעָרָעָ. אַלְעַהָאָבָן גַּעֲוָאָרָט אוּף וַיַּן וּוֹאָרט, אַלְעַמְּעָנָס בְּלִיקָן זינְגָעָן גַּעֲוָעָנדָט צָום פֿרְעָזְיְדָעָנָט וָאָס האָט נָאָר וָאָס גַּעֲהָאָט פֿאָרְעָנְדִּיקָט דִּי קָאנְפְּרָעָנָעָץ אַין אִירָאָן. רְזוּוּעָלֶט, סְטָאָלִין אָן טְשִׁוְרְטְּשִׁילְסְס סְוּפָּה אַיז גַּעֲוָעָן נָאָעָנטָה. דִּי רְוִיְּטָע עַנְגִּילְטִיקָר זִיג וּוּעָט קוּמָעָן. הִיטְלָעָרִיס סְוּפָּה אַיז גַּעֲוָעָן נָאָעָנטָה. אַרְמִי אַיז גַּעֲנָגָעָן זִיגְרִיךְ קַיְּינָן בְּעָרְלִין. עַגְּלָאָנד אָן אַמְּרִיךְ האָבָן שְׂוִין גַּעֲהָאָלָטָן נָאָעָנטָה דָעַ זִיג פֿוּן דִּי יְאָפְּגָעָזָעָר.

און פֿלוֹצְלָגָג אַיז גַּעֲקְוּמוּן דָעַ טְוִיט פֿוּן פֿרְעָזְיְדָעָנָט רְזוּוּעָלֶט. ער האָט נִיט דָעְרָלְעָבָט צָו זַעַן דעם שְׁלָוּם אוּף וּוּלְכָן דִּי וּוּלְטָה מיט צִיטָעָר גַּעֲוָאָרָט.

גַּעֲוָעָן גַּעֲנָגָג וָאָס האָבָן שְׂוִין אוּפֿן שְׁדָוּם נִיט גַּעֲוָאָרָט: דָס זִינְגָעָן גַּעֲוָעָן דִּי עַלְטָעָרָן וָאָס האָבָן פֿאָרְלִוִּין זִיעָרָעָ קִינְדָּעָר אַין דעם קָרִיגָּ.

עס זייןען אויך געווען געשעפֿטסְלִיט וועלכע האבן גרויסע געלדער פָּאַרְזֵי דינט.

דעָר לְעַבְנָסְמִיטֵל אִין גַּעֲשְׁתִּיגָּן, דַּעָּר דָּאֶאָרְהָאָט פָּאַרְלְוִירְן זַיִן וּעְרָט, דַּי פָּאַרְדִּינְסְּטָן זַיְנָעַן גַּעֲוֹעַן גְּרוּיסָס, קִיְּין אַרְבָּעָטְסְּלָאַקְיִיט אִין שְׂוִין מַעַר נִיט גַּעֲוֹעַן, אֶבְּעָר דַּעָּר דָּוְחָק אַוְיףְּ וּאוֹיְנוֹגְּגָעַן זַיְנָעַן גַּעֲוֹוָרָן שְׁרַעְקְלָעָדָן. דַּי מַעַנְטָשָׁן אִין אַמְּעָרִיקָעָה האָבָן זַיךְ גַּעֲפִילְט זַיבָּעָר זַיִן אַין גַּעֲעַצְמָט, האָבָן דָּא אַין אַמְּעָרִיקָעָה נִיט אַנְגָּעָרִידָט. אַיְדַּן זַיְנָעַן דָּא אַין שְׂוֹאָרָצָן נִיט אַרְמוֹנוּגָאנָנוּן. דַּעָּר צִיפְּעָר 6 מִילְיאָן, הָאָט נִיט גַּעְמָאָכָט קִיְּין שֻׁוּם רֹושָׁמָן. פָּאַרְקָעָרָט, בָּאַנְקָעָטָן, אַוְנְטָעַנְגָּעַן, בָּעַלְעָר, טָעָנָן. אַלְץ אִין גַּעֲוֹעַן אַוִּיסְגָּעָמִישָׁט מִיטְ שְׁרַעְקְלָעָכָעָדָעָס, שְׁלַדְעַרְגָּגָעָן פָּוּן דַּי גְּרוּילָן פָּוּן דַּעָּר וּוּאַרְשָׁעַוּר גַּעַטָּא. בַּיִּי דַּי טִישָׁן זַיְנָעַן גַּעֲזָעָן פָּאַרְ פָּוּצְטָעָ גַּעַטָּה, גַּעַהְאַלְטָן נַאֲפָלְ-מַעְסָעָר, אֶבְּעָר דַּעָּר בִּיסָּן אִין גַּעְבִּיבָּן אִין האָלוּ נִיט אַרְאָפְּצָרְשָׁלִינָגָעָן אָוּן נִיט אַוִּיסְגָּעָשְׁפִּיָּן.

אוּוִי אִין גַּעֲוֹעַן טָאָגְטָעָלָעָדָךְ. דַּי טְרוּיְעִירְקָעָ נַאֲכִיכָּט פָּוּן פְּרָעָזִיָּה דַּעַנְטָ רְזוּוּוּלְטִיס טְוִיטָה אָט נַאֲךְ בּוֹלְטָעָר אַרְוִיסְגָּבְרָאָכָט דֻּעָם צָרִיכִיצָטָן גַּעְרָאָנָגָה.

בָּאַלְדָּה אָט וּוִיסְ-פְּרָעָזִידָעָנָט טְרוּמָאָן פָּאַרְנוּמָעָן דֻּעָם אָמָט פָּוּן פְּרָעָזִיָּה זִידָעָנָט.

טְרוּמָאָן הָאָט גַּעֲשָׁוָאָרָן גַּיְינָן אִין דַּי פּוֹסְטְּרִיטָ פָּוּן פְּרָעָזִידָעָנָט רְזוּוּ וּוּעָט.

פְּרָעָזִידָעָנָט טְרוּמָאָן אִין אֶבְּעָר וְלִיְּקָדָא אִין אַנְדָּיִיב וּוּי צָעַטְמָלָט גַּעֲוֹאָרָן פָּוּן זַיִן אָמָטָה, וְלִדְגַּעַתְּרָפָן זַיִן אַיְפִּשְׁ אַיְן וּוּאָסָעָר. צָוְגַּזְאָגָט אַלְעָגִיָּקָן. וְזָאָלָט פְּרִיעָר פָּאָר אִים נִיט גַּעֲוֹעַן רְזוּוּוּלָטָה, אִין אַפְּשָׁר מַעְלָגָעָד אַן טְרוּמָאָן וְזָאָלָט נִיט גַּעֲוֹעַן פָּוּן דַּי עַרְגָּעָרָעָ פְּרָעָזִידָעָנָט וְוָאָס אַמְּעָרִיקָעָה הָאָט פְּרִיעָר גַּעַהְאָטָה. טְרוּמָאָנִים אַמְּגָלִיק אִין אֶבְּעָר גַּעֲוֹעַן, וְוָאָס פְּרָעָזִידָעָנָט רְזוּוּ וּוּלְעָט הָאָט פָּאַרְמָאָגָט אַסְטָ מַעַלְוָתָא לְסָס פִּירָעָר, אָוּן וּוּלְכָעָר פְּרָעָזִידָעָנָט עַס זָאָל נִיט גַּעֲוֹעַן קּוּמָעָן נַאֲךְ רְזוּוּלְטָה, וְזָאָלָט מִיטְ אִים גַּעֲוֹעַן דַּי וּלְבָעָזָן. הָאָט זַיךְ גַּעֲפִילְט זַיבָּעָר זַיִן זַיךְ פָּאַרְעָנְדִּיקָן.

וּוִידָעָר אִין גַּעֲוֹעַן אַצְזָמָעָנְפָּאָר וּוּאוּ דַּי דְּרִיְּ גְּרוּיסָעָ מַעֲכָטָעָה האָבָן גַּעַשְׁלָאָסָן דֻּעָם זַיִג פָּאָר גַּעְזִיכְעָרָט. דַּי צִיְּטוֹנָגָעָן האָבָן אַלְעָגָט טָאגְּ גַּעְבָּאָכָט נִיסָּס, מִינְגָּס פָּאַרְשִׁידָהִיטָן, קְרִיגְ צְוִוִּישָׁן פָּאַרְטִּיִּיעָן. אָנָמָתְעָר בְּבָל.

און פֿלּוֹצְלַזְגָּג—דער זיג איבער יאפאן. עס איז געווען אַ טַּאג פֿון פריד. אִינְגִּיכָּנוּ אַיז גַּעֲקוּמָעָן דַּעַר עַנְדוּגִּיטְקָעָר שְׁלוּם אַיבָּעָר דַּעַר וּעְלָטָן. מענטשָׂן האָבָּן גַּעֲיוּבָּטָן, גַּעֲטָאנְצָט אַין דֵּי גָּאסָן. פָּטוֹר גַּעֲוָאָרָן פֿון הִיטְלָעָרֶן. דַּעַר זִיג אַיז גַּעֲוָעָן זִיכָּעָר. יַעֲדָעָר טַּאג האָט גַּעֲבָרָאָכָּט פְּרִישָׁעָ פְּרִיד אַיז דַּעְרָאָבָּעָרָנוּג.

אַין יַעֲנַע טַּאג אַיז אַסְתָּר אַרְמוֹגָעָגָאנְגָּעָן וּזִיג אַין אַחֲלָמָן. זִיג האָט דַּעַר לְעַבְטָן צַו וּעְן הִיטְלָעָרֶס סָוָף. אַט עַדְשָׁת אַיז גַּעֲוָעָן נִיטָּ צַו גַּלוּבָּן צַי וּוּעָט הִיטְלָעָר פְּאַרְנוּכְטָעָט וּוּרָעָן, אַיז אַט זִיכָּן שְׁוִין דֵּי מַעַרְדָּעָר אוּפָּיךְ דַּעַר באָ שְׁוְדִיגָּנוּס בְּאָנָּק.

די טַּאג אַיז וּזְאָכָּן זִינְגָּעָן שְׁנָעָל גַּעַלְאָפָּן. די רַאֲדִיא האָט פְּרִילְעָכָּבָּעָן בְּשְׂרוֹת אַנְגָּעָזָגָט. עס אַיז נָאָר גַּעֲוָעָן אַפְּרָאָגָעָן פֿון שִׁיפָּן אוּרָף צַו שִׁיקָּן די סָאָלְדָּאָטָן צְוָרִיךְ אַהֲיָם, וּוּיְלָ פְּרִיעָר האָט מַעַן די סָאָלְדָּאָטָן אַהֲיָמָעָשָׁקָט וּזְאָסָה האָבָּן זִיךְ שְׁוִין לְאָנָּגָג גַּעֲהָאָט אַפְּגָעָוָאָיָנָט פֿון אַ בעַט אַיז אַ צְוָדָעָק. אַסְתָּרֶס זִין זִינְגָּעָן גַּעֲוָעָן אַיז הִינְטָלְעָלָאָנד אַיז זִיעָר צִיְּתָה האָט זִיךְ פְּאַרְעָנְדִיקָּט אַיז שְׁוִין פְּרִיטָה זִיךְ אַסְתָּר מִיט אַירָעָ קִינְדָּעָר. אַבָּעָר זִיךְ פְּרִיטָה זִיךְ שְׁטִיךְ. זִי וּוּיְלָ נִיט אַוְיְרָעָגָן די מַאְמָעָס וּזְאָסָה האָבָּן נִיט זִוְּחָה גַּעֲוָעָן צַו וּעְן זִיעָרָעָ קִינְדָּעָר צְוִירָקָה, אַיז זִיךְ אַזְוִיְּזָשָׁעָ קָעָן מַעַן זִיךְ פְּרִיעָיָן? אַבָּעָר די פְּרִיד אַיז גּוּבָּר אַיז דַּי לְעַטְרָעָן וּזְאָסָה האָבָּן זִיעָרָעָ קִינְדָּעָר צְוְרִיקָּגָעָן. קְרָאָגָן, האָבָּן שְׁמָחוֹת גַּעֲפָרָאָוָעָט אַיז זִיךְ גַּעַלְאָוָט וּזְאוּלְגָיָן.

.11

פסח אַיז פְּרִידָן—1946

דַּעַר עַרְשָׁטָעָר פָּסָה, וּוּעָן דַּאַס פְּאַלְקָה האָט אַרְאָפָּגָעָוָאָרָפָּן דַּעַם יָאָךְ פֿון הִיטְלָעָרִים. אַלְעָ פְּעַלְקָעָר פֿון גָּאָר דַּעַר וּוּלְטָה האָבָּן זִיךְ גַּעֲפָרִיטָה מִיטָּן שְׁלוּם. דַּעַר הִיטְלָעָרִים אַיז בְּאֹזְגִּיט גַּעֲוָאָרָן. אַ שִׁינְגָּעָר טַּאג האָט אַרְיִינְ- גַּעֲקָוּקָט אַיז אַסְתָּרֶס לְוּפְטִיקָּעָר שְׁטוּבָה. עס אַיז אַיר הִיְּנִיט גַּעֲוָעָן צָום עַרְשָׁטָן מַאְלָ אַיז אַיר לְעַבְּן גּוֹטָה. אַ לְיִבָּעָ זְעַלְיִקְיָהָט האָט אַיר בְּאַהֲרָשָׁתָה. אַירָעָ קִינְדָּעָר זִינְגָּעָן שְׁוִין אַיז זִיעָרָעָ הִיְּמָעָן אַיז הִינְטָה אַוְנוֹטָה.

צום ערשותן סדר, וועגן זיין קומען צו איר אוון זיך פריעין מיט דעם יומן
טוב פון באפריליאונג.

לעכטנס פילט אסתהן אונ אלע אירע מיידלשע חחות קומען צו איר
צורייק, אַ באניאונג אין אלע אירע אברים. גאט, דענקט זיך פרום, פארוואס
קומט עס מיר? טרערן קומען איר אין די אויגן, פליקט פארעט זיך אין
קיד, די קינדער אלע קומען, זיין קומען מיט זיערט קינדער. אסתהן פילט
וועז וווערט איר ואראעמ וועגן אירע איניקלען רופן איר "באבע". זיין
שמיבעלט ביימ נאמען "באבע". זיין גיט פון איזן צימער אין צוויטן, מאכט
אַרדענונג, אַבער אירע געדאנקען פארטאגן איר צו איר יוגט. זיין קוקט
אַריין אין דער פֿאָרגאנגענהייט זיין אין אַפְּעַנְעֶר טִיר, זיין גַּלְיִיבֶּט זיך קוֹיִם
או זיין האט אלע אַבְּעַרְגַּעַלְעַט. אַ רַוְיִיקִיט בְּאָגִיסְטִיר אַרְעַט באָקוֹן. אַבְּיַזְיִין
האט גַּעֲמִינְתַּט או זיין באָפְּרִילְט גַּעֲוָזְרָן פָּון אַרְעַט בענקסעפְּטָן... נִיְיִין,
ניִין, סָאמָע אַיצְט, וועז זיך דָּאָרְפַּטְרָאָכְטָן פָּון אַיר מאָן פָּון אַרְעַט קִינְדָּעַר,
טרָאָכְט זיך ווַיְידַעַר פָּון אַיר אַיְנוֹזָאָמָעַן לעַבָּן. זיך טַרְיִיבֶּט פָּון זיך דָּאָרְפַּטְרָאָכְטָן זיך גַּעֲנְקָשָׁפְּטָן...
קָעָן אָוָן ווַיְלַא אַיצְט זיך מִיט אַיר פָּאָמִילְיָע. אַבער אַיר בענקסעפְּטָן אָיו גּוֹבָר.
—בְּיוֹזָאָגָעַן וועלְיַאְך לִידְזָן — מַוְרְלַעַן אַרְעַט לִיפְנֵן — מִיר אָיו דָּאָרְפַּט אָזְוִי
גּוֹט, פֶּאָרוֹוואָס גִּיטְמִיר מִין לְעַבָּן נִיט אַיְזָן? אַ שְׂטִימָע אָין אַיר עַנְטְּפָעָרָת:
—דֻּרְפָּאָר ווָאָס דוּ האָסְטָן דִּין יְגַגְּנַט גַּעֲלַעַט אָן לִיבְעַן אָוָן זָוָן, דוּ האָסְטָן
זיך תָּמִיד גַּעֲוַעַטְקַט מִיט בְּרַעְלָעַד פָּון אַ פְּרַעְמָדָן טִישׁ, דֻּרְפָּאָר ווָאָס
דִּינְיָע לִיבְעַס האָסְטוֹ דְּעַרְשִׁיטְקַט אָין זיך אָוָן מִיט פְּחַד האָסְטוֹ זיך אַרְוּמָה
גַּעֲקָוֹתְקַט צִי מַעַן זַעַט דִּיך נִיט. דוּ בִּיזְטָה תָּמִיד גַּעֲוַעַן זיך אַגְּלָגְטָע
חַיה ווָאָס זַוְכְּט אַ פְּלָאָצָן פָּון רָוֹ אָוָן פְּרִידְזָן אָוָן תָּמִיד בִּיזְטָה אָין אַ גְּרַעַסְעַרְעָר
אָוּמוֹרָאִיקִיט אַרְיִינְגָּעָפָאָלָן. דוּ האָסְטָן נִיט גַּעֲהָאָט קִיְּין מוֹת אַבְּעַרְצָעָרִיסְטָן
מִיט דִּין לְעַבָּן אָוָן אָנוֹהֵיָּבָן בּוּיָּעָן אַ נִּיעַם לְעַבָּן, אָוָן אַוְיכָן דֻּרְפָּאָר ווָאָס
טִיף אָין האָרְצָן בִּיזְטָה פֶּאָרוֹבְּנָדָן מִיט אלע פְּעַדְעָם, מִיט דָּעַר אַלְטָעָר טְרָאָר
דיַצְיָע פָּון בְּלִיבְעַן נְעַבָּן פֶּאָטוּר פָּון דִּינְיָע קִינְדָּעַר. אָוָן אַיצְטָן?
אַ שְׂוִידְעָר כָּאָפְּט אַרְוּם אַסְתָּרָן. אַיצְט אָין אלע גַּעֲנְדִּיקָט. אַבער קִיִּי
נְעַר דָּאָרְפַּט דָּאָס נִיט ווִיסְטָן. אַסְתָּהן כָּאָפְּט זיך אָין גַּעֲנְדִּיקָט אָוָן זיך
דָּאָרְפַּט נְאָך אָזְוִי פִּילְ צְוֹגְרִיטָן. אַיר בְּרוֹדְעָר הַעֲרָשָׁל אָוָן זִיְּין פְּרוּיְ שִׁינְדָּל
מִיט זַיְעַר טָאָכְטָעָר קְוָמָעָן הַיְינִיט אָוֹך צָוָם סָדָר. שִׁינְדָּל דָּאָרְפַּט אַיר קְוָמָעָן
הַלְּפָנָן אָוָן אלע אַיְזָן שְׂוִין כְּמַעַט זַיְעַר אַפְּגָעָטָן. זיך ווָאָנוֹנְדָּרְט זיך, אַסְתָּהן, אַוְיכָן
אַיר כְּה אַוְיכְּזָטָאָן אָזְוִי פִּילְ אַרְבָּעָט אָוָן נְאָך קְעַנְעָן טָאָכָטָן פָּון זַאְכָן ווָאָס
מַעַן דָּאָרְפַּט פֶּאָרגְעָסָן.

א קלונג אין טיר האט זי אויגעועקט פון אירע געדאנקען. זי איז זיבער אונס איין שיינדר, אבער אונשטאט שיבידלען איין איין טיר געשטעגען איר מאלייקער יונגעט חבר בארים. — גאט אין הימל, בארים! — בארים שמייכלט אונס רעדט איר נאך — גאט אין הימל! — אונס דו, אסתה, האסט מיך באחד דערקענט. בריטער עפנט זי פאר אים די טיר. ער קומט אריין איין פאדערצימער. זיין הויך געשטאלט אונס זיין געדיכטע קאף האר דער- מאנט איר אויף איין מאל איר גאנצע פאראגאנגענהייט. זינגע האר זינגען אונשטאט שווארץ, וויס געווארן, אבער זיין פנים איז געלביבן יונג, מיטן זעלבן קלונג שמייכל אויף זינגע ליפן, אונס וווען אסתה פירט אים אריין איין צימער, עונטהולדיקט זי זיך פאר אים. זי מו ארייניגאין איין קיד פארענד דיקון דאס קאכן. אויב ניט, ווועט היינט ביימ סדר ניט זיין ווואס צו עסן. זי האסט אונס ער ווועט פאראליבן בי זיין צום סדר. אונס אונס ענטפער וווערט זי פארשווואנדן פון צימער.

באריס ועצם זיך טיפ אידין אין אַן דערפֿרײַט מיט ווּין קומען. ווי שײַן זִי אַין גאנד צוינְד. גע אויגן און זעם איצט אַסְטָרֵין נאָך בּוֹלְטָעָר ווי מיט 20 יָאָר צוּרִיק. אַיצט זעם ער זַי. דַּעֲמָלֶט. אַין יָעַנְד רַעֲזָאַלְזִיאַגְנָעָרָע. אַרְן אַין סָאוּעַטְנָפָּאָרָה בְּגַנְד, אַין אַסְתָּר גַּעֲזָעָן קְרָאָנָק אַון צָעַבָּרָאָכָן, אַפְּוּף אַלְעָז וּוּגָעָן זַי גַּעֲזָוָתָן אַון לִיבָּעָהָטָן, אַלְעָז אַרְן אַרְגָּמָעָזָכָט, אַפְּוּף אַלְעָז וּוּגָעָן זַי גַּעֲזָוָתָן נִיט גַּעַד קָאנְט גַּעֲפִינְעָן. אַן אַוְרָזָאַיְקָעָר גִּיסְטָהָט אַים גַּעֲטָרְבִּין פּוֹן שְׁטָמָט צַו שְׁטָמָט בְּיוֹ גַּעֲכָנָן אַין צִימָנוֹגָה הָטָט ער גַּעֲפָנוֹן אַנְטָמִיךְ אַוְ אַסְתָּר זָכְטָ אַחֲרְטָע אַונְגַּעַגְבָּן אִיר גַּאֲמָעָן אַון אַדְרָעָס. מַעֲגָלָעָךְ אַוְ עַס אַיְוָן אַצְוָפָאָל. אָפְשָׂר הָטָט זַי גַּאֲרָאִים גַּעֲזָוָתָן. נִין, אַסְתָּר הָטָט אַים נִיט לִיב, אַין דַּעַם אַיְוָן ער וִיכָּעָר, ווי אַיְיָ אַיְם נִיט אַרְיִינְגַּעַפָּאָל אַין וַיְיַעַן אַרְעָם אַוְ זִיךְ בְּנֵי דַּעֲרָפֿרְטִים מִיט וּוּין קומען.

מייט אידרא מאן, זואס קער זי זיך אונ מאיט אידרא מאן?
 אַ קְלוֹנָג פּוֹן גֶּלְעָקֵל הָאָט אִים אוּפְגָעוּוּקָט. אַסְתָּר לְוִיפְטָע עֲפָנָעָן דֵּי
 טִיר. דָּס מַאֲלָיָן עַס אִיר שׁוּגָעָרָן שְׁינִינָל. וַיַּחֲיֵבָט אָן פִּינְטָלָעָן מִיט
 אַיְגָן וּזְעָן אַסְתָּר שְׁמֻעָלָט פָּאָר אִיר פָּאָר בָּאָרִיסָן. שְׁינִינָל וּוַיְיָסָט פּוֹן אַסְתָּרָין
 אָן בָּאָרִיס הָאָט אִיד אַיְן דָּעָר אַלְטָעָר הַיִם לְיִבְגַּהֲאָט אָן אָנוֹ עַר אִיז בָּאָלָד
 נָאָד אִיר קְוּמָעָן קִיז אַמְּעָרִיקָע אַוְיד גַּעֲקוּמָעָן אַהֲרָה. שְׁינִינָלָעָן גַּעֲפָלָט
 בָּאָרִיס. בְּכָל גַּעֲפָלָט שְׁינִינָלָעָן אַסְתָּרָס פְּרִיְינָט. גַּאֲר אַנְדָּרָעָן מַעֲנְשָׁן.

אוועלכע שיינע. שיינדליך פֿאָרגֿעַסְט אָז זִי דֶּאָרָף הַעֲלֵפָן צּוֹגְרִיְּתָן דָּעַם סְדָר.

זַי בְּאָעֵצֶט זַיְך גַּעֲמִיטַלְעַד גַּעֲבָן בְּאָרִיסָן אוֹן הַיְּכָבָט אִים אָז אָוִיסְפְּרָעָגָן וּוַיַּ-

פִּיל יָאָר עַר אַיְזָו שְׁוִין אַיְזָנְדָן אָזָן פֿאָרוֹאָס הַאָט מַעַן פָּוּן אִים דִי גַּאנְצָע

צִיְּתָן נִיט גַּעַהְעָרטָט. בְּאָרִיסָק קֻומָט אוֹוִי שִׁינְדַּלְעַן אָזָן רַעַדְטָפָר אָסְתָּרָן. עַר

דַּעַרְצִיְּלָט אָזָן עַרְשְׁטָנָס הַאָט עַר גַּעֲבִיטָן וּיְזָנְמָעָן. עַר שְׂוִירִיבָט אַיְזָט אַיְזָן אַ

אַידִישְׁעָר צִיְּטוֹנָגָה. עַר אַיְזָן אַיְזָן אַמְּעָרִיקָע כְּמַעַט אַיְזָוּי פִּיל יָאָר וּוַיַּפְּלִיל אָסְתָּרָה.

צָוּם בְּאַדוּיְעָרָן הַאָט עַר דִי גַּאנְצָע צִיְּתָן גַּעַוְואַינָּט אַיְזָן שִׁיקָּגָה. עַר הַאָט

זַיְך גַּעֲרִיסָן צָוּ פֿאָרָן קִין נִיוִּיאָרָק, גַּעַוְואַסְט אָז דָא אַיְזָן אַ בְּעַסְרָגַעַולְיָה

שַׁאַפְּטַלְעַד לְעַבָּן, הַאָט עַר אָוִיסְגַּנוֹצָט דִי גַּעַלְגַּהְיָהִיט. דִי מַלְחָמָה אַיְזָן פֿאָרָן

עַנְדִּיקְטָט, צָוּ וּוָסָז זַיְך הַאַלְטָן אַיְזָן אַ שְׁטָטָמָט וּוָאָוּמָאַיְזָן אַפְּגַעַרְיסָן פָּוּן דָעַר

אַידִישְׁעָר קַוְּלָטוֹרָ? זַיְין אַרְבָּעָט אַיְזָן אַצְּנָד אַפְּגַעַשְׁאַסְט אָז שְׁוּן שְׁוּן עַטְלַעְכָּע

חַדְשִׁים אָזָן עַר גַּעַפְּנִיט זַיְך אַיְזָן נִיוִּיאָרָק אָזָן וּוְכָט אָסְתָּרָן. פֿאָרָט פָּוּן

אַיְזָן שְׁטָטָמָט אָזָן גַּעַוְועָן אַיְזָוּי פִּיל יָאָרָן צַוְּאָמָעָן אַיְזָן דָעַר בְּאַעֲגָרָגָה, דָוְרָכִי

גַּעַמְאָכָט דִי דְּרוּאַלְזִיכְיָה, אָזָן פֿלְצַלְגָּוָן גַּעַלְיָעָנָט דָעַם גַּטְאִיךְ אַיְזָן דָעַר צִיְּיָה

טָנוֹגָה דַּעַרְזָעָן אָסְתָּרָס אַדְרָעָס אָזָן אַלְזָן אַיְזָן דַּעַרְלִידְיקָט. אָזָן, פֿוֹנְקָט

צָוּם סְדָר בֵּין אַיְזָן אַיְזָן אַיְזָן גַּאַסְטָן.

בְּאָרִיסָשְׁטַלְעַט זַיְך אַיְזָן גַּיְיטָן צָוּ אָסְתָּרָן, גַּעַמְטָן אַיְרָעָה העַנְטָה,

קַעְקָט אַיְרָאָרִין אַיְזָן פָּנִים אַיְזָן פֿרְעָגָט אַיְרָ פֿאָרוֹאָס זַיְך שְׁוִיגְגָט.

אָסְתָּרָשְׁוִיגְגָט, זַיְך פִּילְטָן אַיְזָן מִיטָּבָאָרִיסְעָסָק קַוְּמָעָן אַיְזָן צּוֹרִיקְגַּעַומָּעָן

אַלְעָ אַיְדָעָ וּכְרָנוֹתָפָן אַמְּאָלָה. זַיְך עַנְטְּשַׁוְּלְדִיקָט זַיְך פֿאָרָבָאָרִיסָן אַיְזָן גַּעַמְטָה

מִיטָּבָאָרִיסְעָסָק אַיְזָן עַס צִימָעָר וּוָאָוּמָאַנְהָוִיבָן גַּרְיָיָטָן צָוּמָשׁ. אַיְרָ

מַאְן קַומְטָבָאָלְדָן אַיְזָן בְּאַצְּיָינָס וּוּלְדָן דִי קִינְדָעָר קַומְטָן.

אָסְתָּרָס קַאְפָאָרְבָּעָט. וּוָסָז אַזָּלָז זַיְך אַיְרָ מַאְן זַיְך דָעַר גַּאַסְטָה?

אַבָּעָר זַיְך בְּאַשְׁלִיסְטָט אַיְזָן דָעַר גַּרְעַסְטָעָר שְׁוִינְדָלָאָזָן דָעַר אַמְּתָה. בְּאָרִיסָן אַיְזָן

אַיְרָ יְגָנְטָפְּרִינְטָפָן אַיְרָ הַיְּמָם. עַר אַיְזָן דָעַר וּוָסָז פְּלַעַגְטָאַיְר אַיְזָן אַיְדָעָ

גְּרוּוּעָ, אַיְגָנְאָמָעָ שְׁטוֹנוֹגָן אַרְיִינְטָרָאָגָן לִיכְתָּאָזָן אַיְרָ לְעַבָּן אַיְזָן דָעַר אַיְרָ

הַאָּרֶץ פָּאָר אִים תְּמִיד גַּעַוְועָן פֿאָרְשָׁלָאָסָן. דָאָס אַיְזָן בְּאָרִיסָה. וּוָסָז בָּאָלְדָן וּזְיַ

זַיְץ אַיְזָן אַנְגַּעַקְמוֹמָעָן קִין אַמְּעָרִיקָע אַיְזָן שְׁפָעָט בְּיִינְאָכָט אַנְגַּעַקְמוֹמָעָן אַ טְעַלְעָן

גַּרְאָמָעָן. אַיְזָן דָעַר פְּרִי הַאָבָן זַיְץ זַיְך דַּעְרוֹאָוָסָט אַיְזָן בְּאָרִיסָה אַיְזָן דַּוְרְכְּגַעַפְּרָאָרָן

נִיוִּיאָרָק. מַעַר הַאָט זַיְץ פָּוּן אִים נִיטָה גַּעַהְעָרטָט.

אַיְזָן אַזְוִי זַיְינְעָן יָאָרָן פֿאָרְלָאָפָן אַיְזָן אַיְצָט אַיְזָן בְּאָרִיסָה אַיְרָ גַּאַסְטָה. אַט

אַזְוִי וּוּסָז זַיְך דַּעְרְצִיְּלָן אַיְרָ מַאְן.

שִׁינְדַּלְעַן בְּעַט אָסְתָּרָזְיָן קִידְעָן. אַכְטָוָנָג גַּעַבָּן אַוְיָפָן אַוְיָוָן אַוְיָוָן

אלין גיט זי ארין אין וואשצימער, זיך אויספֿרְצָן פֿאַרְן סְדַר זָאוּס ווועט
זַיִן זַיִעַר אַנְגָּעָנוּס צַוְּזַעַן דַּעַם מַעֲנְטָשַׁן וְאַסְתָּהַט זַיִן זַיִבְּ אַזְּן וְאַסְתָּהַט
וְאַרְטַּ אַוְיףְּ אַיר בְּלֵיק אַזְּן אַוְיףְּ אַיר שְׂמִיכָּל זַיִן גַּאנְץ לְעַבְּן.

אסַּתְּר אַזְּ אַרְוִיסְגַּעַקְומָעַן אַזְּ אַוְיסְגַּעַוְאַשְׁעַנְעַ, אַ שְׂיִינְעַנְדִּיקְעַ, מִיטְ
אַ קְלָאָפְּנְדִּיקְ הַאֲרַצְ אַזְּ זַיִנְעַלְ אַרְיַין אַזְּ פְּרָאנְטְצִימְעַרְ. בְּאַרְיסְ אַזְּ
אַיר אַנְטְּקָעְגַּעַקְומָעַן אַזְּן אַזְּ וְעוֹרְטָעַרְ הַאֲטַ עַרְ אַיר אַזְּן זַיִנְעַן אַרְעַם אַיְנְ
גַּעַשְׁלָאָסְן, אַ הַיִּסְן קַוְשַׁ אַיר אַגְּעַבְן, דַּאַס אַזְּן גַּעַוְוַעַן אַקְוּשְׁ אַוְיףְּ וְעַלְבְּן
בְּאַרְיסְ הַאֲטַ עַרְן לְאַגְּגַגְוַעַט אַזְּן דֻּרְגְּרִיכְטַ אַזְּן שְׁפַעְטַן הַעֲרָבְסְטַ.

אַוְמֶרֶן

נוֹיְדְאָרָק הַאֲטַ בְּאַקְוּמָעַן דַּיְ רְזָאִיקְיַיטְ פְּוּנְמַ פְּרִידְלַעַן לְעַבְּן, דַּיְ זַעַלְ
נַעַר הַאֲבָן זַיִךְ אַגְּעַהְוּבְן אַוְמְקָעְרַן צְרוּרִיקְ פְּוּנְ דַּיְ שְׂלָאָכְטְּפַעְלְדַעְרַ. אַ סְדַּ
פְּוּנְ זַיִ זַיִנְעַן גַּעַקְוּמָעַן גַּעַשְׁעַדְיקְטַ, אַבְּעַר אַסְדַּ אַסְתְּרַיְן
אַזְּן גַּלְיְקְלָעַדְ וְאַסְתְּרַיְן הַאֲבָן גַּעַטְרָאָפְןַ וְיַעֲרַעְ הַיִּמְעַן גַּאנְץַ. דַּאַס נַאֲמָלְעַ
לְעַבְּן הַאֲטַ פְּרִידְיַיקְ גַּעַשְׁלָאָגְן אַזְּן יַעֲדַן הַאֲרַצְ.

אַוְיףְּ אַ זַּיִטְיְקָעַרְ גַּאַס, אַזְּן סָאמַעְ הַאֲרַצְ פְּוּנְ נַוְיְדְאָרָקְ, הַאֲבָן גַּעַמְיַטְ
לְעַד שְׁפָאַצְיַירַטְ צַוְּיַיְ מַעֲנְטָשְׁןַ, בְּאַרְיסְ מִיטְ אַסְתְּרַיְןַ, בְּאַרְיסְ הַאֲטַ גַּעַ-
פְּרִיטַ אַונְטָעַרְןַ אַרְעַםַ, זַיִעַרְ פְּינְגְּעַרְ זַיִנְעַן גַּעַוְוַעַן אַיְנְגַּעַשְׁלָאָסְןַ. בְּיַדְעַ
זַיִנְעַן אַיְצַטְ גַּעַוְוַעַן גַּלְיְקְלָעַדְ. זַיִ הַאֲבָן זַיִךְ גַּעַפְנָעַן אַזְּן יַעֲנַעַר לְיִכְטִיקָעַרְ
פְּאַרְגָּגְנְגְעַנְהַיִיטְ פְּוּנְ יְגַנְטַן, בְּאַרְיסְ דַּעְרְצִילְטַ אַסְתְּרַיְןַ פְּזַן זַיִן לְעַבְּןַ. זַיִ
דַּאַס גַּלְיַיקְ הַאֲטַ אַיְסְתַּמְדִידְ פְּרַעְוָנְלָעַדְ אַוְיסְגַּמְדִידְןַ, נִישְׁטַ קְוּנְדִּיקְ אַוְיףְּ
דַּעַם וְאַסְתְּרַיְןַ מַאְלַ אַזְּן עַרְ שַׁוְּןַ גַּעַוְוַעַן פְּאַרְבּוֹנְדַןַ מִיטְ פְּרִוְיַעַן וְאַסְתְּרַיְןַ
אַיְסְתַּמְדִידְןַ דַּיְ פְּרִוְיַעַן זַיִן פְּוּנְ קַעְגַּעַן זַיִן, אַסְתְּרַיְןַ, פְּאַרְגְּוּסַןַ. גַּעַמְיַנְטַ הַאֲטַ עַרְ
אוֹ דַּיְ פְּרִוְיַעַן זַיִנְעַן גַּעַוְוַעַן שְׁוֹלְדִיקְ, אַבְּעַר אַיְצַטְ זַעַט עַרְ אוֹ שְׁוֹלְדִיקְ אַזְּן
גַּעַוְוַעַן זַיִן לְיַבְּעַ אַזְּן זַיִן בְּעַנְקָשְׁאָפְטַ נַאְרַ אַירַ, קַיִן אַנְדָּעַרְ פְּרָוִיְ קַעְן עַרְ
נִיאַטְ לְיַבְּ הַאֲבָן, עַרְשַׁת אַיְצַטְ זַוִּיסְ עַרְ אַזְּן זַיִן זַיִן אַוְיסְדַּעְרְוּוּיְלְטַ, דַּעַרְ
פְּאַרְ אַזְּן עַרְ גַּעַבְלִיבְןַ יְוָגְ, כַּאֲטַשְׁ זַיִן קָאָפְ אַזְּן גַּעַוְוַאְן גַּדוֹיְ.

אַסְתְּרַ טַוְלִיעַטְ זַיִן וְאַרְעַםַ צַוְּ זַיִן זַיִטְ. זַיִן זַעַט וְלוֹאַסְאָוּן, בְּאַרְיסְ
אַזְּן זַיִן אַוְמְבִילְדַ, אַבְּעַר אַיְצַטְ הַיִּבְטַ זַיִן פְּוּנְ אַנְפָאָגְ...
צַוְּ בְּאַרְיסְ פִּילְטַ זַיִן וְאַרְעַםַ גַּעַפְלִיזְ, זַיִן פְּאַרְשְׁטִיעַן זַיִן אַוְיסְגַּעַ-
צִיכְנַטְ. עַרְ דַּוְפְּטַ אַירַ מִיטְ דַּיְ שְׁעַנְסְטַעְ נַעַמְעַן, זַיִן שְׁיַין עַרְ קַעְן לְיַבְּ הַאֲבָן,
אַ צִיטַעַרְ לְוִיפְטַ אַירַ דַּוְרַךְ דַּוְרַךְ אַירַ גַּלְיְדַעְרַ. עַרְ דַּעְרְפִּילְטַ אַירַ פְּאַרְ

לאנג. בידע זייןע שכור פון באגער... זי רעדן מער ניט, ריד זייןע איז בערייך. זי פארשנעלערן די טרייט איז באלאד געפיגען זי ויך בא באַריסן אין צימער. אַסְטְּרֵין קָלְאָפֶט שְׂטָאָרָק אִיר האָרֶץ. זי פְּלִיכְט אָז זי דָּאָרָף דָּא נִיט זִין. באַריס נַעֲמַת אַרְוֹנוֹתָרְפָּן אִיר אִיר הוֹט אָז מַאנְטָה, פָּאָלָט צָו צָו אִירָעָ פִּס, קָוּקָט אַרְוִיפָּצָו אַסְטְּרֵין. זי וּט וּלְאָסְטוּז, אַבָּעָר אַיצְט זַיִן נָעַן אִירָעָ קִינְדָּעָר דֻּעְרָבִּי נִיטָּא, זַיִן זַיִן שְׁוִין דֻּעְרָוָאָקָסָעָנָע אָז הָאָבָּן אַלְיִין קִינְדָּעָר, אָז פָּאָר אִירָעָ פִּס לִיגְט אַבְּיָלְדָּשְׁיָגָעָר מָאָז אָז בעט דָּבָּעָ. עַר דָּוּפָּט אִיר אָז מִיט דַּצְּעַרְטָלְעַבְּסָטָע נַעֲמָען. זי בעט אַם זַיִן זַיִן נַעֲמָען אִיר. עַר שְׁיִיסְט אִיר אַיִן זַיִן זַיִן אַרְעָמָס אָז שְׁטִילְדָּשְׁיָגָעָר מָאָז עַר אִיר: "נַשְׁמָה מִינְגָּעָה, דָּו בִּיּוֹט מִינְגָּעָה, מִין אַיְבָּיקָעָר חָלוּמָה...". אָז וּזְעַן בִּידְעָה האָבָּן זַיִן באַרוֹאִיקָּט, האָט באַריס פָּאָר אִיר זַיִן שאָפָּגָעָן גַּעֲלִיעָנָט. באַריס אַיִן גַּעַוּעָן גַּיְקָלָעָד. אוּיך אַסְטְּרֵין האָט דַּעְרָפִיכְט אָז זַי אַיִן צַוְּגַּעַבְּוָנָדָן אָז שְׂטָאָלָץ גַּעַנְוָמָעָן פָּוָנָם לְעַבָּן וּזְאָם. לוֹיט אִיר מִינְגָּוָה אַיִן עַס אִיר גַּעַקְוָמָעָן. אִיר שְׁטָוב אַיִן אִיר גַּעַוְאָרָן פְּרָעָמָד, דָּעַם מָאָז האָט וּמַעַר נִיט גַּעַקְעָנָט פָּאָרְטָרָאָג, צָו דַּי קִינְדָּעָר אַיִן זַיִן גַּעַלְאָפָּן. אִיר אוּיסְקָוק האָט אַלְעָמָעָן פָּאָרוֹאָנוֹדָעָטָר. אַסְטְּרֵין האָט אוּיסְגַּעַוּעָן יְוָנָג אָז רִיצְנָד. אִירָעָ באַהֲלָטָעָנָע באָגָעָ גַּעַוְיָשָׁן מִיט באַריסן האָבָּן אִיר צְוֹרִיקָעָבָרָאָכָט צָו אִיר יְוָנָט אָז מִיט אִיר אַיְמָפָעָט האָט אַסְטְּרֵין גַּעַשְׁפָּאָגָט אָז אַלְיָז גַּעַשְׁטָעָט אַיִן קָאָן.

.12

מַעַצְנָאָט

באַריס אַיִן אַיְנְגָעָלָאָדָן גַּעַוְאָרָן צָו דַּי מַעַצְנָאָט וּזְאָס האָבָּן גַּעַשְׁטִיצְט קוֹנָסָט אָז קִינְסְטָלָעָר. זַיְעָר פָּאָמְלִילְיָעָן-גַּעַמָּעָן אַיִן גַּעַוְעָן וּוּאָלָת. קִינְדָּעָר לְאֹועֵץ צַוְּיִי מַעֲנָשָׁן. האָבָּן באַוואֹוִינָט אַפְּרָאָכְטָפָּלָע גַּעַבְּיִידָּע. גַּעַבְּוִית פָּוָן דָּעַם בעַסְטָן אַרְכִּיטְעָקָט, נִיט וּוּיטיַּת פָּוָן האָדָסָאָן רִיוּוֹעָר. זַיְעָר הָווִו אַיִן גַּעַז וּזְעַן אַפְּן פָּאָר אַלְיָז קִינְסְטָלָעָר מִיט פָּוָן דָּעַם. וּזְעַן עַס פְּלָעָגָט גַּעַרְעָדָט וּזְעַן פָּוָן אַקִּינְסְטָלָעָר וּזְאָס האָט אוּיסְגַּעַנוֹמָעָן. זַיִן זַיִן זַיִן גַּעַוְעָן דַּי וּזְאָס האָבָּן אַיִן גַּעַגְעָבָן דַּי הָאָגָּט אָז אַיְנְגָעָלָאָדָן דַּי "פְּנִי" פָּוָן דָּעַר קִינְסְטָלָעָר קָאָלְגָּאָנִיָּע. אַז אַוְיְפָנָאָמָע אַיִן גַּעַוְעָן דָּעְרָנָאָר דָּעַר גַּעַשְׁפָּרָעָךְ פָּוָן טָאגָן.

זיעיר אפט האט מען וועגן זי געשריבן אין דער פרעסע. די אויסטרלעכע
וועלט האט זי אפט געוזן באזונדער. בידע האבן געטן זיעיר ארבעת אויף
פארשיידענע געביטן פון הילף. זי אייז געוען פאראיינטערעסיטט אין אייז
דישע קינדער-דערכיאונג און ער, זואלף — א פעסט געבירע. בידע
שווין אייז די מיטעלע יאר. פרוי זואלף — א פעסט געבירע, פול-בלזטיקע,
מייט א שיין געשניצטן פנים, און אַריגִינְגָּלֶעֶר שמייל. צו איר מאן, הערד
זואלף, האט געפאסט זיון נאמען זואלף.

אלע גרויסע שטערן אין אלע גרויסע דיכטער האבן געוואסן פון
זיעיר גרויסקיט ווען הערד זואלף האט באויליקט זיין שטוב זי געבן
און אויפנאמע. עס ווערט דערצ'ילט און שריבער האבן געט
האט א סך שוועריךיטן ביין זי האבן דערצ'ילט די מדרגה אַרְיָנְגָּלֶעֶן צו
ווערן פון די דאוייק צוויי מענטשן. אַרְיָנְגָּלֶוֹנוֹגֶן האבן געקראנן נאר
אויסטדערוילט. דעריבער אייז ניט קיין ואונדער וואס אסתה האט זיך געט
פילט גליקלעך ווען באריס האט איר איין אונט געזאגט. און מארגן נעמט
ער זי איין א זיעיר אַנְגָּוֹזֶעֶן פלאץ, ואו עס וועט זיין א יומ-טוב לכבוד א
שריבער וואס איין בארים געווארן צוליב ויינער א דראמע און די זואלפס
אַרְיָנְגָּלֶעֶן איין א יומ-טוב.

אסתה האט די אַרְיָנְגָּלֶוֹנוֹגֶן אַנְגָּוֹזֶעֶן, זי האט קיין מאל ניט גע-
חלומט צו זיין צוישן די מענטשן און איבערהייפט ביidi זואלפס.

באריס אייז לאַעטנס צו אסתה זיך הוייכער געזעלשאפט. זיין פאַפְּלָאַרְיִ-
טעט האט אים אַרְיָנְגָּלֶעֶן פאל זיך שיינעם אויסען און הויכער בילדונג. דער רעד
אים זיך געהאט פאל זיך צייטונג איז געוען פון באריס מער ווי צופרידן. די אַפְּ-
דאקטאר פון זיין צייטונג איז געוען פון באריס מער ווי צופרידן. די אַפְּ-
טיילונג וואו באריס האט געהאט זיין "קָלְוָם" איז געלילענט געווארן מיט
טיפן אינטערעס. לאַעטנס האט ער זיך הויפטזעלעך פאַרְנוּמען מיט טע-
אטער רעצעניזיעס. דעריבער אייז ניט קיין ואונדער וואס ער איז דעם אונט
געוען אַרְיָנְגָּלֶעֶן צום יומ-טוב וואס די מעצענאנטן האבן אַרְיָנְגָּלֶעֶן.
מיט א ציטערדייק הארץ איז אסתה געפֿאָרְן מיט באיסן. זי האט גע-
טראקט אפשר וואלט זי ניט געענט געט אַרְיָנְגָּלֶעֶן מהמת
זי האט די מענטשן ניט געענט צו גוט, און דערצ'ו נאר האבן יונע איר
אפשר געענט פון דער שלעכטער זייט.

ביין באריס אייז צו אסתה זיך קומען, איז איר לעבן געוען אַרְיָנְגָּלֶעֶן
אנדרש. און איזט? אסתה ווערט אויפֿגָּוּזֶעֶקֶט פון איר פָּרְטִיפּוֹנְג. באריס

זאגט אָו אויף דער קומענדיקער סטאנציע גיינען זיי אַרונטער. ווען זיי קומען אַרויס אַוית דער גאָט, זעэн זיי זיך אַרין אַין אַ טעקס. באָרים הײַסט דעם שאָפער זיי פִּירן אויף ריווערטסיד דריינ. ער זאגט דעם גומער. רחבות'דיק פֿאָרט דֵי מאשין אַיבערן גלאָטן אַספְּאָלט. דֵי קִילע נאָכָט פרישט אָסְטְּרִיס גַּעֲמִיט. זַי דערמאָט זיך אַין אַירע קִינְדֶּעֶר-אַרְן זַי זַי פְּלַעַט לאָגָע שְׁטוֹנְגָן פֿאָרבְּרִינְגָן אַין דעם האָרעדיטשער וּאְזַד אַדער בִּים פֿרִישָׁן וּאְסָעָר. דֵי נַאֲטוֹרָה האָט אַסְטָר לִיבָּדָס פֿאָרגְּגָעְנִיגָּן גִּיט זַי נַאֲך אַצְּינָד נִיט אוּת. אַבְּעָד פָּוּן זַיְנְט באָרים אַין דערדיינְגָן, האָט אַיר לעָבָן באָקְומָעָן אַ זַּיְנָעָן. באָרים האָט אַיר לעָצְטָנס באָקְעָנט מִיט זַיְנְעָר אַ פֿרִינְדִּי דִין פָּוּן דער צִיטְוָנָג וּאוּר אַרְבָּעָט. זַי אַיְזָן זַיְנְעָר טַקְרָעָטָרָן. אַ לִיכְטִיקָרָע מענטש. ער לְוִיבָּט זַי פָּאָר אַיר אַרְגְּגָנְאַלְיָעָט. זַי האָט אַ זַּיְנְדָעָר. אַבְּעָד אַזָּא לְעָבָן אַיְזָן אַ זַּעֲלָטְנָהִיט. זַי גִּיבָּן דֵי קִינְדָּעָר אַ רִיבְּטִיקָע דָעְצִיָּה אָנוֹג. זַיְעָר קִלְיָינָע הַיִּם, וּאוּר באָרים האָט זַי שְׁוִין אַ פָּאָר מָאֵל מִיטְגָּעָנוּמָעָן, אַיְזָן אַ טַּעַמְפָּל פָּוּן גַּעַלְעָכָר שְׁטִילְקִיט. שְׁוָשָׁנָה הַיִּסְטָן זַיְנְעָר פֿרִינְדִּין אַיְזָן אַיְזָן זַי גַּעוֹזָרָן אַסְטְּרִיס פֿרִינְט. אַסְטָר קָעָן אַיר נִיט תּוֹפָס זַיְנְעָר זַי פִּילְט אַזָּא זַי אַיְזָן דער מענטש פָּוּן מַאְרָגָן. זַעֲלָכָעָן מענטשן דָרְפָּן ערישט גַּעַבְּוִידָן וּוּדָן. דָעְרוֹוִילִי אַיְזָן דָא שְׁוָשָׁנָה, זַאְל וּזַיְנְעָר גַּעַבְּנְטָשָׁת.

אַיְצָט נַעַמְט אַיר באָרים צָום הַיִּנְטִיקָן אַוְנָט. זַי וּוּטָה העִירָן אַזָּן וּעָן מענטשׁן וּוּאָס זַי חַלּוֹמָט תְּמִיד פָּוּן זַי. שְׁוָשָׁנָה אַיְזָן פָּוּן דֵי גַּעַזְעָשָׁפָטָן נִיט פֿאָרכָטָט. זַי אַיְזָן גַּלְעָדָעָד וּזַיְנְעָר וּבְלִיבְּטָן אַיְזָן אַיר הָאָרֶץ (אַזְּוִי רָופָט זַי אַיר גַּלְעָבְּטָן מָאָן). מִיט אַירע טַיְיבָּלָעָר (אַזְּוִי רָופָט זַי אַירע קִינְדָּעָר מַעַשְׁלָהָעָר). דֵי פֿיְגָעָלָעָד פְּלִיעָן אוּפִיךְ דֵי בִּימְעָר אַזָּן וּנְגַעַן. פּוֹנְקָט אַזְּוִי זַיְגָט שְׁוָשָׁנָה וּוּעָן זַי האָט צִיטָט. זַי אַרְבָּעָט וּיְעָרָשָׁוּעָר אַזָּן גַּרְאָדָעָן נִיט צּוֹלִיב גַּעַלְתָּן, נַאֲרָכָי צָו הַעֲלָפָן דער מענטשָׁהִיט. באָרים דָעְצִילִיט זַיך אַזָּן זַיְעָר פִּילְט פָּוּן שְׁוָשָׁנָה זַיְנְעָר זַי גַּיְזָט אַוּוּק דָס לְעָצָטָעָט. אַבְּיָצָוּן גַּוְתָּן גַּוְתָּן גַּרְיִינְג אַיְדָעָן מִיטְמָעָטָשָׁן.

אַסְטָר וּוּרְטָן אַגְּגָעְפִּילִיט מִיט אַסְטָר לִיבָּע צָו דעם מענטשָׁן פָּוּן מַאְרָגָן, אַזָּן זַי טְרָאָכָט. אַזָּן וּוּעָן אַפְּלָו באָרים זַאְל גַּעַפְּנִיעָן פָּאָר נַוִּיטִיק אַוּעָקָצָוּזָה גַּיְזָן פָּוּן אַיר, האָט ער זַי פֿאָרט גַּעַבְּרָאָכָט אַוְיָפָן רִיכְטִיקָן וּוּגָג, אַיבְּרָהָהִיפָּט וּוּעָן עָס אַיְזָן גַּעַבְּרָאָכָט גַּעוֹזָרָן פָּוּן אַ מענטשָׁן וּוּאָס גַּוְיִיבָּט אַיר אַזָּן האָט זַי אַרְיִסְגָּעָנוּמָעָן כְּמַעַט פָּוּן אַונְטָרְגָּאָגָּגָן.

יאָ, אַסְטָר אַיְזָן זַיְכָּעָר אַזָּא זַי וּוּאָלָט גַּעַזְעָנְגָן גַּעַזְעָנְגָן. עַס האָבָן

זיד שוין געהאט אלע פעדעם צעריסן אדער פארענדיקט. די קינדרער און דער מאן האבן אסתראַז ניט געבענדוּ און זי פֿלעגט אָן אַחֲשְׁבָּן ווֹאנְדְּרָן. זיכער האט זיך געשאנגעוט. אַבעָּר, ווער האט דען געגּוֹבִיט? אלע האבן אויף אַיר געקוקט מיסטרוייש. ווער איז די פֿרוּז? וואָס זיך זי אייניגע האבן אַיר טאָקע געפֿרְעַט ווער זי איז און דערנָאָז האט אַסטְּרָגְּט געטְאָכְּט מיט פֿאַרְצְּווֹיְפֿלְּוֹנְגָּה: "ווער בֵּין אַיךְ? פֿאַרְצְּוֹסֶס פֿרְעַט מַעַן מַיךְ ווער אַיךְ בֵּין?"

אַיצְּט אָן באָרִיס שטעלט אַיר פֿאָר, זאגט אַרְוִיס אַיר נַאֲמָעָן מַיט ווֹירְדָּע אָן מענטשָׂן פֿאַרְשְׁטִיעָן, אָן אַוְיב דַּעַר שְׁרִיבְּרָע באָרִיס רַעֲכָנְט זיך מַיט אַסטְּרָז, מַוְן זיך עַפְּסָס פֿאַרְמָאנְגָּן אַחֲזָן אַיר פֿרְוַיְעַנְשָׂאָפָּט, ווֹילְּעָם זיינְגָּעָן דַּאְךְ פֿאַרְצָן אַיְגְּגָרְעָע פֿוֹן אַסטְּרָז וואָס ווֹאלְטָן זיך געשטְאָצְט גְּלִיקְּעָד צו זיינְגָּעָן באָרִיסֶס גַּעַזְעַלְשָׂאָפָּט.

מחמת אַסטְּרָגְּט, גַּעוּוִינְט זיך צִיְּטָן צו טַרְאָכְּטָן, זיך זוֹיסְטָמָן, אָן דַּאְרָטָן ווֹעָזָן זיינְגָּעָט, פֿרְאַמְּגַעְנָט גַּעַסְטָן. אַיר קְלִידְוָנָגָן גַּעַמְט זיך נַיְתָן ערְנָסְט. חַמְּיד טַרְאָגָט זיך שְׁוֹאָרְץ קְלִידָן מִיט אַהֲרָן קְעַלְגָּנְעָרָה. אַירְעָה אַרְזָן זיינְגָּעָן נַאֲדָאָלְצָן קְוֹרְץ גַּעַשְׂאָרָה, אַיר פְּנִים האט אַין זיך יְוָגְנְטָלְעָכָן רַיְיָן. אַיְנָרְלָעָד אַבעָּר, פֿיְלָט אַסטְּרָז אָן אַיר יְוָגְנָט אַין באָגְרָאָבָן גַּעוּוֹאָרָן אַין דַּעַר אַלְטָעָר לְהִימָּה.

דאַ זוֹיל זיך זיינְגָּעָן מַאֲמָעָן אָן קָעָן נִיטָן, זיך זוֹיל זיך זיינְגָּעָן אַיר מַאן אָן קָעָן נִיטָן. זיך זוֹיל זיך זיינְגָּעָן באַלְעַבְּאָסְטָע אַין אַיר הִיִּים — אָן אַוְיךְ דַּאְסָן אַין אַיר שׂוֹעָר. צוֹ וואָסְ-זְשָׁעָר לְעַבְּטָן זיך

אַסטְּרָגְּט שְׁמִיכְלָט אַצְּיַינְד ווֹעָן זיך קָומָעָן אַרְיִין אַין דַּעַר רַיְיךְ-בָּאַלְוִיכְּ. טַעַנְעָר שְׁטוּב. די באַלְעַבְּאָסְטָע גִּיט זיך אַקְרָים ווֹעָן זיך בָּאַגְּרִיסְט אַסטְּרָז. זיך גַּעַמְט באָרִיסֶן אַונְטָעָרָן אַרְעָם אָנוֹ פֿירְט אַים עַלְעָגָאנְט אַרְיִין אַין זָאָל אָנוֹ באַקְעָנְט אַים מִיט די גַּעַסְט וואָס עַד קָעָן נִיטָן. עַר בָּאַגְּרִיסְט די זואָס עַר קָעָן זיך. אַסטְּרָז שְׁטַעַלְט זיך נִיטָן פֿאָר. זיך זוֹיסְט אַפְּנִים נִיטָן זיך זיינְגָּעָן גַּעַקְוּמָעָן מִיט באָרִיסֶן. אַין צוֹ וואָס דַּאְסָן זיך זיינְגָּעָן זיך טַרְעָרָן אַין אַסְתְּרָהָרָס זוֹיגָן.

באָרִיס האט אַיר גַּאֲרָנִיט גַּעוֹאָגָט אָן דַּאְסָן ווֹעַט מַעַן גַּיְינְד אַין "פּוֹלְדָּרָעָס". פֿרְוַיְעָן מִיט לְאַגְּגָעָ, שְׁיִינְעָ קְלִידָעָר. מַעַנְעָר מִיט פֿרְאָקָן. אלע אַקְּטָיאָרָן, אַקְּטָרִיסְעָס, דְּרַאְמָאַטְוָרָגָן, פֿאַעַטָּן.

זיך קוֹמָט אַסטְּרָגְּט אַהֲרָעָ? אַבעָּר באַלְדָּג גִּיט זיך זיינְגָּעָן אַונְטָעָרָן זיך אַין שְׁפִיגָּגָן. זיך פֿאָרָ-

געסט און זי איז דא געקומען מיט א פריינט. אירע אויגן וכון א ווינקל וואו
 צו קענען זיינז און אבעזרוירן די מענטשן וואס דעבקען פון זיך איז פיל.
 זיך וועצט זיך אריין אין א וויכער שטול. פון וויתנס זעת זיך באַריסטן.
 ער שמיכלט צו איר א פארשולדיקטער. זיך ענטפערט אים צורייך ליבצען.
 אציננד איז איר ווילדער גוט. וואו האט זיך געליענט דעם איסידורך איז
 "דו זאלסט אלעמען קענען און זיך זאל קינגר ער ניט זונז". וועט טאקע אציננד
 אסתור אלעמען. זיינער פריד און באָגִיסטערונג. זיינער אַיְפּרִיזֶיכְטִיקָע
 באַיְקָון אַנוּגְּפִּילְטִט מיט קנהה. דאס קען נאר זען דער וואס אבעזרוירט.
 פֿלוֹצְלָגָג איז צו איר צוֹגְּקָומָעָן אַיְגָעָדָר פֿוֹן דִּי גַּעַסְטָן. ער פֿאַרְנִיגָּט
 זיך פֿאַר אַיר אָוֹן שְׁטָעַלְטָן זיך פֿאַר. ער זאגט זיינז נָאָמָעָן וואס זיך געליענט
 אַיְן דָּעַר פֿרְעָסָעָן. ער פֿרְעָגָט אַסְתְּרִין פֿאַרְנוֹאָס אָזָא רִיכְנְדִּיקָע דָּאָמָע וְיַצֵּט
 אַפְּלִין. זיך רִיכְנְדִּיקָע דָּאָמָע מָאָכָט דָּעַם אַנְשְׁטָעָל איז אַיְן מִיד אָוֹן זיך
 זיך אַפְּרוּעָן. אַבְּעָד דָּעַר הַעֲפָלָעָכָר קָאוֹאַלְיָעָר לְאָוֹת זיך גַּעַנְגָּזָן. ער פֿרְעָגָט
 אַיר אַפְּלוּ נִיט מִיט וּוּמָעָן זיך גַּעַנְגָּזָן. אַיְן גַּעַנְגָּזָן וואס ער האט
 דָּעַם אַזְּרָעָג עַפְּוָנָעָן. אַיְן וואס זיינט אַיר, האַצְּרִיךְעָ אַיְן אַיְעָרָג נָאָמָעָן
 אַסְתְּרִין זאגט אַיְם פֿאַרְשָׁעָמָט אַיר נָאָמָעָן. גַּלְאָצָט ער אוֹיס דִּי אוֹיגָן
 אָוֹן גַּיט זיך אַנְעָם פֿוֹן אַיר פֿלְאָץ, הַאָלָט זיך אַרְמְוָגְּנָעָמָעָן אָוֹן הַיְבָטָא אַיר
 אָז אַרְמוֹפִּירָן אַיְבָּעָרָן יִכְּטִיקָּן זָאָל, שְׁטָעַלְטָן זיך פֿאַר וְיַדְיָה מַאֲזְעָרָנָע אַסְתְּרִין
 הַמְּלָכָהּ. אַ אַסְתְּרִין זְמִילָה אָז צְקָנִיגָּג, דָּעַרְפָּאָר אַיְן זיך קָעְנִיגָּזָן אַצְּינָד
 פֿוֹן זְיַן הַאַרְצָן. עָס וּוּרְטָט פֿרִילְעָד. אַסְתְּרִין דָּעַר מִטְּלָפְּוָנָקָט פֿוֹן דָּעַר
 גַּעַוּלְשָׁאָפָּט. אַפְּלוּ דִּי מַאֲדָם וְזָאָרָף נָעָמָט זיך צָעַרְטָלָעָךְ אַרְוָם אָוֹן פֿרְעָגָט
 אַיר מִיט וּוּמָעָן זיך גַּעַנְגָּזָן. מִיט וּוּמָעָן?
 אַסְתְּרִין אַיְן שְׁפִּילְעָוְדִּיק אָז עַנְטָפָרְט: "אַיְן אַיְעָרָה הוּאָן קָוָעָמָעָן דָּאָר
 בְּלָיוֹן גַּעַלְאָדָעָנָע מְעַנְטָשָׁן, טָא טְרָעָפָט מִיט וּוּמָעָן? אַדְעָר וּוּרְטָט פֿוֹן אַיְעָרָע
 גַּעַלְאָדָעָנָע גַּעַסְטָה אַבְּזָבָן מִיר גַּעַרְאָכְטָן?"
 מַאֲדָם וְזָאָרָף וּוּרְטָט דָּוִיט אָוֹן פֿאַרְעָנְטָפָרְט זְיך: "עַנְטָשָׁלְדִּיקָט,
 טְיִיעָרָע, אַיך גַּלְוִיב אַיר זִית גַּעַנְגָּזָן מִיט סִינְגָּעָר, באַרְיסָט סִינְגָּעָר,
 יָאָ?"
 אַסְתְּרִין שְׁאָקְלָט מִיטָּן קָאָפָּא אוֹיף יָאָ. באַרְיסָט זַעַט פֿוֹן וּוּיְתָנָס וְיַיְן
 רְעַדְתָּ מִיטָּ פְּרוּי וְזָאָרָף, קָוָמָט עָרָ צָו. דָּעַם גַּאנְצָן אָוָונָט אַיְן באַרְיסָט אַיְצָט
 צָוָם עַרְשָׁטָן מַאֲלָ צְוָעָקָומָעָן. ער פֿאַרְנִיגָּט זְיך זִיעָר עַלְעָגָאנָט אָוֹן פֿרְעָגָט
 אַיר וְיַיְן פֿילְט זְיך. אַסְתְּרִין שְׁמִיכְלָט. זְיך דָּאנְקָט אַיְם פֿאַר בְּרִינְגָּעָן זְיך
 אַהֲרָן אָוֹם צָו באַקְעָנָעָן זְיך מִיט דִי מְעַנְטָשָׁן.

פרוי זואַף מוסדר'יט באָריכן פֿאָרוֹוָאס ער האט פֿאָרְשׂוּוִיגַן זיין דאמע
ווען ער האט זי געבראָכט. באָרים איזו ממש אַ פֿאָרוּירטער. ער וויסט ניט
וואָס צו זאגן. ער איז אַצְינֵד אַ סְקַ שְׁוַלְדִּיק, אַבעַר לְאָנֶג בְּעַלְחֻוב
לאָוט מען קִינְגַּם ניט בלִיבִּין. דער אַונְגַּט הַיְבַּט זיך ערשת אָן.
דער דְּרָאָמָּטָוָרג ווועט לְיִיעַנְעַן זיין נִיעַ דְּרָאָמָּע. דער גַּרְעַסְטוּר
שְׁוַיְשְׁפִּילְעַר אָן דְּרָוִישְׁסָאָר אַיז גַּעֲקוּמָעַן צָום יּוֹם-טוֹב אָן אוּבְּ דִּי דְּרָאָמָּע
וועט אַים גַּעֲפָעַלְן ווועט זי גַּעֲשְׁפִּילְט וווערַן אַין זַיְן טַעַטָּעַר.
דער דְּרָאָמָּטָוָרג, אַ קְלִין גַּעֲיוֹקִיסְקִעְרַ אַלְטָעַר מְאָן, וווערט גַּעֲפִידַט
אַיבְּעָרָן זָאָל מִיט פֿאָראָד. בִּין לְיִיעַנְעַן האָבָּן אַלְעַ גַּעֲטְרָנוֹנְקָעַן אָן זַיְן גַּעַז
לאָוט וּוּאַילְגִּין. אַיצְט לְיִיעַנְטַ מַעַן אָנוֹ נַאֲכַן לְיִיעַנְעַן קוֹמָט ווּידָעַר עַסְן
אָן טַרְינְקָעַן אָן הַלְּיָעָן בִּיּוֹן וּוּיסָן טָאג. אַזְוִי מַעַלְדוֹעַט דָּעַר טַאַסְטָמָאָסְטָעַר
וואָס האָט אַגְּנָטְדָּעַט אַסְטָרָן. ער פֿירַט אַצְינֵד זַיְן אַגְּנָטְדָּעַקְוָגָן אַגְּנָטְדָּעַר
הַאנְטָט אָן סְודַּט אַיר אַין אוּיְעַר אָוּ ער ווּיל אַיר גַּעַמְעַן אַהֲיִם. אַסְתָּר עַנְטָט
פָּעָרְטַּ נִיט. זַי שְׁוִיְגַּט. אַירַע בְּרוּנִין אוּוִיגְן שְׁמִילְבָּעָן רְוָאָקִין, אַיז אַיר טַאַקָּע
אַיצְט אַזְוִי גּוֹטִייאָ, זַי פִּילְט זַיְך, אַסְתָּר, וּוּיְעַר גַּעַמְיִילְטָן. האָט זַי נַאֲך
דָּעַר גַּעַוְעַלְשָׁאָפָט גַּעַבְעָנְקָט? זַיְן ווּעַרט אַיר הָאָרֶץ אַגְּנָטְפִּילְט מִיט פִּין.
דָּאָס אַיז גַּעַוְעַן אַיר שְׁטָעַנְדִּיקְעַר חָוָם. זַיְן צְוִישָׁן מַעַנְטָשָׁן ווּאָס
וּיְעַנְעַן אַיר נַשְּׁמָה אָן וּמַעַן זַעַט זַי דָּאָס.
שְׁאָ—זָאָגָט אַסְתָּר צַו זַי שְׁטִילְעָרְהִיטְיַת—אַיצְט הָעָר ווּאָס מַעַן לִיְיַיְן
עַנְטָט.

סְצַעַנְעַן גַּאֲךְ סְצַעַנְעַן ווּעַרט אַרְוִיסְגַּעְרָאָכְט פּוֹן דְּרָאָמָּטָוָרג. יַעֲדָע
סְצַעַנְעַן מַאֲכַט אַ רְוַשָּׁם. דִּי שְׁוַיְשְׁפִּילְעַר זַיְן זְיַעַנְעַן פֿאָרְטִיפַּט אָן טַרְאַכְּטַן מַן
הַסְּתָמָם וּוּלְכָבָעַ רְאַזְן זַיְךְ וּוּאַלְטַן גַּעַוְאַלְטַ שְׁפִּיןְ.
דָּעַר דִּירְעַקְטָאָר, אַ זְּעַלְטַן שְׁיַינְגַּר מַאֲן מִיט אַ בְּאַסְאוּרַ שְׁטִימָעַ,
הָאָט זַי מִיטְאָמָל גַּעֲגַעַבָּן אַ שְׁטָעַל אַוְיהִ, גַּעַמְאָכַט אַ צִּיכִּין אָוּ ער ווּיל
עַפְעָס זָאגָן. אַלְעַ אוּוִיגְן האָבָּן זַיְךְ זַו אַים אַ וּוּנְדַּגְעַטְאָן אָן ער האָט גַּעַז
רַעַדְטַ גַּעַצְיִילְטַ ווּעַרטְעַר:
פְּאָרְ הַיְגַּט אַיז גַּעַנְגָּג. אַיךְ האָבָּדָעַם בְּאַגְּרִיף. דִּי פִּיעַסְטַ גַּעַפְעַלְט
מִיר זְיַעַר. אַיךְ מוֹזַי זַי אַלְיַיְן לְיִיעַנְעַן.

דָּעַר דְּרָאָמָּטָוָרג הָאָט זַיְךְ אַוְיְגַעְכָּאָפָט ווּי פּוֹן שְׁלָאָח. שְׁנָעַל פֿאָרְ
מַאֲכַט דָּעַם מַאֲנוֹסְקָרִיפַּט. גַּעַעַנְטָפְעַלְט הַכְּנָעָהָדִיק אַז ווּרְקַ גַּעַטְרוּיְעַט
ער נִיט קִינְגַּם, אַבעַר מִזְוֹעַט שְׁוִין גַּעַפְעַנְעַן אַ וּגְ.

לאָע אַוְיגַן האָבָן אוּפֶגֶלְאַוִיכָּטָן וְעוֹן דָּס לִיְעָנָעָן אַיְ גָּעוּעָן צָם
 סֻוּפָּ אַיְן דֵּי בָּאַלְעַבָּאַסְטָעָה האָט וְעַלְאָדָן צָם טִישׁ.
 נַאֲכָן עַסְן זַיְבָּעָן דֵּי גַּעַסְטָ וְוִידָּעָר גַּעַוְועָן אַיְן גַּוְטָעָר שְׂטִימָנוֹגָה. דֵּי
 שְׂוִישְׂפִּילְעָרָה האָבָן גַּעַוְוִילָטָה שְׂוִישְׂפִּילְעָרִינָס. עַס אַיְן גַּעַוְועָן אַ גַּעַהְוִיבָּעָה
 נַעַר מַאֲמָעָנָט פָּאָר אַסְתָּרָן. וְיַהְאָט אַלְעָמָעָן גַּעַזְעָן אַונְטָעָר דֵּי קַוְלִיסָן. אַיְדָה
 בְּעַרְהַוִּיפָּט אַיְן אַסְתָּרָה גַּעַוְאָרָן פָּאָרָאָפָּט פָּוּן צַוְּיִי אַקְטִירָסָעָס. קִינְסְטְּלְעָרִינָס.
 אַיְנָעָה האָטָה פָּאָרָגָעַשְׁטָעָלָט וְיַיְהָרָי רַעַדְתָּ אַיְן טַעַלְעָפָּאָן. אַיְרָמִימִיקָּן אַן
 שְׂפָרָאָד אַיְן גַּעַוְועָן צָם בְּאוֹאוֹנְדָעָרָן. דֵּי צַוְּיִיטָעָ, וְעוֹן זַיְקָומָט צַוְּגָאָסָטָה.
 סַיְיִדְיַי גַּאֲרָגְרִיסְעָשׁ שְׂוִישְׂפִּילְעָרָה אַן סַיְיִדְיַי מִיטְלָמְעָסִיקָּעָה האָבָן עַפְסָעָט
 גַּעַדְאָרָט זַאֲגָן. שְׂרִיבְּבָעָרָה האָבָן דָּעַרְצִילָט וְיַיְעָרָעָ אַיבְּעַרְלָעָבָּ�נְגָעָן.
 צָם סֻוּפָּ אַיְן שְׂטָאָרָק גַּעַלְוִיבָּט גַּעַוְאָרָן פָּרָוִי וְוַאלְחָה. אַיְרָמָן, הָעָרָ
 וְוַאלְחָה, אַיְן גַּעַוְועָן דֵּי גַּאנְצָעָ צַיְּיטָ פְּאָגְוּמָעָן מִיטָּ אַ יְוָנְגָעָר שְׂוִישְׂפִּילְעָרָדָן
 וְוָאָסָ אַיְרָבָּאָמָעָן אַיְן גַּעַוְועָן בְּאַקְאָנָט אַיְבָּרָעָן לְאָנָדָה. אַיְרָמָן, אַ גְּרוֹיסְעָר
 קִינְסְטְּלְעָרָה, האָטָה אַצְּנִינָד גַּעַרְעָדָט מִיטָּ אַסְתָּרָן, גַּעַפְרָעָגָט זַיְשְׁטִילָזָוָעָן
 קָעָן זַיְ טַרְעָפָן.

מִיטְאָמָאָל אַיְן אַוְיְגָעְוָאָקָסָן דָּעָרְ לְזָק (וּוּ אַסְתָּרָה האָט אַיְם גַּעַרְוָפָן),
 אַוְן עָרָ זַוְּיִלְיָ וְוִיסְקָן צַיְּ זַיְ זַוְּיִלְיָ מִיטָּ אַיְמָ נַאֲדָ פָּאָרָן אַיְן אַ קָּאָפָעָי, זַוְּיִלְיָ אַלְעָ
 פָּאָרָן אַיצְטָ פָּאָרָעָנְדִיקָן דָּעָם יוֹסְטָוָב אַיְן גְּרִינְוִוִּיטָשׁ וְוַיְלָעְדוֹשָׁ.
 בָּאָרִים האָטָה דָּעַרְזָעָן אַסְתָּרָן אַרְוָמְגַעְרִינְגָּט פָּוּן מַעֲנְשָׁנָה וְוָאָסָ זַיְנָעָן
 אַיְם אַפְטָ גַּעַוְועָן דָּעַרְוִוְידָעָר. מִיטָּ אַיְזָן קוּק אַוְיִף דָּעָם גַּעַוְעַמְלָ, האָבָן זַיְנָעָן
 אַוְיִגְן זַיְדָ אַנְגְּוָעָטְרָאָפָן מִיטָּ זַיְעָרָעָ. עַרְה האָטָה צַוְּיִי זַיְטָ גַּעַרְעָדָט, בְּלוּוֹן זַיְדָ
 גַּעַוְעַדְעָט צַוְּיִ אַסְתָּרָן, אַיְרָ גַּעַפְרָעָגָט זַיְ אַזְּוִי זַיְ גַּעַוְוִילָט, גַּעַקְוָקָט
 אַוְיִף אַיְרָמִידָן אַוְיִטְוָעָן. אַיְם האָטָה בְּאָנָגָ גַּעַטָּאָן אַצְּנִינָד פָּאָר זַיְן זַיְן דָא אַן
 פָּאָרָ בְּרִינְגָעָן זַיְ אַהֲרָ.

אַיְן דָּעָם טְוָמְלָ פָּוּן גַּעַזְעָגָעָן זַיְדָ, האָט בָּאָרִים גַּעַנוֹמָעָן זַיְן
 מַאֲנָטָה, גַּעַהְאָלָפָן אַסְתָּרָן זַיְדָ אַונְטָאָן אַיְרָמְאָנְטָלָ אַוְן בִּידָעָה האָבָן אַן אַ
 וְוָאָרָט פָּאָרְלָאָזָן דֵּי הוּוִי זַיְ אַיְסְתָּרָן שְׂוִין תְּמִידָ פָּאָרְבְּלִיבָּן אַיְן זַכְרוֹן.
 שְׁפָאָצִירְנְדִיקָן אַוְיִף דָּעָרְ שְׂטִילְעָר גָּסָ אַוְן וְוָרְבְּנְדִיקָן גַּעַפְרִיטָ פָּוּן בָּאָ
 דִּיסְן אַונְטָעָרָן אַרְעָם, פָּעָסָט צַוְּגָעָטְוּלִיָּעָט צַוְּיִן זַיְיטָ, אַיְן אַיְרָ פְּלָוְצָלָגָן
 אַוְיִפְגָּעָקָמָעָן אַ גַּעַדְאָנָק — אַיְזָן זַיְ הִינְטָ גַּעַוְועָן גַּלְיִקְלָעָדָ?

זַיְיִהְאָ אַהֲנָטָ, גַּיְיִן מִיטָּ אַיְם. אַיְן דָעָן בָּאָרִים דָעָרְ מַעֲנְשָׁנָה?

באריס האט געפֿירט אַסְתָּרִין אָוּן זִיכְנִיךְ אֵין דָעַם אָונְטָעָרָדִישׁן
בָּאָן וַיַּשְׂטִיל גַּעֲפַרְעָגֶט: "אַסְתָּר, וַיְלַסְתָּ מִתְגִּין מִתְמִיר?"
אַסְתָּר הָאָט זִיךְ אַצְּפָפְּ גַּעֲטָאָן, דָעָרָעָן בָּאַרְיָסִן, אִים דָעָרָקָעָנֶן.

אַסְתָּר הָאָט אַדְרִינְגָּעָקָוֹקָט טִיף אֵין זִינְגָּעָן אוֹגָן, גַּעֲדָאנְקָט פָּאָרָן וּוֹאָנֶן

דָעָרָלָעָן אָוֹנָן, אָוּן גַּעֲזָגָט — נִיְיָן, אִיךְ בְּנֵי מִידָּן, אִיךְ פָּאָר אָהִים.

די סְטָאנְצִיעַ הָאָט גַּעֲוָיָן אָוּן אַסְתָּר דָאָרָף בַּיְתָן דִי בָּאָן.
בָּאַרְיָס הָאָט אִיר גַּעֲוָאָלָט נְעַמְּעָן אָהִים, אָבָעָר אַסְתָּר הָאָט נִיט גַּעַד
וּוְאָלָט. עַס אִיזְׁן צָו שְׁפָט, וּוּטָט זַי בְּעַמְּעָן אַטְעָקָט בַּיְמָס סְטִישָׁן, זָאָל עַר
זִיךְ נִיט זָאָרָגָן, מָאָרָגָן, וּוּטָט זַי אִים אַנְקָלִינְגָּעָן.
אוּן אָ צּוּפְרִידְעָנָן, דָאָס עַרְשָׁטָעָן מָאָל אִיר לְעַבָּן אָ רְוָאִיקָע, הָאָט
אַסְתָּר פָּאָמְעָלָעָר דִי טִיר אַוְיְגָעַשְׁלָאָסָן. שָׁוֹיָן גַּעֲרָיוֹתָט דָעָר פָּאָרְטָאָם, וּוּעָן
אַסְתָּר הָאָט זִיךְ אִין אִיר בָּעַט אַדְרִינְגָּעָלִיגָּט אָוּן גַּעֲשָׁמָאָק אַיְגָעַשְׁלָאָפָּן.

.12

דָעָרָוָא כְּנוֹן ג

אַסְתָּרִיס וּוְיִזְׁטָ בַּיִדְיַי דִי מַעַצְעַנְאָטָן הָאָט זַי אַוִּיסְגָּעָנִיכְטָעָרָט. זַי הָאָט
דָעָרָעָן אִיר שְׁפָלְדִּיקְיָוִת. אַסְתָּר וּוְיַלְנִיט וּוְיַן שְׁפָלָ. אַסְתָּרִיס פָּאָרְלָאָגָן אִין
גַּעֲוָעָן צָו דָעָרָקָעָנֶן דָעַם מַעַנְטָשָׁן אָוּן אִים פָּאָרְגָּעָטָרָן. אָבָעָר בַּיִדְיַי
זָאָלָפָס קִין גַּעֲטָעָר נִיט גַּעֲפָנוּן.

צָו בָּאַרְיָס הָאָט אַסְתָּר פָּאָרְלָאָרָן אִיר אִינְטָעָרָעָס. נִיְיָן, נִיט עַר וּוּטָט
זַי בָּאַרְוָאִיקָן. אִיזְׁן וּזְאוּוֹשָׁע וּוּטָט אִיךְ גַּעֲפִינְגָּעָן רְוִיְיָרְגָּט זַי זִיךְ. וּוּ לְאָנְגָּן
קָעָן אַמְעַנְטָש אָזְׁוִי אַרְמוֹוָאַנְדָעָרָן אָוּן זְוִכְּרָן? אָוּן אִין אָוֹנָטָן, וּוּעָן זַי הָאָט
זִיךְ גַּעֲטָרָאָפְּ מִיט בָּאַרְיָסִן, אִיזְׁן זַי גַּעֲוָעָן זְיִיעָר טְרוּיְעָרִיק, בָּאַרְיָס, דָאָגָעָן,
זַוְּלָכָעָר אִיזְׁן. גַּעֲוָעָן אִין גּוֹטָן מָוֹת, הָאָט גַּעֲרָעָט אָוּן דָעָרְצִיְּלָט אַסְתָּרִין
זְיִיעָר שִׁינְעָן מַעַשְׁהָלָעָד, אִיר גַּעֲזָגָט, אָוּן זַי הָאָט גַּעֲכָט אָוֹנָט שְׁטָאָרָק
אַוִּיסְגָּעָנוּמָעָן. בָּאַרְיָס הָאָט אַסְתָּרִין גַּעֲוָאָלָט אַוִּיסְפָּוָנְטָעָרָה, אָבָעָר זַי הָאָט
גַּעֲשָׁוֹיָגָן, זַי הָאָט גַּעֲנְטָפְּעָרָט בְּלוֹזָן אִיזְׁן וּוּאָרָט אִיבָּעָר צָעָן.
בָּאַרְיָס פָּרָעָגָט אִיר דִי אַוְרָזָאָד פָּוּן אִיר שְׁוֹיָגָן. טְרָעָרָן קוּמָעָן אִיר

אין די אויגן. זי קוקט אויף אים, זיין פריינטשאפט איז האניך, גיט זי אַ שמייכֵל און פרעט אים שטייל: "בָּאָרִיס, ווֹאָס ווֹעֶט פֿוֹן מִיר ווֹעֶדְן? בַּיּוֹ ווֹאנְגַּן ווֹעֶל אַיך אַיְן יַעֲבֹן קִין אָרט זַיך נִיט גַּעֲפִינְגַּן? מִין נַעֲכִיקָּר גִּין צַו די וּאֱלָמָּס אַיְן גַּעֲוֹעַן נַאֲרִישׁ?"

בָּאָרִיס האט אַ שמייכֵל גַּעֲטָאָן אַזְּרִינְגָּעָקָּט אַסְּתָּרְן אַיְן די אויגן אַזְּן זַי גַּעֲפְּרָעָגֶט מִיט אַזְּן עַרְגְּסְטָעָר שְׂטִימָע — אַזְּן דָּו, אַסְּתָּר, בִּיזְט זַיְכָּר אַזְּן דָּו וּוֹיְסְטָן דַּעֲנְקָּסְטָן נִיט אוֹיפָּךְ אַמְּמָעָנָט אַזְּן הַאָסָט אַבְּיַסְעָלָע צַו פִּיל פֿוֹן אַלְעָס מִיט ווֹאָס די נַאֲטוֹר באַשְׁעָנָקָט דָּעַם מעַנְטָשָׁן? ווֹאָס ווֹיְסְטָן? גַּעֲדָעָנְקָּסְטָן אַזְּן דָּעַר אַלְטָעָר הַיִּם, נַאֲזָן סַאֲוּעָטָנְפָּאָרָה בַּאֲדָד? ווֹעֶר הַאָט נִיט גַּעֲהָאָט קִין בַּאֲגַעְגָּנִישׁ אַדְעָר אַיְבָּעָרְלָעָבָּנוֹגָן? יַעֲדָעָר פֿוֹן אַנוֹדוֹ לִידְט, אַבְּעָר קִין טְרָאָגָעָדִיעָ אַדְרָף מַעַן דָּעַרְפָּוֹן נִיט מַאֲכָן. דָּו, אַסְּתָּר, לִיְדָסְט מַחְמָת דָּו הַאָסָט אַזְּן אַיְבָּרְפָּלוֹס פֿוֹן עַנְגָּרְגִּיעָ, דָּס לַעֲבָן הַאָט דִּיךְ נִיט גַּעֲקְרִיוֹדָעָט, נַאֲזָר דִּיר צְוֹפִיל גַּעֲגָבָן, אַזְּן דִּיר אַיְן עַס שְׁוֹעוֹר צַו דָּעַרְטָרָאָגָן. דָּס אַזְּן דִּין קְרָאָקִיָּת אַזְּן מַאֲכָסָט אַוְיכְּ אַדְרָיבָּר שְׁוֹעוֹר דִּי מעַנְטָשָׁן ווֹאָס קְוֻמָּן מִיט דִּיר אַיְן קְאַנְטָאָקָט. דָּו גַּרְיְבָלָסְט זַיך תְּמִידָה, טְרָאָכָסָט צְוֹפִיל פֿוֹן זַיך אַזְּן פֿוֹן דִּין לַעֲבָן. ווֹעֶן דָּו ווֹעֶסֶט עַס נִיט בעַמְעָן אַזְּן עַרְגָּסָט, ווֹעֶסֶט קְעַנְעָן לַעֲבָן אַזְּן אַזְּיךְ לַאֲזָן דִּינְעָן מִיטַּמְעַנְטָשָׁן צְפָרִידָן. אַיצְט, נַאֲזָד דָּעַר מַלְחָמָה, ווֹעֶן אַזְּן ווֹעֶלְט אַזְּן אַפְּגָעָגָעָן אַזְּן בְּלָוָת, זִיצְט אַזְּן טְרָאָכָסָט פֿוֹן זַיך אַזְּן דִּינְעָן לִידְזָן נִיְּין, אַסְּתָּר, דָּס אַזְּן נִיט רִיכְטִיק, מַעַנְטָשָׁן זְוָאָלָגָרָן זַיך אַזְּיךְ אַלְעָעָז ווֹעֶגָּן, הַיְמַלְאָאָזָע קִינְדָּעָרְלָעָד הַאָבָן נִיט ווֹאוֹ וַיְיַעַרְעַע קְעַפְּלָעָעָד צַו לִיגָּן, וַיְיַעַרְעַע לְעַטְעַרְעַע הַאָבָן דִּי הַיִּתְעַרְעַע לְעַדְעַס אַזְּן דִּי גַּאֲזָקָאָמָעָרָן פָּאָרְבָּרָעָנָט, אַונְדוֹזָעָר אַיְדִּישׁ פָּאָלָק הַאָט נִיט קִין הַיִּם, אַזְּן עַרְגָּעָץ לְאָזָט מַעַן זַיךְ נִיט אַדְרִיָּן, פֿוֹן קִינְדָּעָרְשָׁע קְעַרְפָּעָרְלָעָד הַאָט מַעַן גַּעַמְאָכָט זַיְהָ, אַונְדוֹזָעָר אַיְדִּישָׁעָר צַעָּר אַזְּן שְׁרָעְקָלָעָד אַזְּן דָּו טְרָאָכָסָט בְּלָוָיָּן פֿוֹן זַיךְ, אַזְּן דִּיר אַזְּן אַוְמָעָטָק, אַזְּן ווֹעֶמְעָן אַזְּן דָּעַן פְּרִיאָיָה, קִינְדָּז? דָּו הַאָסָט אַזְּן הַיִּם, בִּיזְט גַּעֲוָונָט אַזְּן שְׁטָאָרָק, ווֹאָס נַאֲזָד ווֹיְסְטָוָן? אַסְּתָּר הַאָט גַּעַשׂוֹגָן. זַיךְ גַּעַשְׁמָט צַו זַאנְגָּן, אַזְּן דָּס ווֹאָס זַיךְ הַאָט תְּמִיד גַּעַוּאָלָט הַאָבָן, הַאָט זַי קִינְמָאָל נִיט גַּעַחָטָט.

בָּאָרִיס הַאָט זַי גַּעַפְּרָעָגֶט פָּאָרוֹאָס זַי שְׁוֹוִיגָּט. אַסְּתָּר הַאָט גַּעַעַנְטָרָה פָּעָרְט בָּאָרִיסָה, אַזְּן זַי הַאָט אַיְם פָּאָרְשָׁתָאָגָעָן אַזְּן ווֹעֶט פָּרוֹבִירָן אַיְם פָּאָגָן. "דִּי בַּעַטְעַז זַאְר וּאֱלָט פָּאָר אִיר גַּעֲוֹעַן—הַאָט אַסְּתָּר צְוֹגָעָבָן—צַו פָּאָרָן צַו אִיר טָאָכְטָעָר".

בָּאָרִיס הַאָלָט אַסְּתָּרְסָה אַנְטָה אַזְּן זַיְגָּעָר אַזְּן זַאְגָּט צַו אִיר: "דָּו

זעטן. אסתה, אפלו אצינד טראכטן ווידער פון זיך, האסט שווין א פלאן פארן צו דער טאכטער, ניין, טיעערע, פון דיר ווועט קיין אנדער גיט ווערדן. דו בייזט בטבע א גרויסער עגאיסט. דיין איד קען דיך אליאן אומבריניגען. דו ווילסט גיין, דו ווילסט פארן, דו ווילסט... און וואס עס ווילן דינגע מיט בענטשן האסט אמאָל געטראקט? אויב זו האסט אמאָל גענאמט, וווען דו האסט באשלאָסן צו בײַבן מיט דינגע קינדרער, איז עס איד געווען דו. אין גאטעס ווילן, וואו נעם מען אווי פיל כה פארן דזויין גרויסן איד.

אסתה, איד בין מיד. מײַן קאָפ איז איצט פֿאָרנוּמען מיט די ווועטלט פראָבלעמען. איד טראכט ניט פון זיך. מײַן איד איז מיר נמאָס געווארן, אויב ער קאָן ניט ברײַנונגען די נזונן וואס די ווועטלט פֿאָדערט פון מיר. איד בין שולדיק מײַן לעבען צו דער ווועלט, ניט צו זיך, דעריבער, אסתה, געד דענוק מינגע וווערטער: דו גויסט אצינד דעם לְעִצָּמָן וועג, דו בייזט מער ניט קיין קינד, דו האסט שווין איניקלעַד און קיינער קאָן דיך ניט פֿרָוּן פֿאָרָן האנט: גוי אויף דינגע אַיגענע פֿיס אָן געדענוק מינגע וווערטער . . . אסתה האט גאנט גאנט גענטפערט. זי האט באָטראקט יעד קְלִינִיקִיט ביי באָריסן איז צימער, געהט אַ געפֿיל אָז אַז דאס לְעִצָּמָן מאָל, באָטראקט זי יעדז זאָר אָז וויל עס געדענוקען, זאָפֶט זי אָז זיך אַרְיִין יעַד קְלִינִיקִיט. דאס צימער איז איד אַרגנָּעָר ציט געווען אַיגָּן אָז זיב. באָרים ווועקט אַיר אויף פון אַירע געדענוקען—מִרְן גַּיְן—זאגט ער צערטְלָעַן, זי שאָקלט מיטן קאָפ — יא, מִרְן גַּיְן.

באָרים האט אַסְתָּרִין אַיר מאָנטָל אַנגָעָטָן, זי צו זיך צוגעדריקט, איד אַ האָרְצִיקָן קוש געהבען אָז בִּידְעַ האָבָן פֿאָרְלָאָטָן דאס צימער. אָז דודויסן האט זיך אַ לְּיכְטִיקָע שִׁינְגָּע נאָכָט באָגָעָנט. בִּידְעַ האָבָן זיך פֿאָר די הענט געהאָלָטָן. באָרים פֿירְט אַסְתָּרִין אַרְיִיבָּעָר די גָּאָס. זיך גַּיְיָן עַז אַרְיִין אָז זיינָר באָלְבָּטָן רֻעְשָׂאָרָאָן אָז באָשְׁטָלָען לְיִיכְטָע מאָלִים. זי קוקט אויף זיך קְרָעָפְטִיק גַּעֲשְׁטָאָלָט. אַיר דוכְט זיך אָז ער אָז דער אַינְצִיקָעָר מענטש אָז אַיר לעבען וואָס האט גערעדט אֹוי צו אַיר, וויל ער האט זיך ערלְעַד זיב. אָז זיך אַים?

אַסְתָּרִין האט זיך צעשמייכְלָט אָז געהבען אָז זאגָּן—באָרים, גְּלוּבָּסְטוּ אָז אַצִּינָד טְרָאָכְט אַיד פון דיר, ניט פון מיר? אָז פון הִינְמָט אָז וועל אַיד פֿאָרט פֿרְוּבִּין ווּרְדָּן בעסְעָר, דו ווועטלט ווען באָרים. בִּידְעַ האָבָן דעם אָוָונָט גוֹט פֿאָרְבָּרָאָכְט אָז ווען באָרים האט אַסְתָּרִין צו אַיר הַיִּם, האט ער אַיר גַּעְזָּגָט: "אַסְתָּרִין, דֵי קְוּמְעַנְדִּיקָע וואָאָד

פארלאו איך ניו-יארך. איך פאר ארויס איבערן לאנד, מען שיקט מיך פון מיין ארגאניזאציע. מען איך וועל זיין צוריך, וויס איך ניט, און שריבין וועל איך אויך ניט, אבער מארגן זאלסטו מיך דופן, איך וועל אויף דיר וארטן. עס איז זיינער מעגלעד איז איך וועל אויך פארן קיין איי-ראפע.

אסתה איז געווען פארוואונדערט פארוואוס איך ארט ניט, זי גיט ניט קיין צאפא. זאל ער פארן געונט, און זי אנט אים מיטן גאנצן הארצן: "פאר געוזנט, באריס, געדענק מיך צום גוטן, וויל דיך געדענק איך מיט אלע מיינע חושים. דו בייזט געווען גוט צו מיד, גוט און גראיס, זי געבענטשט.

.14.

די מלחה איז געווען פארענדיקט. אין א סך היימען זיינען די וואונדן געווען אפערענס, זיינען אויך געווען פרידלעכע היימען וואס האבן ויעירע קיבּן דער צוריינגעראגן גאנצע איז זיינען מיט זיעירע יונגע בחות צויק אירינע געפאלן אינט שטודט פון ליעבן. געווען גענג אינוואלידן וואס האבן שוין צו גארנט געטיגט און זיינען געלבלין אין שפיטאלן און ביי זיעירע נאָז ענטסטע איז געווען א מין אפקומעניש זי גיין באוכן, וויל דער דזוקער באזוק האט צעשטערט זיעיר לעבן אויף וואָן.

אבער דער קאַשמאָר פון מלחה איז פאראייבער און עס האט זיך אַנגעהויבּן די הילפס-אַרבּעט פאר די מלחה געלטען. זוער האט זיך געקענט פארניכטן אַז מיליאָן אידן. אַחוץ אלע זיינען איז זאמעריקע געווען מיט דער מינונג, אפשר האבן זיך די מיניקע געראָז טערען?

ניין, נאָז דער וויסטער מלחה איז ערשת געווארן וויסט אויף דער נשמה. ידיעות פון דער ואַרישעווער געטאָ, פארניכטונג פון די לאָגערן. טרעבליבּקע איז זיך לאַגענדע געווארן אויף די לייפּן. שפערעטער זיינען געקומען נאָז ידיעות, וועלכּע האבן דערשייטערט און אויפגע-בראכט. איז עס מעגלעך זיך ואָרפן ווי קרויט מענטשן איז "bab-yi-är". היסן יונגע און עלהטערע זיך ענטבלילין באָקעט אום איבערצולאָן פאר די רוייבּער די מלבּושים און זי זאָלן זיך ואָרפן איז "bab-yi-är...". נאָכְ

ריכטן ווינען אונגעקומען או אידן ווינען געגאנגען מיט אויפגעהויבגען קעפּ עיל-קדוש-השם. ווער קען דען איבערגעבן דעם צער און צארן וואס אונדוועַ רעד קדושים האבן יגען מינוטן איבערגעלאבעט? בי אונדו איזעס א פארא- שטעלונגס קראפט. ווילל די דזוייקע מענטשן וואס ווינען ווי דורך א נס לעבנוגעבלבן, קענען קרים געדענקן ווי אוזי זיין ווינען געלבלבן לעבן, כדי צו דערצ'ילן די איבערגענטשלאבעט ל'ידן וואס אונדוועַ רעד ליבטען האבן פאר זיינער טויט איבערגעלאבעט.

ידעות האבן אונגעתובן אונקומוּן קיין אמעריקע: עס איז פון יעדער משפחה געלבלבן א זכר, און אויך פון אסת'ר'ס משפחה איז געלבלבן א זכר. איר שוועסטער'ס א זון וועלכער איז געווען איז דער רויטער ארמיי, האט געשרבין צו זיין מומען, או אַלְעָ פון דער פָּאַמִּילֵיָה ווינען איזן "באַבִּיאָר" אומגעקומוּן, אויסגערטענט ביה די געמען און צוגעשרהַבָּן: "מוֹמוּעַ, טִיְּעָרָעַ, אַמְּאָלָה הָאָטָה מַעַן גַּעֲבַעַטָּן הַילָּחָה, אַצְּנִינָה דְּאָסְטָוּ שְׁוִין נִיט וּעֲמַעַן צוֹ הַעֲלָפָן. אַיךְ דָּאָרָףּ נִיט קִין הַילָּחָה. אַיךְ האָבָּדָר בְּלוּוּזָה גַּעֲוָאָלָטָה, אוּרָףּ דִּין פְּאַדְּאָנוֹגּ דָּאָנוֹ וּוִיסָּן, אוֹ דָּעָר גָּדוֹן הַטְּלָעָר הָאָטָה דָּעְרוֹגִיָּבָּט זִין צִיל אָנוֹ אוּסְגַּעַשְׁאָכָּטָן אָנוֹ פָּאַרְנִיכְטָעָט טְוִוְוְטָעָר אַידָּן אָנוֹ צְוִוִּישָׁן יָעַנְךָ טְוִוְוְטָעָר גַּעֲפִינְט זִיךְ מִין אַלְטָעָמָה מַוְתָּעָר, דִּין שְׂוּוּסְטָעָר, אוּרָףּ דָּעָר פָּעָר, דִּין מוֹמוּעַ, יִיעָרָעַ קִינְדָּעָר. אַיךְ בֵּין גַּעֲבַלְבָּין לְעָבָן, גַּעֲוָוָן בֵּין אַיךְ אָנוֹ אֶלְעָ פִּיעָרָן, אַבָּעָר גַּעֲבַלְבָּין גָּאנָץ. מִין פָּרוּוי אָנוֹ מִיְּנָעַן קִינְדָּעָר ווּוִינְעַן גַּאטָּ צוֹ דָּאָקָעָן גַּעֲבַלְבָּין לְעָבָן. אַיךְ פָּאַרְנָעָם אַ פִּינְעָם פָּאַסְטָן בֵּין דָּעָר רְעִינְרָונְגָן. דִּין הַילָּחָה דָּאָרָףּ אַיךְ נִיט. אוּבָּדָז וּוּלְסָטָה הַעֲלָפָן, הַעֲלָףּ דָּעָם כהה".

ביה די דזוייקע שורות האט אסת'ר ביטער געווינט. דאס איז געווען איר עלאטסטער שוועסטער'ס זון און איצט איז געלבלבן בְּלוּוּזָה אַ זְכָר פָּון אַרְטְּשָׁטָגָם. קִינְנָעָר הָאָטָה זִי נִיט גַּעֲטְרִיסְטָה, ווּילְלָזְעָר זָאָל זִי גַּעֲוָוָן טְרִיסְטָן? מִמּוֹ זִיךְ אֶלְיָהָן גַּעֲמָעָן אַין דִּין הענטן....

אוֹן זְוָעָן לְיִיבָּלָה, אַסְתָּר'ס מָאָן, אַיז גַּעֲקָוּמָעָן אַהֲיָם אָנוֹ אַסְתָּרָהָט אַים דָּעָם בְּרוּיו גַּעֲנָעָבָן לְיִיעָנָעָן, הָאָטָה לְיִיבָּלָה מִיטָּצָר אַין זִין שְׁטִימָעָ גַּעֲטְרִיסְטָה זִין וּוִיבָּה, אַיז מִיטָּטָרָעָן אַיז נָאָךְ קִינְנָעָר נִיט גַּעֲוָאָרָן גַּעֲהָאָלָפָן, מִמּוֹזָמְשָׁתְּדִיקָה עֲפָעָס טָאָן פָּאָר דִּין וּוָאָסָן גַּוְוִיטִיקָן זִיךְ אַין אַונְדוּעָר הַילָּחָה — אַסְתָּרָה, אַצְּנִינָה קָאנָסָטוּ עֲפָעָס טָאָן, אַונְדוּעָרָעָ קִינְדָּעָר ווּוִינְעַן אוּרָףּ אַ באַשְׁטָאנְדָה. טְרָאָכָט פָּון דִּין קִינְדָּעָרָעָ וּוָאָסָן האָבָּן נִיט קִין הַיִּם. הַעֲלָףּ אַין גַּאטָּ וּוּטָה אַונְדוֹן הַעֲלָפָן.

מייט פארטראקטע אויגן האט אסתה געקוקט אויף איר מאן. איז דאום ליביל? זי קען זיך ניט גלויין אירען אויזערן או זי האט ערשות געהרט אזעלכע קלוגע הארכיקע ווערטער. פארואס האט זי מיט אים קינמאָל ניט גערעדט? אבער, עס איז נאך אלץ ניט שפער. זי וועט נאך גוטמאָן וואס זי וואָלט געקאנט אוזי לייכט פאלדִין. און מיט געטראישאָפט איז איר שטיי מע געוויגט צומ מאן: "לייבַּך, דו בייזט גערעכט, דו בייזט מיר תמייד געווען מער זוי א מאן, דו בייזט מײַן מאָמע, מײַן טאטע איז אַפְּלַיְוּ געטראיעֵר פֿוֹן אונדזערעֵר קינדרער. איך וועל דיר פֿאָגן. איך וועל צוּרִיךְ ווערין זוי איך בין געווען אַמָּאָל. מעָר פֿוֹן זיך וועל איך ניט מַזְאָכָּטן. עס איז דא גענוג וואָס צוּ טָאגַן. דו וועט זען מײַן מאן.

לייבַּך האט געשמייכֶּלט וואָס אסתה האט אים פֿאָרט דערפֿילַט. מען מוֹן האָבָּן אויסטדייעֵר. און, איז זיך אַמְּתַחְ לִיבַּעַד, איז דעריבער דא געדולד צוּ וואָרטן, און לייבַּך פֿילַט אַז ער האט זיך דערוואָרט. און אַסְתָּרְין קען לייבַּך. ער וויסט אַז מיט מוסר וועט ער זי ניט וועקן און בריגנונג צוּ זיך, אבער מיט זיין שוּוִיגֵן, האט ער זי אַ געבראָקט אויף איר באַשְׁטָאנְד.

דעָם אַוּונַט האָבָּן מאָן אַז זיך גערעדט פֿאָרטוּיְיךָעַד אַז מיט טרעָדַן באָדוּערט וואָס איר פֿאָמְּלִיכְעַד אַזוי טַרְאָגִיש אָומְגָעָקָומָעַן. איז פֿאָרוֹוָס, לייבַּך, קומט עס מיר? בִּין איך דעָן געווען בעסער פֿוֹן מײַן שוּוּעָסְטָעָר?

—קִינְדַּה, מיר דאָרְפַּן נַעֲמָעַן דַּי וּלְעַטַּן זיך פֿירְט זיך אַז דאָרְפַּן הַלְּפָנָן דַּי וואָס נַוְּיְטִיכְוּן זיך. נַעַם זיך צוּ דערדָאַזְיְיךָעַר אָרְבָּעַט אַז דָּרְמִיט אָפְּשָׁר וועלְן מיר דַי אַלְעַצְרָתָן גַּתְּהָאָרְבָּגָן.

קיינער איז צו זיך דעָם אַוּונַט נַיט גַּעֲקוּמָעַן אַז אַזיך אַז דער טַעַט־לַעֲפָאָן גַּעֲווּעַן רַזְאִיךְ.

שְׂטִילַה האט אסתה געמאָכָּט טַיִּ. דָא הוֹוּשָׁעַט נַיט דָעַר סַאמְאָוָאָר, אַז ווּפְּיִלְּ יָאָר אַז שְׂוִינוּ דָא אַז דעָם יַעֲנָעַר צִיִּטְ פֿוֹן אַז אַז פֿאָרגָאָנְגָעָנְהִיאִיט?

ביידע זיצַן זיך בִּים טַיִּשְׁ, טַרְינְקָעַן שְׂטִילַה זַיִּעַר טַיִּ אַז נאך שְׂטִילְעַד האט זיך אסתה פֿוֹן אַז זיך פְּלָאָץ אוּמְגָעָשְׁטָעַלְטַ, אַרְיְינְגָעַלְאָפָּן אַז שְׂלָאָפָּן צִימָעַר מִיט שְׂלָוְצָעַן אַז שְׂלָיְן יַאֲמָעַר אַיְנְגָעַשְׁלָאָפָּן.

עס זייןען פֿאָרָאָן מענטשן אויף וועמען די צייט לאזט ניט איבער
קיין שום שטעהפּ, זיי זייןען ווי פֿינְגְּלַעַךְ וואס פֿלייעַן אונטער די וואַקְנָס
אוֹן קוֹקוֹן אַרְגְּוַנְטָעַר אַיִתְּ דַּעַר עַד.

אַסְתָּר האָט אַבְּעַר גַּעֲלַעַט צוֹויִי וּוּלְטַ מְלָחָמֹת. זיי האָט אַין דַּעַר
צִיִּיט פֿילְ גַּעֲלִיטַן, גַּעֲבַעַקְטַּ נַאֲךְ אַיְתַּ קִינְדָּעַר, זיי קוּם דַּעֲלַעַט צוֹ
עוֹן. דַּעֲמָלַט האָט זיי זיךְ אַפְּגַעַגְעַבְן דַּעַם רַוִּיטַן קְרִיַּין, גַּעֲבַעַן אַיְר בְּלוֹט.
אַלְצֵי האָט זיי גַּעַטְאָן אַוְיטַאמְאַטְישׁ, די צִיִּיט האָט עַס פֿוֹן אַיְר גַּעֲפַדְעַט.
אַזְוִי שְׁבוּלַ אַבְּעַר ווי די מְלָחָמָה אַיְן גַּעַוְעַן צוֹם סֻפִּי, אַיְר לְעַבְּן האָט
זיךְ צְרוּיקְ אַיְנְגַעַעַדְנָט, אַיְר פֿאַמְּיַלְעַ אַיְן גַּעֲלַבְּין גַּאנְזַן—הָאָט זיי וויִי
דַּעַר די אַיְנְזָאַמְקִיטַ פֿאַרְצָקְמַן. גַּעַוְעַן מְנוּטוֹן וּוּן דַּאֲסַ לְעַבְּן האָט בְּיַי אַיְר
קיִין שֻׂם וּוּרְטַ נִיט גַּעַהְאָט. זיי האָט גַּעֲלִיעַנְטַ אַסְטַר אַיְר
אַיְר פֿאַרְבְּשַׁיְבַּן לְעַבְּעַדְיקַ אַיְן וּכְרוֹן די צוֹויִי גַּרְוִיסַע וּוּרְקַ פֿוֹן די בָּאַרְמְטַע
קְלָאַסְיַקְעַר גַּסְטַאַוְ פֿלְאַבְּעַלְסַ "מְאַדָּם בָּאוּעָרִי" אַיְן גַּרְאַט לְעַזְאַטְאַסְיַסְטַאַס
אַנְגָּא קָאַרְעַנְגָּא. אַיְן בִּידַע רַאַמְאַגְעַן האָט אַסְטַר זיךְ דַּעֲרַקְעַנְטַ אַיְן אַיְנָ
מַאֲלַ גַּעַוְאַלְטַ נְאַכְטָאָן בִּידַע, אַבְּעַר נִיט מִיט דַּעַם וּלְבָנְטַוִּיט.

אַסְתָּר האָט לִיב גַּעַהְאָט דַּאֲסַ וּוּאַסְעַר. אַיְן אַיְרַע פֿרְיעַ שְׁטוּנְדוֹן פֿלְעַגְט
זַי קְוּמַעַן צוֹם יִם אַיְן קְוּנִי-אַיְלְעַנְדַּ שְׁוּמַעַן אַוְן טְרַאַכְטַן אַוְ דַּעַר בָּעַסְטַעַר
אוֹן גַּרְיְגַסְטַעַר טַוִּיט אַיְן זְוִאַסְעַר ...

אוֹן אַיְנְמָאָה, לְיִגְדִּיק אַוְיִפְּן יִמְ-פְּלַאַךְ, קוּקְנְדִּיק אַיְן בְּלוּיַּעַן, זְנוּקִין
הַיִּמְלָ, הַאַלְטַנְדִּיק זיךְ שְׁטִיףַ אַוְיִפְּן דַּוְקָה, האָט זיךְ פֿאַרְלְוִירַן דַּעַם קָאַנְטָרָאָל
אוֹן פֿאַמְעַלְעַדְעַר גַּעַנוּמַעַן וּזְנוּקַעַן אַיְן טִיפְּן יִם. אַ שְׁמַיְיכְלַ האָט זיךְ בָּאַוִּוִּין
אוֹיף אַיְרַע לִיפְּן, דַּעַר לְעַצְטַעַר שְׁמִיכְבַּ. זַי אַיְן גַּעַוְעַן זְבַעַר אַוְ דַּאֲסַ אַיְן
דַּעַר טַוִּיט אַוְן עַס אַיְן גַּעַטְלַעַט אַזְוִי צַוְּ שְׁמַאְבָּרָן.

אוֹפְּגַעַכְאָפְּטַ האָט זיךְ זְוִויִי שְׁטַאַרְקַעְ מְעַנְעַרְ האָבָן זיךְ גַּעַטְרִיסְלַטְ כְּדַי דַּאֲסַ
זְנוּן גַּעַשְׁטַאַגְעַן אַוְן זְוִויִי שְׁטַאַרְקַעְ מְעַנְעַרְ האָבָן זיךְ גַּעַטְרִיסְלַטְ כְּדַי דַּאֲסַ
זְאַסְעַר זְאַפְּ פֿוֹן אַיְרַע אַרוֹיַּס. נַאֲךְ דַּעַם האָט זיךְ אַסְתָּר גַּעַפְוְנַעַן אַיְן שְׁפִיטַאָל.
מַעַן האָט גַּעַלְאָזֶט ווּוִיְן אַיְרַע מַעַן אַיְן די קִינְדָּעַר. זַי זְיַיְנַע גַּעַקְוּמַעַן צַעַ
לְוִיְּפַן, אַיְרַע אַוְיסְגַּעַפְרַעַגְטַ וּזְאוֹויִי עַס אַיְן גַּעַשְׁעַן. קִינְעַם אַיְן נִיט אַיְנְגַעַ
פְּאַגְּן צַוְּ טְרַאַכְטַן אַוְ אַסְתָּרַעְן אַיְן נְמַסְטַ גַּעַוְאַזְן דַּאֲסַ לְעַבְּן. אַלְעַ האָבָן
אוֹיבְּנִי-אוֹיף גַּעַוְעַן אַיְרַע גַּלְאַקְ, זַי אַלְיִין האָט עַס אַיְיךְ גַּעַוְעַן אַוְ גַּעַטְרַאַכְטַ
אַזְוִי אַיְן קְדָאנְק אַוְן קִינְעַר וּוִיְיט נִיט אַזְוִי אַיְרַע לִיְּדַעְן פֿאַרְצַוְקַן וִי. אַיְרַע

בענשאפטן זייןען געווען טיפער ווי דער ים. איזו ביין זאנען לײידן? ווען
די קינדער זייןען געווען קליין, האבן ווי זי באדרפט. איצט זייןען זי
פארנווען מיט זיערעד איגענע פראָבעמען. דער אינציקער וואס האט
זוי אופריכטיך געדאָרט, איזו געווען דער מאן אירער לייבך.

לייבך איז פון אַסְטֶרְסָס בעט ניט אַפְּגָעָטָטָן, און ווען זי איז שווין
געלעגן איז איר איגענער בעט און אַגְּהָוִבָּן קומען צו די כחות, האט
זוי לייבך געפֿרָעָגָט: "אַסְטֶרְסָס פָּאָר וּוֹאָס בִּזְוָטוֹ אָזְוֵי פָּאָרְטִּיפְּט אַזְוֵי אַלְיָוִן?
זַעַט נִיט דִּין מֵאָן, דִּי קִינְדָּעָר?"

אַסְטֶרְסָס אַים גַּעֲדָרִיקָט די האט און געזאגט: — "לייבך, מיר איז
אָזְוֵי אַומְעָטִיקָי!"

שְׁמִיכְלֶת לייבך און זאגט: "גַּאֲרָא אַומְעָטִיקָ? פָּאָרוֹאָס אַיז מִיר נִיט
אַומְעָטִיקָ? אָפְּשָׁר דִּינְגָּעָן פָּאָר דִּיר קְלָעָמָרָ? נָאָדָר אַומְעָטִיקָ? אָמְעָטִיקָ? אָמְעָטִיקָ?
הָאָט אַלְיָן אַוְּפָּרְטָה דִּער וּוּאָלָט אַיז אָזְוֵי אַומְעָטִיקָ! דָּעָרָעָז מִיךְ, אַסְטֶרְסָס דָּעָרָעָז
אָונְדוֹעָרָעָז קִינְדָּעָר." דָּאָס זַעַלְבָּעָה האָבָּן אַיר געזאגט די קִינְדָּעָר.

אַסְטֶרְסָס גַּעֲבָעָנָט נָאָך בָּארִיסָן. שְׁטוֹנָן לְאָנָּגָה האָט זי גַּעֲטָרָאָכָט
אוֹ עָר אַיז פְּלוֹצְקָוָג גַּעֲקוּמָעָן נָאָך אָזְוֵי פִּילְיאָרָן אַיז אָזְוֵי פָּאָרְשָׁוָאָונָדָן
גַּעֲוָאָרָן פָּוֹן אַיר לְעָבָּן אָוֹן זי גַּעֲלָאָזָט אָ בְּרָעָנְדִּיקָה. פָּאָרוֹאָס, פָּרָעָגָט זי
זַיְקָאָלִין, פָּאָרוֹאָס אַיז עָר גַּעֲקוּמָעָן אַיז אַיצְט אָזְוֵי שָׂוּעָרָ צו
לְעָבָּן...?

אַסְטֶרְסָס קָוָט אַוְּפָּן זַיְנָעָן אַיר שְׁוּעָגָעָרָן שִׁינְדָּל, פָּאָנִיעָ, טָאנִיעָ, אַיר
יְוָגָנָט חַבְּרָטָע מְרִים וּוֹאָס וּוֹאָינָט אַיז שִׁיקָּאָגָא—אַיז זַיְדָעָן גְּרִינְגָּן
אַסְטֶרְסָס וּוֹיְלָן וּוֹעָרָן אָזְוֵי פָּרָם וּוֹי אַיר פָּרוּמָע מְאָמָע אָזְוֵי גַּעֲוָעָן. קִין
שְׁוָם טָעָנוֹת צו קִינְגָּעָם נִיט האָבָּן, נָאָר פָּאָר אַלְיָן האָט אַיר מְאָמָע גַּעֲזָאָגָט:
"אַיך דִּיר גַּאֲטָמָה." אַיז פָּאָרוֹאָס נִיט גִּין מִין מְאָמָעָס וּוֹעָן
— מְאָמָע — האָבָּן אַירע לִיפְּנֵי שְׁטִיכָה גַּעֲמָרְמָלָט — מְאָמָע, העַד
מִיר.

בִּיטְעָרָע טְרָעָרָן האָט אַסְטֶרְסָס, זַי האָט אַיר מאָן מִיט די קִינְדָּעָר
דִּער אַיז אַירע אַיְנִיקָּלָעָר לְיִידְנָשָׁאָפְּטָלָעָן גַּעֲלִיבָּת. דִּער אַיְנִצְקָעָר פָּאָרִי
לְאָנָּג אַירע אַיז גַּעֲוָעָן בְּלִיבָּן בֵּי אַיר פָּאָמִילִיעָ, וּוֹעָרָן פָּרָם. אַסְטֶרְסָס
גַּעֲוָאָלָט נָאָכָּמָאָה גַּעֲבָּוָרָן וּוֹעָרָן אַיז קָאָנָעָן דָּעָן מִיט גַּאֲט וּוֹי מִיט אַ
לְבָעָדִיקָן מְעַנְּטָשָׁן...
גַּאֲט האָט לִיב דֻּעָם בְּלִתְשָׁוְבָּה—אַיך וּוֹעָלָ פְּרוֹאוֹוֹן — האָט אַסְטֶרְסָס
צַו זַיְקָאָלִין גַּעֲזָאָגָט.

געבענטשט זאלן זיין די טאג וווען אונדזערע פארלאנגען ווערן פאר-
שואונדן. די דאזיך טאג און פארלאנגען, זיינען געליכן צום שטילן פאר-
גיינדן זומער. אין די טאג וואקסן רויין איזיך קברימ. מיר דערמאןען זיך
אין אונדזערע לייבסטע און טיעדרסט וואס זיינען פון אונדו אועק. מיר
דעראפלין און אויפלייזונג אין אונדזערע גליידער. וואו זיינען אהינגעקומיין
אונדזערע ליידנשאפטן?

אסתר איי ענלאך געווען צום שפטען זומער. ביי איר אין הארצן
האט געליט אלדעם גוטע. זי האט געפילת זוי די הייסע, פארגייננדיקע
זונ ווארפין זוימען פון זואנדערליךע שיינע בלומען אין איר הארצן. זי
האט געפילת זוי נאך א שוערין, היסן זומער מאג. וווען דער שטודעט
בריגנט דונערן און בליצן, ריסט ארגנטער דעכער און עס ווערן איזיך
ארויסיגעריסן פארפויילטע בוימער. עס ווערן פארנויכטטע שיינע פלאגנץ,
אבער נאכן שטודעט בליכט איזיך רואיך. איזיך האט אסתה געפילת און גע-
בענטשט די טאג פון דר און פרידן.

אסתר האט גענומען אויפווכן פרויין וואס ליכין זוי זי האט אמאָל
געלייטן. זוית זוכן האט זוי ניט געדארפט. אבער איר זוילן זוי צו העלפֿן
אייז געווען שפטען. צו שפטע איז זוי צו זוי גוקומען. צעבראָכענע לעבונס
אויף שריט און טרייט. די מהמה האט איבערגעלאָזט טיפע זואנדן אין
דער מאמעיס הארצ. קיין גלייך האט אסתה אין ערצע ניט געפונען. דער
מענטש קאנ דאס פֿעַבּן ניט האמעוען און איזיך איזיך קאנ ער זיין אומצוי
פרידנקייט ניט צוימען. עס מו זומען א צייט אויף אלֶן.

אסתר האט זיך גענומען תאָן נויטיקע ארבעטן. און אמענטש לעבט
— אייז געווען איר ווערטל — טאָר ער ניט זוין און ווארטן אויפֿן טויט.
ער מוז זיין פראָדוקטיוו, און אויב זיין זוגנט איז געווען א דורכפֿאָ. מוז
ער פון זיין ערטער מאכּן א תכּית. אירע ריד האבן געפונען און אפקלאָנג
עס האבן זיך געפונען דא און דארט מענטשן וואס האבן אויף אסתה/
חשבון חזק געטראַבן. איר האט עס זויניק געארט. די טאג פון בענטשונג
זיינען איר טיער געווען. זיך ניט געלאנט גלייבן און ערשת מיט א פאר
יאָר צורייק האט זי געפיבערט. געברעטן. זיך געוויאָרפן מיט מענטשין, פאר-
שווועכט די הייליקע געזען און צויפֿל ניט זויניק שלעכטס באָגאנגען.
זיך ניט גערעכט מיטן מאָן און קינדרער. געווען פארנויכען מיט זיך אלֶין,

מייט איר אינזאמען ליעבן, און איצט? נאכאמאל, זאלן זיין געבענטשט די טאג.

מייט פריד האט זיך אסתה אויגענצעט ווי פון א טיפן שלאה. די אויגן אויסגעריבן און דערזען איר פובייקום. ניט געקוקט וואס אירע צוּרַ הערעערינס זיינען געווען אָ געמייש פון מיטליאַרִיקע, עַלְתְּעַרְעַ אָן גָּאָרְ אַלְטָעַ פרוייען, האט זיך געפֿילֶט אָ דערהויבונג צוּ רַיְדָן פָּאָרְ וַיִּ. זיך האט אויף זיינען זיך געkokט ווי אויף אירע שׂוועסטער, אויף איר מאמען און באבען. אלע זיינען זיך געווען פַּאֲרַלְטִיעַנְעַ, פַּאֲרַפִּינִיכְטַעַ נְשָׁמֹתַ. אַסְתָּרָסַ שְׁמִיכְכַּ, אַרְעַ האַרְצִיכְעַ וַיִּדְיַהְבֵּן זְהַבְּן וַיִּאוּגְּעַמְּוַנְּטַעַרְטַע אָן אַצְּינְדַּ האַט אַסְתָּרָסַ דְּרַשְׁתַּ דָּעַם טָעַם פָּוּן לְעַבְּן. זיך האט גַּעֲרַדְתַּ אַוְףְּ מִיטְנְגַּעַן פָּוּן אַרְגָּאַ נְיוֹאַצְּיָעַ, זיך גַּעֲקַלְעַטְרַטְמַטְ, פַּאֲרַגְּעַלְיִינְעַטְ, גַּעֲרַנְדַּעַטְמַטְ לְיַיְינְקִירְיִוְןְ. אַלְעַ גַּעַטְאַן מִיטְ גַּרְוִיסְעַרְ לְיִבְעַ.

יענע טאג זיינען פָּאָרְ אַרְעַ גַּעַוְאַלְ פָּוּן פריד. אַסְתָּרָסַ שְׁוִין גַּעַוְאַסְטַט אַלְעַ סְׁדוֹתַ פָּוּן לְעַבְּן. — נַאֲרִישְׁקִיטִי — האַט גַּעַזְאַגְטַּ קְהַלְתַּ. נַאֲרִישְׁ אָן נִשְׁטִיךְ אִיזְ דָּאַסְ יַגְעַנְיִישְׁ נַאֲדַעְטַם גַּלְיַן וְאַסְ מִירְ לְוִיפְּנַן נַאֲדַעְטַם, נַאֲדַעְטַם אַונְדְּזַעְרַעְ פָּאָרְ אַרְעַ וְאַסְ מִירְ לְעַבְּן. זיך פְּלַעַגְטַּ רַוִּיטְ וְוּרְעַן פָּאָרְ בְּשָׁוָהְ וְעַן זיך האַט וְיַדְ אַין אַרְעַ גַּעַדְאַנְקַעְן פַּאֲרַטְרוֹגְן צִיְּתַ וְעַן אַשְׁוִישְׁפִּילְעַרְ אַדְעַרְ אַרְבִּיבְעַר אִיזְ גַּעַוְעַן אַרְגָּאַטְ. נַיְן, יַעַנְעַ גַּעַטְרַעְ האַבְּן וְיַבְּאַלְיִידְיקְ. זיך פְּלַעַגְטַּ שְׁטִיןְ שְׁוֹנְדַּןְ לְאַנְגְּ אָן וְוָאַרְטַן אַיְפְּןְ זְוִינְטַ וְאַסְ פְּלַעַגְטַּ פַּאֲרַבְּיִי אַרְדְּוְכְּלִיְפְּןְ אָן זיך האַט אִין זיך גַּעַזְעַן אַזְאַ נַאֲרִישְׁ גַּלְיַן.

דָּאַסְ זיינען דְּעַמְּלַטְ גַּעַוְעַן אַרְעַ פַּאֲרַגְּעַנְיִינְסַ. נַאֲרִישְׁ אָן נִשְׁטִיךְ זיינען זיך אַצְּינְדַּ אַין אַרְעַ אוּגְּן. אַסְתָּרָסַ וְעַטְ אַזְ גַּלְיַקְ בְּאַשְׁטִימַטְ נִיטְ אִין דָּעַם וְאַסְ מִינְ אִיזְ אַלְיַיןְ גַּלְיִקְלַעְ. גַּלְיַקְ קָעַןְ מַעַן אַפְּלִיְוָן גַּעַפְּנִינְעַן וְעַן דָּאַסְ לְעַבְּןְ גַּיְתַּ זיך נִיטְ אִיןְ פַּעֲרוֹעַנְלַעְ. זְוָאַ זיינען גַּעַוְעַן אַרְעַ אוּגְּןְ? פַּאֲרַזְ וְאַסְ אִיזְ זיך אַלְעַ זְיַרְוַןְ גַּעַוְעַןְ בְּלִינְדַּ אָן נִיטְ גַּעַזְעַןְ דִּיְ לִיכְטַ וְאַסְ לִיכְטַ זְוָאַ אַצְּינְדַּ?

אויף אַרְעַ פַּאֲרַזְאַלְוְגַּעַןְ האַט זיך גַּעַפְּגַּעַוְוִיזְןְ וְיַיְ דָּעַרְ מַעֲנְטַשְׁ אִיזְ פַּאֲרַבְּלַעַנְדַּעַטְ אָן וְעַטְ נִיטְ דָּעַםְ רִיכְטִיקְןְ וְוּגְ. מִירְ וְוּרְעַןְ פַּאֲרַבְּרַטְ פָּוּן אַונְדְּזַעְרַעְ גַּעַרְיִישְׁ פַּאֲרַלְאַנְגַּעַןְ, אוּסְגַּעַטְרַאַכְטַעְ קְרִיוֹדְעַסְ. מִירְ דָּאַרְפְּן הַלְּפָןְ דִּיְ נַוְיְטְלִיְידְנַדְעַ, זיך דָּאַרְפְּןְ אַונְדְּזַעְרַעְ אַצְּינְדַּ...

אַסְתָּרָסַ האַט אַיצְטַ אַגְּרַ אַנְדְּעַרְשַׁ אַוְיסְגַּעַזְעַןְ. זְיַיְ גַּעַוְאַרְןְ רַוְאִיק אִין אַרְעַ בְּאַנְעַמְוְגַּעַןְ צְוָאַ מַעֲנְטַשְׁןְ, זְיכַעַרְ אִיןְ דָּעַםְ וְאַסְ זְיַיְ רַעְדַּטְ. זְיַי אִין

שווין מעד ניט געלאָפַן, ניט געפּלוֹגַן. אַסְתָּר האָט געזען די וועלט מיט אָפּעַנְגַּע אוֹיגַן אָחֵן געווֹאַלְטַט די דָּזּוֹיְקָעׁ זְעָאנְגַּן צָו אַנדְעַרְעַ בִּירְיַנְגְּעָן.

אָט אַזְּאָ אַסְתָּר זְעָעָן מִיר וְעָן זִיךְרִית זִיךְרַ צָו אַיר אַיִינְיקִילִיס בְּרִזְמְצָה. פֶּרוּם האָט זִיךְרִית גַּעֲפְּרִירִיט. טִיף אַין אַיר האָרְצָן זַיְנְעַן גַּעֲוָעָן נַאֲךְ גַּעֲנוֹגַן נִיט פָּאַרְהַיְלְטַעַן וּוְאַונְדָּן פָּוֹן אַיר פָּאַרְגְּאַגְּבָעָהִיט. די דָּזּוֹיְקָעׁ וּוְאַונְדָּן האָבָן אַיְן אַיר אַיְצַט דָּעַרְוָאַכְטַט צְוִילִיבַּ אַיר יְוָגָּוָט פְּרִינְדִּין מְרִים. וּוְעַלְכָּעַ זַיְהַט שְׂוִין 30 יָאָר נִיט גַּעֲוָעָן אַוְן אַיְצַט אַיְן זַיְהַט אַיר צָו גַּאַסְטַט.

אַסְתָּרְץַן אַיְן גַּעֲוָעָן מַאֲדָנָעַ מְרִיםִסְקָרְיוֹדָעַס. אַיְן דָּעַם שְׁפִיגָּלַה האָט אַסְתָּר אַיְצַט נִיט גַּעֲוָאַלְטַקְוָן, אַבָּעָרְמְרִים אַיְן גַּעֲוָעָן אַשְׁפִּיגָּלַה מִיטַּפְּלָעָקָן וּוְאָסַטְגַּן אַונְדָּן צָוַּה רִיקְאַלְץַן וּוְאָסַטְגַּן דִּי צִיְּתַה האָט אַונְדָּן גַּעֲגַּבָּן.

אַסְתָּר האָט מְרִיםִעַן גַּעֲוָאַלְטַט פָּאַרְהַאַלְטַן פָּאַר דָּעַם יְוָמִיטָבַּ וּוְאָסַטְגַּן גַּעֲפִיעַרְטַט צְוִילִיבַּן עַרְשְׁתָן אַיִינְיקַסְטַט. מְרִים, אַוְעַלְטְּלַעְכָּרְמַעְנְטָשַׁ, אַלְעַרְעָרְן נַאֲךְ פָּוֹן דָּעַרְאַלְטָעַר הַיְם, האָט אַסְתָּרְץַן לִיבְגַּעְהָאָט, זִיךְרַ דָּוְרְכַּי גַּעֲשְׁרִיבַּן מִיטַּ אַסְתָּרְץַן אַלְעַיְאָרְן, אַסְתָּרְטִיסְטְּ בְּרִיוֹ זַיְנְעַן מְרִימְעַן גַּעֲוָאַרְן טְשִׁיקְאָוָעַ, האָט זִיךְרַ אַפְּגָנְעִירִיסְטַט וּוְיָפָן אַקְיַיְטַט אַוְן אַיְן גַּעֲקְוָמָעַן זְעָן אַיר פְּרִינְדִּין.

יאָ, מְרִים זַעַט אַוְ אַסְתָּרְץַן אַיְן גּוֹטַן. זַיְהַט גַּעֲהָאָט דִּי מַעְגַּלְעַכְקִיטַט אַרְיִיסְצָעַבְּרִיְנְגַּעַן פָּוֹן זִיךְרַ דָּאָס גּוֹטַן, זַיְהַט מִיטַּ אַסְתָּרְץַן אַוְן וּוּיְוָיט אַיר אַזְּ וּזִיךְרַ אַיְן גַּעֲלָגְנְגַּעַן, וּוּיְיַיְלַקְיַיְנְדַּעְרַ אַיְן אַיר אַיְן וּוּגְ נִיטַּ גַּעֲשְׁטָמְגַּעַן. אַבָּעָרְנַעְמַן מִידַּ? זַעַטְמַיְן לְעַבְנַי אַלְעַבְנַי אַפְּגָעַפְּגַּנְצְטָרַט. די קִינְדָּעַרְחָבְּ אַיְן אַיְיַיְן אַיְפְּגָעַבְּרָאַכְטַט, וּוּיְיַיְלַקְיַיְנְדַּעְרַ מִיטַּ יְסָפְּן הַאָבְּ אַיר נִיטַּ גַּעֲקְוָנַט. אַיְצַטְמַיְן, נַאֲךְ אַזְּוִי פִּילְיַיְאָרְן, זִיךְרַ מִיטַּ אַיְם אַעֲנוֹפְּגָעַגְּאָנְגַּעַן. אַיְן דְּרוֹיְסַטְמַיְן הַאָבְּ אַיר מִיְּן לְעַבְנַי גַּעֲמָאַכְטַט גַּאַנְצַט, אַבָּעָרְנַעְמַן שְׁטוּבְאַיְן עַס נַאֲךְ עַרְגָּעַר צְעַבְּרָאַכְטַט. זִיךְרַ אַפְּגָעַוְאָוָיְנַט אַיְגְּנַעַרְפַּן צְוּיְיַטְמַיְן, אַיְן צָו וּוְאָסַטְגַּן מִיר אַזְּ לְעַבְנַי? דַּו פְּרִידְיִיקְסַטְמַיְן גַּאַנְצְקִיטַט, אַזְּ אַיְם אַיְגְּגָנְעַם וּוּנְיַקְעַלְעַ קָעַן מִעְן גַּעֲפִינְגַּן וּוּלְיַיקְעַדְמַיְן.

דַּו לְעַרְבָּסְטַט זִיךְרַ נִיטַּ צְעַגְיַן מִיטַּן מְאָן, זִיךְרַ האַלְטַן נְעַבְנַי פָּאַטְעַרְפַּן דִּי קִינְדָּעַרְחָבְּ. פָּאַרְוּאַס זְאַלְעַן מִיר פְּרִוְיַעַן מְוֹן קַעְמְפַן פָּאַרְגְּיַנְגְּטָרַן אַונְדְּזָעַרְעַ אַירְאָרְן אַזְּ לִיכְכַּט אַוְן אַזְּ? דִּי פְּרִוְיַעַן מְוֹן קַעְמְפַן פָּאַרְגְּיַנְגְּטָרַן, נִיטַּ אַונְגְּטָרְגָּבְּעַבְן זִיךְרַ דָּעַם שְׁקִינְאָלְ. מִיר אַיְן גַּעֲוָעָן אַשְׁאַנְדָּעַן צָו וּוּאַיְגְּנַעַן מִיטַּ מִיְּן מְאָן אַזְּ חַוְּפַן זְוָכְן גַּעֲלַשְׁאַפְּטַט. אַירְאָבְּ זְעָמַד זִיךְרַ גַּעֲשְׁעַמְטַט פָּאַרְמִינְעַ קִינְדָּעַרְחָבְּ. מִיְּן נִיטַּ אַזְּ קִינְדָּעַרְחָבְּ זְעָמַד זְעָמַד נִיטַּ אַזְּ וּוּיְיַסְטַט נִיטַּ. וּיְיַקְוָן מִיטַּ בְּטוּלְ אַזְּ רַחְמָנוֹת

אויף די עלטערן וואס ליעבען איז לא בעבן. אויף אונדזערע קינדרער שפיגלען זיך אפ אונדזערע צאנקערריין און זי קומען אפ פאר אונדזערע נארישן קיטין וואס מיר שעמען זיך איבערריין סאמע אין אנהייב. נאך איידער עס זייןגען געקומען די קינדרער. אלץ וויסן מיר אינטעליגענטן, איבעריאל זייןגען מיר געווען, אבער וואס האבן מיר אונדזערע קינדרער אויסגעלערבעט? איך שעם זיך אסתה פאר דיר, פאר מיר און פאר דער וועלט. אונדזער פרײַן איזו זיער גראיס. איזו זואושע איזו דיין לאגקי? דיר איזו געאגנונג גוט, האט דיר דער צופאל צו געששפילט. האסט אָ גוטן, שטיין מאָ. ער האט געליטן און געשוויגן, ביזטו ניעבען אים געליבן.
אסתר פרעגט מרימען שטייך: "פארוואס ביזטו צוריינגעקומען צו דיין מאָ?"

וואַ אָ בִּיס הָאָט מְרִימָעַן גַּעֲבָעַן אָסְתָּרִיס פֶּרְאָגָעַ. זַי אַיְזָ אָוִיפָּגָעַ שְׁפְּרוֹגָעַן פָּוֹן אִיר אָרטָן, אַ שְׁאָקָל גַּעֲבָעַן מֵיט אִירָעַ וְאָונְדָעָרְלָעָכָבָעַ שְׁיִינְעַ גְּרוּיָעַ הָאָרַ. די רְוִיסְיָעַ לְעָרָעָרָן הָאָט אַיְזָ אִיר דָּעָרָאָכָטָן. נאך אַצְּינָד אַיְזָ מְרִימָשְׁיַין. אַ שְׁטָאַלְצָעַ, מִיטְלָאַרְיקָעַ פְּרוּוִ. זַי קָעָן אָסְתָּרִין נֵיט פָאָרְשָׁטִין, וּוְילְיאַמְּרִיל אָסְתָּרִ האָט אִיר לְעָבָן גַּעֲלָבָט אָנדָעָרָשָׁן. מְרִימָהָאָט נֵיט גַּעֲקָעָנָט אַזְּוִי לְעָבָן. זַי רְעָדָט מִיט וּוּיְטָאָגָן. שְׁטִילְ דָּעָרְצִילְטָמָרִים פָּוֹן אִירָעַ לְיִידָּן,— גַּעֲדָעָנְקָסָטָו, אָסְתָּרִ, זַי יְוָטָף הָאָט מִיךְ גַּעֲלִיבָט? מֵיט אַפְּרִידִיקָן גַּלְיוּבָן זַיְינָעַן מִיר גַּעֲקָומָעַן קִיְּזָן אַמְּרָיְקָעַ. זַיְינָעַן כְּלָמְדָשְׁטָעַ לְיִבְעַ הָאָט מִיךְ רְזָאִינְרָט. וּזְעַן די קִינְדָּרָ זַיְינָעַן גַּעֲקָומָעַן, בֵּין אַיְדָן נאָך גַּעֲוָעָן יוֹנָגָן. אַיְדָן הָאָב גַּעֲדָאָרְפָּט אַוְיְגָעָבָן מִין אַמְּאָלָן. גַּעֲדָעָנְקָסָטָו מִין אַמְּאָלָן. אָסְתָּרִ? מִין מְאָזָן הָאָט עַס נֵיט גַּעֲוָאָלָט גַּעֲדָעָנְקָעָן. אַיְדָן הָאָב גַּעֲוָאָלָט בָּאָזָוָן אַלְעָקְצִיעָן אַמְּיִינְטָגָן, דָּס וּלְבָבָעָר. הָאָבָן מִיר זַיךְ גַּעֲבָיטָן. אַיְזָ צַו וּוָאָס דִּיר נַאֲכָל אַמְּאָל וּוְידָעָהָאָלָן די קָרִיגְעָרְיִיעָן. נַאֲרִישָׁעַ קָרִיגְעָרְיִיעָן, אַבָּעָר זַיְהָ אָבָן גַּעֲפִירְט צַו דָּעָר צַעֲשִׂידָנוֹגָן. די קִינְדָּרָ מִינְגָּעָה אַבָּעָר זַיְהָ אָבָן אַונְדָּז גַּעֲוָאָלָט זַעַן אוּפְּרָדָעָר עַלְטָעָר צְחָאָמָעָן, פְּרָעָגָטָו בָּאַשְׁיִידָן פָּאָרָן וּוָאָס אַיְדָן בֵּין גַּעֲקָומָעַן צְרוּיָקָן.

— אָסְתָּרִ, זַעַן דָּזָן וּוְאָלְסָט גַּעֲוָעָן אַונְגָּעָן גַּעֲוָעָן בֵּין מִינְגָּעָה קִינְדָּרְשָׁעָ חֲתוּנוֹתָה, זַיְהָ עַד פְּלָעָגָט קַוְּמָעָן זַיְהָ אַפְּרָעָמְדָעָר, דֻּעָמָאָלָט הָאָב אַיְדָן גַּעֲפִירְט אַזָּוּ מִיר זַיְינָעַן בִּיְדָעָ פְּרָעָמְדָעָ מְחוֹתָנוֹתִים. מִיר אַיְזָ אוּפְּרָדָעָן גַּעֲהָאָט, זַיְהָ עַלְנָד לְעָבָן. אַיְדָן הָאָב מִיט קִיְּזָן אַונְדָּרָן גַּעֲזָעְלָעָד נֵיט חֲתוּנוֹתָה עַד אַוְיךְ נֵיט. די קִינְדָּרָ זַיְינָעַן בָּאַשְׁטָאָטָן, אַיְנִיקְלָעָד זַיְינָעַן דָּאָ.

עד אַיְזָ קָרָאנְקָן, בֵּין אַיְדָן גַּעֲקָומָעַן. אַיְזָ דָּעָנְקָסָטָו אַזָּוּ דָּס אַיְזָ אַגְּלִיקָן

טרערן גיסן זיך פון מרימס אויגן. מרימס רעדט אצינד פון אירע קינגדער, פון דיאיניקלעך.—נין, ווי דז ווילסט, אסתה, מיד גיבן זיין זיעדר וויניק גליק, זעסטה, זיין פארשקלאפען מיך, דאס יא. ווען דז ועסט ווי מײַן טאכטער לאזט מיך ניט פארן קיין נויאָרָק. ווי, מאמע, וועסטו פארן אין דיינע יארן? צו מײַן טאכטער בין איך שווין גאר אַ זקנה. אַבער אַכטונג געבן אויף דיאיניקלעך — בין איך נאָך ניט אַזוי אַלט. קאָכו, באָקוּנו, וואָשָׁן רָאמְעָן — אויף דעם זאגט ניט קינגר פון מײַן משפה או איך בין אַלט. אַבער אַרוֹיספֿאָרָן, קומען שפֿעלעך אהַיִם, גִּיאַן צו אַ לְּעַקְצִיעַ אַדער אַ מיטינְג, וואָס באָמת גִּיט עַס מֵיר צו גַּזְוָונְט — זאגט דיאַטְעָרָה. מאַמע, דו גִּיסְט שְׂוִין זִידָעָר?

— אַיך דערקען דיר ניט אַסתה, סיידן דז שפֿילֶסְט דִּין רְאַלְעָזָוי גּוֹט, או מײַה דִּי צּוּקְקָנִית, גּוֹיְבָן דיר אָון בְּאוֹאָזְנָטְרָן דִּין. דעם אַמאַת, מײַן טִיעָרָע אַסתה, מעגְסָטו ווֹין אַלט 80 יָאָר, האָסְטו אַ פרִינְגִּט אַין לְעָבוֹן, בְּיוֹטו גּוֹלִיקְלָעָך. אַ מענטש מַוְּה האָבָּן מִיט ווּמְעָן צו רָעָדָן, מִיט ווּמְעָן צו גִּיאַן צוֹם טִיש. האָסְטו דאס, אַיז עַס גּוֹלִיק. אוּבָּנִיט, בענְקָסְטו נאָך דעם דִּין גָּאנְצָן לְעָבוֹן.

אַסתה האָט אַ שְׁמִיכָּל גַּעֲטָאָן, זיין האָט אַרוֹמְגַעְנוּמוּן מַרְיִמְעָן, זיין האָרְצִיך צּוֹגְעָדְרִיקְט צו זיך, אַיך אַ קּוֹשׁ גַּעֲבָעָן אַין אַירע קְרוֹיְזְדְּרוּעָע האָרְאָר אָון גַּעֲזָגְט, "מרִים, מִיר אַיז שְׁוֹעָר אַ בְּלִינְדָן צו ווּוִין זַיְשִׁין דִּי זָוּן פְּאַרְגִּיגִיט, דאס מוֹזָעָן זָוּן. דז מוֹזָעָן שְׁלוֹם מַאֲכָן מִיט דִּין גּוֹרְלָה. דִּין גּוֹרְלָה אַיז ווִי מִינְגָּר, אַטְמָשׁ בְּיִ מִיר וּזְעָסָה, שִׁינְטָט דאס לְעָבוֹן אַנְדְּעָרָשׁ, אַפְּשָׁר בְּעַסְעָר ווִי דִּינְגָּר, אַבער אַיך טְרָאָכְט שְׁוֹין מַעַר נִיט פָּוּן זַיְשׁ, אַין דעם אַיז דָא דְּעַרְקָעָנְטָנִישׁ. אַבער דז, מַרִּים, בְּיוֹט זִיעָר קְלוֹג צו גַּעֲפִינְגָּן דִּין ווּגָּג, אוּיסְצּוֹלְעָרְגָּעָן פִּילְּן אַדְעָר זָעָן אַבְּדָרָשׁ, דאס קָעָן מַעַן נִיט. לְאָז מִיך בְּעַסְעָר אַיבְּרָגִין צּוֹרִיק צו מײַן בִּיטָּע אָז דז וּזְעָסְט בְּלִיְּבָן נאָך אַ ווֹאָר אָון בְּיוֹאוֹיְגָעָן מײַן אַיְנִיקְסִיס בְּרַמְצָה."

מרימס ענטפֿער אַיז גַּעֲוָעָן — נין. אַיך אַיז גַּעֲוָעָן אַיבְּעָר דַּעַר טְבָע צו ווּן אַסְתָּרִין אַין דעם צּוֹשָׁטָאנְד. מרימס גּוֹיְבָּט נִיט אָין אַז אַיבְּרָבִיט.

ערשְׁט גַּעֲוָעָן אַזְוִי פְּרִי אַיז שְׁוֹין אַזְוִי פְּרוּם. דִּי צּוֹוִי ווּאָכָּן בְּיִ אַסְתָּרִין האָבָּן מַרְיִמְעָן שְׁאַקְרִיטָה. זיין האָט אַיך מִיט־געַנוּמוּן אַזְוִי מִיטְיִנְגָּעָן אָוֹן זִי גַּעֲהָרָת רִידְן. אַיז דאס דִּי אַסְתָּרִין, דִּי פְּלָגָמִי פִּיעַרְדִּיקְע בְּנוֹדָאָקְעָי אוּפְּט בָּאַרְקִיקָּאָן אַיז זִי גַּעֲגָגָעָן אָוֹן אִיצְטָן?

נִין, מרימס ווּט אַזְוִי קִינְמָאָל נִיט זַיְשׁ, אָוֹן כְּדִי נִיט צו פָּאַרְשָׁוּעָן

אסתה'ס געפֿילָן, ווילַ וּ בעסער פֿאָרֶן אַהֲרִים. אַסְתָּר הָאָט מְרִימָעָן פֿאָרֶן
שְׁטָאָנוּן, זֵי גַּעַלְאָוטִ גִּין אַיר וּוֹעֵג. בִּידְעַ וַיְנַעַן גַּעַבְּלִיבָן בֵּי וַיְיַעַרְעַ אַיְזָנִיגּוֹנְגָעָן: אַסְתָּר מִיטָּן טִיפְּן גַּלוּבָן אַין גָּאָטִיס וּוֹעֵגָן, אָן מְרִימָס, אַ בָּאָרֶן
פֿרִיאַתָּע, הָאָט אַפְּגַעַכְאָפְטָ דָעַם אַטְעָם.

אָן וּוֹעֵן אַסְתָּר מִיט אַיר זָן הָאָבָן מְרִימָעָן גַּעַבְּרָאָכְטָ צָום "דִּיְפָא" אָן
זֵי הָאָט וּדְקָמֵת וַיְיַעַרְעַנְטוּ, אָרְיַין אַין דָעַר בָּאָן זֵד גַּעַזְעָט אַוְףִ אַיר
פֿלְאָזָן, אַיְזָן נַאֲךְ אַיְחָד דָעַר פֿאָטְפֿאָרָמָעָ גַּעַשְׁטָאָנוּן אַסְתָּר מִיט אַיר זָן.
אַסְתָּר הָאָט אַוְיסְגָּעוּן מִיט אַיר זָן וּזֵי אַשְׁוּעַסְטָעָר מִיט אַ בָּרוֹדָעָר. אַוְףִ
אַסְתָּרִס פֿנִים הָאָט גַּעַרְוָתִ דִי שְׁבִינָה. מְרִימָס הָאָט אַ טִּיפְּן זִיפְּצָ גַּעַגְעָבָן אָן
מִיט פֿאָרְבָּאָרְגָּעָנְעָרָ קְנָהָ גַּעַטְרָאָכְטָ פָּוָן אַיר פֿרִיאַדָּן, אַבְּרָעָ צָוִי זִין אַזְוִי
וּיְיַעַרְעַ, מָוֹן מָעַן אַזְוִי גַּעַבְּרִירָן וּוֹעֵרָן.

עַס אַיְזָן נִיט אַמְתָה אָוּ אַסְתָּר הָאָט זֵד אַיְבָעָרְגָּעָרָכְיָ, אַלְצָ אַיְזָן אַיְזָן
אַיר גַּעַוְעָן. זֵי הָאָט בְּלִיְוָן גַּעַהְאָטִ דִי גַּעַלְעָנְגָהִיט אַרְוִיסְבְּרִינְגָעָן פָּוָן זֵד
דִי גַּעַפְּלָן אָוּן אַ צְוִיְּפָלָן אַיְזָן גַּעַקְמָעָן אַיְזָן מְרִימָס הָאָרָצָן. וּוֹעֵר וּוֹיסָ וּוֹיָ
פֿילְ פֿרוֹיְעָן וּוֹעֵרָן צְעַטְרָאָטָן וּוֹאָסָהָבָן דִי דָאַיְקָעָ גַּעַלְעָנְגָהִיט נִיט גַּעַד
קָעָנְטָ דָעַרְגִּיְיכָן?

פֿאָמְעָלָעָךְ רִירָט וּדְקָמָעָרָ צָוָג. גַּעַדְאָנְקָעָן קוּמוּן אַיְזָן מְרִימָס קָאָפָּן.
זֵי טְرָאָכְטָ אַיְבָעָר נַאֲכָמָאָל וּוֹאָס זֵי הָאָט מִיט אַסְתָּרִין גַּעַרְעָדָט. פֿאָרֶן דִי
צְוַיְּוִי וּוֹאָכָן וּוֹאָס זֵי הָאָט דָאָ פֿאָרְבָּאָכְטָ, פֿילְטָ וּדְקָמָרִים גִּיסְטִיךְ דָעָרָעָן
הָוִיְבָן, פֿרִישָׁעָר אָוּן קְרָעְפְּטִיקָעָר וּזֵד גַּעַלְעָנְגָהִיט אַוְעַקְעָגְפָּאָרָן.
אָפְשָׁר הָאָט זֵי גַּעַדְאָרָפְטָ בְּלִיְבָן צָוָדָעָר בְּרִמְצָוָה? אַשְׁטִימָעָן אַיְזָן אַיר הָאָט
גַּעַזְאָט—בְּנִיְוָן זֵי וְצָלָט אַסְתָּרִין מְקָנָא גַּעַוְעָן. זֵי אַיְזָן אַיר מְקָנָא גַּעַוְעָן
אַוְףִ אַיר לְעָבָן דִי גַּאנְצָעָ צְוַיְּוִי וּוֹאָכָן פְּשָׁוֹט אַוְףִ אַיר גַּעַמְיָט אָוּן גַּלוּבָן.
אָיִן בְּעָסָעָרָ פָּוָן וּוֹיְטָנָס אַיר וּוֹינְטָשָׁן גְּלִיקָן. אַסְתָּר אַיְזָן עַס וּוֹעֵרָן. קִיְיָן
שְׁלָעָכְטָס הָאָט זֵי צָוָקִינְעָם בְּנִיְתָן. זֵי פֿרְאוֹרָוֹתָ וּוֹעַקְן דָעַם פֿאָרְשָׁלָאָן
פָּעָנְעָם אָוּן טְרִיסְטָן דָעַם אַוְמָגְלִיקְלָעָכָן.

מְרִימָס פֿאָרְמָאָכְטָ אַירָעָ אַוְיָגָן. זֵי וּטָט אַיר אַרְעָם, פֿאָרְפִּינְיִקְטָ לְעָבָן.
דִי גַּעַדְאָנְקָעָן לְוִיְפָן אַזְוִי שְׁנָעֵל וּזֵד דָעַרְגָּעָרָ צָוָג. וּוֹיְדָעָרָ וּוֹעַט זֵי אַרְיִינְפְּאָלָן
אָיִן דָעַם גִּיהְנוּם. שִׁיקָּנָא אַיְזָן אַיר וְנִיט אַזְמָן הָאָרָצָן. נִשְׁתָּאָ קִיְיָן שָׁוָם אַיְנָה
הָאָט אַדְעָרָ פֿרִיאַדָּן. אַלְעָ גַּלְיָדָעָר וּוֹיְלָן רְוָאִיקִיתָן. נִיְיָתָ מְרִימָס וּזֵילַ נִיט אָזָן
דִי דָאַיְקָעָ רִיזְעָזָן וְאַל זֵד שְׁנוּעָלָ עַנְדִּיקָן, זֵי וּוֹיָלָ חַפּוּמָעָן.

מְרִימָס עַפְנָטָ אַירָעָ מִידָעָ אַוְיָגָן אָזָן עַס וּוֹעֵרָט אַיר לְכִטְטִיקָן. דָעַרְגָּעָר
לוֹיְפָט אִיצְטָ פֿאָרְבִּי דָעַם הָאָדָסָאָן רִיזְעָרָ. הַוִּיכָעָ, רִיזְעָקָעָ בְּעָרָגָ, אַשְׁיַנְגָעָר

זון אונטערגאנגע, אַ וואָנדערלעכע זון וואָס וויל ניט פֿאָרגײַן. געדיבטע
וואָאַלְקְּנָס לוֹיְפָּן אוֹיף אִיר אָן, אֶבעֶר דֵּי זון לאָכָּט אָרוֹיָס אַ שְׂטָאַלְצָע.
מְרִים גָּאָפְּט פֿוֹן גָּאָטִיס שִׁינְקִיט אָן פֿאָרטִיפְּט וֵיד אַין אִיר פֿאָרִי
גָּאָנְגָּעָנְהִיט... .

.17.

אַסְתָּרִיס זַיְן האָבָּן זַיְיעָר מְוֻטָּעָר לִיב גַּעהָאָט. זַיְיַה האָבָּן גַּעוֹוָאָסְט אָז
דָּעָר פֿאָטָעָר אִיז נִיט גַּעוּוֹן דָּעָר, וְאָס וְאָל וְעִיר מְוֻטָּעָר אוֹיפֿמְוֹנְטְּעָר,
דְּעָרְמוֹטִיקָן. זַיְיַה האָבָּן בְּאַדוּיְעָרָט טָאַטָּעָמָאָמָע, טִיר בְּאַדוּיְעָרָט, אֶבעֶר העַלְפָּן
נִיט גַּעֲקָאנְט. עַס אִיז גַּעוּוֹן גּוֹט צַוְּרָאָכָּז אָז דִּי מַאְמָע וּוּרְעַט אַפְּגָעָהִיט
פֿוֹנָם טָאָטָן שְׂטִילְעָרְהִיט.
די זַיְן האָבָּן גּוֹט פֿאָרְדִּינְט. זַיְיעָרָעָרָעָר, אַמְּעָרִיקָאָנְעָר גַּעְבּוּרְעָנָע,
זַיְינְעָן צַוְּאָתְרִין גַּעוּוֹן לִיבְלְעָד. זַיְיעָרָה הַיְמָעָן האָבָּן דִּי שְׁבִּיר גַּעְפְּרִיט
אוֹיפָּנְן אִידִּיש אַמְּעָרִיקָאָנְיָשׁ שְׁטִיגְגָּעָר. די זַיְן האָבָּן דְּעַרְצִיְּגָן זַיְיעָרָעָקִינְ
דָּעָר אַין אִידִּישׁ גִּיסְט אָן אִיצְט, זַוְּעָן הַעֲרָאַלְדִּיס זַוְּן וּוּרְעַט 13 אִיר, גְּרִיטִיט
עַר אַ גְּרָאַנְדִּיעָן יּוֹמְ-טּוֹב אָן אַיִן גַּעֲקָומָעָן מִיט זַיְן פֿאָמִילְיָעָזְעָן טָאַטָּעָ
מַאְמָע.

הַעֲרָאַלְדִּי מִיט זַיְן פֿרְוִי אָן קִינְדָּעָר, צַוְּיִי אַינְגְּלִיכָּעָז אָן צַוְּיִי מִיִּי
דָּעָלְעָד, זַיְינְעָן צַוְּגָעָפָּרָן אִין אַ גַּוְטָעָר מַאְשָׁין. דָּעָר עַלְטָסְטָעָר אַינְגָּלָז, דָּעָר
ברְ-מִצְוָה בְּחוֹדֶר, פְּאַלְטָט צַו זַיְן בְּאַבְּעָן מִיט פֿרְיִיד אָן דְּעַרְצִיְּלִיט אִיר וּוּי
זַיְן רַאֲבִי לְעַרְנְט אִים דִּי דְּרָשָׁה פֿאָר זַיְן בְּרְ-מִצְוָה אָן וּוּי עַר מַעְסָט אָז
זַיְינְעָן תְּפִילְיָן אָן לְעַרְנְט זַיְךְ דָּאָנוֹנָעָן: "בְּאַבָּעָ, דַּו וּוּסְט זַוְּעָן אַז אִיךְ וּוּלְלָעָז
זַיְן אַ רַּאֲבִי, אַיךְ ווּלְלָעָז זַיְךְ זַיְעָר."

אַסְתָּר צַעְשִׁמְיִיכְּלֶט זַיְךְ בְּרִיטִיט. אִיר טּוֹת הַנָּהָה וְאָס אַיְינְיקָל
איָז דָּעָר פֿאָדָעָם פֿוֹן אִיר שְׂטָאָם. אוֹיךְ דִּי שְׁנוּר אִירָעָ, לְעַגְנָאָרָא, פֿרְיִיט
זַוְּן וְאָס פֿאָר אַ גְּרָאַטָּן קִינְד זַיְהָאָט. די אַנְדָּעָר אַיְינְיקָלְעָז רִינְגְּלָעָן אַרְוּם
זַיְיעָר בְּאַבְּעָן. דָּעָר זַיְדָעָז אִיז אַצְּיִינְד נִיטָּא, עַר וּוּסְט בְּאַלְדָּקְוּמָעָן.
אַלְעָז פֿרְיִיעָן זַיְךְ זַוְּעָן דִּי בְּאַבָּעָ זָאָגָט אָן אוֹ דְּשִׁיְּקָאָב, אִיר אַיְינְגָּלְעָר
זַוְּעָן, מִיט זַיְן פֿאָמִילְיָעָז קִומָעָן אוֹיךְ אָן עַס וּוּסְט זַיְן גּוֹט זַיְיַה צַוְּאָהָן אַלְעָז
פֿאָר וּוּסְטְשְׁעָרָעָז.

דְּעַרְוּיִיל פֿרְעָגָן אִיר אוֹיסָס דִּי קִינְדָּעָר וּוּי אָזְוִי זַיְלִט אַין גַּעוֹוָגָן,

פָּאַרְוֹאָס מֵעַן וְעַט זִי אֶזְוִי וּוּיִינִיק, וּוְ פִּלְטַט דַּעַר טָאַטַּע, וְאָס שְׁרִיבִין רָאֹעַ
אָזֶן פְּרֻעֲנִים, צִי וּוּעָן זַיִי קְוֹמָעַן צַו דַּעַם יְוָהָטָב וְאָס אַיִי, לְוִיט זַיִעַר
מִיְּנָנוּג אַלְעָמָעַנְס יְוָהָטָב וּוּיִיל מִיר הָאָבָן עַס דַּעַרְלַעַבְט. אַסְתָּרִיס טָעַכְיַי
טָעַר וּוּאַיְנָעַן אַיִן דַּעַר וּוּעַט אָזֶן הַעֲרָאַלְד דַּעַרְצִיַּלְט זַיִן מַאַמָּעַן אָזֶן
הָאָט זַיִי גַּעַשְׁיקַט אַיְנְלַאַדְוָגָעַן.

הַעֲרָאַלְד אַיִן אַצְּינַד גַּקְיַעַד. אַסְתָּרִיס אַוְיַגְן וּוּרְן אַגְּעַפְּלִיט מִיט
טְרֻעָרָן, זַי וִיצְטָ אַגְּנָם וּוּיְכָן שְׁטוֹל. דַּעַר זָוָן, דִּי שְׁנוּר אָזֶן דִּי קִינְדָּעָר וִיצְנַן
אַרְוּם אַיִר. זַוְנְטָאָג קְוֹמָעַן זַיִד אַלְעַעַצְנִיַּח. רְוַאַיְקַט דַּעַדְט דַּעַר זָוָן. עַר אַיִן
דַּעַרְפָּלְגְּרִירִיך אָזֶן הָאָט לִיב צַו רְיִידַן פָּוָן זַיִן דַּעַרְפָּאַלְגַּן. אַיִר שְׁנוּר הָאָט
לִיב אַיִר זָוָן, זַי קְוֹקַט צַו אַיִם אַרְוּתִי. אָאָ, דַּאַס אַיִן לְעַבְנָן. דִּי פְּרוֹי דָאַרְךְַן,
בָּאוּוֹנְדָעָרָן אַיִר מָאָן, דַּעַמְּלָאָט אַיִן זַיִקְיַעַד אָזֶן צַוְּפְּרִידַן. אַבְעָר זַי,
אַסְתָּרִ אַיִן דַּאַס קִינְנָאָל נִיט גַּעַוְעָן. יַי הַאָלָט אַצְּינַד דִּי אַוְיַגְן פָּאַרְמָאַכְטַן
אָזֶן קְוֹקַט מִיט פָּאַרְמָאַכְטַן אַוְיַגְן אַיִן אַיִר פָּאַרְגָּאַגְּנָעָנָהִיִּים.

וּוּרְן וּוּיְסַט וּוּאָו זַי וּוּאַלְטַ אַצְּינַד אַגְּעַשְׁפָּרָט וּוּעָן אַיִר מַאְמָעַ מַאְכַּט
זַי נִישְׁתְּ חַתּוֹנָה פָּאָרָן עַרְשָׁתָן בָּחוֹר. שְׁלַעַכְטַע סְחוּרָה הָאָט אַלְקִינְגַּעַט פְּרִיאַיְן,
אָזֶן אַסְתָּרִס מַאְמָעַ הָאָט אַיִר גַּעַוְאָלְט אַוְסְבִּרְיִינְגָּעַן. דִּי מַאְמָעַ אַיִרְעַ פְּלַעַגְט
מוֹרָא הָאָבָן פָּאָר אַיִר אַיְמְפַעַט. — וּוּאָס קָעָן וּוּרְן פָּוָן אַלְמִידַּל אָזֶן זַי לְוִיְּפַט
אַרְוּם בִּינְאָכְטַן אָזֶן בְּחוֹרִים לְאָזֶן זַי נִיט אָפַן, אָזֶן חַתּוֹנָה הָאָבָן וּוּרְן זַי נִיט.
אָזֶן אַט הָאָט אַיִר גַּטְמַגְּשִׁיקַט אַזְאָן מַצְּיָּה וּוּאָס, לְוִיט אַיִר מַאְמָעַ
מִיְּנָנוּג, אָזֶן זַי אַיִם נִיט וּוּדְרַט גַּעַוְעָן אָזֶן עַר גַּעַמְט זַי וּוּי זַי שְׁטִיטַת אָזֶן
גַּיִיט. אָזֶן פָּאַרְוֹאָס זַיִד וּוּאָרְפַּוְן אָזֶן זַגְּנוֹג "אַיִד וּוּיל נִיט". וּוּרְן דַּעַן וּוּעַט
דִּיךְ וּוּלְגַּן? מִינְסָטו אָזֶן אַמְּתִיז אַזְאָן דִּינְעַן שִׁינְיָן חֲבָרִים וּוּיְכָן חַתּוֹנָה הָאָבָן?
זַי וּוּלְגַּן בְּלֹזְיַן שְׁפִּיל אָזֶן דַּו בִּיזְט שְׁוֹין 15 יָאָר אַלְמִיד אָזֶן אַוְיִפְּנַן אַוְיִסְּקַוְּק
פִּיל עַלְטָעַר, אָזֶן קִיְּוַן פָּאַרְשָׁוִן בִּיזְטוֹ אַיִיךְ נִיט. אַתְּהָמָה, אָזֶן דַּנְזָן, נַאֲקַעַט
אָזֶן בָּאַרְוּעַס מִישְׁתִּינָס גַּעַזְגַּעַן. אַבְיַי דַּו קַעַגְסַט טָאנְצָן אָזֶן דִּינְעַן שִׁינְיָן
אָזֶן לְוִיְּפַן אַיִן וּוּלְאָד, אַבְוָשָׁה, אַחֲרָה, זַיִי זַי מִינְעַן יָאָרָן.
אַיִר מַאְמָעַ טְרֻעָרָן זַיְנָעַן בִּיגְעַשְׁטָאַנְגָּעַן, הָאָט זַי וִידְגַּלְאָזָט חַתּוֹנָה
מַאְכַּן.

אַסְתָּרִ דַּעַרְמָאַנְט זַיִד זַי וְיִי הָאָט לִיב גַּעַהָאָט טָאנְצָן, אָזֶן אַלְעַעַצְנִיַּה
זַי בָּאוּוֹנְדָעָרָט, אַוְיִסְּעַר אַיִר מַאְמָעַ וּוּלְכַעַט הָאָט גַּעַדְעַנְקַט אָזֶן טָאנְצָן אַיִן
זַיִעַר מִיאָס אָזֶן מַעַן טָאָר בִּיטַה, קִיְּיַן זַאָן הָאָט אַיִר דִּי מַאְמָעַ נִיט גַּעַלְאָזָט
טָאנְצָן. אָזֶן טָאַקְעַ אָפְּשָׁר חַתּוֹנָה הָאָבָן אָזֶן נַאֲכַדְעַם קַעַנְעַן אַלְצַן טָאנְצָן?

אווי האט זיך אסתה געלאָוט חתונה מאָנו און אווי האט זי געהאָט
קינדער און דאס לַעֲבֹן אַיִן תָּמִיד גַּעֲוֹן אַ מִין קָאַשְׁמָאָר פֿוּן מִיסְפָּאָר
שטענדענישן. אַ הַיִּסְעָ מְאָמָע, אַ קָּאַלְטָעַ פֿרְוִי צַו אַיִר מָאָן. צוּוֵּי לַעֲבָנֶס
הָאָט זי תָּמִיד גַּעֲפִירֶט אַיִן בַּיִּדְעַ לַעֲבָנֶס גַּעֲבְּרִיבָן אַ קָּאַלְיקָע, וּוְיָלָ
אַסְתָּרוֹסְפּֿאַרְלָאָגְּנָעָן זַיְנָעָן גַּעֲוֹן נִיטָּי בַּאָפְּרִידִיקְטָע. נָאָר דָּעַם מָאָנָס
אוֹוּקָגִיָּן אַיִן דָּעַר מְלֻחָּמָה, אַיִן נָאָכְדָּעָם וּוְעַן אַרְטָר מְאָמָע שְׂטָאָרְבָּט, בְּלִיְבָט
אַסְתָּרְפּֿרְוִי אַיִן וּוַיִּסְטְּמִיט אַיִר פְּרִיהִילִיט נִיטָּזָס צַו טָאָן.

אַפְּצַץ גִּיסְט זַיְדָּצְעָנוֹף צַעֲזָמָעָן. די קִינְדָּעָר זַיְנָעָן אַלְעָ אַיִן עַסְּ
צַימָּעָר. זַיְיָ הָאָט זַיְדָּצְעָט אָזְדָּי מָאָמָע אַיִן אַיְנָעָשָׂלָאָפָּן. זַיְ עַפְּנָט דִּי
אוֹיְגָן, קוֹקָט אַיִן אַיְרָעָ פֿרְרָ וּוְינְקָעָלְעָד וּזָסָ וּוּעָרָן מִיטָּי יַיְאָרָן אַיִר אַלְעָ
טַיְיעָדָרָע. זַי טַרְאָכָט נַאֲכָמָאָל אַיְבָּעָר אַיִר לַעֲבָנָן אַיִן אַיְרָעָ פְּאַרְגָּאָגָעָנָע
יַיְאָרָן, אַיִן אַיְצָט אַיִן זַיְ גַּעֲקָומָעָן אַתְּהִים... "גַּעֲנָגָ—מוֹרְמָלָעָן אַיְרָעָ לִיפָּן—
גַּאָטָהָאָט מִידָּ אַוְיְסָגָהָהָיָט פֿוּן אַלְעָם בַּיּוֹן, אַיִן גַּעֲנָגָן. אַיְצָט מָה אַיִךְ צַוְּ
רִיקָּגָעָוָיָנָעָן אַיִן אַפְּהָיִטָּן דָּסָ וּזָסָ אַדְּקָה וּזָאָלָט זַיְבָּעָר גַּעֲקָאנָט פְּאַרְלִיְרָן.
אַדְּקָה וּוְיָלָזָט וּוְיָנָזָט, הַעֲלָפָן מַעֲנָתָשָׁן אַיִן וּיְיָעָרָן, זַיְיָ אַיְפָּוּכוֹן אַיִן דָּעָרָה
צַיְלָן וּזְיָן קָעָן זַיְדָּעָפָנָעָן, עַס אַיִזְדָּא צַוְּלִיבָּה וּזָסָ צַוְּלָעָן. יַאָ אַ
מַעֲנָתָשָׁן לַעֲבָטָן נִיטָּתָמְדִיד אַיִרְאָכָטָן פֿוּן זַיְדָ...".
זַי וּוַיִּנְטָן, אַבָּעָד מַעַן דָּאָרָקָנָט וּוַיִּנְעָן. אָפָּשָׂר אַיִן עַסְּ פְּרִידִין טְרָעָדוֹ?
אַסְתָּר וּוַיִּשְׁטָט אָוִסְטָן דִּי טְרָעָן, שְׁטָעָלָט זַיְ אַוְיָף, גַּיִיט אַרְיָין אַיִן עַסְּ-צַימָּעָר.
די שנור האט דָעַם טִישָׁ גַּעֲגָרִיָּט.

בָּאַלְדָּ דַעֲרָהָרָן זַיְדָ טְרִיטָן, קִיְבָּלָ קּוֹמָט אַרְיָין. עַר פְּרָעָגָט אַוְיָף דָעַם
אַיְנָגָעָרָן זַוָּן, אַבָּעָר עַס אַיִן גַּעֲוֹעָן אַבָּעָרִיק צַו פְּרָעָגָן.—רָבָּ יַעֲקָב — אַוְיָ
הָאָבָן זַיְיָ אַיִם אַיִן שְׁפָאָס גַּעֲרָופָן. עַר אַיִן גַּעֲוֹעָן דָעַר פְּרָעוֹזְיָדָעָנָט פֿוּן זַיְן
שַׁוְּגָ. גַּעֲקָומָעָן אַיִן רְיִיְקָב זַיְעָר בְּרִיטָט, מִיטָּכְבָּוד, גַּעֲקוֹשָׁתָדִי מְאָמָעָ
דָעַם פָּאָטָעָר, די שנור קָרְשָׁט וּזְדִיט מִיטָּדָעָר שְׁוֹגִיגָעָן. אַסְתָּר קָשָׁט אַיְרָעָ
אַיְנָיקָלְעָד. זַי אַיִן גַּלְיְקָלְעָד מִיטָּן נַחַת וּזָס זַיְהָאָט פֿוּן אַיְרָעָ קִינְדָּעָר.
אַסְתָּר קוֹקָט אַוְיָף אַיִר פְּאַמְּלִיעָ מִיטָּ פְּאַרְלָאָפָּעָנָע אַוְיָגָן וּזְיָן זַיְיָן
אַלְעָ בַּיִּם טִישָׁ. מַעַן פְּאַרְעָנְדִיקָט דָעַם מְאַלְצִיָּט, מַעַן מַאֲכָט פְּלָעָנָרָפָר
דָעַר בְּרִמְצָה וּזָס וּוּעָט גַּעֲפָרָאָוּט וּוּעָרָן אַיִן אַגְּרוּסָן האַטָּעָס. די קִיבָּן
דָעַר זַיְצָן סְטָאָטָעָטָשָׁנָעָ, שְׁטִיכָה, הַעֲרָן זַיְ צַוְּ אַוְן קָוְקָן מִיטָּ גְּרוּסָן דָרָךְ אַרְץ
אוֹיָף דָעַם בְּרִמְצָה בְּחוֹר וּזָס וּוְיָלָזָט אַרְבָּן.
שַׁיְינָן דַעֲרָצִילָט עַמְּאָנוּלָעָ פֿוּן זַיְן לַעֲרָעָר וּוּלְכָעָר לַעֲרָנָט אַיִם די
דָרְשָׁה. מִיטָּ בָּאַגִּיסְטָעָרְדָוָן רַעֲפָעָטְרִיטָט עַר דִּי דָרְשָׁה. די באָבָע אַסְתָּר

זאגט: "זע, מײַן קינד, דו זאלסט ניט פֿאָרגעסען דיין בר-מְצֹהָה דֶרְשָׁהָיִו"
עמאנוועל קוקט אויף זיין באבע מיט חיזוש און ענטפערט:
"זוי אזי, באבע, זועל איך פֿאָרגעסען, זוען איך לערן אויף אויסטויניק?" זי
דריקט דעם אייניקל צו זיך, קושט אים אין זינע פרישע בעקעלעך און
זאגט: "דו זועסט זיין גראיס מײַן קינד און דו זועסט ניט פֿאָרגעסען. זיי גאנַּר
רוֹאַיַּק זונעלאַע." זי האט זיך דעם גאנַּצָּן טאג געפּרִיט מיט די קינדער.
אלע אירע אברים האבן שלום געמאָכָּן און זיך שווין מעד ניט געקריגט

18

פֿוֹנְקַט עֲרֵב דָעֵר בְּרִ-מְצֹהָה אֵין בָּאָרִיס פֿלְצָלְוָגָג דָעַרְשִׁיגָּעָן. אַסְתָּר
אייז געבלִיבָּן שְׁטוּם, קוּוִים אַרְיוֹסְגָּעָרְעָדָט זיין גָּמָעָן.
אַסְתָּר הָאָט אַרְיִינְגָּעָבָּעָטָן בָּאָרִיסָן אֵין פֿרָאַנְטָן צִימָעָר. אַלְץ וּדְעָרָה
הָאָלָט זַיַּךְ, אֵין אַיְרָאָגָעָטָן דָוְרְכָגָעָלְאָפָּה, אַבָּעָר גָּאַט צוֹ דָאַנְקָעָן, אַיְרָאָגָעָט
בֵּין רְזָאַיָּק.

זַי בָּעֵט אִים זִיכְּן, בָּאָרִיס בָּאוּצָעַט זַיְךְ בְּרִיְּתָא אִינְמָשְׁטוֹל. אַסְתָּר
זַיְצָט אַיְרָאָגָעָטָן, בִּידְעָז שְׁוֹיְגָּזָן. בָּאָרִיס רִיעָסָט אַבָּעָר דִּי שְׂטִיקְיָאָט.
"פֿאָרוֹוָאָס שְׁוֹיְגָּסָטָה, אַסְתָּר?"

זַי טָוָט זַיְךְ אַצָּפָּל, קָוְקָט אִים וּדְעָרָה אָן אָונְזַיְגָּט: "זַוְאָס הָאָב
אַיךְ וּוָסָס צוֹ רִידְזָן? אַיךְ בֵּין דִי גָּאנְצָעָצִימָה גָּעוּזָן אַיְרָאָגָעָט. אַוְיָב
רְעָדָן, דָאַרְפָּטָן, דָעַרְצִילָּמָיד וּוָאוּדוֹ דָוְבָּיְזָעָן, וּוָסָס הָאַסְטָּמוֹ גָּעוּזָן,
גַּעַהְעָרָט."

בָּאָרִיס דָעַרְצִילָּט פֿוֹן זַיְנָעָרָיִוָּס זַיְעָרָ פֿילָ. עָרָהָאָט בָּאַזְוֹכָת אַיְיָ
דָאָפָּעָ אָונְזָאָסָס זַיְךְ עָרָ אַיךְ דָעַרְצִילָּן אַנְיִיס. פֿאָרוֹוָאָס אַלְץ זַיְךְ דָעָרָ
וּוִיסְן פֿוֹן אַנְדְּרָעָרָיִן עָרָהָאָט חַתְּנוֹה גַּעַהְעָטָן. דִי פֿאָסְרָוָגָג גַּיְתָּ אַרְיִין אַיְן
זַיְן דִּיְיָוָעָ. עָרָהָאָט זַיְךְ בָּאַקְעָנָט אֵין פֿאָרִיןָ מִיטָּ זַיְעָרָ אָן אַינְטָרָעָסָאַנְטָעָר
פֿרִיָּ, אַדְקָטָאָר, אָונְזָהָנוֹה גַּעַהְעָטָן. זַי פֿאָרָנָעָמָט אַפְּינָעָם פֿאָסְטָן אַלְטָ
דָאַקְטָאָר אֵין פֿאָרִין.

אַסְתָּר אֵין גַּעַוָּאָרָן בְּלִיְּקָ. אַירָעָ אַיְגָּן צוֹ דָעֵר עָרָד אַרְגָּזָטְרָגָעָלְאָטָן,
אָונְזָעָן זַיְהָאָט נְאַכְּדָעָמָט אַיְרָאָגָעָטָן אַקְוָקָגָעָן, גַּעַטָּאָגָן, האָבָן אַיְדָעָ אַיְגָּן
גַּעַהְעָט דָעֵם אַוְיסְדָּרָוקָ פֿוֹן טִיפָּעָ לִיְּדָן.

באריס קוקט אויף אסתamazon. דאס שווייגן אירס האט אים איבעראשט.

"דע עפֿעַם, אָסְתָּרָה."

זואס זאל איך רעדן, בארים איך האב מערד קיין כה ניט. איך האב געדארפט אליעס פון מיין הארץן אַרְוִיסְרִיסֶן. עס איז געווען זיס צו זיין געליבט, צו טראכטן פון עמיינן זואס איז מיר טיער, האבן דעם פָּאַרְלָאנְגֵּן צו זיין דארשטייך אונ צוצופאָלָן צומ קוואָל און שטילן דעם דורשת. בענקלען נאכּן געליבטן, רופֿן אים איז חלום, זיך טוליען צו אים אונ וווערן פָּאַרְזֵי שיכורט פון זיינע קושן. דאס אַלְץ, בארים איזו פָּאַרְשׁוֹוָאנְדֶן. איז מיין ארים לעבען האב איך תמיד געקלאנְג ניט דאס זואס איך האב געוואָלַט. איך האב ניט געזינְדִּיקְט.

מיין אַרְעַם הארץַ האט געבענטק, געווָאַלְט האב איך זיין מײַנע שועטער זינען געווען, פון מיין קינדהייט אַן לְיִיד אַיך. איך האב געד בעטן גאט ער זאל מיר פון די דאָזְקָע לְיִידָן בָּאַפְּרִיעַן, פריער איז דער אלטער היימ, נאכּדעם איזן אַמְּעַרְקָע אַן אַיצְט, מיט די יָאָרָן, פרואוֹ איך זיך אַלְיִין דערקענען.

דו געדענקסט דיין עצה בארים, איך זאל זיך פָּאַרְגָּעָסֶן איז מיין איך? דאס איז ניט מעגלעך. כל זמן אַמענטש לְעַבְט, היבט ער און פון זיך, און וווען ער שטאָרבַּט, ווערט זיין "איך" פָּאַרְשׁוֹוָאנְדֶן. אין אלעט געפֿינְט דער מענטש זיין אַרְמָן "איך" פון וועלכּן ער באַפְּרִיטַּט זיך ערשות דעםאלט, וווען זינע כחوت פָּאַרְלָאנְז אַים. מיר איזו נאָך געבלְיִיבָּן כה זיך צו ווידמענען דער קולטור. דו זואָלְסַט געווען אַיבְּעַרְאַשְׁט, בארים, וווען דו זוּיסְט וויפֿיל איך לְיִיעַן, לְעַלְיָן אַן ברְּיִינְג מײַנע געזינְקען אַרְזִיסֶן.

דייר ווינטש איך גְּלִיק אַין דיין נײַעム לְעַבְט. אונדוֹ בַּיַּידָן אַין ניט געאגנְגען. אפשר ווועטו זיך געפֿינְען אַין דיין נײַעַר פָּאַזְיִיצְיָע אלס פָּאַמְּלִיכִיָּה-מאָן. דערצְיִילְט מיר בעסער מעד פון דיין פרְּוִי.

בארים דערצְיִילְט אַסְתָּרוֹן אַז זיין פרְּוִיסְטַּעְטָרְט מְאֹן אַין געווען אַ גרויסע פָּעַרְזָעַנְלְעַכְקִיט. אַין דער היַטְלָעָר שְׁחִיתָה אַין ער אַומְגָעַברָאַכְט געווארן. ער דאָרָף צְרוּקְפָּאָרָן קְיִינְ פָּאַרְזָוָן אַון דָּאָרָטָן פָּאַרְבְּלִיבָּן אַלְעַגְּעַד.

רע צייט אַון דָּאָן קְוָמָעַן מִיט אִיר קְיִינְ אַמְּעַרְקָע. אַין אַן רְיִינְדָּן טָאָן שְׁילְדָעָרְט באַרים די לְיִידָן פון די אַיְזָן זואָס זַיִּהְנָה אַין די פָּאַגְּעָרָן אַון ווּפֿיל אַרְבָּעָט מְעֻן מְזָוָּן אַזְעַגְּעָבָן זיך צו פָּאַרְגְּרִיבָּן-גָּעָרָן זַיִּעְרָה לְעַבְט, אַז יַיְיַי דָּעַרְזָעַן אַמענטשָׂן פון די שְׁטָאָטָן, ווּלְכָן וַיְיַגְּדָן קְיִינְ אַמְּעַרְקָע נִיט פָּאָרָן. דער אַיְנְצִיקָּעָר פָּאַרְלָאנְג זַיְעַרְעָר אַין אַרְצָה יְשָׂרָאֵל.

עם זיינען דא זיינער פיל' פראָבלעמען. מען מוו זיי העפָן זיך אַינְצֹואָרדענען אוּפָן פֿלאָץ ווֹאו זיי זיינען, אַבער נאָד די לאָע מאָטערנישן ווֹאָס זיי האָבָן דֶּוּרְכְּגָעָמִיכָּט, זיינען זיי גִּיסְטִיק דָּעֵרְשָׁלָאנְגָּן אָוָן ווֹילְדָאָן אָוּפָעָק פָּוָן דָּעַם לְאָגָּד ווֹאו זַיְעַרְעַס נָעָנְטָסְטָא אָוָן לְיִסְטָעַ זַיְעַנְעַן אָוּמְגָעְקוּמוּעַן. דָּעֵרְכְּבָּר מְאָכָּט
מען לאָז פָּאָרוּכוֹ זַיְעַרְגָּעַמְעַן פָּוָן די קָעָמָפָס.

באריס פרעוגט אסתראני ווי איר גיט איזן אלגעמעין, וואס מאכין די קינדער, דער מאן און בכלל בעט ער איר זיין מונטערעד און אים אלעס דערצ'יזן.

אסתר ענטפערט שטיל או אלע זיגען געזונט. דאס עלטסטע אייד ווערט בער-מצווה און זיי גרייטן זיך צום יומ-טוב. אירע בעידע טעכ-ניך ער קומען צופאן.

"מיביגע קיבנער זונגען גיט ווי איך" — שמייכלט זי און שטעהט זיך אויה. זי וויל עפַס צוֹגְרִיכִיטָן אוֹז בָּאָרִיכָּס זָאֵל עַסְן, אָבָעָר עַר ווַיְיכַן גִּיט בְּקִיבִּין, זָאֵל זִיךְ נִיט בְּאַמְּעִין.

פָּרֶ מִיטָּא אַיְזָן עֲלֵיכָן אַיְזָן מַעֲרָגָן פָּאַרְלָאָסָט עַר נַיְזָיאָק. וַיַּזְכֵּר אַרְבָּעָת אַיְזָן אַצְינָד אַרְמוֹצְפָּאָרָן, רַעֲדָן אַיְזָן דַּעֲרַצְיָיָן. מַעֲרָגָן פָּאַרְט עַר קַיְיָוּלָאָנָה, שִׁיקָּנָא אַיְזָן נַאֲכָדָעָם קַאֲלִפָּאָרָגָע. גַּעֲוָאָסָט דִּיךְ זָעָן, אַסְתָּחָר. שְׁרִיבָן וּוַיְסָטוּ דָאָךְ הַאָב אַיְזָן נִיטָּהָיָב, קַלְגָּנָעָן אַיְזָן טַעַלְעָפָן, דִּיךְ אַיְבָּעָרְדוּשָׁן אַיְזָן דַּעֲרָנָאָךְ צַוְּלִיבָּסָיְהָוָת נִיטָּהָיָבָן קַוְעָן, אַיְזָן נִיטָּהָיָבָן. אַיְזָן גּוֹטָן אַנוֹי, דִּיךְ גַּעַטְרָאָפָּוּ אַיְזָן וּוּאָזָן דִּיךְ וּוַיְמָשָׁוּ גַּדְיָק.

“יבְּלִיעַן האט באריס געדראיקט אסתעריס האנט, זי געקשט און גיט ווארטנדיך אויף אָוֹרֶט פון אייר, האט ער פֿאַרְדְּגָזָן דאס הויז.

א צעטומעלטע איז אסתער געבליבן שטיען איז מיטן שטוב.
די אומגעדריכט פאסידונג וואס האט ערשות געטראפַן, האט איר אויס-
געוווין ווי א פאראיעצונג פון דעם אמאָל. זי האט זיך איזט געפונען איז
א צשטאָנד זוֹאָס מענטשנ קידיגן איז גיעזיסט מאָמענטן פון שווערטע ליידן.
זי האט זיך געפֿילט נאָך מעד פֿאָרְלָאָזּוֹן ווי איז יונעט אָוונט ווען ווֹלאָסָאוֹן
איַן פֿאָרְשׂוֹאוֹאנְדּן אוֹיףּ זיין שיינעם פֿעדֶר. זי האט דערוֹעַן די וועטלט איז
אוֹן לִיכְתֵּן ווי זי האט זיך קִינְמָאָל פֿרְיעַר נִימְצָעָן.

אין איזונט, וווען ליביל אין געקומען פון זיין ארבעט, האט ער אסתורן געפונגען אַ שאָפְּנְדִּיקָע. אום ניט צי שטערן איד שלאָף, האט ער זיך אליעין זיין עסן גענוןמען און געטראכט, אַן לְעַצְמָנָה האט זיך זיין וויב וויבער פֿאָרְעָנְדָּעָרָט, אַ שאָד וָאָס זי פֿרְעָמָט נִיט קִינְיָן דָּקְטָאָר. זיך האט זיך

אַפְגָעָוּנְדָעֶרֶת פָוֵן אִירָעַ חַבְרֶטֶעֶס, פָוֵן אִירַ שַׁוּעֲגָעֶרֶן שִׁינְדֶל, זַיְךְ גַעֲנוּמָעַן
צַו פְּרוֹמְקִיט. גַּאטְ וּוַיִּסְ וּוָאַס מִיטְ אַירַ אַיְזַן...
שְׂטִיל אַיְזַן עַר וּוַיְדָעֶר אַרְיִינְגָעָקְומָעַן אַיְזַן צִימָעֶר. אַסְתָּר אַיְזַן גַעֲוּעַן
וּוְאַךְ, זַיְךְ גַעֲוּוָאנְדָעֶרֶת וּוָאַס זַיְהַעַר אַסְתָּר אַיְם אַרְיִינְגָעָקְומָעַן. זַיְהַעַר
דֻעְרְצִילְט אִירַ מַעַן וּוְעַגְן דַי צַוְרִיְטוֹנוֹגָעַן פָּאָרֶן יוֹםְטָב אַוְן מִיטְ קַיְין
וּוְאַרְט נִיטְ דַעְרְמָאנְט אַוְ בָּאָרִיס אַיְזַן דַא גַעֲוּוּעַן.

בר מצחוה

אַיְנָם פִּינְסְטָן הַאַטְעֵל פָוֵן נַיְוִידָאָרֶק הַאַט אַסְתָּרִיס זַוְן גַעֲפִיעָרֶת זַיְין
זַוְנִיס בְּרִמְצָה. עַלְעֲנָאָרָא הַאַט גַעֲרְפָּפָן אַסְתָּרִין "מַאְמָעַ", לַיְבְּלָעַן "פַּאְפָאַ",
זַיְךְ גַעֲלְעַפְטַן צַו אִירָעַ שַׁוְועַר אַוְן שַׁוְוִיגָעַר. אַיצְט, צַו אִירַ זַוְנִיס בְּרִמְצָה,
הַאַט דַי שְׁנוּר גַעֲוִינְטַן, וּוַיִּלְאַיְךְ אִירַ טַאַטָּעַ-מַאְמָעַ, נַאֲךְ גַּאֲרַ יַגְעַגְעַן מַעֲנְטָשָׁן,
זַיְבָעַן בַּיְ אִירַ קִינְדִּס שְׁמָחָה נִיטָא. דַעְרְפָּאָר וּוְיַגְעַן גַעֲקְומָעַן אַסְתָּרִיס אַלְעַ
קִינְדָּרַע: דַזְשִׁיקָּאָב מִיטְ זַיְין פָּאַמְּלִיעַן, שִׁינְדֶל, אִירַ מַעַן הַעֲרָשָׁל מִיטְ זַיְעַר
טַאַכְטָעַר. אַלְעַ האָבָן גַעֲפִילְטַן אַוְ דַעַר יוֹםְטָב אַיְזַן אַוְן טַיְעַר. צַוְלִיב
הַעֲרָאַלְדִּס גַעֲשַׁעְפְּטַן זַיְבָעַן דַא גַעֲוּעַן גַעֲלָאָהָן זַיְבָעַ גַוְטָעַ פְּרִינְט. דַעַר
רַבְיַי וּוָאַס הַאַט עַמְאַנוּעַן גַעֲלָעָרָנְטַן דַי דְרָשָׁה, אַיְזַן זַיְךְ בְּאַקְוּעַם גַעֲזָעָסַן
אוּרִיף אַהֲוִיכָעַד שְׁטוֹלַן אַוְן גַעֲרְדָעַט מִיטְ דַעַר בְּאַבָּעַ "אַסְתָּרִ". אַ זַּיְעַר קְלוּיַּ
גַעַר רַב אַוְן הַאַט אַסְתָּרִן בְּאַלְדַּ תָוָסַגְעָוָן אַוְן אִירַ אַפְגָעָגָעָן כְבָוד אַוְן
לְוִיבַּ פָּאָר אִירָעַ קִינְדָּרַע וּוָאַס זַיְבָעַן טַיְעַרְעַ אַדְוָן, אַוְן דַי קִינְדָּרַע פְּרִירַן
זַיְךְ אִידְישַׁ, אַיְזַן דַעַם שַׁוְדָדִיק דַי מַאְמָעַ. זַיְאַזְדִּי וּוָאַס טַרְאָגַט אַרְיַין
דַעַם אִידְישַׁן גַיִיסְט אַיְזַן דַי קִינְדָּרַעַס הַעֲרָצָעַר.

אַסְתָּר הַאַט גַעֲשְׁמִילְט, זַיְךְ צַוְגָהָעָרַט אַיְפְמָעַרְקָזָם צָוְם רַב, אַיְם

גַעֲלָאָוְתַ גַלְיוּבוֹן אַזְזַיְן אַלְעַמְעַם אַיְזַן שְׁוַלְדִיק דַי מַאְמָעַ...

דַעַר רַב דַעְרְצִילְט אַסְתָּרִין פָוֵן זַיְבָעַן דַעְרְפָּאָרְוָנוֹגָעַן בְּנוּגָעַ אִידְישַׁ
קִיְיט. אַסְתָּר זַעַט אַזְזַעַט רַב אַיְזַן אַזְזַעַט עַכְעַרְעַט מַעֲנְטָשָׁן, לְאֹותַ זַיְ אַיְם
רַעַדַן. אַזְזַעַט רַעַדַט פָּאַמְעַלְעַד אַזְזַעַט קָלָג. זַיְין שַׁיְין לַכְטִיק פְּנִים אַיְזַן בְּאַ
שְׁטוֹרָאַלְט פָוֵן אַמִּין הַיְלִיכָעַד לַכְטִיק. זַיְין בְּאַרְדַן נִיטְ קָיִין לַאֲנָגָעַ, אַבָּעַר זַיְעַר
שַׁיְין אַוְיסְגָעָקָאמַט. עַר רַעַדַט מִיטְ אַסְתָּרִין נִיטְ וּמִיטְ אַבָּעַר, נַאֲרַ וּוַיְ
מִיטְ וּיַיְסַ אַגְּלִיכָן, טַבָּע שְׁטִיקָעַר חַוְרָה צִיטְרָט עַר פָּאָר אִירַ, וּוַיְסַ אַיְזַן
וּוַיְכִטִיק פָאָרֶן אִידְישַׁן פָּאָלָק אַגְּצָוָהָאַלְטַן דַי אַמְוָגָה. אַרְץ יִשְׂרָאֵל וּוַעַט אַוְגָדוֹן

מאכן פאר בכבודיקע אידן. מיר האבן ניט געדיגט גאט ווי עס דארף זיין, זיך אינגעאנצן אויסגעטאן פון אונדזער אידישקייט. און דענקט איר און די אידן פון ארץ ישראל זינגען בעסער? מיר רענן צו זיין און זיין טוען וואס זיין זילען...

"אַסְכָּד אִידָּן הַאֲבָן גַּעֲמִינֶת אָזְ מִיטָּן אַרְפּוֹנָאָרְפּוֹן פָּוּן זַיְדָה דַעַם צְלָם אֱלֹהִים, וּוּעָן זַיְדָה וּוּרְגָּנָן גַּלְיִיכָּעָן מְעֻנְתָּשָׁן. גַּלְיִיךְ קָעֵן דַעַר מְעֻנְתָּשָׁן זַיְן גַּאֲרָה דַעֲמָלָתָן, וּוּעָן עַר גִּיט אָפְּ כְּבוֹד זַיְן שְׂטָאָם. מִיר הַאֲבָן אַונְדּוֹזָר שְׁתָאָם פָּאָרָה רָאָטָן, זַיְדָה אוִיסְגַּעַטָּן פָּוּן אַונְדּוֹזָר גַּעֲטָלָעָן טְרָאָכָט, אַפְּלִיכְוָה גַּאֲטָה וּוּלְדָה אַונְדָּזָן נִיט דַעֲרָקָעָנָן. עַר הַאֲטָם פָּוּן אַונְדָּזָן זַיְן קָאָפְּ אַפְּגַּעַקְעָרָט וּוּלְדָה עַר דַעֲרָקָעָנָט נִיט זַיְגָעָן קִינְדָּעָר. זַעַם, וּוּיְוָיט עַר אָזְ מִיטָּן פִּינְגָּעָר, זַעַט גַּאֲטָים שִׁינְקִיָּט וּוּאָס עַס הַעֲרָשָׁת אִיצְטָן דָא אַין זָאָה, אַיְיָעָר זַוְן וּוּיְסָט אָזְ הַיְנָטָן וּוּרְעָט זַיְן קִינְדָּלָט 13 יָאָר. עַר טְרָאָט אַרְיָין אַין זַיְן אַיְגָן לְעָבָן, אַיְן שָׁוָּין אַמְּעָנָטש פָּאָר זַיְדָה אַלְיָין, אַוְן וּוּעָן אַלְעָ אַיְדָן זַאֲלָן אָוִי פִּילָּן אַוְן טְרָאָכָט, וּוּאַלְטָן מִיר גַּעֲחָאָט פִּילְ שִׁינְקִיָּט אַוְן כְּבוֹד.

אסְתָּר הַאֲטָם אַ קְלָוָן שְׁמִיכְלָג גַּעֲבָן. דַעַר רְבָה הַאֲטָם בָּאַמְּעָרָקָט אִיר שְׁמִיכְלָג אַוְן אַיְזָן נִיט גַּעֲוָעָן בָּאַלְיִידִיקָט. "אִיר שְׁמִיכְלָט, לִיבָּעָ פָּרוּי, אַיְיךְ דַעֲכָט זַיְדָה אוִיסְט אָזְ אַיְיךְ מְרִיבָה אַיבָּר, זַאֲגָ אַיְיךְ אָזְ אַיְיָן זַיְן. וּוּאַלְטָן מִיר לִיבָּג גַּנְהָאָט גַּאֲטָה וּוּי גַּאֲטָה הַאֲטָם גַּעֲבָאָטָן, וּוּאַלְטָן אַונְדּוֹזָר זַיְדָה קְלָעָנָעָר גַּעֲוָעָן. וּוּלְדָה זַיְגָעָן וּוּרְעָט מַעַן גַּעֲבָוָרָן. עַס זַיְגָעָן אַבָּעָר דָא מְצָהָס דָי זַיְנָד אַוִּיסְצּוּקְוִיפָּן אַוְן גַּאֲטָה אַיְזָן שְׁטָאָרָק אַיְן לִיבָּג זַיְן פָּאָלָק וּוּאָס לְוִיבָּט זַיְן בָּאָמָעָן.

איְר אַלְיָין, וּוּי אַיְיךְ הַעָר, זַיְנָט פָּוּן דַעַר עַרְשָׁטָעָר וּוּלְעָטָל מְלָחָמָה דָא מִיט אַיְיָעָר קִינְדָּעָר אַרְיָיבָּרְגַּעַקְעָמָעָן גַּעֲוָונָט אַוְן שְׁטָאָרָק. דָאָס אַיְן גַּעֲוָעָן דַעַר זַיְלָן פָּוּן גַּאֲטָה. הַיְלָעָר הַאֲטָם פָּאַרְטִּילִיקָט 6 מִילְיאָן אַיְדָן אַוְן דַעַר קְוָמָעָן אַרְיָיבָּר אַונְדּוֹזָר שְׁוּוֹעָסְטָעָר אַוְן בָּרְדָעָר פָּוּן אַלְעָ גַּעֲטָאָס. פּוֹגָם גַּרְעָד סְטוּן אַוְמָקָם פָּוּן דַעַר וּוּאַרְשָׁעוּוֹר גַּעֲטָאָה זַיְגָעָן גַּעֲקָוּמָעָן מְעֻנְתָּשָׁן וּוּאָס דָעָרְצִילְן פָּוּן דַעַם קְדוּשָׁה השָׁם".

אסְתָּר שְׁטָעָלָט אָפְּ דַעַם רְבָה מִיט דַעַר בָּאַמְּעָרָקָנוּג, אָזְ דִּי וּוּאַרְשָׁעוּוֹר אַיְדָן זַיְגָעָן דַעַר יָאָגָעָגָעָן אַיְן גַּאֲטָים וּוּעָגָן, טָא פָּאַרְוּאָס הַאֲטָם עַר זַיְיָ פָּאַרְטִּילִיקָט?

דַעַם רְבִינָס פְּנִים וּוּרְעָט טְרוּיְעָדִיק, יָאָ, זַיְיָ זַיְגָעָן גַּעֲנָגָעָן אַיְן גַּאֲטָים וּוּעָגָן, אַבָּעָר נִיט גַּעֲטָאָן אָפְּט וּוּאָס גַּאֲטָה הַאֲטָם גַּעֲבָאָטָן צַוְּאָן. אַיְן

דען סdom ניט איבערגעקערט געווארן צוליב שלעכטקייט? און האט דען גאט דעם מבול ניט אַרְגַּנְטָעָרְגַּשְׁיקָט צוֹלִיב רְשֻׁוֹת וּאָסְ מִעְנְּטָשָׁן זִינְגָּן בָּאָגָּנְגָּעָן?

— לאָמֵיר האָפָּן אָז מֵיר וּוּלְּן נָאָר דָּעֶרְלָעְבָּן צוֹ זָעָן דִּין שִׂינְגָּן אוֹיף אָונְדוֹעָר אִידִישָׁן פָּאָלָק יִשְׂרָאֵל — האָט אַסְתָּר גַּעֲזָאָט.

דער וועלם האָט אָנְגָּהוּבָּן פָּאָרְלָאָגָּעָן אָז דִּי צְעַרְעַמְּאָנוּעָ זַיְךְ אָנְהִיבָּן. דער זאל אַיְזָן גְּעוּוֹן שִׁין פָּאָרְפּוֹצָט, דִּי טִישָׁן רֵיךְ גַּעֲגָרִיט. דער רב אַיְזָן אַיצְטָ גְּעוּוֹן נָעָן דָּעָם בְּרִמְצָה בְּחָור וּאָסְ האָט גַּעֲשְׁטוֹגָט אַיְזָן זִינְגָּם אַגְּזָגָג.

אַסְתָּר, אָנְגָּעָטָאָן אָז פִּין קְלִיד מִיט לְאָגָּוָן אַרְבָּא, אַיר קָאָפְּ פָּאָרָה קָאָמְטָ מַאְדִישׁ, האָט אָרוּסְגַּעֲרָאָכָּט אַיר עַלְעָאנְץ, זִיר אַמְּגַעְדָּרִיט צְוִישָׁן אַירְקִינְדָּעָר אָז דִּי מַחְותָּנִים אַ פָּרִידִיקָּע. אַיר הָאָרֶץ זִיךְ בְּאַהֲעַפְּט מִיט אַיר מִשְׁפָּחָה.

אַיצְטָ האָט זַיְקִין שָׁוָם אָנְדָּעָר מַחְשָׁבָה נִיט גַּעֲהָט אָחֹזָן צוֹ זָעָן גַּלְּיק אוֹיף אַירְקִינְדָּעָר וּאָסְ זִינְגָּן אַיר מִיט אַזְוִי פִּיל שְׁוּעָרָעָר מִי אָנְגָּעָקָומָעָן. זַיְהָאָט זַיְיָ. גַּאָטָהָאָט זַיְיָ אַיר גַּעֲשָׁעָנְקָט.

אַלְּעַ זִצְּנָן בַּיְ דִּי טִישָׁן. דער בְּרִמְצָה בְּחָור אָז זִינְגָּעָן עַלְטָעָרָן שְׁטָרָאָלָן פָּוָן פָּרִידָן וּוּלְּן דער רְעַדְתָּ אָז דָּעַרְצִילְטָ פָּאָרְוָאָס מִיר מַאְכָּן דִּי בְּרִמְצָה, אַסְתָּר וּוּינְטָ פָּוָן פָּרִידָן. זַיְהָאָט לְיִבְּ צַוְּ הָעָרָן תּוֹרָה אָז חַכְמָה, אָז אָוִיב זַיְהָאָט אַמְּאָלָגָטָס וּוּגָן פָּאָרְזָעָן, וּוּיְךְ זַיְהָאָט אָז אַירְקִינְדָּעָן. דער אָז קִינְדָּעָר וּוּלְּן זִינְגָּעָן בְּעָסָר זַיְיָ זַיְ אָז גְּעוּוֹן.

זַיְהָעָט עַמְּגָנוּעָלָס דְּרָשָׁה. חַגְוּזָדִיק דָּעַרְצִילְטָ עַד דָּעָם וּלְמָאָן הַיִּנְטָ וּוּרְעָט עַד אַלְּט 13 יָאָר אָז טְרָעָט אָרִיָּן דָּעָרְ וּוּרְעָט פָּוָן רְחָמִים. עַד פָּאָרִיכְעָט דִּי פָּאָרְאָמְלָטָע אָז עַד וּוּעַט זַיְיָ אַ גּוֹטְעָן וּוּן צַוְּ זַיְיָ עַלְטָעָרָן אָז אַ גּוֹטְעָרָ מַעְנָטָשָׁן צַוְּ זִינְגָּעָן מִתְּמָעָנְטָשָׁן אָז אַיבָּעָרְהָוִיפָּט אַ גּוֹטְעָר, עַרְלָעְכָּר אַיד צַוְּ זַיְיָ זַיְן פָּאָלָק.

די דְּרָשָׁה אָז גּוֹטְעָסְגַּעַלְעָרָנָט, אָז דָּאָס קִינְדְּ פִּילְטָ יְעָדָם וּוּאָרט. נָאָר עַמְּגָנוּלָן רְעַדְתָּ דָּעָרְ רְבָּ. עַד רְעַדְתָּ זִיעָרְ שִׁין אָז אַיבָּעָרְהָוִיפָּט קוּרְזָן.

זָעָן דִּי צְעַרְעַמְּאָנוּעָ זַיְהָאָרְבָּעָרְ האָבָּן זַיְהָאָרְבָּעָרְ גַּעֲפִילְט וּזַיְהָאָרְבָּעָרְ מַחְותָּנִים בְּרָאָשָׁ גַּעֲלָאָט וּוּאַיְלָגִין. די מַזְוִיק האָט שִׁין גַּעֲפִילְט, עַס האָט זַיְהָאָרְבָּעָרְ גַּעֲפִילְט וּזַיְהָאָרְבָּעָרְ חַתְוָנָה. אַלְּעַ בְּיַם טִישָׁ האָבָּן גַּעֲרָדָט,

ווער אידיש און זוער ענגליך. דער רב האט באוויזן זיך שארפּון קאָפּ און
אלע האבן זיך מיט פֿאַרגעניגן צוֹגעהערט צו די רײַד פֿוֹן אַ תלמוד חכם.

אַסְתָּר האט זיך פֿאַרקֶלְיבָּן אַין אַ ווַיְנִיקָּלְ פֿוֹן זָאָל, גַּעֲקוֹקָט אַוְיֵף אַירְעַ
קִינְדָּעַר, אַוְיֵף מָאָן, אַוְיֵף דער שׂוֹעוֹגָעָרָן שִׁינְדָּל מִיט אַיר בְּרוֹדָעַר הַעֲרָשָׁל,
אַוְיֵף דִּי שִׁינְעָן שְׁנִיר אָן אַיְנִיקְלָעַד. אַירְעַ זַיְן אָן טַעַכְטָעַר זִינְעָן גַּעֲוָעַן
בָּאוֹרוֹיְשַׁטְּ פֿוֹן הַיְנְטִיקָּן יּוֹם-טָבוֹ.

— יָאָ מַוְרְמוֹדֶט אַסְתָּר — גַּאטָהָט מִיךְ לִיבָּ אָן מַעַר ווַיְלָ אַיךְ נִיְּטָ
פֿוֹן אִים.

זַי בְּעַנְטָשַׁט אַירְעַ קִינְדָּעַר, אַירְמָאָן. אַטְ אָזְוֵי ווַיְלָ זַי זָאָל זַיְן בִּיוֹן
סּוֹףּ.

פְּלוֹצְלָונְגָה האט די מַוְיִיךְ אוַיסְגַּעַשְׁפִּילְטַט אַ אַידִישׁ חַסִּידִישׁן נִיגּוֹן.
אַסְתָּר האט גַּעַטְאַנְצַט מִיט אַיר אַיְנִיקָּל אָן צו אַסְתָּרִין זִינְעָן צַוְּגַעַשְׁטָאנְעָן
די טַעַכְטָעַר, די זַיְן, די שְׁנִיר אָן דער מָאָן. אלע גַּעַסְטָהָט האָבָן גַּעַפְאַטְשָׁט
בְּרָאָוָא, בְּאוֹוָאנְדָעָרט די גַּלְיִיקְלָעַבָּעַ פְּאַמְּילִיעַ אָן זַי גַּעַוְוָאנְגָטָשָׁן גַּלְיִיקְ
פֿוֹן טִיפְּן הַאֲרָצָן.

אַט אָזְוֵי האט מַעַן גַּעַהְלִיעַט בֵּין פְּאַרְטָאָג אָן אָזְוֵי האט אַסְתָּר פֿאַרְ
עַנְדִּיגְט אַיר טָאָגְ-בּוֹךְ. אַרְיִינְגַּעַשְׁרִיבָּן עַטְלָעַכְעַ שְׂוֹרוֹת אָוּ דָאָס לְעַבְנָן אִין
אַ גְּרוֹיסָעַ אַחֲרִיוֹת אָן אַפְּטַמְאָל אִין עַס גַּעַגְלִיכָּן צו אַ רִזְוִיקָעַר שִׁיףְ וּוָאָס
גִּיְתָּ אַיְפָּן יִם. אַבָּעָר ווּעָן די ווּעַטְעָרָן זִינְעָן גִּינְסְטִיקָּן, קַומְטָהָט די שִׁיףְ צו
צּוּם בְּרָעָגָן.

ח נ ה

דערצ'ילונג

נאר דעם ערשותן וועלט-קריג איז חנה געקומען קיין אמעריקע צו
איך מאן שמואלייך. אין דער הײם האט מען שמואלייך געגעבן דעם צונאָ
מען "דריינער", וויל ערד פֿלענט זיך תמיד אַרומדיינען לְיִדְך. און איז מאָ
האט ערד זיך אַ-דרי געטאנ און מסתמא געווארט פֿאַרדיינען פרנסה ווי אלע
איזן טווען, איז פון אַטְדָּעָם דריי אַרְזִיסְגַּעֲקוּמָעָן אוֹ שְׁמוֹאָלִיךְ האט גַּעַ
מוות אַוּעַקְפָּאָרֶן קיין אַמְּעָרִיקָע.

חנהין האט ערד דעמאָלט אַיבְּרָעָגְלָאוֹן אַין דער אַלְטָעָר הֵיכִים, מִיט
פֿיר פֿיְצָלָעָךְ קִיבְּדָעָר. אלע אַינְגָּלְעָד, און דאס פֿינְפָּטָעָה האט בְּקָרוּב גַּעַ
דאָרָפְּט גַּעַבְּוִירָן וּוּרָן. באָם גַּעַזְגָּעָנוּן האט אַיר דער מאָן פֿאַרְזִיכָּרָט,
אוֹ באָלָּד ווי ערד קָוָמָט אוּפְּפָן אַרטָּס, ווּט ערד זיך גַּעַבְּן אַ-דרְיָ אָן ווּט
וּתְכִּף בְּרָעָגָעָן מִיט די קִיבְּדָעָר צוֹ זיך. זָאָרָג זיך נִיט חָנָה, ווּין נִיט, דַו
וּעַסְט וּן !

יאָ חנה האט טָקָע גַּעַזְעָן, אוֹ באָלָּד ווי אַיר מאָן איז אַוּעָק, איז
אוּיסְגַּעֲבָרָאָכְן די מְלָחָמָה אָוָן וְהָאַט גַּעַבְּוִירָן אַינְגָּלְעָד, אַ
ברִילְיאָנָט. אַבְּעָר אַלְעָ ברִילְיאָנָט האט מען גַּעַדְאָרָפְּט גַּעַבְּן עָסָן. קִיְּן גַּעַלְעָכְטָעָר
גַּעַלְעָכְטָעָר פֿלְעָגָט מען חָנָהין רָוּפָן "חָנָה מִיט די פֿינְחָזָן". קִיְּן גַּעַלְעָכְטָעָר
אַיְּוֹעָס נִיט גַּעַוּעָן. עָס אַיְּוֹעָס נִיט דָעָר מַאְמָעָן גַּעַוּעָן שָׁוּעָר צוֹ האַדְעָוָעָן פֿינְחָ
אַינְגָּלְעָד. האַט חָנָה גַּעַטָּאָן כְּלַיְמָנִים עֲבוֹדוֹתָן: קָאָכָן פָּאָר פֿרְעָמְדָע, וְאָשָׁן
פֿאַדְלָאָגָעָס, וְיִן אַ וּאַכְטָעָרָן, וְוָאָס נִיט ? אַבְּיָ אַירָעָ קִיבְּדָעָר זָאָלָן האָבָן עָסָן.
פֿלוֹצְלָוָג אַיְּוֹ גַּעַקְוּמָעָן די רְעוֹאָלָזִיעָ. אַ גְּלִיק, אַ פֿרִידָה, פְּטוֹר גַּעַוְאָרָן
פֿון קִיסְרָה. גַּי זּוּיסָה, אַוְ אַין אַ קּוֹרְצָעָר צִיטָּט שְׁפָעָטָעָר וּוּלְעָן אוּיסְבָּרָעָן

פאגראמען; ווי די היישעריקון זייןען די פאגראמשטשיקעס אונגעפאָגן. חנה האט זיך געראטעוועט מיט אירע אינגעֶעך ווי אַקָּצְנִיכְטַּעַט קעצעעלעך. אַפְּילַו די באָנדִיטָן האָבָּן אוֹיפֵּחַ חַנָּהַן רְחַמּוֹת גַּעֲהָאָט, וַיְגַּרְוּפֵּן "בְּעַדְנָאִיאַ וְשֻׁבְּנָאַ", אָוֹן די אַרְעָםַ חַנָּה האָט גַּעֲרָאַטְעוּוּט אַירַע קִינְדָּעַר אָוֹן זיך אַלְיַין.

אן אוַיסְגַּעַשְׁפְּטָעַ, אַכְּבָּעַר נִיטְּ קִיְּן פָּאַרְבִּיטְעָרְטָעַ, האָט די גַּעֲטְרָאָגָן אַירַע קִינְדָּעַרְלַעַךְ אָוֹן מַעֲנְטָשָׁן פְּלָעָגָן אַירַע בָּאוֹאָנוֹנְדָּרְעַן, גַּעֲמִינְט אָזְזִי אַיְזִי אַגְּבוֹרְטָעַ. 30 יַאֲרַ אַיְזִי דַּעֲמָאָלָט חַנָּה אַלְטַּגְּנָעָן, אַכְּבָּעַר דָּאָס יַאֲגַעְנִישַׁ נַאֲכָן שְׂטִיקָל בְּרוּתַּה האָט זַי גַּעֲלָלְטָעָרַט פָּאָרַד דָּעַר צִיְּטָעַ. דָּאָס לְוִיפְּנִישַׁ פָּוֹן די פָּאַגְּרָאַמְּעָן אָוֹן וּוּרְעַן תָּמִיד גַּעֲרָאַטְעוּוּט, אַיְזִי גַּעֲוָעָן נְסִים.

פָּוֹן אַירַע שְׂמוֹאַלְיִקְוָן האָט זַי גַּטְּ גַּעֲהָרָט, וַיְאַיְזַּן וּזְאַסְעַר אַרְיִין, אַכְּבָּעַר דָּעַר נְסִים גַּעֲשָׁעָן, חַנָּה מִיטְּ אַירַע 5 זַיְזַי זַיְגַּבְּלִיבָּן גַּאנְץ, אַרְוִיסְ פָּוֹן אַלְעַ אַוְמָגְּלִיקָן, פָּוֹן אַלְעַ בִּיּוֹעַ שְׁרָעָקָן אָוֹן אַנְפָאָלָן, זַי וּוּאַלְטַּז זַי שְׁוִין גַּעַד וּוּעַן, וַיְאַיְזַּן זַגְּטָעַ, אַיְגַּגְּעַשְׁטָעַלְטָעַ, גּוֹט—שְׁלַעַכְּטָעַ. פָּוֹן קִיְּן בְּעַסְעַר לְעַבְּן האָט חַנָּה קִיְּמָאָלָן נִיטְּ גַּעֲוָאָסָטָן. וַיְאַיְזַּן דָּעַר סָאָכָעַ אַיְזִי וַיְתַּמְּדִיד גַּעֲגָנְגָעָן. פְּלַצְּלוֹנָגָן, אַברְיוֹן פָּוֹן אַמְּעָרִיקָעַ, פָּוֹן אַירַע מַאְן שְׂמוֹאַלְיִקְוָן (סָעַם רְוּפַּט עַר זַי אַיצְטָעַ), עַר שְׁרִיבִּיטָעַ אַירַע אַיְן בְּרוּיָוָן אוֹן אַוְיךְ עַר אַיְזִי אַמְּעַדְעַ רִיקָּעַ דּוֹרְכְּגַּעַנְגָּנְגָעָן קָאַלְטָעַ אָוֹן וּזְאַרְעָמָסָן. אַיְצַּט שִׁיקָּט עַר אַירַע אַרְוִיסְ קִיְּן פּוֹילַן אוֹפְּפָן "הַיָּאָס" שִׁיפְּסָקָרְטָן אָוֹן גַּעַלְטָעַ, אָוֹן קּוֹם חַנָּה מִיטְּ די קִינְדָּעַר צַוְּמִיר גַּעֲוָונָט. וּזְיַדְעַר פְּרָעָגָט עַר אַירַע אַיְן בְּרוּיָוָן, אַפְּשָׁר אַיְזִי דָּאָס פְּינְפְּטָעַ קִינְדָּאַ מִידְעָדָעַ? חַנָּה צְחוֹוִינְטָן זַיְדַּבְּטָר בָּאַ דָּעַר שְׂוֹרָה. נִין, צַוְּקִין מִידְעַ אַיְזִי זַי גַּטְּ וּוּכָה גַּעֲוָעָן, 5 זַיְזַי. אַונְדוּעָר מַוְתָּעָר חַנָּה האָט גַּעֲהָאָט 7 זַיְזַי, אָוֹן זַי האָט 5, וְאַלְכָן זַיְזַי גַּעֲוָונָט וְיַיְזַי טִיעָרָעַ קִינְדָּעַר. הַלְּפָנָן אַירַע האָט דְּרוּעָן אָוֹן טְרִיאָגָן דָּעַם יַאֲן.

עַס אַיְזִי גַּעֲוָעָן אַיְזִי די יַאֲרַן וּוּעַן די סָאוּוּטָן האָבָּן זַי אַנְגַּהְוִיְּבָן. קִיְּן פָּאַגְּרָאַמְּעָן זַיְנְגָעָן טָאָקָעָ מַעְרָ נִיטְּ גַּעֲוָעָן, די נְוִיטָן אַיְזִי אַכְּבָּעַר גַּעֲוָעָן זַיְעָר גְּרוּיסָן. די קִינְדָּעַר וְיַיְזַי צָוְם טָאָטָן אָוֹן דָּאַ פְּלַצְּלוֹנָגָן דָּאָס גַּוטָּעַ בְּרוּיְוּלְעַדְעַ פָּוֹן שְׂמוֹאַלְיִקְוָן.

הַאָט חַנָּה גַּעֲפְּנוּגָעָן אַנְגַּעַנְט אָוֹן אַיְם צְוָגְּעָזָגְט אַפְּגִּילְטָן מִיטְּ דָאַ — לְאָרְן אַיְזִי פּוֹילַן אָוֹן אַזְזִי האָט זַי זַיְדַּלְאָזְטָקָעָ קִיְּן אַמְּעָרִיקָעַ. גַּעֲנוֹגָה האָט זַיְדַּבְּטָר חַנָּה אַיְסְגַּעַשְׁטָאָגָעָן אוֹפְּפָן גַּרְעָנָעָץ, נַאֲכָהָעָר גְּרוֹתָה פּוֹילַן, אַכְּבָּעַר חַנָּה האָט דּוּרְגְּרִיכְּטָט דָּאָס גַּאֲלְדָּעָנָעָ לְאָנְדָּה. גַּעֲקוּמָעָן צַוְּקִין

שモואל'יקן און דערזען איר דרייקאָפ, ווי זי פֿלְעַגְט אִם אֵין אִיר האָדָּצָן
רוֹפָּן. אַיְזָן זי נִיט גַּעֲוֹזָן אַיבָּרְדָּאָשָׁט. דָּעֶר וְעַלְבָּר שְׂמוֹאֵל'יק, אַחֲרֵי
וְאָס דָּא אִיז עַר מִיט אַגְּלָטָן פְּנִים, אַבָּעֶר עַד דָּרִיִּיט זִיךְרָאָד אַוְיָפָּן
קָאָרָעָך. נִיטָּא קִין שָׁוֹם בְּאַשְׁתִּימְטָעָה פְּרָנָסָה. פְּרָעָגָן אִם הָאָט חָנָה נִיט
גַּעֲוֹאָצָן. שְׂטִילְעַרְהַיִּיט הָאָט זי זִיךְרָאָד אַוְיָר בִּיטָּעָר מַזְּדָא אָן
זִיךְרָאָט. גַּעֲנוֹמָעָן אַיְינְשְׁטָעָלָן אָן וּוּרָעָן אַבָּלְבָּאָסָטָע.

אִירָע קִינְדָּעָר זִיכְרָאָן שְׁוֹין גַּעֲוֹזָן אָונְטָעְרָגְוָוָאָקָסָן, זִיכְרָאָן זִיךְרָאָט
גַּאנְגָּעָן אַיְזָן אַוְנָט אַיְזָן סְקוֹל אָן דָּוָרָךְ דִּי טָעָג גַּעֲרָבָעָט, גַּעֲרָבָעָט דָּעֶר מַאָּז
מַעַן זִיכְרָאָע פְּאַרְדִּינְסָטָן וְאָס הָאָבָּן גַּעֲמָאָכָט לִיכְטִיקָּא אַיְזָן שָׁוֹבָּה.

חָנָה הָאָט גַּעֲקָאָכָט, גַּעֲרוֹמִיטָן. זי אַיְזָן גַּעֲוֹזָן גַּלְיְלָעָד וְאָס זִיךְרָאָט
עַס פָּאָר אַיְרָע קִינְדָּעָר אָן פָּאָר אִיר מָאָן וְאָס פָּאָרָט הָאָט עַר זִיךְרָאָט
גַּעֲלִיְּזָט פָּוָן אַשְׁוּעָר לְעַבָּן. חָנָה שְׁמִיכְלָט שְׁוּעָרָיְוָה! וְאָס אַיְזָן דָּא: אַיְזָן אִיר
דָּעָן גַּרְיָגָן אָזְזָן וְיָוָל צּוּרִיקְרִידָן, אַיְזָן אִיר גָּאָר לְעַצְמָנוֹס דָּאָרָטָן גַּעֲוֹזָן
בְּעַסְעָרָה. אַבָּעֶר דָּעֶר גַּעֲדָאָנָק אָזְזָן אַיְזָן אַזְזָן עַגְּוָנָה. פְּלָעָגָט אִיר פְּאַרְבִּיטָעָרָן
דָּאָס לְעַבָּן. אַיְצָט הָאָט זִיךְרָאָט אַיְזָן אַיְזָן אַיְזָן גַּלְיְלָעָד
וּוּרָעָן זִיךְרָאָט 5
נִיטָּא קִין גַּלְיְיכָן — אַזְזָן טְרָאָכָט דִּי מַאְמָעָן.

אָן חָנָה גַּעֲדָעָנְקָט נִיט וּזִיךְרָאָט אַזְזָן עַס הָאָט פְּאָסִירָט, וּוּרָעָן אִיר עַלְטָסְטָעָר
זָוָן, לִיְּזָעָרָה, (דָּא רַוְּפָּט מָעָן אִים לְזָוָן) אַיְזָן גַּעֲקָוּמָעָן אַפְּאַרְדוּרִיטְלָטָעָר אָן
גַּעֲזָאָגָט: "מָא, אַיְדָן גַּיְיָ שְׁוֹין אַרְוָם אַפְּלָעָגְעָרָעָט צִיְּטָמִיט מִיט אַמְּיִידָן אָן מִרְזָן
גַּיְיָן חָתָונה הָאָבָּן".

חָנָהָס פְּנִים לְזִיכְרָאָט אוּפָּה. זָוָן מִינְיָנָר, בְּרָעָנָג זִיךְרָאָט אַהֲרָוָן,
אִירָע עַלְטָעָרָן לְזָאִי כְּמוּרָעָט זִיךְרָאָט. זִיךְרָאָט מִידָּלָה הָאָט נִיט קִינְדָּעָר קִין עַלְטָעָרָן. אָן
מַעְגָּלָעָךְ דִּי קְוֻמְנָדָע וְאָזְזָן וּוּרָעָן זִיךְרָאָט שְׁוֹין חָתָונה הָאָבָּן. חָנָה צְעִוְיָינָס זִיךְרָאָט
פָּוָן נְחָתָה. גָּאָט צָו דְּזָנָקָעָן, זִיךְרָאָט וּשְׁוֹין חָתָונה מָאָבָן אִיר עַרְשָׁטָן וּוּרָעָן. אָן וּוּרָעָן
אִיר שְׂמוֹאֵל'יק אַיְזָן גַּעֲקָוּמָעָן, אָן חָנָה, אַפְּלָעָגְעָרָעָט צִיְּטָמִיט אִים פָּוָן
אִיר גַּרְוִיס גַּלְיָק, קָוָקָט עַד אַוְיָפָּה אִיר מִיט וּוּרָעָן אַוְיָגָן אָן פְּרָעָגָט זִיךְרָאָט
צִי זִיךְרָאָט שְׁוֹין גַּעֲגָרִיט צָום טִישָׁ...

דָּאָס הָאָרֶץ וּוּרְינָט אַיְזָן חָנָהָז. אִיר מָאָן הָאָט צָו דִּי קִינְדָּעָר קִין שָׁוֹם
פְּאַטְעָלָעָךְ גַּעֲפִילָן נִיט. אַחֲדָאָי, וּוּרָעָן עַר זָאָל זִיךְרָאָט וּוּרָעָן פָּאָקָן, מַאְזָעָן
אָן זִיךְרָאָט אַפְּלָעָגְעָרָעָט שְׁאַפְּקִיְּטָן אַרְוִיְּסָגְּעָמָעָן, וּוּרָעָט גַּעֲוֹזָן אַנְדָּעָרָש.
שְׂמוֹאֵל'יק אַיְזָן גַּעֲקָוּמָעָן צָום גַּדְיִיטָן.

חנה ווינט אין דער שטייך. זי אין אויפן מאן ברוגו, אבער זי גיט
עס נט א羅יס. נטא צו וועמען צו רידיך, א צעטומעלטער מענטש. ברענוגט
דאס ביסל פרנסה און מײַנט או ער מאכט איר דערמיט גליקלעך, ועצט
זיך צום טיש, רעדט נישט אויס קיין ווארט. אבער העלפֿן קען זיך גיט.
מען מוּן אָנהאָלְטָן דִּי הַיְם מִתְּמִינְדָּר.

אט איז האט חתונה געהאט חנהס עלאנטער ווֹן אָוֹן שפֿעטער האבן
אלע חתונה געהאט. די צייט איז שנעל געלאָפֿן. אַרְיעַ קִינְדָּעַר האבן געַי
גומען פִּינְעַ אַמְּרִיקָןְעַר מִידְלָעַךְ. אַרְיעַ זַיְן, בּוּמְעַר, קִין עַיְן הַרְעַ
חנה מיטן מאן האבן זיך געדראַיט אויף די חתונות ווי פרעמדע מהותנים.
זיך זיגען געווען פֿוֹן דער אלטער הַיְם. די מהותנים האבן אלע גערעדט
דעם גוטן ענגליש, אַיְן ווי פֿאָסֶן זיך זיך דָא אַריַין, אלטמאַדייש טאטָעַ
מאָמע?

דער קְלָעַנְטָעַר ווֹן, משְׁהִיאָע, האט גענוּמָעַן אַמִּידָל אָוֹן חנה צָאָפְּלַטְן.
אַיר דוכט זיך אויס. אַז זַי אַיְן נִיט קִין אִידְישַׁע, חנהז ווערט זיינְעַר אַומְּעַז
טֵיק פֿוֹן אַרְיעַ קִינְדָּעַר, אַבָּער, גַּאט צו דָּאנְקָעַן, אַבְּיַי זַי האט זַי, זַאַל זַיְן
אוֹז. מען טָאַר נִיט זִינְדִּיקָן!

פְּלוֹצְלָונְג אַיְן אַוְיסְגָּעַרְאַכְּן די צוּוִיטָע וּוּלְטַ-מְלָחָמָה. חנהס אַוְיגַּן
האָבָן צום הימֶל גַּעֲקוֹטָה, גַּעֲבעָתָן גַּאט, ער זַאַל אַרְיעַ תְּפִילָהָות דֻּרְחָעָרָן.
אָוֹן גַּאט האט אַיר גַּעֲבעָתָן פְּאָרְנוּמוּן אָוֹן חנהס אלע זַי זִינְעַן גַּעֲבַיְבָן
גַּאנְעַן, גַּעֲקוּמוּן פֿוֹן דער מְלָחָמָה אַוְמָבָשָׁעָדִיקְטָן.

אַיְן די לְאַגְּנָע וּוּינְטָעַרְגָּעַטְט פְּלָעַטְט חנה אַרְיעַ אַוְיגַּן זיך אַוְיסְוּוּיִיּ
געַן. אַבָּער שאָ, צו וואָס נַאֲכָמָאָל דְּעַרְצִיכָּן! אלע מאַמעַס האָבָן דָאָס זַעֲבָע
גַּעֲטָאָן. שַׂלְעָכְטָן נַעֲבָעָט אַיְן דער מְאָמָעָן, וואָס זַי האט נִיט זַוְּכָה גַּעֲוָעָן
אַוְיסְצָאַוְוִינְגָן אַיר קִינְדָּר.

אַיצְטָן, נַאַך דַעַם קָרִיגָה, פְּלִיטַז זַי זַיך ווי נַאַך אַגְּרוּיסְעַרְקָרְעָנָק. אוֹיסְ
גַּעֲמָאַטְרָט.

חנה אַיְן שְׁוִין קָרָוב צו 60 יָאָר, אַדְעַר אַרְיבָּער, וּוּרְעַז וּוּיסְיַאָרְזָן זַי
פְּלִיטַז צִיְּטָנוּיִיּ אַז זַי לְעַבְטָ שְׁוִין הַוְּנְדָעָרָט יָאָר. אַיר מָאָן שְׁמוֹאַלְיִיךְ אַיְן
דַעַר זַעֲלָבָעָר. פְּלִיטַז, פְּלִיטַז, פְּרָעָגַט אִים בְּחָרָם וּוּאָוּ ער פְּלִיטַז. אַבְּיַי ער טָוָּז
מַעַלְתָּ זַיך אָפְּ דַעַם טָאגָן, פְּאַלְטָ אַרְיַין אַיְן שְׁטוּבָה, עַסְטָ אָפְּ, לְיִינְעַט אַבְּיטַל
אָוֹן פְּאַלְטָ שְׁלָאָפָן. נִיטָא מִיט וּוּמָעַן אַוְיסְרִידִין אַז וּוּאָרָט.

אמאל פַּאֲרְגָּלוֹסֶט זיך חנהן גין צו די קינדרער. חנה האט שוין אַרום 8 אַיִינִיקָהעַן. ברִידְיאַנְטָן. אַבָּעַר זֵי אַיְוַרְפָּעַד צוֹוִישָׁן זֵי אָוָן זֵי וַיְגַעַן פַּרְעָמֶד צוֹ אַיר. די נַעֲמָעָן אַלְעַ פַּאֲרְגָּוִי/עַשְׂטוּעַ. זֵי קָעָן צוֹ זֵי צּוֹמָאָל בַּיְתָן אַוְיסְרִידִין, נִיט אַיר טַאַטְנָס בַּאַמְעָן, נִיט אַיר מַאַמְעָס נַאַמְעָן אֵי, אֵי, וְעַן זֵי זֵאַכְטַשׁ גַּעֲוָעַן האַבָּן אַטְאַכְטָרַעַ?

איַו אַנוּמָעַלְטָן האַט זיך חנה צְעַרְעַדְטָן מִיט אַפְּרוּי, האַט אַיר יַעַנְעַז דֻּעְרְצִילְטָטָן פָּוֹן אַיר טַאַכְטָעַר, איַו נַאֲקָר עַרְגָּעָר זֵי באַיר. די טַאַכְטָעַר בַּעַט די מַאַמְעָן קָוְמָעָן, וְעַן אַיר מַאן אַיְוַרְפָּעַד אַיְן נִיטָּא אַיְםָיָם. עַרְגָּט נִיט פִּיבָּדְזָה שְׁוִיגָּעָר. "טָא קָומָה, מַאַמָּעָה, וְעַן דָּר אַיְוַרְפָּעַד", וְעַן גַּעֲפָלְטָט אַיְדָא אַזָּא קָוְמָעָן? פִּילְטָט זֵי חנה זֵי יַעֲרַע שְׁלַעַכְתָּ.

לְעַצְמָנוֹן האַט חנה זיך אַנְגְּהַעַבְיָן אַרְמוּקָוּקָן, וְאָס וְוָעַט זֵי אַוְיסְזִוְצָן אַיְן שְׁטוּב אָוָן וְזַאֲרָטָן אַוְיפָּן טַוִּיטִי? עַס אַיְוַרְפָּעַד גַּעַנְגָּוָג אַרְבָּעָט צוֹ הַעַלְפָן די גַּוִּיטְבָּאַדְעָרְפָּטִיקָעַ. זֵי רַעַדְטָט אַפְּטָט מִיט די שְׁכָנִים. יַעַנְעַז לְוִיְּפָן תָּמִיד צוֹ מִיְּדָא טִינְגָּעָן. וְוָעַט זֵי אַוְיךָ לְוִיְּפָן צוֹ אַמְּתִינָה, וְוָאוּ מַעַן הַעַלְפָט אַרְוִיסָּה דַּי אַרְעָמָעָה קִינְדָּעָר וְאָס זֵי יַעֲנַע גַּעַבְלִיבָּן הַיְּמִילָאָה, אַוְעַלְתָּעָרָן אַזָּא וְיַיְאַוְפָּן וְוָאַסְעָר. חַנָּהָאַס הָאָרֶץ צְעַנְגִּיטָּה פָּוֹן וּוְיִטְקָה, וְעַן דָּרְעַר שְׁלַדְעַרְטָט די לְאָגָע אָוָן וְעַיְסָא אַיְוַרְפָּעַד צוֹ הַעַלְפָן די קִינְדָּעָר אוּפָּחָר יַעֲנַעַר וְיַיְתָּמָע.

די עַרְשָׁטָע וְאָס האַט עַפְּסָע גַּעֲוָעָט, אַיְוַרְפָּעַד חַנָּה. אַירַע פְּרָאַסְטָע וְוָעַרְטָעַר האַבָּן אַלְעַמְעָן גַּעַרְירָט בַּיְזָה טַרְעָן. חַנָּה אַיְוַרְפָּעַד אַמְּתִינְגָּדָא אַיְן דָּרְעַר אַרְגָּאַנְיַזְאַצְיָעָה פָּאַר הַעַלְפָן בַּוַּיְעָן הַיְּמִינָה אָוָן גַּעַבָּן די אַוְמְגָלִיקְלַעַכָּע קִינְדָּעָר די וּוְאַרְעָמְקִיָּה אָוָן וּוְעַלְכָּבָר זֵי נִוְיִטְקָה זֵי.

חַנָּה האַט מִיטְאַמָּל גַּעֲפָוָנָעָן דַּעַם בַּאַדוֹן אַונְטָעָר אַירַע פִּיס. זֵי הַעַלְפָט מִיט אָן אַיְגַעַנְעָם דַּאֲלָעָר אָן אַפְּטָמָאָה, אַכְשְׁתָּרָאַלְטָע, דַּעַטְגָּט זֵי אָן אָנָּה דַּעַרְעָע צוֹ גַּעַבָּן פָּאַר הַיְּלִיקָעָר אַרְבָּעָט.

חַנָּה האַט זיך פְּלַזְצָלָגָג דַּעַרְפִּילְטָט יוֹגָה. וּוּרְעַר האַט עַס אַיְסְגָּעַטְרָאַלְטָט יַאֲרָן? עַלְטָעָר? זֵי פִּילְטָט אַצְנִיד צוֹ אַירַע 60 יַאֲרָן גַּנְגָּעָר זֵי צוֹ 30.

חַנָּה אַיְוַרְפָּעַד גַּעַוְעָן אַגְּרוּסָעָר בְּרִיהָה אָוָן אַיְצָט קוּמָט עַס אַירְזָה צּוֹ נַוָּע. זֵי הַעַלְפָט מַאֲכָן שְׁמָחוֹת וְאָס טַרְאָגָן אַרְיִין גַּעַלְטָה. חַנָּה פְּרִיטָה זֵי. וְעַן זֵי זֵעַט אַוְיךָ דַּי אַוְנְטָרְגָּעַמוֹנְגָּעָן. וְעַיְסָא מַעֲנְטָשָׁן שְׁטַרְאָמָעָן אָוָן זֵי טַרְאָגָן אַרְיִין פִּיעַרְלַעֲקָדִית. עַס וּוּרְעַט אַירְזָה אַוְיךָ דָּרְעַר נַשְּׁמָה פּוֹנָם שִׁיְּיָן נַעַם גַּעַזְאָגָג וּוְיִילְךָ דָּרְעַר בַּעַל שֵׁם טַבָּה האַט אַיְן זֵי לְעַדְעַג גַּעַלְעָרָנוֹת, אָוָן מִיט גַּעַזְאָג אָוָן לְוִיבָּה וְוָעַט מַעַן דַּעְרָגְרִיכָּן גַּטָּט.

און גאט צו דאנקען, חנה האט דעדגריכט צו אירע עלטערע יארן זיינער פיל. און איזט, און אירע קינדער דערמאגען זיך איז ווילר מאמען און קליינגען אן, טראפען זי דעם טאטן. זיין ענטפער איז—די מאמע איז אויף דער עלטער געוווארן און אַרוֹמָלוּפַֿפְּרָעָן, זי האט ניט קיין צייט, און קיין צייט האט זי טאקט ניט. אבער זי לוייפט אויף אַזְּוִילְעָן אַרְצִילְעָט זי דעם זונ, צו אַ צְוִוִּיתָן, די קינדער דערקענען זי גאנטיט. זי דערצ'ילט זי פון איד ארבעען קרייגט פון זי עטלאכע דאַלער פָּאָרְן הַיִּפְּקָוּן צוועק, און שווין, זי איז ניטא.

אַפְּטַמָּאָל, וועז חנה קומט שפטעט אַהֲדִים פון אַן אָנְטַעַרְנַעַמָּוֹגָן, הערט זי שמואלייקן בורטשען. דעם אַלְטַשְׁמִילְעָן אַירְעָן לֵיפָן אַן דאנקען גאט פָּאָרְן חַסְדַּוְאָס ער האט מיט אַיר געטָאָן אַן זי גַּעֲבָרָאַכְט אַוְיָפְן רִיכְטִיקָן וועג, זיינער אַפְּט פָּאָלְן ווערטער: ווער אַיְ אַט די עַנְעָרְגִּישׁ פְּרוּוּ? חַנְחַנְעָן קומען טְרָעָרָן אַיְ אַירְעָן אוֹיגָן. זי בענטשְׁטַד דֻּעַם צְפָאָל, וְאָס האט זי גַּעַד־בראַכְט אוֹיף אַיר רִיכְטִיקָן פְּלָאָז, פָּאָר קענען הַלְּפָן אַוְיסְנַצְׂוָן אַיר עַנְעָרְגִּישׁ גַּעַד־זְעַמְּרָן זְעַמְּרָן עַס די הַיִּמְלָאָוּ מַעֲנָתְשָׁן פָּאָרְנוֹצְׂן גַּעַד־זְעַמְּרָן!

חנה/ס פרײַד אַיְ נִיט גַּעַוּעַן צו באַשְׁרִיבָן, וועז די אַרגְּאַנְיוֹאַצְּיעַ האט זי איינְמָאָל אַיבָּעָרָאַשְׁט מִיט אַ יּוֹם־טוֹב פָּאָר אַיר אַיבָּעָרָגְעַנְבָּעָנָר אַרבעען. צו אַיר אַיבָּעָרָאַשְׁוָן אַיְ דַּעַמְּאַלְט קִין גַּרְעַנְעַץ נִיט גַּעַוּעַן. פון וְאַגְּעַן האָבָן זיך גַּעַנוּמָעַן אַירְעָן קינדער, אַיר מַאַן שְׁמוֹאַלְיִיק? ווער האט זי אַוְיסְגַּעַזְגַּט פָּתָם הַיִּנְטָקָן יּוֹם־טוֹב?

חנה אַיְ גַּעַוּסְן אוֹיבָנָן. אַיר מַאַן מִיט אַירְעָן זַיְן אַן די שנִיר, אַוְיסְגַּעַזְגַּט אַיְ זַיְעַדְעַן בְּעַסְטָעַ קְלִיְידָעַר. חנה אַלְיַין האט גַּעַשְׁטַאַלְט פון גַּלְיַיק. אַצְטַ האט זי דַּעַרְגִּיכְט אַירְעָן קינדער. אוֹיף זַיְעַדְעַן חַתּוֹנוֹת זַיְנַעַן חנה מִיט אַיר מַאַן גַּעַוּעַן פְּרַעַמְדָעַ מַעֲנָתְשָׁן אַן אוֹיף אַיר שְׁמָחָה זַיְנַעַן אַלְעַ אַיְגָן אַן פְּלַיבָּן. דֻּעַם יּוֹם־טוֹב ווּטַחַנְעַן אַירְעָן גַּעַרְנַעַקָּעָן, ווַיְיַלְלַ דַּעַרְהַוִּבָּוֹגָן אַיְ גַּעַוּעַן הַיִּמְלָה־חוּדִיךְ.

אוֹיַה האט זיך חנה גַּעַפְּנוּעַן אַיְ אַמְּעַרְיקָעַ!

גָּלָאָרִיּוּן

גְּשׁוֹוִידְמַעַת אֵין לִיכְטִיקְן אַנְדְּנַעַנְך
פּוֹן אַלְבְּעַרְטְּ בְּרוֹן

א בַּלְד

119

דָּאָרָא שְׁוֹלְנוּר

גְּלָאָרִיּוּן הַיִּנְטְּ גְּעוּוֹן גְּלִיכְלָעַן. הַיִּנְטְּ אֵין גְּעוּוֹן אִיר עַרְשְׁטַעַר
טָאגְ אֵין סְקוֹל גָּאַד אִיר וְאַקְאַצְּיעַן. פָּאָר דִּי זְוֻמֶּר מְאַנְגָּטָן הָאַט זִיךְ גְּלָאָרִיּוּן
צַו אִיר מְאַמְּעַן וְיִיעַר צְגַעְבּוֹנְדָן. מְאַמְּעַן אָזְנַטָּרְעַר הָאַבְּן אַוְיסְגַּעַקְוָקְטָן וְוי
צַוְויִי שְׁוּוּסְטַעַר. דִּי מְאַמְּעַן, שְׂוֹאָרְצִיךְנְעַוּדוֹדִיק, אוֹיגְן פְּיִיעַר, צַוְויִי לְאַגְּנָעַ
שְׁוֹאָרְצָעַ צַעַפְ אַרְאָפְגַעַהֲגָנוֹגָן, אַלְיְבָלָעַן גַעַשְׁטָאַלְטָן, קַוְשָׁט אִיר טַאַכְטַעַר,
זִי פְּרִיטַע זִיךְ וּוֹאַס אִיר גְּלָאָרִיּוּן אֵין אַוְיִי שִׁין גְּעוּוֹאַקְסָן, בְּלָאַנד וְיִיר אַלְ-

בְּעַרְטָן אֵין פְּיִיעַדְיק וְיִי אֵין גְּעוּוֹן אֵין גְּלָאָרִיּוּס יָאָרָן.
זִי טַוְלִיְעַט אִיר צַוְיַהְיָה אַרְצָן אֵין פְּרַעַט זִי צְעַרְטַעַד צַי זִי הָאַט
אִים גְּעוֹזָן. גְּלָאָרִיּוּס פְּנוּמִילְ וּוּעַרְטְּ פְּיִיכְטִיק. יָאָ, מְאַמְּעַן, גְּעוֹזָן, אֵין נִיט
נְאָרְטַעַן, עַד קְוֹמֶט הַיִּנְטְּ צַוְיַהְיָה אַונְדְּזָה אֵין זִי דַעְצְיִילַט דַעַר מְאַמְּעַן פּוֹן
אִיר גְּרוּסְ גְּלִיק. דַזְשְׁעַקְיִי הָאַט זִיךְ טַאַקָּעַ מִיט אִיר הַיִּנְטְּ אַיְבְּעַרְגַעְבָעַטָן.

הוינט און סקול איז ער צו איר צונגעאנגען און זי אליין איבערגעבעטען און
אין אונגעט קומט ער צו איר.

נאכטמאָל קושט זי איר מאמען, באפט א טענצעל און הייבט אָן צוֹ
קליבּן דִ שטּוֹב. אָלֶז מַזְוִי הַוִּינְט זִין שֵׁין, דַזְשְׁקֵי קומט. זי באפט איר
קְלִין בְּרוֹדְעֶרְלַ מְשֻׁהְלָעַן, קושט אִים שְׂטָאָרְק, דִי מַמְעַ נְעַמְתַ בִּי אִיר צוֹ
דאָס קִינְד, הַיִיסְט דָעַר טַאָכְטָעַר נִיט זִין אָזְוִי ווּילְד אָן גִּיטְסְ אַרְיִין מִיט
משׂוֹהְלָעַן אִין עַס-צִימָעַר.

גָלְאַרְיִיעָס מַאֲמָעַ סִילּוּיָעַ זַעַט זִיךְ אָזְוַעַק בִּים טִישׁ, הַאֲלָט מְשֻׁהְלָעַן
אוּפְ אִיר שְׂוִיס אָן פָּאָרְטִיפּ וִיךְ אִין אִיר פָאָרְגָּאנְגָּעָנְהִיט. זי שׁוּועַבְט
אָצְנִיד אַרְיִיבָר קִין וּאָרְשָׁע. 14. יָאָר אִיז סִילּוּיָעַ אָלֶט גַּעֲוָעַן וּוּעַן זִי אָוָן
אִיר מַאֲמָעַ אָן נָאָר 4 קְלַעְנְדָרַעַ קִינְדָרַעַ הַינְטָרַע אִיר זַיְבָעַן גַּעֲפָרָן צָוָם
טַאָטָעַן קִין אַמְעָרִיקָע. עַס אִיז גַּעֲוָעַן אִין יָעַנְעַ שְׁטוּרְמְדִיקָע טַעַג פֿוֹן
מְלָחָמָה, דִי עַרְשְׁטָע וּוּלְטְמִלְחָמָה. סִילּוּיָעַ טַאָטָעַ הַאֲטָט אַיְבָרְגָּעָלָאָוָט אִיר
מַאֲמָעַ מִיט 5 קְלִיְנָעַ קִינְדָרַע; זִי אִיז גַּעֲוָעַן דִי עַלְטָסְטָעַ טַאָכְטָעַר. מִיט אִיר
מַאֲמָעַ אִיז סִילּוּיָעַ נִיט גַּעֲוָעַן אָזְוִי חָבֵר וּגְלָאַרְיִיעַ אִיז מִיט אִיר. וּעַר
הַאֲטָט זִיךְ גָּאָר אַינְגָּאָצְן אוּפְ אִיר אַרְוְמָגָעָקָט. זִי אִיז גַּעֲוָאָקָסְן וּוּי אַ וּוּיַּדְּ
דָעַר פְּלָאָגָן. אִיר טַאָטָעַ אִיז גַּעֲוָעַן אִין אַמְעָרִיקָע; דִי מַאֲמָעַ אִירַעַ הַאֲטָט שָׁוּעָר
אָוָן בְּיַטְעַר גַּעֲהָאָרָעָוָט. עַס אִיז נִשְׁתַּחַת גַּעֲוָעַן גַּעֲנוֹג פָּאָר אַלְעָמָעָן, צִוְ אִירַעַ
14. יָאָר אִיז שְׁוִין סִילּוּיָעַ גַּעֲוָעַן אַדְרָוְאָקְסָעָנָעַר מְעַנְטָשָׁה; מִיט אַלְעָמָעָן
זִיךְ אַוִּיסְגָּעַטְעָנָה/מַ, זִי הַאֲטָט לִיבְגַּעַתְאַט אִיר מַאֲמָעַן, אַבָּעָר אִיר דָעַצְיִינְן
די מִידְלָשָׁע סְדוּדָות הַאֲטָט זִיךְ גַּעֲשָׁמָטָן.

אָן דִי צִיְטָ אִיז גַּעֲקְקָמָעַן פֿוֹן פָּאָרְן קִין אַמְעָרִיקָע אָן דִי מַאֲמָעַ
הַאֲטָט פּוֹנָעַם בִּיסְלַ גַּעַלְטַ וּוּסַ דָעַר טַאָטָעַ הַאֲטָט גַּעַשְׁקִיטַ אָלֶעַ קִינְדָרַע אַוִּיסְ
גַּעַקְלִיְידָט, אִיז סִילּוּיָעַ גַּעֲוָעַן אַוִּיפּן זִיבְעַטְן הַיְמָלַ. זִי אִיז מַשְׁ אַוִּיסְגָּעָרִיכְט
גַּעֲוָאָרָה; אַוִּיפּן שִׁיר אִיז אִיר גַּעֲוָעַן גּוֹט. זִי הַאֲטָט זִיךְ אַוִּיסְגָּעָרִיכְט מִיט
אִיר נִיְיַיְלִידְעָלַע אַוִּיפּן צִיגְיַינְגְּרָעִישָׁן אַוְפּן, פָּאָרְפָּלְאָכְטָן דִי שְׁוֹאָרָצָע צַעַפְ
אָוָן אִיז אַ פְּלָאָמִיקָע גַּעַגְגָעָן זַוְנַ דָעַם בְּחוֹרַ וּוּסַ הַאֲטָט זִיךְ פָּאָרְכָּאָפְטָ אַוִּיפּן
שִׁית. זִוְן נָאָמָעַן אִיז גַּעֲוָעַן אַלְבָעָרטַ. אוּפְ סִילּוּיָעַן הַאֲטָט עַר אִין אַגְּהַיְבָ
אַפְּלִיְוָן נִיט גַּעַוָאָלַט קָוקָן: עַר אִיז גַּעֲוָעַן פֿיַיְלָעָטָר פֿוֹן אִיר. סִילּוּיָעַ אִיז
אַבָּעָר גַּעֲוָעַן קָלוֹג אַוִּיפּ אַרְשְׁטִיגְגָּר. זִי הַאֲטָט אִים טַאָקָע גַּעַוְאָלַט זַעַן אַבָּעָר
זִי הַאֲטָט אִים אַוִּיסְגָּעָמִידַן, זַאָל עַר זִי בְּעַסְעַר זַוְנַ, אַן אַלְבָעָרטַ הַאֲטָט סִילְ

סילוועס בלוט האט געכוואלייט ווי דער ים ווען אלבערט האט
מייט איר גערעדט. ער איז געווין דער שענטאטר בחור פון אלע בחורים
אויפן שיף. זיך געשטאלט איז געווין צו סילווען געטצעד. זי האט תמיד
געחלומט פון א בלאנדינן און דער בלאנדינן איז צו איר געקומען. אלבערט
אייז געווונן א שיינער און אהוץ זיין שיינקייט האט ער פארמאגט א פינע
שטייע. אלבערטיס זינגען אויפן שיף האט אלעמען פאראכאמט. איבער-
הויפט די מידלעך. די מידלעך האבן אלבערט אַרומגערינגלט און אים אויף
א מיגוט ניט אַפְּגָעֵלָאָן. סילוועס האט צוישן אלע מידלעך ניט געוואלט
זיין נאך איינע. זי האט געוואלט זיין אלין, איז וויזשע קען מען זיין מיט
אלבערטן אלין? איז איר טאקע געווון ניט גומ. מען קען זאגן שלעכט.

שטייל פאר זיך פֶּלְעָגֶט סילווע אים דופן בלאנדער מלאך און אים
ניט געגלייבט פון דאגען אהן. אבער זיך ואונדערלעכע שטייע. זינע
שיינע לידער האבן זי גע'כישפט און ווען אלע מידלעך זינען ארום אים
געזען איז סילווע געשטאנגען אויף דעם דוק פון דער שיף, אַלְיכְּטִיק
זון האט געוואלט. די שיף האט געשנווינט דעם ים: צו אוירע אויערין האבן
זיך דערטראגן די קלאנגען פון זיין געזאגן.

סילווע גיט איס פון בענטשאפט, נאך אלבערטן. זי איז אצינד מקנא
גלאריין וואס זיך קען זיך מיט איר טילן. נײַ, זי האט זיך מיט קינען ניט
געקענט טילן אהוץ וואס זי האט זיך געפוצט און געוואלט אים געפעלן.
ווארט באטש סילווע דעםאלט אלט געווון 16 יאר. איז זיך ערשות געווון
14 יאר. טוט זיך אן אַלְיכְּטִיק וואס מאכט איר אויסקוקן עלטער און זיך
שטייט און ווארט אויף איר גלייק.

אַ פאר מאל האט ער מיט איר גערעדט. ער האט איר דערציילט און
ער פארט קיין אַמְּעָרִיקָע צו זיין טאטען. זיין טאטע איז חון. אַ גְּרוֹיסְעָר
חון. דער גרענטער חזן אין נויזאָרָק. אלבערט האט פאר איר געונגנען
זיין טאטנִיס חוינישע געזאגען און נאָכְעָמָכְט ווי זיין טאטע בענטשאָט.
סילווע פרײַט זיך מיטן בחור וואס זיין גאנמען איז אלבערט און רעדט מיט
איר ווי מיט זיין גלייקן. אבער באָלד זינען אויסגעוואָקָן זינע מידלעך.
האט ער איז סילווען וויזדער פֶּאֲרָגָעָן.

און אווי לויפן איבער די טאג. אויפן שיף איז פרײַלעך און די שיף
שווימט. קיין שטורמס זינען אויפן ים ניט געווון. פֶּאֲרָגָעָן שניידט
זיך די שיף געגעטער צו די ברען פון אַמְּעָרִיקָע. סילוועס מאמע איז נאך
זיעער אַ יונגע. זעט זי ניט איר קינדִס בענטשאָט. זיך ווארט. די מאמע

אויף דער מינוט ווען איר מאן וועט איר באונגגענען. זיך אַרומָכָאָפָן מיט
AIR, זיך בעט גאט ער זאָל זיך ברענגען צו איר מאן.

און את געפינגען זיך זיין אַין קָעְסְטָלְ-גָּאָרְדָּן. אַ רְעַשׁ, אַ גַּעֲפִילְ-
דער. דער טאמטַע פָּאֶלְטַע דער מאָמָעָן אוּפָן האָלָן. קָוָשׁת דַּי קָלָעָנָבָרָעָ קִיבָּן-
דער. אויף סִילְוִיעָן קוֹקָט דער טאמטַע זיך אוּפָן האָלָן. פִּילְטַסְטוּעַ סִילְוִיעַ
גרוּזִיס דָּאָנְקָבָאָרְקִיטַט צָוֵם טָאֶטָּעַן. ער נְעַמְתַּזְיָה אַרְיִין אַנְיָן אַ גְּרוּזִין אַוְיָן
טָאָמָאָבִיהָ. אַין דַּעַם טָוּמֵד פָּאֶרְלִירַטַּסְטַסְטוּעַ פָּוֹן דַּי אַוְיָן אַלְבָּעָרָטָן. זיך
זָוְכָט אִים מִיטַּדְיָן אַיְן דָּרְוִיסָן. נִיְיָן, זיך וועט אִים נִיטַּס. אַיר בחור אַיְטַ
פָּאֶרְשָׂוֹאָונְדָן. דער טאמטַע בְּרָעְגָּוֶט זַיְיָן אַנְיָן אַ שִּׁינְגָּרָהָים וּוּאָס ער האָטַ
פָּאֶרְגָּרִיטַט. דַי מָאָמָעַ מִיטַּדְיָן קִינְדָּרָעָ זִינְגָּעָן גַּלְיְקָעָן. סִילְוִיעַ הַיִּבְטַ
אַן גִּינְזָבָן אַנְכָּאָט אַין סְקוֹלָן. בִּיטְאָג אַרְבָּעָטַט זַיְיָן אַפְּאָבָּרִיק. פָּוֹן אַיר בחור
טָרָאָכָט זַיְיָן תְּמִידָן. זיך גַּעֲדָעָנָקָט אַן ווען אַיר מָאָמָעַ האָט זַיְיָן אַיְנָמָאָל גַּעַדְיָן
וּאָרָפָן קָאָרָטָן פָּוֹן אַ טָּרָעָפָרִין, האָט דַי טָרָעָפָרִין, שִׁוְן סִילְוִיעַן אַוְיָן גַּעַדְיָן
טָרָאָפָן, אַז אִיגָּעָם עַרְשָׁטָן בחור וּוּאָס זיך וועט זַיְיָן פָּאֶרְלִיבָן, וועט דער דַּאָּז
זִקְעָר בחור שָׁוֹן וּוּרְעָן אַיר מאָן, מָאָ, וּוּאָזְשָׁע אַיְזָעָר?

סִילְוִיעַ שְׁמִיכְלָטַט, זיך קוֹקָט אַין דער וּוּיְקִיטִיט אַן וועט אַ שבָּת ווען
זיך אַירָע אַ חְבְּרָטָע זִינְגָּעָן זַיְיָן גַּעֲגָגָעָן קוֹיפָּן אַ מאָנְטָל אַן ווי זַיְיָן
קוּמָט אַרְיִין אַין גַּעֲשָׁעֶפֶט טָרָעָפֶט זיך דָּאָרָט אַיר בחור. בִּידְעַ בְּלִיבָּן פָּאֶרְדִּי
גַּאֲפָט.

ער בְּאָפָט זַיְיָן אַרְוּם מִיטַּסְטָוּעַן אַן דָּרְצִיְּלַט אַיר אַז ער אַרְבָּעָט
דַּאָּזְיָן בְּרוּדָעָר אַין גַּעֲשָׁעֶפֶט. דַּאָּס אַיְזָן זִיְּן בְּרוּדָעָרִס גַּעֲשָׁעֶפֶט.
סִילְוִיעַ קוּוּלָּטַט. זיך האָלָט אִים פָּאֶן האָנְטָן אַן פָּרָעָגָט אִים צָוֵם וּוּפְלָטָן
מָאָלַט זַיְיָן חָאָט זַיְיָן דָּרְקָעָנָט. אַיְזָן קְלִיְּנִיקִיטַט. ער האָט גָּאָר תְּמִידָן
גַּאנְצָע צִיְּטַט גַּעֲטָרָאָכָט פָּוֹן אַיר. זיך רְוִיטָלַט זַיְיָן נָאָך אַצְּנִיד ווען זַיְיָן דָּעָרָה
מָאָנְטָן זַיְיָן קְלָזָג זַיְיָן גַּעֲוָעָן אִים אַיְנְצְּזָוְלָאָדָן צו אַיר אַהֲרִים אַן ער
הַאָט דַי אַיְנְלָאָדָן גַּעֲגָנוּמָעָן.

סִילְוִיעַ וּעְצָט אַיבָּר מִשְׁהָלָעָן פָּוֹן אַיְזָן האָנְטָן אוּפָן דער צְוּוִיטָעָר. זיך
קוֹקָט וּוּידָעַ אַרְיִין אַין אַיר פָּאֶרְגָּגָנָהָיִיט ווי אַיְזָן אַן אַפְּעָנָעָר טִירָרָפָן
אַיר גַּיְיק, יָא, יָא, אַלְבָּעָרט אַיְזָן טָאָקָע גַּעֲוָעָן אַיר באַשְׁעָרָטָרָע. עַס האָט
לְאָנְגָּגָנִית גַּעֲנוּמָעָן אַן ער האָט אַיר גַּעֲזָגָט זיך פָּאֶרְלִיבָּט ער אַיְזָן אַיר
אַן סִילְוִיעַ האָט זַיְיָן לְיִבָּע אַגְּגָנוּמָעָן.

עַס אַיְזָן גַּעֲפָרָאָוּט גַּעֲוָעָן אַגְּגָנוּמָעָן אַרְיָע וּוּאָרְשָׁעָ
זַוְּעָר לְאַנְדְּסְלִיִּיט זִינְגָּעָן גַּעֲוָעָן, אַיר טָאֶטָּע, אַיר מָאָמָעַ, דַי שְׁעַנְטָטַע בְּלָה

איו סילויע געווען. און איר חופה קליע. אַלְכָעֶרֶט
איו געווען איר גליק. נאך דער חתונה איו געווען שיין. אלכערט
פארשוואונדן. אלכערטס געוונט איו ניט גליק ווי מיט א כישוף

אויף די ימים טובים האט זי אלכערט גענומען צו זינע ענטערן.
איו גענוגען האבן זיינע ענטערן געוואוינט. זי איו גענוגען מיט אלכערט
איו שול וואו זיינ טאטע דער חון האט געדאונט.

אלכערט, האט זיך איר אויסגעטוין, זינגעט נאך שענער פון זיין טאטען.
זיין טאטע איו געגאנגען מיט א יארמעליך, מיט א קיטל, אלכערט איו אויך
אויך געגאנגען אונגטען. זינע בלאנדע געקרוייט האר זען צו איר אויס
וואו גאלד. ער זאל נאך זיין געוונט.

מיט א יאר שפער איז געקומען גלאיע. אינגעאנץ אירינגעראטן
איו טאטען. סילויע איו באירוע געווען פון איר גליק. אלכערט איו
קאפרינגע. אבער זי האט אים אַלְכָעֶרֶט איבן בעט תמייד גאט ער זאל זיין
געוונט. לאו אים אומעדום גיין, ווי ער וויל. ער גיט אליען, זאל אים זיין
צו געוונט.

מיט 12 יאר שפער איז געקומען משלהע. זי קושט משלהע קע-
פעלע און גרויסע טרערן ווי פערל פאלן פון אירע אויגן אויך משה-
לעס געקרוייט האר. זי זעטן דאס קינד אנדער אויפן בעקעלע און בעט
זיך גרייטן אונטדרברויט.

באלד קומט אלכערט. אלכערט פארדינט ניט שלעכט. אבער געאנטנס
איו ער זיינער ניט געוונט; אלע צרות פון דער איצטיקער צייט ליגן אויך
זיין קאפא: איבערוואיפט איו ער גערוווען ווען ער ליינט די ציטונגגען, וואס
מען טוט אוזי פיל שלעכטס זיינע אומגלאיקעלעכ ברידער אין פויל. סילויען
טוט אויך ווי, אבער זיך אוזי אועבקיגן טאר מען ניט, און אן זי זאנט
אים. ווערט ער אויפענקאקט. איו בעטער גאר פאר סילויען שויגן. זי
שוויגט שוין אביסל צו פיל. ריד וועלן דען העפנין?

אבער הינט איו דא פריד. איר גלאיעס פריננד קומט. די מאמע
מיט דער טאכטער האלטן זיך אצינד אן עצה ווי צווצגריטן דעם טאטען
איו הינט וועלן זי האבן א גאסט.

עס דערהען זיך טרייט. אלכערט קומט אריין. גרישט דאס וויב-
קושט משלהען. ער פרענט גלאיען ווי איו געגאנגען דער ערשטער טאג
איו שול. די מאמע ענטמערט פאר דער מאכטער. זי זאנט: "דו וויסט,

אלבערט, הינט קומט אroiף צו אונדזער גלאַריען אוּר פרײַנד דושעקי". אלבערט גלאַצט אויס די אוּיגן, קוּקט אוּיפֿן ווּיב מיט דער טאָכטער, דער- שטוויגט און הייסט עס אוּר זאגן וואָכאמאָל, וואָס האָסְטוּ געָזָגֶט, סילוּיעַ, וואָס מיינְסְטוּ אָז דושעקי קומט צו גלאַריעַן? וואָס איז דאס פֿאַר אָז דושעקי?
ווער איז ער? דו וויסט אָז גלאַריעַ אִין ערשות אַלט 14 יָאָר?

גלאַריעַ ווערט פֿאַרְצְּוַיְּפֿלְטַט. פֿאַרְדוֹאָס, פֿאַ, פֿאַרְדוֹאָס גַּעֲפַעַלְתַּט דֵּיר ניט דשעקי? אִין ניט שיין צו ברײַנְגַּען אָז פרײַנד וואָס אִיךְ האָב ליְבַּ? אָן אָז ווַיְינְעַנְדִּיקָע לְוִיפֿט זַי אַרְיַין אִין צוּיְינְטַן צִימָעַר.

סילוּיעַ גַּיִיט צו אוּר מאָן, נעמט אִים אָן פֿאַר בִּידְעַ הענט, קוּקַט אִים טִיף אַרְיַין אִין זַיְנַע אוּיגַן, אַין די אוּיגַן אִין ווּלְכַבַּע זַי אִין נאָךְ אַצְינַד שטאָרַק פֿאַרְלִיבַּט, אָון פֿרְעַגְט אִים מִיט אָצְטַעְדִּיקָעַר שְׁטִימַע: אלבערט, דו גַּעַדְעַנְקַסְט ווּיפֿיל אִיךְ בֵּין אַלְט גַּעַוּזַן זַיְנַע אִיךְ האָב אוּיפְּ דֵּיר גַּעַוְאָרָטַה אַלבערט אִין גַּעַשְׁטַאָגְנַעַן נַאֲעַנְטַלְעַבְנַז זַיְנַע ווּיבַּ, גַּעַקְוַט אִין אוּר חַנְּעוּדִיק פְּנִים. זַי צַעַרְטַּלְעַד אַרְוְמַגְעַנוּמָעַן אִין אוּיסְגַּעְרוֹשַׂט אִירַע שַׁוְאָרְצַע אוּיגַן. אַיצְט האָט אלבערט דערפֿילְט אָ פרײַד אִין אַלְעַ זַיְנַע גַּלְדִּעָר. ער אִין גַּלְקַלְעַד וואָס זַיְנַע סילוּיעַ קַעַן זַיְנַע אָמָאַע. זַי האָט לְיבַּ אִירַע קַינְדַּעַר. ער קומט אַרְיַין אִין עַס-צִימָעַר. גלאַרְיעַ אִין שׂוֹן צְרוּק דַּעַם טַאַטְעַנְסַטְעַר. פרײַדְיקָע זַעַן זַיְנַע זַיְנַע צָוָם טִישׁ עַסְטַן וַיְיַעַר אַוְנְטַ-בְּרוּיט. משַׁהַלְעַ אִין בִּים טִישׁ דַּעַר הַעַלְדַּד פְּנוּנָם טָאגַג. אַלְעַ זַיְנַע אַצְינַד פרײַדְיקָע. גלאַרְיעַס פרײַד האָט אלעַמְעַן גַּעַרְאַכְט אָ לְיבַּע זַעַלְגִּיקִיט.

דָּאנַק אֲוִיסְטְּרוֹיךְ

פ' 11

דָּאָרָא שָׁוְלָנֶעֶר בּוֹךְ קָאָמִיטָעַט

בִּילְקָע בְּלוֹם, פִּינְאָנֵץ סַעַךְ.	ג. ב. קָאָמִיקָא, עָרְן-פָּאָרְזִיצָעָר.
דוּשָׁעַנִי מָאָטָעָל, פָּאָרְזִיצָעָרִין.	הָעַלְעָן לְוַאִיסִים, רַעַעַן, סַעַךְ.
מִינִי פְּרִידְמָאן, וַיְצַע פָּאָרָן.	בָּעַלְעַ שָׁאָפְּרִירָא, קָאָסִירָעָרִין.

סְפָּאָנָם אָרְם :

ג. קְרוֹאוֹיז, חָנוּ אָוּן פְּרִוִּי, שְׂעִילְנוּסְקִי, טָאָנִיעַ מִינְטְּשִׁין, מִיטַּיְודָעַל, מְנוּחָה גּוֹדְמָאן, דּוּשָׁעַנְגּוּווּיוּן וּוַיְינְשְׁטִין, לְאָה אָוּן מָאָרִיס מִיְּסָאָן, דּוּשָׁעַנִי רֻוְּטָעַנְבָּעָרגְּ, דּוּשָׁעַנִי בָּאָרְעָנְשִׁטִּין, פְּרִידְעַ סִידְקָאָה, רַבְּקָה יַאֲסָנָאָה, רַבְּקָה מִישְׁקִין, דָּאָוּן קַעְטְּשָׁעָר, דָּוּד קָאָפְּלָאָן, אַיְוָאָה לְעָוִוִּין, חָוָה סְמָאָלָעָר, מָאָרִיס סְמָאָלָעָר, מָרִים סָעָקָס, פָּעַנִי הַיְּקִינִין, מְרָס. ה. הָמִיטָעַס, בָּעָקִי בָּרָאָן, נַעַטִּי קוּבָּעָרְנוּיקְּ, מָה. פְּלִיְישְׁמָאן, לְאָה סְנִיְידָר, שְׁרָה הַוִּירֶש אָוּן שְׁפָרָה מְאַלְטָעָקְּ—שִׁיקָּאָגָּא. סָעַם קִיפְּנוֹס—פְּלָאָרִידָּא, רָאָזָעָס סִיפְּיָהָן, שְׁרָה קְרִיְינְדָּה, ב. סְטָאָר, פְּרִינְדָּלְעָעָ, גָּאָלְדָּבָעָרָג—נוֹיָאָרָק, בָּעָרְטָא בָּעָעָ, שִׁינְגְּדָלְטָוְלָסְקִי, אָנָּגָּשׁוֹאָרָן, סִילְבָּעָרטָס, קָעְסָלָעָר, גָּאָרְדָּנָעָר, גְּרִיָּן, פְּרִידָא וּוַיְינָעָר, הָעַלְפָּאָנָדְ—טָעָקָסָעָס. מִישָּׁעָ, נַחְמָקָע אָוּן וּכְרִיה—דּוּתְּרָאִיטָּה. טְבִיה אָוּן עַטְּלָסָאָוָה, מַעְרִי מַעְגָּן, מְאָנִיעַ סִימָאָן, יוֹסֵף אַוּעָצָקִי, סָעַם גּוֹטְלִין—לְאָסָּס-אַנְדוּשָׁעָלָעָס. אַיְידָא אַיְזָנָן, שְׁטִיןִין, סָאָנִיעַ גָּאָלְדָּמָאן, יְהָוִדִּית גָּאָלְדָּבָעָרָג—פְּאַטְּאָלְדָּוָמָא, קָאָה, דָּאָרָא דּוֹשָׁין, רַאֲשָׁע דּוֹשָׁין—נַעֲשָׁוֹוִיכְּ, טָעָנָעָסִי, רָאָזָעָס סִינְגָּעָר—מִיְּזָוָאָקִי. יַעֲקָבְּ קְרָאָן, מַעְנָדָעָל בָּאָרְעָנְשִׁטִּין אָוּן דָּאָוּן שְׁמִידָּל.

י. הָפָּרִיךְ לְיִעּוֹן-קְרִיְין, שִׁיקָּאָגָּא.

לְאַנְדָּסְמָאָנְשָׁאָפָּטָן : רָאָדָא מִישְׁלָעָר, קִיעְוָעָר, זְשִׁיטָאָמִירָעָר, קָאָרָעָרְ—סְטִישְׁעוּוּעָר, נַאָרָאָדִיטְּשָׁעָר, מִילְּכָדָעָר, לְאָהָיְשִׁינָעָר, בָּאָבָּרָאִיסְקָעָר, מָאָרָן, לְיִנָּעָר, טָעָכָאָנְאָוּעָר אָוּן בְּרוּסִיְּלָאָוּעָר.

אַהֲרָצִיקָן דָּאנַק פָּאָר מִיטְהָלָפָן אַרְוִיסְגָּעָבָן דָּעַם בּוֹךְ.

דָּאָרָא שָׁוְלָנֶעֶר בּוֹךְ קָאָמִיטָעַט

שִׁיקָּאָגָּא, 1949.

פון זנלבן ממחבר:

אזוּי האָט עט פֿאַסְיַרְט

מִילְטוֹשִׁין

